

KONEVÎ YAYINLARI

Eğitim

© Konevî

Eyvah

Çocuğumu Şeytan mı Eğitiyor?

Ümmü Reyhane

ummureyhane@hotmail.com

Editör

Ramazan Sönmez

Baskı

Xxx

Mayıs 2009

Konya

KONEVÎ DER

Çiftemerdiven mah. Ahmet Özdemir sk. No: 17

Karatay – KONYA

Tel: 332 353 85 36

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	8
BU ÖNSÖZÜ SENDEN ÖNCE ŞEYTAN OKUDU	9
YÜKSEK ŞÛRA GECESİ: AZÂZİL.....	17
AİLEYE İLK ADIM	31
• İSLAM'DA EVLİLİĞİN ÖNEMİ	33
• İSLAMÎ EVLİLİĞİN HEDEFLERİ	34
• EŞ SEÇİMİ	37
• EVLİLİK DÖNEMİ	39
• EĞİTİMDE BABANIN ROLÜ VE ÖNEMİ	41
ÇOCUĞUN ANNE KARNINDAKİ EĞİTİMİ	51
• ADAYIŞ	55
• ANNE KARNINDA NELER OLUYOR?	59
• HAMİLELİKTEN DOĞUMA GÖREVLER	62
ÂZAZİL İKİNCİ OTURUM	71
BİR EĞİTİMCİDE OLMASI GEREKEN ÖZELLİKLER	83
• YUMUŞAK HUYLULUK	85
• ACELE ETMEMEK (Teenni)	89
• SABIR	91
• ÖFKELENMEMEK.....	94
• HOŞGÖRÜ (Müsamaha).....	99
• İLİM.....	102

• DİNLEME	105
• TUTARLILIK.....	109
AZÂZİL ÜÇÜNCÜ OTURUM	113
BİR EĞİTİMCİDE OLMAMASI GEREKEN HATALAR	119
• ŞARTLI SEVGİ.....	121
• KIYASLAMAK	125
• SUÇLAMAK.....	129
• MÜKEMMELLİYETÇİLİK	138
AZÂZİL DÖRDÜNCÜ OTURUM	143
ÇOCUK EĞİTİMİNDE AŞAMALAR	149
• SEVGİ VE SAYGI	151
• GÜVEN	158
• SORUMLULUK	161
• İRADEYİ GÜÇLENDİRMEK	167
• ZAMAN AYIRMAK.....	173
• KISSA VE HİKAYE ANLATIMI	181
• ÖDÜLLENDİRMEK.....	184
• CEZA VERMEK	187
AZÂZİL BEŞİNCİ OTURUM	195
ÇOCUĞUN SOSYAL VE AHLAKÎ EĞİTİMİ	203
• ANNE-BABAYA SEVGİ VE SAYGI	205
• KARDEŞLİK ADABI	219
• ARKADAŞ ÇEVRESİ	241
• DOĞRULUK VE YALAN SÖYLEMEMEK	246
• GÜZEL KONUŞMA VE DİKSİYON	250

• TELEVİZYON VE İLETİŞİM ARAÇLARI.....	255
• GÖRGÜ VE EDEB KURALLARI	264
AZÂZİL ALTINCI OTURUM.....	279
ÇOCUĞUN İBADET EĞİTİMİ	287
• ALLAH SEVGİSİ	289
• PEYGAMBER (s.a.v) SEVGİSİ.....	300
• EHL-İ BEYT VE SAHABE SEVGİSİ	309
• NAMAZ EĞİTİMİ.....	312
• KUR'AN	328
• DUÂ.....	335
• TEVEKKÜL	338
• İNFAK	345
• TESETTÜR.....	351
ERGENLİK DÖNEMİ.....	359
AZÂZİL: DAĞILIN! İŞ BAŞINA!.....	373
SON DERS	379

TEŞEKKÜR

Öncelikle, bizi daha doğmadan Allah’a adayan ve adanmış bir hayatı bizim için hazırlayan değerli anne-babalarımıza..

Gözlem ve araştırmalarımız için gönüllü ama habersiz bize kobaylık yapan dünya güzeli kardeşlerimiz; Hanan, Hubeyb, Hacer’e ve be-beğimiz; Menar’a.. Onların adı altında bütün çocuklara..

Seminerlerimiz ve çalışmalarımız boyunca yardımlarını sonsuz bir şekilde bize açan, Ensar kardeşlerimiz; Emine Ercik, Fatma Zehra Ercik, Ebrar Sönmez, Zekiye Altan ve Zeynep Sevra Tuna’ya..

Çalışmamızı inceleme ve görüşlerini bizimle paylaşma inceliğinde bulunan değerli büyüklerimiz; Şahide Sönmez, Ramazan Sönmez, Fatıma Neşe Tuna, Neslihan Güneş ve Şehadet Baran’a..

Yürekten duaları ve teşvikleriyle bize destek olan, isimleri buraya sığmayacak kadar çok dostlarımıza, kardeşlerimize..

Rabbimizden hepsini hayırla mükafatlandırmasını, bizleri ve onları Firdevs cennetinin en yüce derecelerinde, karşılıklı koltuklarda birbirleriyle sohbet eden kardeşler olarak bir araya getirmesini temenni ederiz.. Amin..

“Allah’a hamd eder, O’ndan yardım diler ve bağışlanma isteriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüğünden O’na sığınırız.

Allah kime hidayet etmişse, onu saptıracak olan yoktur. Kimi de saptırmışsa, ona hidayet edecek olan yoktur. Ben şahadet ederim ki; Allah’tan başka ilah yoktur. Ve Muhammed (s.a.v) O’nun kulu ve rasulüdür.

Allah’ım! Senin kolay kıldığından başka kolay yoktur. Ve sen dilerken zoru kolaylaştırırsın.”

Amin

BU ÖNSÖZÜ SENDEN ÖNCE ŞEYTAN OKUDU

Ey hayatın anlamını kendisiyle öğrendiğim!
Ey her sabah gözlerimi kendisiyle açtığım!

Ey!

Göz kapaklarıma en son dokunan sinsi bakış!

Ensemdeki kıskırtan nefes!

Tenimden ayrılmayan en sahici gölge!

Damarlarımda akan siyah kan!

Bilsen; şimdi nice hamd kuşanmış sözcükler dökülüyor dudak kıvrımlarımdan.. Nasıl minnettarlıkla tesbihlere dalıyor kalbim.. Varlığına.. Var edilmesine.. Var edene!

Seni benim için yaratan Rabbimin şanı ne yüce!

Ne güzel bilir benim Rabbim, en güzel bilir!

Kara çehrenin ardında nice nurlu yollar gizlemiş bana..

Meğer imtihanı kazanmam için elime verilmiş kopyaymışsın sen..

Meğer sen neymişsin böyle! Bildiğim ve daha bilemediğim..

Laf aramızda; ilk defa iyi bir şey yaptın..

Cennet yolunu kolaylaştırdın bana, adımlarıma hız kattın..

Sancılı bekleyişlerin, kıvranışların sandalımın kürekleri oldu..

Hep gelirdin ama yine geldin ve durdun karşımda..

Masamın başında bekledin.. Tam gözbebeklerimde..

Kalbin kalemimin ucunda atıyordu ve klavyemin tuşlarında..

Kalemime davrandım.. Tuşlara dokundum..

Canına dokundum..Canını yazdım, canını okudum..

Kıvrandın, kalakaldın ellerimin altında..

Ben eve girdim besmeleyle, kapıyı yüzüne kapadım..

Elin kısıldı.. Hem eline hem de evsizliğine ağladın..

Bir bekleyenim varken kapıda, eve girmek ne güzel..

Ben sofraya oturdum, kaşığa davrandım..

Sen aç kaldın, susuz kaldın..

Ben yedim, içtim, sen ellerin bağlı bakakaldın..

Sen açlıktan kıvrılırken yemeğin tadı ne güzel..

Ben elbisemi giyindim, saçlarımı taradım..

Seni perişan elbiselerinde kalmaya mahkum ettim..

Sen tırnaklarını ısırırken, bir aşağı bir yukarı boy göstermek ne güzel..

Ben otobüse bindim, arabaya bindim..

Sen yürüyerek gelmek zorunda kaldın..

Oflaya puflaya yürüyüşüne camdan el sallamak ne güzel..

Ben seccademi serdim, kitabımı açtım..

Sen ardına bile bakmadan kaçtın..

Yangından kaçır gibi gidişine gülmek ne güzel..

Ben yatağıma girdim, yorganımı sarındım..

Sen gece boyu titredin, ayakta kaldın..

Oysa yarın iş başı.. Yorgunsun..

Ezana açık kulaklarıma işemeye kalkma, ben çoktan uyandım..

Sana inat yeni bir güne başlamak ne güzel..

Şimdi ağlamaklı gözlerinle yalvarma bana..

Ben seninle aşk yaşayamam..

Verdiğin yüzüğü beğenmedim ki, taksam parmağıma..

İki kişilik sofralar bana göre değil.. Doyamam..

Ateş renkli saraylar vaat ediyorsun.. Aldanamam..

Aşklara karnım tok, biraz cenk konuşalım seninle..

Aramızda ezeli bir savaş var..

Ve büyük bir maç..

Tetiği önce çeken sen misin, ben mi? Peki ya golü atan?

Bilmem ki, ölümüm ne zaman?

Daha ne kadar sürecek içler acısı halin, bilmem ki..

Mutsuzluğunla beni mutlu ettin ya, bundan daha iyi ne yapabilirsin sen?

Senden son bir isteğim olacak; kabrime de gel olur mu? Yalnız kalışına güleyim.. Sana gülmenin zevkinden mahrum etme beni..

Ancak oyunun son perdesi zannetme bunu..

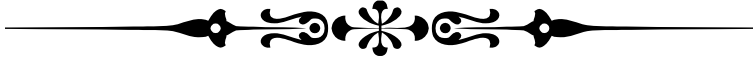
Rabbimden öyle bir dileğim var ki, duyunca dudakların uçuklayacak.. Rengin uçacak..

Seni kendi ellerimle atayım cehennemin ortasına..

Sonra cennetin balkonundan sarkarak aşağıya, dünyada hiç gülemediğim kadar özgür kahkahalar salıvereyim ardından..

Kahkahalarım cehennemin demir duvarlarına çarpsın.. Ve ebediyen kulaklarında yankılsın..

Benim Rabbim kullarına çok yakındır. Dualara icabet edendir.

Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun..

Değerli okur kardeşimiz..

İzninizle bu kitabın hazırlanış öyküsünden kısaca bahsetmek isteriz..

Bu kitap; şeytanı gözünün önünden ayırmak istemeyenler için hazırlandı.. Evet, meleklerin kanatları, serinliği, sükuneti güven verir insana.. Ancak kendini aşırı güvende hisseden bizler için biraz telaş gerek.. Düşmanımız gözümüzün önünde durmalı ki, teçhizatımız tam olsun.. Uyanık, dinamik ve güçlü olalım..

Bu kitap; çocuk eğitimi olduğu kadar, aynı zamanda bir savaş eğitimidir de.. Niyetimiz pembe panjurlu yuvalar düşlemek değil, aslan inini andıracak yuvalara hazırlanmaktır.. Şeytanın ve dostlarının korktuğu yuvalara..

Bu kitap; bir öze dönüş çabasıdır.. Yitiklerimizi, kaybettiklerimizi yeniden bulmaya, İslam'ımızla onur duymaya doğru atılan bir adımdır..

Bu kitap; bireylerin ve ailenin kalitesini artırmayı hedeflemiştir.. Bu sebeple, sadece anne-babalar ve anne-baba adayları için değildir.. Kaliteli bir genç, kaliteli bir abla veya abi ailelerimizin ve toplumumuzun en önemli eksiklerinden biridir..

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*"Büyük kardeşler; anne-baba konumundadır."*¹

Batılı yazarların eğitim kitaplarının yutulurcasına okunduğu, müslüman yazarların kitaplarının ise, raflarda tozlandığı bir dönemdi yaşadığımız..

"Ayet ve hadisleri bırakıp batılı yazarları mı okuyorsunuz?" diye kızırıyordu kimilerimiz.. Kimilerimiz; "Çocuklarımızı en güzeli bularak eğitmeliyiz" diyerek elden ele batılı yazarların kitaplarını dolaştırıyordu.. Hepimiz haklıydık kendimizce.. "Sen de haklısın hanım" diyen hocaya benziyordu halimiz..

Günümüz eğitim metotları ayet ve hadislerle birleşmeyince çok sığ kalıyordu.. İslam'dan yoksunluğumuz artıyordu sonra.. Gittikçe batılı-

¹ Camiu's-Sağır 3972.

laşıyorduk.. Özümüzü yitiriyorduk.. Tabii sadece ayet ve hadisleri okuyunca da bir şey anlamıyorduk.. Nasıl yapılacağı, nerede uygulanacağı söylenmeden, ayet ve hadislerin aktarılması da çözüm olmuyordu problemimize..

Bütün bu düşünceler ve toplum üzerindeki gözlemler yoğunlaşınca, böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyduk..

“Ümmü Reyhane” çatısı altında buluşan, yüreklerini ve kalemlerini aynı sayfada harmanlayan iki kişi, kolları sıvadık böylece.. Uzaklara gitmeye, çok büyümeye, kendimizi aşmaya, iddialara girmeye gerek yoktu.. “Herkes en yakınlarından sorumludur” düşüncesiyle, bu çalışmayı mahallemizdeki anneler için hazırlayacaktık. Bunun için anlam tarzı basit, konuları kısa, örnekleri anlaşılır bir ‘el kitabı’ olmasını istedik..

Çalışmamızın toplumsal alandaki ilk uygulamasını, bayanlardan oluşan 30-35 kişilik bir gruba seminerlerle yaptık. 2,5 ay süren seminer çalışmamızda kitabın en öncelikli konularını anlatmaya çalıştık.. El-hamdülillah kardeşlerimizin katılımı, ilgisi ve aldığımız olumlu sonuçlar bizleri bu çalışmayı yazıya dökme konusunda teşvik etti..

Hayatın her aşamasında eğitime ihtiyaç vardır.. Bu açıdan bakıldığında insanoğlunun karşılaştığı iyi-kötü her şey birer eğitim konusudur.. Yalnız böyle kapsamlı bir çalışmaya hedef kitlemiz açısından gerek yoktu ve farklı konularda yazılmış bir çok da eğitim kitabı vardı.. Biz ayet ve hadislerden yola çıkarak daha önemli ve öncelikli olduğunu düşündüğümüz konuları tespit ettik ve bunun da dışına çıkmadık.. Konulardaki en can alıcı şey; ayet ve hadislerdir.. Bizler (âcizane) gücümüz yettiğince “Ayet ve hadisleri nasıl uygulayabiliriz?” konusunda açıklamalar yapmaya çalıştık..

Ve “Eyvah, Çocuğumu Şeytan Mı Eğitiyor?” dedik kitabın ismine.. Çünkü şeytanın anne-babadan çok eğitim konusundaki ipleri eline aldığı bir zamandaydık.. Eğitimdeki üstadımız, yol göstericimiz, rehberimiz (s.a.v)’in teşhisiydi bu.. Ve O, teşhisinde yanılmazdı.. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“İnsanlara öyle bir zaman gelir ki, çocuklarının eğitimi konusunda şeytan onlara ortak olur. Sahabeler:

-Ey Allah’ın Rasulü! Bu gerçekten olur mu? diye sordular. Rasulullah (s.a.v):

-Evet, buyurdu. Sahabeler:

-Peki şeytanın çocuklarımızın eğitimi konusunda bize ortak olduğunu nasıl anlayacağız? diye sordular. Rasulullah (s.a.v) da:

-Çocuklarınızda haya (utanma), merhamet ve acıma duygularının az olduğunu görürseniz, şeytan onların eğitimi konusunda size ortak olmuş demektir, buyurdu.”²

Elhamdulillah ki, eğitime şeytanın gözüyle bakmak, bize pek çok şey kazandırdı.. Şeytanın bizim için yaratılmış nimetlerden biri olduğunu, hayırlara koşmak, günahlardan sakınmak için insanı kışkırtan bir özelliğe sahip olduğunu bu çalışmayla daha iyi anladık..

Rabbimiz kitabında 89 kez “Şeytan” olarak, 11 kez de “İblis” olarak tam 100 kez bize şeytanı anlatmaktadır. Bunun anlamı; yüzlerce kez şeytanı düşünmemiz gerektiridir..

“Muhakkak ki şeytan sizin için bir düşmandır. Öyleyse siz de onu kendinize düşman bilin, düşman edinin..” (Fatır 6)

Rabbimiz şeytana bize düşman olma iznini verdi.. Bunun yanı sıra düşmanlığını yürütebilmesi için ona bazı özel izinler ve yetenekler de verdi..Bizi ise daha farklı şekillerde donattı.. Onunla savaşıacak bütün teçhizatı ruhumuzda sakladı.. İhlasımız karşısında şeytanın hilesini bize boyun eğdirdi, zayıf kıldı..

“Şeytan dedi ki: Şu benden üstün kıldığına bir bak! Eğer beni kıyamet gününe kadar yaşatacak olursan, pek azı dışında onun neslini kendime bağlayacağım.

Allah da şöyle buyurdu: Git, onlardan kim sana uyarsa, iyi bilin ki hepinizin cezası; cehennemdir. Tam uygun bir ceza!

Onlardan gücünün yettiği kimseleri davetinle şaşırt. Süvarilerinle, yayalararla onları yaygaralara boğ. Mallarına ve evlatlarına ortak ol. Onlara vaatlerde bulun. Şeytanın vaatleri hep aldatmadan ibarettir.

Şu muhakkaktır ki, benim (ihlaslı) kullarım üzerinde senin hiçbir otoriten olmayacaktır. Onları koruyucu olarak Rabbin yeter.” (İsra 62-65)

² Kenzu'l-Ummal/Kitabu'l-Ahlak 5792.

Bu hadis ve ayetlerden yola çıkarak, bütün bir kitabı “Şeytanın Bir Gecesine” sığdırdık.. Bu gece ise; Yılbaşı gecesidir. 2008’in Yılbaşı gecesinde başladığımız kitabı, Rabbimizin yardımıyla 2009’un Yılbaşı gecesinde tamamladık..

Olaya şeytanın gözüyle bakmamızın; yaptığımız hataları daha iyi fark etmemizi sağlayacağını ve hayırlara karşı bizleri daha çok teşvik edeceğini düşündük..

Şeytan oturumlarını yüzlerce ayet ve hadis ışığında hazırladık.. Ancak hacmi çok genişleteceği için, bu ayet ve hadislerle kitapta yer veremedik..

Eksik ve hatalarımızı bize ulaştıran kardeşlerimize şimdiden teşekkür ederiz..

Rabbimizden bu çalışmayı bize ve tüm kardeşlerimize hayırlı ve faydalı kılmasını diliyoruz.. Bizim için bunu “Bakıyatü’s-Salihat”, kalıcı salih amellerden kılın.. Niyetlerimizi halis, amellerimizi salih eylesin. Amin.

Sizi şeytanla baş başa bırakırken, kalemi ilk elimize aldığımız günden beri, dilimizin vazgeçilmez tesbihatı olan duamızı tekrarlamak ve sizlerin de aminlerinizi hissetmek istiyoruz..

Değil mi, dua ibadetimizin beyni, özü, bel kemiği.. Ve çalışmalarımızın, gayretlerimizin.. Dua; ayakkabımızın bağı, çözülen.. Dua; mutfağımızdaki tuz, tükenen..

“Ey Rabbimiz!

Yaptığımız bu çalışmayı sevginle rızıklandır.. Yüreklerimize sevdiğin ve razı olduğun cümleleri ilham et.. Bileklerimizi ve kalemimizi sevdiğin şekilde güçlü ve kavi kıl..

Bu çalışmayı sevdiğin kulların gönüllerince sevdire.. Ve sevdiğin hayırların işlenmesine vesile kıl..”

Ümmü Reyhane
(01.01.2009)
Konya

YÜKSEK ŞÛRA GECESİ: AZÂZİL...

U

ılbaşı gecesi.. Saat 00.00'ı gösteriyordu..

Karanlıktı sokaklar.. Işıklar gözlerinin parıltısında köreliyor adeta..

Gururla attı adımlarını..

Lambaları kırmak istercesine uzattı bakışlarını..

Kararttı sokakları.. Kararttı umutları..

Kararttı daha bir, karanlığın en koyu rengi kalbini..

Yürüdü..

Koyu siyah elbisesini eliyle ardına itti.. Kibri yeniden kuşandı tüm azalarıyla.. İnsanların yüzlerine tek tek baktı alayla, istihzayla.. Kimi zaman somurttu çirkin yüzünü.. Kimi zaman kabına sığamadı sevincinden..

Yürüdü..

Saltanat kurduğu topraklara yaklaştıkça daha bir diklendi omuzları.. Büyüklendi.. Ayağını bastı toprağa, sanki dağları ufaladı hışımla.. Sanki evrenin sultanı oldu.. Küçüldü her şey, eridi, silik görüntülerde yitti nihayet..

Bir tek O vardı şimdi.. Sadece O..

Azâzil'di adı.. İsmi korkunçtu.. Azrail gibi..

Ama hiç benzeyesi yoktu ona.. Kimse Azrail'le kol kola gezmek istemez, kimse onun koynuna sokulup uyumaz, hatta aynı kaldırım paylaşımdan bile kaçınırdı..

Oysa öyle miydi Azâzil?..

Öylesine sevdirmiş, benimsetmişti ki kendisini, damarlardaki kana bile onun aşkı zerk edilmişti.. Duygu, düşünce ve hislerin gözde konu-

su O'ydu hep.. Bütün şiirler O'nun istediği gibi yazılıyor, bütün besteler O'na nispeten yapılıyordu..

Sofraların baş konuğu, evlerin ağır misafiriydi..

Gündüzlerin yoldaşı, gecelerin vazgeçilmezi..

Kendinden emindi öyle olunca..

İşin aslı; sevenleriyle vardı O..

Sevildiği kadar yaşardı..

Adımları O'nu sahile sürükledi.. Yolunu gözleyenler vardı.. Tiz bir sesin ulumaya benzer haykırışı kapladı her tarafı.. Bunun anlamı; "O geliyor!" demektir..

Omuzlarını daha bir gerdi.. Kasıldı..

-Yüce efendim! Hoş geldiniz!

-Hoş geldiniz efendim, sefalar getirdiniz!

Cevap vermeye tenezzül etmeden yürüdü, başını çevirmeden.. Kendisi için hazırlanan yere ezbere attı adımlarını.. Bir uğultu yükseliyordu bekleyenlerden.. Onu görünce ardı ardına alkış tufanları koptu.. Işıklar yankılandı dalgalarda.. Deniz dalgalarını toplayıp sindi içine..

Sesler kesildi.. Gözler dikildi..

Denizin üzerine kurulmuştu arşı.. Sahnede ağır adımlarla ilerledi kürsüye Azâzil.. Sarı loş bir ışık vuruyordu durduğu yere.. Gözlerini kalabalığa çevirdi, en şeytanî bakışıyla kucakladı herkesi.. Ve konuşmaya başladı:

-Sevgili evlatlarım! Çok değerli yoldaşlarım, dostlarım!..

Her yıl düzenlenen yüksek şûra gecesinde hepinizi karşımda güçlü, cesur ve azimli görmekten gurur duyuyorum..

Ben atanız, neslinizin başı; Azâzil.. Nâm-ı diğer; İblis..

Hepinizin tanıdığı, her zaman sizi destekleyen, sıkıntılarınızda yardımınıza koşan, çıkmazlarınızda danışmanınız, başarılarınızda sizi ödüllendiren, tebrik eden İblis..

Bu gece; hasat gecemiz.. Geçirdiğimiz bir yılın tahlilini, başarılarını ve yanlışlarını konuşacağız.. Daha sonra sizden gelen sorulara yanıt bulacağız..

Öncelikle çok çalışkan, yenilikçi ve başarılı yirmi dört oturum üyemizin raporlarını dinleyeceğiz.. Ve bu üyelerimizin raporlarıyla dünya üzerindeki egemenliğimizin ne durumda olduğunu tekrar gözden geçireceğiz.. Lütfen sunumlarınıza başlayın evlatlarım!..

Yirmi dört tane siyah elbiseli, kırmızı gözlü adam sahnenin sol tarafında ellerindeki kara kaplı kocaman dosyalarla ayakta bekliyorlardı.. Azâzil koltuğuna otururken ilk sıradaki adam da hızlı adımlarla kürsüye yürüdü..

Dünyanın farklı bölgelerini temsil eden yirmi üç adam sunumlarını yaptılar.. En son adamdaydı söz:

-Sevgili yoldaşlarım! Hepinize saygılarımı sunarak sözlerime başlamak istiyorum.. Benden önceki arkadaşlarım raporlarını sundular.. Ben de efendimizin yüksek müsaadesine sığınarak hepsinin ortak izlenimlerini özetlemek istiyorum..

Aslına bakılırsa dünya üzerindeki hakimiyetimiz çok sallantıda sayılmaz.. Yığınlarca toplum üzerinde artık çalışmamıza bile gerek yok neredeyse.. Arada sırada bir kontrol etsek yetiyor.. İnsanlarımız çoğu zaman şeytanın bile aklına gelmeyen işler yapıyorlar.. Toplumların önderi olan bir çok kimseyi safımıza çekmeyi başardık.. Yani onları tam can damarlarından avladık, on ikiden vurduk.. Oysa onlar hiç avlanmış gibi hissetmiyorlar kendilerini.. İplerimizden kurtulmak için çalışmıyorlar bile.. Bu açıdan durumumuz gayet..

-Kesin! Yeter artık! Saatlerdir zırvaladığınız saçmalıklara bir son verin!

Bu sözler Azâzil'den gelmişti.. Oturduğu koltuktan hışımına ayağa kalkmış, haykırışı göğü tutmuştu.. Gözleriyle etrafa dehşet saçıyordu.. Konuşan oturum üyesi kürsüden kaçarcasına uzaklaşmış bir köşeye büzüşmüştü.. Dinleyiciler de başlarını önlerine eğmişler, adeta siyah kaftanlarının içine gizlenmişlerdi.. Azâzil kürsüye gelerek haykırışını sürdürdü:

- Sizler bu işi çocuk oyuncağı mı sandınız! "Başardık, durumumuz çok iyi, ipler elimizde, avladık onları" diyorsunuz! Bahsettiğiniz geri zekalılar zaten o yolun yolcularıydı.. Hiç zorluk çıkarmadan, seve seve geçtiler safımıza..

Alaycı bir ifade takınarak devam etti:

-Başarmışlarmış! Pöh!

Sonra bir hayvanın uluması gibi böğürmeye başladı.. Hatırlamak bile acı veriyordu ona.. Sanki kabus görür gibiydi.. Seyircinin önünde bıçaklanan konuşmacı gibi:

-Bir saniye bile yanından ayrılmadığımız halde namazlarından alıkoymadığımız gençler var! Çocuklarını Kur'an ahlakı üzere yetiştirmek için didinen anne-babalar var! Yalan söylemeyen, hırsızlık yapmayan, namazına devamlı, ahlakı güzel nesiller var! Harama bakmayan, haddi aşmayan, birbirlerine sevgi ve güven veren eşler, aileler var! Evine girerken, sofrasına otururken Allah'ın adını anarak bizi aç, susuz, barıksız bırakan insanlar var! Bizim süslü oyuncaklarımızla (T.V, internet) oyalanmayan yığınlar var! Bacak kadar çocuklara Kur'an öğreten, namaz kıldıran, güzel ahlak aşılayan öğretmenler var!

Ve daha niceleri.. Hicret eden.. Cihad eden.. Can veren.. Kan kaybediyoruz her geçen gün.. Bir taraftan safımızdakiler artıyor, diğer taraftan Müslümanların ardını arkasını kesemiyoruz! Siz de kalkıp bana başardığınızı söylüyorsunuz öyle mi? Benim karşımda sahte başarılarınızla övünmeyin! Gerçek bir başarısı olan, alnından öpülmeyi hak eden konuşsun!

Ön sıralardan zayıf bir genç el kaldırdı:

-Efendim, izninizle bir başarıyı paylaşmak isterim..

-Anlat o halde, dedi Azâzil usançlı bir ifadeyle..

-Küçüklükten beri İslam üzere yetişmiş bir genç vardı.. Ne yaparsam yapayım hiçbir şeyden taviz vermesine sebep olamıyordum.. Bir gün en sıkıntılı bir anını yakalayıp sokuldum yanına, sıkıntılarının sigarada biteceğini, dumanların arasında tükeneceğini fısıldadım.. Ne oldu anlayamadım ama ilk defa beni dinlemişti.. Bir sigara yaktı, ardından bir daha, bir daha.. Ciğerlerine yapışarak sigaraya susattım onu.. Kulaklarına yanlış (!) sözler gelmesin diye en kalın perdelerim-

den gerdim.. Kalbine siyah noktalar düştüm.. Umursamazlık, bezginlik, boş vermişlik her gün yavaş yavaş verdiğim vitamin ilaçlarıydı..

Bir gün paraya ihtiyacı oldu.. Hazırladığım videoyu hemen gözleminde sunuma girdim.. Onsuz yapamazdı.. Bir eli gitti, diğer eli çekti.. Ama bir kere sözümü dinledi ya, direnemezdi fazla ve babasından ilk kez para çaldı.. “Sonra koyarsın, ödersin, hırsızlık değil, borç sadece” dedim.. Tabii onunla kalır mıyım, anne-babasına giderek onların akıllarına şüphe soktum.. Sorduklarında çıkmaza girmişti ve onun için çok acı benim içinse çok tatlı ilk yalanını o gün söyledi.. “Ben almadım” dedi..

Böylece yavaş yavaş etkileyerek anne-babasından nefret ettirdim onu.. Onlara isyan eden bir evlat görünümüne bürüdüm.. Sonra kendi emrimdeki insanları arkadaş verdim etrafına.. Nerde akşam, orda sabah.. Aşama aşama yontarak körelttim onu.. Hayat amacını, gayesini bir bir aldım elinden.. Yiyip içip gezen asalaklardan yaptım onu.. Anne-babasını da ona lanet okurlarken bıraktım..

Sustu genç.. Azâzil bekleyişteydi hâlâ:

-Eee? dedi. Genç gözlerini kaçırarak:

-Eee’si efendim, safımıza yaklaştırdım onu..

-Namazı bıraktı mı?

-Hayır ama yeterince içini boşalttım.. Kötülüklerden alıkoymayan bir namaz işte..

-Kur’an okuyor mu?

-Evet ama sıradanlaştı iyice, adet yerini bulsun cinsinden bir okuma..

-Zina etti mi? Adam öldürdü mü? Kur’an’ı ayağının altına aldı mı? Arkasına attı mı?

- Hayır efendim, ama..

-Kes! Yeter bu kadar! Sen ne cüretle “Başarı” diyerek benim vaktimi alırsın! Yıkıl karşımdan! Daha namaz kılıyor, Kur’an okuyor ha! Nasıl emin olabilirsin! Bir sabah yatağından fırlar ve seni alt eder.. Bütün

tün emeğini avucuna veriverir.. Daha çok çalış! İstedüğümüz kıvama getir! Yarım yamalak şeyleri de başarı sanma bir daha!

-Emredersiniz efendim, aynen dediğiniz gibi yaparım, diyerek yerine yıkıldı acemi genç.. Bütün heyecanı, umudu bozguna uğramıştı.. Lanet okudu içinden..

Bu defa bir diğeri yerinden kalkarak:

-Efendim, müsaadenizle ben de Müslümanlar üzerinde oynadığım bir oyunu anlatmak isterim, dedi.. Azâzil bezgin bir tavırla:

-Dinliyorum, dedi.

-Beş kişiden oluşan bir genç kız topluluğu vardı.. Bunlar her buluşmalarında ayet ve hadislerden oluşan konuşmalar yapar, birbirlerini sürekli hayır işleme konusunda teşvik ederlerdi.. Hatta adeta yarışır-lardı hayır işlemek için.. Gece namazlarına kalkmak için telefon çaldırır-lar, Pazartesi-Perşembe anlaşıp oruç tutarlar, fakir fukarayı ziyaret eder, yardım götürürler, parkta, durakta genç kızlarla tanışıp onları etkiler, kitap hediye ederlerdi.. Tam dört yıl aralarına bir fesat sokmak için çalıştıysam da olmadı ama beşinci yılda olmayacağı ne malum! Bizler nihayetinde sonuna kadar bütün malzememizi kullanmak zorundayız..

Sonunda onlardan biri markete gittiğinde onun için bir sürpriz paketi hazırladım.. Kasiyer gençle kız arasında mekik dokudum.. İkisi de benden habersiz göz göze geldiler.. Kız utançla başını yere eğdi ve hemen uzaklaştı.. Tabii bir kere atmıştım oltamı. Şimdi çekmesi kalmıştı ve işin en zevkli yanı buydu.. O unutmaya çalıştıkça aklına getirdim.. Aynı görüntüyü akşama değin sardırdım gözlerinde.. Masumane bir hava verdim, özene bezene süsledim.. Derken aciz düştü.. Beni çok iyi tanıyan o kızı işte zaafıyla yakalamıştım.. Ve o fark edemedi o an beni.. Aşk zannetti günaha çıkardığım davetiyeyi.. Sonrası çorap sökücü gibi geldi.. Önce bir mektup, sonra telefon konuşmaları, sonra buluşmalar.. Derken arkadaşlarından kopmaya ve hassasiyetlerini yitirmeye başladı.. Zaten hep alışılageldik durum, birisi ilk davetiyemizi kabul edince, ardından hem günahları yoğun bir halde getiririz, hem de iyilikleri götürürüz..

Ama ben o kadarıyla da yetinmedim..Ne de olsa bir kişi gerçek başarı sayılmazdı.. Adamımı en etkili görüşlerim ve mazeretlerimle dol-

durarak onlara gönderdim.. Onlara sıcak ve içten davranmasını emrettim.. Bir iki derken beklediğim tavizler gelmeye başladı..

Sonra onlara evlerini dar getirdim.. Zaten bugüne kadar öyle yapmadık mı? Kadınlara evlerini dar getirdiğimizde, onları sokaklara dök-tüğümüzde olanlar oldu.. Bunu da nasıl yaptım, anlatayım; eskiden içlerinde bulunan güzellikleri aldım yavaş yavaş.. Bu sebeple okuma programları, çalışma düzenleri kayboldu.. Namaz, oruç sıradanlaştı.. İnsanlar için gayret etmez oldular.. Tabii bu durumda evde yapacak ne vardı? Ha evde oturmuşsun, ha dışarıda! Sonra ya bir iş hayatı, ya avarelik sokaklarda..

İşte aynı taktiği uyguladım.. Artık evleri onlar için sükun ve huzur kaynağı olmuyor, kendilerini dışarıya atmaya çalışıyorlardı.. Onları çarşı-pazar mevkilerine çektim.. İçlerinin değişikliği dışlarına da yansımıştı nihayet.. “Sürme çekmek sünnet” dedim, hazır bekliyorlarmış, atlادılar.. “Bir topuzdan ne çıkar? Hem çok büyük olsa, hadi anlayacağım da, seninki küçük” dedim, aynen yaptılar.. Devamı geldi her şeyin.. Onları allayıp pullayıp sürdüm piyasaya.. Hem onları hem de onlarla başkalarını azdırdım.. Hayalarını, iffetlerini, vakarlarını ellerinden aldım.. Erkeklerle muhabbet etmeye alışmış, beğenilmek için emek sarf eden, kırıtarak yürüyen, ağzını ege büke konuşan, kahkaha atan üçüncü sınıf kızlar haline geldiler..

Eğer onları safımıza almasaydım, zayıyatımız cidden büyük olacaktı.. Çünkü malum avdan önce, üzerine yemin ettikleri bir çalışma vardı.. Her biri on çocuğa Kur’an öğretip, namaza alıştıracaktı.. Beşini kafaladım, böylece elli zayıyat riskini ortadan kaldırmış oldum..

-Bütün elinden gelen buydu demek? dedi Azâzil alaycı bir tonla..

-Ancak efendim.. Çünkü hepsi ailelerinden aldıkları İslamî bir eğitim ve kültüre sıkı sıkıya bağlıydılar..Yıkma çok zor oldu..

-Senin gibiler beş senede beş kişiyi kafalıyorlarsa bunun adına “Başarı” denilemez.. Olsa olsa ön adımdır.. Bunun neresine sevinmeliyiz? Onlara dikkat et, akıllarını kimsenin çelmesine izin verme.. Günahlara iyice daldır.. En sonunda, tevbe ve bağışlanma ümitlerini ellerinden al ve şaşkın bir halde bocalayıp dururken bırak onları..

-Emriniz başım üstüne yüce efendim..

Azâzil karşısında ezilip küçülen adamdan çekerek bakışlarını kalabalığa yöneltti.. Son bir umutla:

-Bana gerçek bir başarı anlatıp da neşemi yerine getirecek kimse yok mu? dedi.

Ortalık koyu bir sessizliğe bürünmüştü.. Azâzil’in gergin ve azarlayıcı tavrı herkeste tedirginlik oluşturmıştı.. Nihayet yaşlı biri elini kaldırarak:

-Efendim, zat-ı alinizi neşelendirmek bana kısmet olsa keşke.. Bunu her şeyden çok isterim.. İzninizle sözü uzatmadan anlatacağım hikayemi..

Beş çocuklu bir aileyle ilgileniyorum yıllardır.. Aralarında öyle bir sevgi, güven ve karşılıklı anlayış hakimdi ki, yıkmak ne mümkün! Hem kendilerini yetiştiriyorlar, hem çocuklarını, hem de çevreyi.. Düzenli günlük okuma programları, toplu faaliyetler ve daha neler.. Namaza başlayan, örtünen, içkiyi-kumarı bırakan, Kur’an öğrenen.. Her gün yeni bir felaket haberi.. Tabii onlar için müjdeyle yerlerinde duramıyorlar, daha da şevkle çalışıyorlardı..

Her yolu denedim, olmadı.. Bir gün hırsımdan, çaresizliğimden parmaklarımı ısıra ısıra ağladım.. Bu ağlayışım kaç gece sürdü.. Sonunda adamın iş hayatının yoğun, ibadet hayatının da biraz seyrekleştiği bir gün, kadın elemanlarımızdan birini ona musallat ettim.. Adam yüz vermedi ama hem kendi içine hem de hanımının içine kalın kalın şüpheler düğümledim.. Elemanımız da boş durmadı.. Telefonlar, gelip gitmelerle işi sağlama aldı.. Derken ailede kopmalar başladı.. Ardından tartışmalar, küskünlük.. Bense yere göğe sığamıyordum.. Onların hallerine bakıp kahkahalar atıyordum..

Nihayet bir ay önce mahkeme kapısından boşanmış olarak çıktılar.. Anne-babanın böyle lanetlerle ayrılışı çocukların bütün iyi duygularını aldı.. Anne-baba kavgası içinde onlar da benliklerinden koptular..

Etraf, komşu, arkadaş arkalarından bakakaldılar.. Herkesin önce aklına, sonra da diline düşürdüğüm şey de şuydu:

“Yazıklar olsun sizin Müslümanlığınıza! Şu zamanda Müslümana güvenmeyeceksin! Hacıdan, hocadan, örtülünden uzak duracaksın! Olmaz olsun sizin gibi Müslüman! Bizim hayatımız daha iyi, en azından

mahkeme kapılarında el-aleme rezil olmadık.. Karımıza, kocamıza sahip çıktık..”

Azâzil’in yüzünde şeytanî güller açmıştı gonca gonca.. Kürsüden aşağıya uçarı bir çocuk gibi hızlı adımlarla inerek yaşlı adama ellerini uzattı:

-Gel dostum, gel evladım.. Adamın ellerinden tutup göğsünün üzerinde birleştirdi ve alnından öperek, sarıldı.. Sonra elini havaya kaldırarak kalabalığa seslendi:

-Arkadaşınızı tebrik edin! İşte en gerçek başarı! Bu beni mutlu eder.. Bu beni sevince boğar.. Yaşlı adam gururdan mest olmuş bir halde, etrafa mutlu pozlar dağıtıyordu..

Azâzil yeniden kürsüde yerini aldı.. O mutlu, herkes mutlu, yeni bir konuşmaya hazırlanıyordu:

-Sevgili evlatlarım! Dostumdan aldığım güzel haber beni ziyadesiyle memnun etti.. Ancak öyle hayalperest beyinsiz biri de değilim.. Böyleleri binde bir çıkar.. Sizinle şu andan itibaren gayet ciddi bir oturum düzenleyeceğiz..

Asırlık tecrübelerimi sizlerle en detaylı bir şekilde paylaşıp size yol göstereceğim.. Bizi en mutlu eden şey; ailelerin dağılması, çocukların İslam’dan bihaber yetişmesi.. Hem Allah’a hem de insanlara karşı sevgi ve saygının yitirilmesi.. Bunun için önce aileyi ele alacağız.. Bir aile temelini İslam üzere atarsa, onları elde etmemiz bazen uzun yıllar alıyor, bazen ise hiç mümkün olmuyor..

Sevgili evlatlarım! Şimdi sizden anlatacaklarımı not etmenizi rica ediyorum.. Zaten ekranda da sunum şeklindeki maddeleri göreceksiniz..

Bu arada projeksiyon aleti çalışmış ve sahnenin sağ tarafındaki perde aydınlanmıştı.. Azâzil de etkili konuşma üslubuyla devam etti:

-Sevgili evlatlarım! Müslüman gençler büyüdüleri zaman aile kuruncaya kadar önümüze çıkan tehlikeleri şimdi sırasıyla inceleyeceğiz.. “Müslüman gençler” dedim, çünkü diğerlerini adamdan bile saymıyorum ve onları anlatarak çok değerli vaktimi harcayamam.. Onlar tabiri caizse şeytansız bile cehennemli boylandılar.. Neyse yazalım lütfen:

Aileye İlk Adımda Yolumuza Çıkan Tehlikeler:

✓ Evlilik:

En sevmediğim şey evliliktir.. Asırlardır uğraştığımız şey; aile mefhumunun ortadan tamamen yok edilmesi.. İnsanların karşı cinse olan ihtiyaçlarını haram yollarla, zinayla gidermeleri bizim aileye karşı oluşturmaya çalıştığımız bir anlayış ve yaşam tarzıdır.. Bu sebeple Müslüman gençler üzerindeki ilk oyunumuz; onları meşru bir evlilikten alıkoymak ve onları harama çekmek olmalıdır.. Hepimizin de bildiği gibi evli olmayanların bu davetiyemizi kabul etme oranları daha fazla..

Eğer her şeye rağmen ikna edememiş ve gençler evliliğin eşğine gelmişlerse o zaman vay halimize! Çılgık çılgılığa yakınmaya başlarız; “Eyvah, bu benden dinini, namusunu korudu!”³

Ne kadar üzülsük de iş bitmiş değil, bunu unutmayın.. Biz müşteri ayrımı yapmayız.. En kötü müşteri; ölü müşteridir.. İşte ona yaklaşamayız.. Ama onun dışındakiler her zaman hedefimizdir.. Can çıkmadıkça ümit vardır yani.. Bu defa onu farklı bir yoldan avlamaya çalışacağız:

✓ Evlilikteki amaç ve eş seçimi:

Bizler bir ibadetin yapılmasına engel olamayınca, o ibadetin yapısını, ruhunu ve içeriğini bozmaya çalışırız.. En başarılı olduğumuz konu da budur..

Müslüman gencin evlilikteki amacı; iffetini, namusunu korumak ve hayırlı bir neslin olması ise, işimiz çok zor.. Çünkü böyleleri o amaca uygun eşler ararlar.. Yapacağımız şey şu; gençlerin aklına aksi yönde gireceğiz.. Onların gözlerinde soy, güzellik, mal, makam gibi şeyleri göstereceğiz.. Bunun için de tellallarımızdan çokça yardım alacağız.. Bütün televizyonlarda günlük olarak; ailede fakirlik, yokluk nedeniyle boşanmalar, mutsuzluklar, evde yiyecek bir şey olmadığı için çocuklarını terk eden anneler, çalışacak işi olmadığı için cinnet geçirip bıçağı çocuğunun boğazına dayayan babalar, gibi haberlerin yayınlanmasını sağlayacağız.. Mahalle ve çevrenin ayaklı gazetelerini ve dedikoducularını da gençlere göndereceğiz.. Böylece genel kanaat; parasız, işsiz, güvencesiz, sigortasız ailenin kurulamayacağı olacak.. Sonra dizilerde en güzel kızlar, en yakışıklı oyuncular boy gösterecek.. İnsanlar bunla-

³ Camiu’s-Sağır 1607

ra alıŖacaklar ve g zelliikte mükemmellik isteyerek, birbirlerini beğenmez hale gelecekler..

Böylece Müslüman gençlerin evlilikteki hedeflerini saptıracağız.. Erkekler; daha güzel, daha soylu, daha zengin, daha kültürlü, bol diplomalı kızlar arayacaklar.. Kızlar da; daha yakışıklı, daha zengin, imkanları geniş, lüks hayat, makam, şan, şöhret, diploma sahibi erkekler arayacaklar.. Bu da bizim işimize gelecek ve iki Müslüman evlilikle hayatlarını birleştirmeyecek.. Birinin İslam'ı diğerinin başıboş hayatında eriyip gidecek..

Tabii buna rağmen kimileri yine direnecekler, ne para, ne mal, ne mülk, ne şan, ne şöhret, ne güzellik dinleyecekler.. "Müslümanlığı güzel, ahlakı güzel, rızkımıza da Allah kerim" safsatasıyla evlenecekler.. Bir çoğu da böyle maalesef.. Ama yine de bırakmayacağız onları.. Bu defa ailelerinin içine gireceğiz, en mahrem anlarında bile onlardan ayrılmayacağız:

✓ Müslüman nesil:

İşte böylesi insanların çocuklarının olması bizim için ciddi bir felaket.. Bunun için evli çiftleri her an gözetleme halinde olacağız.. Diğer konularda çalışmalarımız devam edecek ama önümüzdeki ciddi tehlikeye karşı önem almaya çalışacağız..

 ocuk istememeleri için elimizden geleni ardımıza koymayacağız.. Yayın organları bu konuda da sağ kolumuz olacak.. Hayat şartlarının zorlaştığı,  ocuk bakımının çok masraflı ve riskli olduğu ve daha türlü türlü malzemelerle karşılarına çıkacağız.. Ve her beraberliklerinde bizden Allah'a sığınmadıkları takdirde onlardan ayrılmayacağız.. Eğer; "Şeytanı bizden ve bizi rızıklandıracağın evlattan uzak tut" diye dua ederlerse, ne onlara ne de çocuklarına yaklaşabiliriz..

Böyle dua etmemeleri ve bizi unutmaları için onları oyalayacağız.. Ama buna rağmen unutturamadıklarımız olacak.. Ve el s remediğimiz bir evlat dünyaya gelmeye hazırlanacak..

✓ Anne karnında bir bebek:

Nedense bu en sevdiğim bölümdür.. Hamilelik dönemi genelde annelerin en zayıf ve en hassas dönemidir.. Bu dönemde yapacağımız

işler gayet önemli.. Anne vücut olarak da zayıftır.. Normalin dışında ona kendisini güçsüz, kuvvetsiz ve zayıf hissettirmek bizim görevimiz olacak.. S rmelerimizden gözlerine koyu koyu çekeceğiz ki, uykuya aşırı bir şekilde düşkün olsun..⁴

Sonra onu eskiden yaptığı, onu ayakta ve zinde tutan şeyleri yapmaktan alıkoyacağız.. Böylece zayıf olan ruh hali gitgide direncini kaybedecek.. Bu durumda da i ini anlamsız bir sıkıntı, daraltı ve ağlama kaplayacak.. Ve ona ardı ardına endişeler verip tevekkül duygusunu elinden almaya çalışacağız..

" ocuğun sakat mı doğacak? Zekası geri mi olacak? Doğumun nasıl olacak?" gibi türlü türlü endişeler.. Hele bir de televizyonda olumsuz bir doğum, bebek görsün veya birinden dinlesin, gözleri korkuyla açılacak, kalbini bir korku kaplayacak.. Onun normal olan bu endişesini biz içinde sesli sesli yankılayarak büyüteceğiz.. Ve onu sürekli korkan, panikleyen birine dönüştüreceğiz.. Sağ olsunlar bu konuda insanlar da ellerinden geleni yapıyorlar.. Her olumsuz, kötü haber hem ekranlarda, hem dillerde.. Bu da tabii bizim işimizi kolaylaştıracak..

Hamilelik döneminde anneyi ne kadar hayırdan alıkoyar, batılla meşgul edersek veya başıboş, gagesiz olmasını sağlarsak o kadar iyi.. Bebek de böylece annesine benzeyecektir..

Ama bazıları var ki, çocuğun anne karnındaki eğitiminin ne kadar önemli olduğunu bilen uyanıklar.. İşte bunlara  atarsak, yandık demektir.. Televizyon izlemezler, müzik dinlemezler, boş konuşmaktan ve faydasız insanlardan uzak dururlar.. Kendilerini ve bebeklerini sıkı bir şekilde korumaya alırlar.. Bunun aksine günlük düzenli olarak Kur'an okur, Kur'an dinletirler.. Çok yorucu olmayan hafif bir ders programında günlük okumalarını sesli olarak devam ettirirler.. Sık sık gökyüzüne, aya, yıldıza, çiçeğe, kuşa ve yeryüzündeki her şey bakarak tefekkür eder ve i lerini huzurla doldururlar.. Böyleleri "Bunca şeyi güzel yaratan Rabbim, benim yavrumu da sağ salim elime verecek" diye düşünür, olumlu duygularla kendilerini beslerler.. Ve tevekkülü elden bırakmazlar..

⁴ Camiu's-Sağir 1323. (Hamilelik döneminde yorgunluk ve uyku hissinin artması normaldir. Yalnız şeytan bu ihtiya ı daha da çok artırarak anneyi büsbütün hayırdan alıkoymak ister.. Bu dönemde de annelerin dinlenmenin yanı sıra, çalışmaya, okumaya, ibadete ve duaya önem vermesi gerekir.. Hem kendinin hem de bebeğinin selameti için..Aşırı hastalık ve zorlukla geçen hamilelikleri ise bundan tenzih ederiz..)

Böyle olunca onlara yaklaşılamayız.. Çünkü her anları duadır, her anları tefekkür, ibadet.. Girecek bir kapı bulamayız.. Hayalleri aydınlık, umutları berrak olduğu için, ruh sağlıkları da bozulmaz.. Gereksiz yere içleri daralıp ağlamazlar.. Ne zaman sıkılsalar duaya koşar, ağlayarak varır, gülererek kalkarlar.. Günlerinin çoğunu yatakta bomboş bakarak geçirmez, ellerinden geldiğince hem günlük işleriyle meşgul olur, hem olumlu insanlarla görüşür, hem de hayırlarını artırmaya devam ederler..

İşte böyle bir çocuğun ileride ne olacağı malumdur: Baş belası! Sonradan gelen bir şeyi yıkmak bir yere kadar mümkün! Ama ya suyuna, kanına, etine, kemiğine sinen, karışan şeyleri yıkmak, işte bu neredeyse imkansız..

Ama yine de pes etmek bizim lüğatimizde yazmaz.. Doğuncaya kadar aç kurtlar gibi avımızı bekleyeceğiz.. Hem de annesinden, babasından daha çok iştahla.. Doğar doğmaz ilk ağlaması bizim dokunuşumuz sebebiyle olacak..⁵ Sonra ona ve onunla anne-babasına yeni bir savaş başlatacağız..

Sevgili evlatlarım! Ailenin ilk temeline koyacağımız dinamitleri böylece özetledik..

Şimdi ise; Müslümanların güç aldıkları kaynakları gözden geçireceğiz. Onlar bizim ürettiğimiz her etkili zehre karşı, bir panzehir oluşturuyorlar. Ve gücümüzün etkisini kırıyorlar. Sizler Müslümanların bu güç kaynaklarını çok iyi bilmelisiniz. Eğer bilemezseniz, onları nereden vuracağınızı, hangi zayıf anlarında yakalayacağınızı da bilemezsiniz!

Şimdi bu bölümü çok dikkatle izleyin ve öğrenin. İyi bilin ki; bundan sonraki en büyük hedefiniz; çocuklar ve onların eğitimidir. Hepiniz bu amaca endekslenin ve yoğunlaşın! Eğitimine ortak olduğumuz ve iplerini elimize geçirdiğimiz her çocuk, gelecekte bizim için tehdit unsuru olmayacaktır. Dikkat etmeliyiz;

Çünkü geleceğimiz tehdit altındadır!

Geleceğimiz tehdit altındadır!

Geleceğimiz tehdit altındadır!

⁵ Buhari/Enbiya 44

**Aileye İlk
Adım**

İSLAM'DA EVLİLİĞİN ÖNEMİ

“Kendilerinde huzur bulup sükûnete kavuşmanız için size kendi cinsinizden eşler yaratması ve aranızda sevgi ve merhamet koyması, Allah'ın ayetlerindendir. Şüphesiz bunda düşünebilen bir kavim için gerçekten ayetler vardır.” (Rum 21)

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Evlenmek benim sünnetimdir. Benim sünnetim ile amel etmeyen ise, benden değildir. Evleniniz, çünkü ben kıyamet günü diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla övüneceğim.”*⁶

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Şu dört şey, benim ve bütün peygamberlerin sünnetlerindendir:

- 1- Utanma duygusu
- 2- Güzel koku sürünmek
- 3- Misvak kullanmak
- 4- Evlenmek.”⁷

Semure (r.a)'den, şöyle rivayet etmiştir:

*“Rasulullah (s.a.v) evlenmemek gibi ruhbanlık modelini yasakladı.”*⁸

⁶ İbni Mace/Nikah 1

⁷ Tirmizi 1080

⁸ Buhari/Savm 110. Nesai/Nikah 4. Tirmizi 1082.

İSLAMÎ EVLİLİĞİN HEDEFLERİ

Müslümanın hayattaki yegane hedefi; Rabbini razı edebilmek ve bu rıza çerçevesinde “Gir cennetime!” müjdesini alabilmektir. Allah, kullarına rızasına götüren araçları bildirmiş ve fıtratlarını uygun bir şekilde onlara kolaylık göstermiştir.

Amaç; sadece doğmak, büyümek, zamanı gelince evlenmek ve bu şekilde nesli devam ettirmek değildir.

Amaç; Allah'ı razı edebilmektir.. Evlilik ise; kula Rabbinin rızasını kolaylaştıran araçlardan bir araçtır. Kimi evlilikler dünyada da insana cennet bahçesi olur, ahirette de.. Kimi evlilikler ise dünyada da bir cehennem çukurudur, ahirette de..

✓ **İffetli korumak ve iffetli yaşamak:**

Müslümanın evlenmekteki en önemli amacı; harama uzanmamak ve iffetli yaşamaktır. Evlilik; harama karşı özel bir perde niteliği taşır. Böylece hayâsızlığa, zinaya ve fitneye müslümanın hayatında yer olmaz.

Bu amaç doğrultusunda yapılan evlilikler, toplum eğitimine yapılan en büyük katkıdır. Böyle bir başlangıç; temiz, iffetli, sağlıklı ve dengeli kadın-erkek demektir.. Temiz aile demektir.. Temiz ailelerden temiz çocuklar dünyaya gelecektir.. Ve temiz, zinadan, hayasızlıktan, dengesizlikten uzak bir toplum ortaya çıkacaktır..

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Ey gençler topluluğu! Kimin evlenmeye gücü yeterse evlensin. Çünkü bu gözü haramdan daha iyi korur. Evlenmeye gücü yetmeyen ise, oruç tutsun. Çünkü bu şehveti azaltır.”*⁹

Yine Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Size dini ve ahlaki hoşunuza giden biri gelir de kızınızı isterse, onu evlendirin. Aksi halde yeryüzünde fitne ve fesat çıkar.”*¹⁰

⁹ Buhari / Savm 10. Müslim/Nikah 1. Tirmizi 1081.

¹⁰ Buhari/Nikah 16. İbni Mace/Nikah 46. Tirmizi 1084.

✓ **Müslüman nesli devam ettirmek:**

Evlilikteki diğer bir amaç ise; Müslümanların sayısını çoğaltmak ve topluma faydalı bireyler yetiştirmektir. Bu yuvada büyüyen çocuklar güzel bir eğitim sonucu toplumda, Müslüman şahsiyetini eziklik hissetmeden sergileyen, haya ve iffet timsali, hayırlarda yarışan, kötülüklerden kaçan, insanlara örnek ve önder, azimli, gayretli gençler olarak yerlerini alacaklardır.

Hanne'ler ve Zekeriyâ'lar (a.s) Rablerinden yalvara yakara çocuk isteyecekler ve gelecek neslin atar damarları; Meryem'ler ve Yahya'lar (a.s) olacaktır.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Çocuk kalbin meyvesidir.”*¹¹

Müslüman aile; kalbinde çocuk sevgisi olan, neslin devamını arzu eden, merhametli ve bilinçli bireylerden oluşur. Çocuksuzluk (nesil istememek) fıtrata ve sünnete aykırıdır. Çünkü güzel eğitilmiş çocuklar boy attıkça, İslam da boy atacaktır.

Nitekim Rasulullah (s.a.v) eşlerde aranacak özelliklerden birini şöyle belirtmiştir:

*“Sizler çocuk doğurmaya müsait kadınlarla evleniniz. Çünkü ben kıyamet günü diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla övüneceğim.”*¹²

✓ **Dini tamamlamak:**

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Kim evlenirse, dininin yarısını tamamlamış olur. Kalan diğer yarısında ise, Allah'tan korksun.”*¹³

Allah ve Rasulünün onayladığı bir evlilik gerçekleştirmek yukarıdaki hadise göre “dinin yarısı” sayılmıştır. Çünkü evlilik içinde birçok hayrı barındırır. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi; iffet ve haya çerçevesinde bir yaşayış, toplumu kirlilerden arındırıp temizleyen bir anlayış, kaliteli bireyler yetiştirme konusunda titiz bir eğitim, bir aile olarak

sevgi ve huzur atmosferinin sağlanması, birbirlerine hayırdan yardımcı, şerde engel olan, insanlara örnek, muttakilere önder, filizlenip boy atacak bir çekirdek anlamına gelir..

Dinin diğer bir yarısı ise; takvadır.. Rabbini, sevgilisini üzmemekten, incitmekten korkarak, severek, isteyerek O'nun emirlerine uymak ve yasaklarından kaçınmaktır.. Daha ne olsun ki?

✓ **Huzur ve sükûn kaynağı:**

“Kendilerinde huzur bulup sükûnete kavuşmanız için size kendi cinsinizden eşler yaratması ve aranızda sevgi ve merhamet koyması, Allah'ın ayetlerindendir. Şüphesiz bunda düşünebilen bir kavim için gerçekten ayetler vardır.” (Rum 21)

Allah insanoğlunu bir tek cins olarak yaratmamıştır. Bilakis, insan olma konumunda birbirlerine eşit ama farklı fiziksel ve ruhsal yapıya sahip iki ayrı cins (erkek ve kadın) olarak yaratmıştır. Birbirlerinin farklılıklarını kabullenmeleri ve anlayış göstermeleri için aralarına sevgi, şefkat ve merhamet koymuştur.

Böylece, evlilikle beraber kurulan yuva her iki taraf için de huzur bulacakları bir barınak durumuna gelecektir. Yol boyunca önlerine çıkan imtihanlar, sıkıntılar ve üzüntüler karşısında kişiler barınaklarına sığınacaklar, birbirlerinde sevgi, şefkat, teselli ve güç bulacaklardır.

Aralarına konan bu ince ayeti anlayan erkek ve kadınlar, eşlerini Allah'ın bir lütfu ve nimeti olarak değerlendirecek, güzel ahlak ve yumuşak muameleyi aralarında esas kılacaklardır. Günümüzde olan rekabetler, anlaşmazlıklar, birbirlerine üstün gelme çabaları, Allah'ın izniyle bu ailede olmayacaktır.

¹¹ Camiu's-Sağir 2413.

¹² Ebu Davud/Nikah 3

¹³ Mecmau'z-Zevaid 4/252. Kenzu'l-Ummal 44433. Camiu's-Sağir 8591.

EŞ SEÇİMİ

Müslümanın aile, İslam toplumun çekirdeğidir. Çekirdek ne kadar kaliteli ve sağlıklı olursa, meyveler de o derecede kaliteli ve sağlıklı olacaktır.

Onun için evlilikte eş seçimi kadın ve erkek için aynı şekilde hayati önem taşır. Nasıl ki erkek evleneceği kızda bir takım özellikler arıyorsa, kızın da aynı şekilde evleneceği erkekte bir takım özellikler aramaya hakkı vardır. Müslüman kız ve erkek ise aranan özellikler listesinin en başına muhakkak “İslamî duyarlılık ve ahlakî güzellik” gibi maddeleri koyacaklardır.

Bu maddeleri listenin başına koymayıp da “Karşılıklı anlayış, saygı, sevgi” gibi daha sonradan gelecek olan maddeleri göz önünde bulunduran eşler, evlilikten sonra bunun böyle olmadığını görürler. Ya bir ömür tartışma ve kavgayla geçer. Ya da biri diğerini kendi safına çeker. “Evlendikten sonra namaza başlayacak, tesettüre dikkat edecek, hele bir evlenelim değişecek, ne kadar da yumuşak huylu zaten” gibi düşünceler, şeytanın aldatmasından başka bir şey değildir.

Eşlerin karşılıklı olarak Kur’an ve sünnet ehli olmaları, birbirlerini daha da güzele teşvik edecek ve o yuvadan güzelliklere sahip evlatlar yetiştirecektir.

Eşlerin ayrı frekanslarda olmaları ise, birbirlerinin güçlerini ve azimlerini kıracaktır. Duygu ve düşünce farklılıkları eşler arasında; huzursuzluklar, kavgalar her şeyden önemlisi sevgi ve saygı kaybına yol açacaktır. Sevginin kaybolmasıyla aileler, İslam’ın direği olan huzur ve sükûn kaynağı yuvayı dağıtacaklar veya Kur’an ve sünnetin mezarı olan bir yuva inşa edeceklerdir. Böyle bir yuvada yetişen çocuklar ise, şeytanın eğitime bırakılmış, toplumun değer yargılarına sahip çocuklar olacaklardır.

Böyle bir sonuçla karşılaşmamak için işin başında eş seçimine dikkat etmek gerekir. Biz bu küçük çalışmada “Erkeklerde aranacak özellikler, kızlarda aranacak özellikler” diye bir maddelendirme yapmayacağız. Bu doğru da olmazdı. Çünkü topluma, kişiye göre değişen mad-

deler olabilir. Yalnız bir kız için “Evleneceği erkek Rasulullah (s.a.v)’ın eş modeline ne kadar uyar?” bir erkek için de “Hz. Hatice’nin eş modelini kendisine ne kadar örnek almış?” sorularının sorulup araştırılması, iyi bir seçime giden yoldur.

Rasulullah (s.a.v)’ın hayatına baktığımız zaman, İslam’ı hakim kılacak, tevhid bayrağını dalgalandıracak o büyük önderin yanı başında, O’nu destekleyen, O’na yardımcı olan ve O’nunla beraber zalimlerin hakaretlerine, eziyetlerine katlanan bir hanım görüyoruz.

Hz. Hatice.. Eşine güvenle sığınıp barınabileceği huzur ve mutluluk dolu yuvayı kuran hanım.. Rasulullah (s.a.v)’ın çok sevdiği ve hiçbir zaman unutamadığı destekçisi..

İşte Hz. Fatıma, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Hz. Zeynep.. Bu yuvanın boy atan fidanları.. Ve bu yuva sadece kendi fidanlarını yetiştirmekle kalmayıp, nice tohumlar ekip, nice güller devşirdi.. İşte asr-ı saadetin kalitesi.. Allah hepsinden razı olsun..

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Kişiye verilen en hayırlı şey; zikreden bir dil, şükreden bir kalp, imanı konusunda kendisine yardımcı olacak salih bir eştir.”¹⁴

Yine Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Develere binen Arap kadınlarının en hayırlıları; çocuklarına karşı çok şefkatli olan ve kocalarının haklarını gözetken Kureyş’in iyi kadınlarıdır.”¹⁵

¹⁴ Tirmizi/Tefsir 9.

¹⁵ Buhari/Nikah 12.

EVLİLİK DÖNEMİ

Evliliğin amacı, hedefi ve eş seçimindeki titizlik çok önemli unsurlardır. Ancak bunlar, eşler arası sağlıklı bir iletişim ve çocuk eğitimi için tamamen yeterli değildir.

1-Evlilik döneminde; bireyler toplum olmuş, “Ben” kelimesi “Biz”e dönüşmüştür. Yani çift kişilik bir imanın, çift kişilik bir ibadetin ve çift kişilik bir hayatın sorumlulukları başlamıştır. Ölüme dek olması umulan bu birlikteliğin, güzelliklerle devam etmesi için; eşler birbirlerinin imanını, ibadetini, ahlakını ve hayatını korumak zorundadırlar. Eğer o evlilikle beraber bireylerin imanları, ibadetleri, ahlakları ve sorumlulukları zayıflamışsa, durup düşünölmeli, hatalar hemen telafi edilmelidir. Değilse o evlilik; raydan çıkmaya mahkumdur.

2-Huzur ve sükun kaynağı olarak kurulan bu yuvada, sevgi ve merhamet esas alınmalıdır. Allah’ın aralarına koyduğu muhabbet ve merhametle, eşler iki farklı hayatı bir arada yaşamaya başlarlar. Birbirlerinin farklılıklarına anlayış gösterir, yeni ve ortak bir hayata doğru keşfe çıkarlar. Eşlerin birbirlerine karşı son derece saygılı olmaları, sevgi ve merhametin azalmamasına, bilakis artmasına sebep olur. Saygı yitirildiğinde, sevginin yitirilmesi uzun zaman almaz.

3- Evlilik; eşler için elbise, koruma ve zırhtır. *“Eşleriniz sizin için bir elbisedir, siz de onlar için bir elbisesiniz..”* (Bakara 187) Bu elbise sayesinde eşler; birbirlerinin kusurlarını örter, hatalarını affederler. İffetsizliğin ve hayasızlığın her çeşidine karşı birbirlerini korurlar. Elbiselerine gözleri gibi bakarlar. Söküldüğünde diker, kirlendiğinde temizlerler. Atmayı, değiştirmeyi düşünmezler. Çünkü, o elbisesiz olmayacaklarını iyi bilirler. Şimdi herkes dönüp kendine bir daha bakmalı.. Acaba ne kadar güzel bir elbiseyiz? Ne kadar sağlam? Örtün, koruyan, muhafaza eden, güzelleştiren? Kumaşımız kalitesini hangi markadan alıyor? Yoksa biz eşlerinin üzerinde yırtık dökük, süklüm püklüm duran elbiselerden miyiz? Hareket etse bin bir kusuru meydana çıkaran, korumasız, dayanıksız bir elbise çeşidi miyiz?

4-Evlilik dönemi; zor ve kaliteli bir fakülteyi okumaya benzer. Bu zor ve kaliteli fakülte öğrencisi; nasıl ki her daim çalışmak ve aktif olmak durumundaysa, eşler de her daim çalışmak ve aktif olmak durumundadırlar. Evlendikten sonra her şey bitmez, tam tersine başlar. Hiçbir gayret göstermeden; “Ne yapayım, kaderim böyleymiş?” diyenler, sınav gününü yatarak bekleyen ve sonucuna “Kaderimmiş” diyen öğrenciye benzerler. Eşler her zaman “Yapacak bir şeyleri olduğuna” inanmalı, her yeni güne daha anlayışlı, sevgili, saygılı, merhametli, temiz ve düzenli olarak başlamalıdır. Biz iyi olduğumuzda, karşıımızdaki kişiye de mutlaka iyilik bulaşacaktır. Bulaşmamış olsa bile; elimizde Rabbimize beyan edecek bir mazeretimiz bulunur.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Kim dünyada Allah’a karşı mazeret hazırlarsa, Allah onun mazeretini kabul eder.”¹⁶

5-Eşler arasında dikkat edilmesi gereken hususlar elbette bunlarla sınırlı değildir ve pek çoktur. Ancak özet olarak şunu söyleyebiliriz: Amacımız; Allah’ı razı etmek, ahlakımız da; Allah’ın razı olacağı hallerle bürünmek olursa; evlilikler manevi bir cennete dönüşecek, Allah’ın kadın veya erkek hiçbir kulu, zulme uğramayacaktır.

¹⁶ Kenzu'l-Ummal 43364

EĞİTİMDE BABANIN ROLÜ VE ÖNEMİ

Genelde annelerin şu isyanına şahit olmuşuzdur; “Neden hep biz? Ah bir de babalar bu işin üzerine düşse..” Anneleri bu konuda haksız bulmak neredeyse mümkün değildir..

Annelik nasıl yüce ve kutsal bir görev ise, aynen babalık da öyle yüce ve kutsaldır. Anne, babanın yerini tutamadığı gibi, baba da annenin yerini tutamaz. Anne ve baba bir bütünün yarımşar parçalarıdır. Her birinin görevi ve sorumluluğu birbirinden farklı ama birbirini tamamlar niteliktedir.

Annesi veya babası hayatta olmayan çocuklar için, eksik taraf bir şekilde telafi edilmek zorundadır. Ama günümüzde annesi ve babası hayatta olan pek çok çocuk; diğerlerinden daha fazla öksüz ve yetimdir..

Mesleğimiz veya meşguliyetimiz ne olursa olsun, hepsinin üstündeki en önemli ve zor meslek; anne-babalıktır.. Bu meslekte emekli olmak ve maaş almak yoktur.. Ancak sorumluluğunu güzel bir şekilde yerine getiren anne-babalar için, dünyada göz aydınlığı, güzel evlatlarıyla onur duymak, ahirette ise, dünyadaki hiçbir şeye değişilmeyecek cennet vardır.

Öyleyse çalışanlar bunun için çalışsın, yarışanlar bunun için yarışsınlar!..

Küçük çocukların; “Benim babam senin babanı döver! Benim babam senin babandan büyük!” sözlerine sık sık şahit oluruz. Hiçbir çocuk; “Benim annem senin anneni döver!” demez. Çünkü çocuğun gözünde anne, şefkat, merhamet sahibi, kimseyi incitmeyen bir melek görünümündedir. Baba ise; her şeyin üstesinden gelen, problemleri halleden, güçlü, kuvvetli bir kahramandır.

Böyle olunca anne-babanın vereceği eğitim, birbirinden farklı ama birbirini tamamlayıcı olacaktır.

Babanın çocuklarını ihmal etmesi, eğitimde çok büyük bir gedik açar. Bu gedigi ne anne, ne öğretmen ne de çevre doldurabilir. Babala-

rın; “Ben sizden ekmek istiyor muyum? Bu saate kadar çalışmışım, iki çocukla ilgilenemiyor musunuz?” demesi, çok büyük bir hatadır. Veya ara sıra çocuğunun derslerini vb. bazı şeyler sorması, gerçek anlamda ilgilenmek değildir.

Rasulullah (s.a.v)’ın yanına bedevilerden bir grup insan geldi ve şöyle dediler:

-Ey Allah’ın Rasülü! Sizler çocuklarınızı öper misiniz? Rasulullah (s.a.v) da:

-Evet, buyurdu. Onlar:

-Ama biz vallahi çocuklarımızı öpmeyiz, dediler. Rasulullah (s.a.v) da:

-Allah sizin kalplerinizden merhameti söküp aldıysa ben ne yapabilirim? buyurdu.”¹⁷

Rasulullah (s.a.v) çocuklarına karşı ilgisiz olan babaları “Katı kalpli, merhametsiz” olarak nitelemiştir. O’nun örnek hayatına baktığımızda ise; kızlarını ziyaret eden, onlarla dertleşen, sohbet eden, onlara sarılıp öpen, saygı gösteren, torunlarını sevgiyle eğiten bir baba ve dede görürüz. Aynı şekilde sahabeler de, mescidlerde, ilim halkalarında, işleriyle meşgul oldukları bahçelerinde, pazarlarda, devlet yönetimiyle uğraştıkları zamanlarda, çocuklarını yanlarında bulundurmuş, onları hayatlarından uzaklaştırmamışlardır. Rasulullah (s.a.v)’ın ve seçkin sahabelerin hayatlarında bu örneklerle sıkça rastlamak mümkündür.

Müslüman, kalbi merhametten yoksun olmayan bir baba ise; elbette peygamberin ve sahabelerin yolunu takip edecektir.

Babaların Dikkat Etmesi Gereken Konular:

1-Öncelikle bir baba doğacak çocuğuna karşı istekli olmalıdır. Anne karnındaki bir bebek, istenmediğini anlayacak duyarlılıkta yaratılmıştır. Babasının sesini tanır ve davranışlarını hisseder. Onun için bir baba, Allah’ın kendisine lutfettiği evladı yürekten istemeli, eşine maddi ve manevi destek olmalıdır. Böylece çocuğuna sevgi dolu bir kalp ve yuva sağlamış olacaktır.

¹⁷ Buhari/Edep 18. Müslim/ Fedail 64. İbni Mace/Edep 4.

2-Pek çok baba, bir yerini incitmekten çekindikleri için yeni doğmuş küçük bebeklerini kucaklarına alamazlar. Eve gelince şöyle bir yüzüne bakar, usulca öper ve yanından ayrılırlar. Bu daha doğar doğmaz araya mesafe koymaktır. Bebeğin bütün işi annesinde biter gibi gözükse de, babasına ihtiyacı vardır. Babanın bebeğini kucağına alması, ayağına yatırıp sallaması, gözlerine bakması, konuşması bebeğin ruhsal gelişimi için çok önemlidir. Babasının sevgisiyle çocuk kendisini daha güvende hissedecek, ileride ergenlik dönemini daha sorunsuz geçirecek, duygularını babasıyla paylaşmaktan çekinmeyecektir. Bebeklik döneminde babaya uzak olan çocuklar ise, ergenlik döneminde yakın olamazlar.

3-Çocuk için en önemli şey oyundur. Oyun onun hayatının anlamıdır. Rasulullah (s.a.v)'ın bu konudaki davranışları bütün babalar için örnek olmalıdır. (Bkz: Zaman Ayırmak)

4-Küçüklüğünden itibaren, baba çocuğuyla konuşmak, onu dinlemek için zaman ayırmalıdır. Toplumumuzdaki baba modelinde ise; normalde çocukla ilgilenmeyen babalar, zayıf notlar, yanlış davranışlar için ağızlarını açar, gözlerini yumarlar. Böylece çocuğun gözündeki baba; gördüğünde kızan, eleştiren, kaçılması gereken bir baba modeli olur. Ergenlik dönemi ve sonrasında ise, çocuklar babadan büsbütün uzaklaşırlar.

Yapılan bir araştırma; babaların çocuklarıyla günde ortalama olarak, sadece üç dakika konuştuklarını göstermiştir. Aynı araştırmada; bu babaların çocuklarının günde üç saat televizyon izledikleri ortaya çıkmıştır. Lütfen dikkat edelim; çocuğumuzla günde kaç dakika konuşuyoruz? Kızıp bağırmaları, eleştirileri konuşmadan saymıyoruz tabii..))

5-Genelde babalar tek görevlerinin otoriteyi sağlamak olduğunu düşünürler ve otoriteyi sarsacak düşüncesiyle bazı şeyleri yapmaktan çekinirler. Oyun oynama, fiziksel sevgi ihtiyacını karşılama, arkadaşça sohbet etme gibi konular bunların başında gelir. Oysa yaşı kaç olursa olsun, bir çocuğun babası tarafından öpülmeye ve okşanmaya ihtiyacı vardır. Bu davranışlar otoriteyi sarsmadığı gibi, sevgi ve saygıyı artırır, aradaki buzları kırar, ilişkileri düzene koyar.

6-Babaya ihtiyaç konusunda kız ve erkek çocukları arasında hiçbir ayırım yoktur. Bazı anne-babalar çocukları neredeyse aralarında paylaşırlar. Erkek çocukların eğitimiyle baba, kız çocukların eğitimiyle anne ilgilenecek diye.. Sevgi, ilgi ve eğitim konusunda kız ve erkek arasında ayırım yapılamaz.

7-Babalarıyla sağlıklı bir iletişim kuran çocuklar, iç ve dış çevreden kaynaklanan korkularını yenmekte güçlük çekmezler. "Arkamda babam var" düşüncesi, çocuğun güvenini ve cesaretini artırır. Bu çocukların okul başarıları iyi derecede olduğu gibi, sosyal hayatta da önemli rol oynarlar.

8-Baba, çocukların cinsel kimliği üzerinde çok büyük etki sahibidir. Babasıyla sık sık beraber olan, sağlıklı iletişim kuran çocuklar, babalarını örnek alır, erkek gibi davranmaya çalışırlar. Baba modelinden uzak olan erkek çocuklar ise, annelerini örnek alır, erkek kimliklerini geliştiremezler. Babasıyla namaz kılmayan erkek çocuk, annesi gibi ellerini göğsünün üzerinde bağlar. Erkeklerle ve kadınlara özgü davranışları ayırt edemez.. Araştırmalar; homoseksüellerin pek çoğunun, çocukluklarında baba modelinden uzak, anne ve kız kardeşleriyle beraber yaşadıklarını ortaya koymuştur.

Aynı zamanda kız çocuk da, babasına yakın olmakla karşı cinsin davranışlarını öğrenir. Baba modelinden uzak olmak kızların, erkeklere karşı güvensiz, çekingen ve ürkek davranmalarına sebep olmaktadır. Böyle kızlar evlilikten de korkar, hiçbir erkeğe güvenmezler. Feministlerin pek çoğu; güzel baba modelinden yoksun kalmış kızlardan oluşur.

9- Baba, anneyi eğitimden dışlamamalı, çocukların yanında asla eleştirmemeli ve küçük düşürmemelidir. Aynı şekilde anne de buna dikkat etmelidir. Bu davranış; çocuğu hem anneye hem de babaya karşı güvensiz yapar.

10-Şunu unutmayalım ki; çocukların lüks evlerde yaşamaya, pahalı okullarda okumaya, en güzel giyeceklerle ve yiyeceklerle sahip olmaya ihtiyaçları yoktur. Hiçbir baba ölüm döşeginde iken; "Keşke çocuklarıma daha lüks bir ev bıraksaydım" demeyecektir. "Çocuklarımla daha çok zaman geçirseydim" diyecek olan babaların ise haddi hesabı yoktur. Maddi anlamda çok kazanma hırsı şeytandır. Babaların çocukları-

na zaman ayıramama bahanelerinin başlıca nedenlerinden biri de; iş hayatının yoğunluğudur.

11-Olumlu baba modelinden yoksun kalan çocuklarda suça eğilim daha fazla gözlenmiştir. Okul hayatında başarısız olurlar. Sosyal ilişkilerinde çekimserdirler. Televizyon bağımlılıkları daha fazladır.

12-Çocuğuyla ve ailesiyle sevgiye dayalı yakın ilişkileri olan bir babanın kendine olan güveni artar. Sevgi, şefkat, merhamet ve sorumluluk hisleri gelişir. Çocuklarıyla yuvanın sıcaklığını hisseder. Hayatı monotonluktan kurtularak daha anlamlı hale gelir. Çocuklarıyla ve ailesiyle gurur duymak gibi bir mutluluğa erişir.

Bebeğin ilk doğduğu günlerde çevreden gelen dua niteliğinde, çok anlamlı bir tebrik mesajı vardır:

“Allah analı-babalı büyütsün.”

Biz de bu duaya katılarak bütün çocuklara “Analı-babalı günler” diliyoruz.

Adam yorgun argın eve döndüğünde beş yaşındaki oğlunu kapının önünde bekler bulmuş. Çocuk babasına:

-Babacığım, bir saatte kaç para kazanıyorsun? diye sormuş.

Babası:

-Bu seni ilgilendirmez, diye cevap vermiş. Çocuk:

-Lütfen, çok merak ediyorum, demiş. Babası:

-Madem çok merak ediyorsun, 5 TL kazanıyorum, demiş. Çocuk:

-O zaman bana 2 TL verebilir misin baba? demiş. Adam kızarak:

-Benim, senin saçma oyuncaklarına verecek param yok. Hemen odana git ve kapını kapat, demiş.

Çocuk sessizce odasına girmiş ve kapısını kapatmış. Adam sinirli sinirli "Bu çocuk böyle şeyleri nereden bulur?" diye düşünüyor-muş. Aradan bir saat geçmiş, adam biraz daha sakinleşmiş ve çocuğa parayı neden istediğini bile sormadığı aklına gelmiş. Çocuğunun odasına giderek:

-Uyuyor musun? diye sormuş. Çocuk:

-Hayır, demiş usulca. Babası cebinden 2 TL çıkararak:

-Al bakalım istediğin parayı. Biraz önce sana sert davrandığım için üzgünüm. Yorucu bir gün geçirdim, demiş. Çocuk sevinçle parayı almış ve:

-Teşekkür ederim babacığım, demiş. Sonra yastığının altından diğer bozuk paraları çıkararak saymaya başlamış. Bunu gören adam daha çok sinirlenerek:

-Paran olduğu halde neden bir daha istiyorsun? Demiş. Çocuk:

-Ama yeterince yoktu, diye cevap vermiş ve paraları babasına uzatarak:

BAŞARIYA DOĞRU BİRİNCİ ADIM

İnsan daha evliliğe ilk adımı atarken, ileride doğacak çocuğunun eğitimine başlamış demektir..

Kişinin evlilikteki niyet ve amacı, seçtiği eş, ileride nasıl çocuklar istediğini gösterir..

Çocuğun
Anne
Karnındaki
Eğitimi

ÇOCUĞUN ANNE KARNINDAKİ EĞİTİMİ

“Ey insanlar! Eğer yeniden dirilmekten şüphede iseniz, şunu bilin ki, biz sizi topraktan, sonra nutfeden, sonra alakadan (aşılanmış yumurta) sonra uzuvları önce belirsiz, sonra belirlenmiş canlı et parçasından yarattık ki, size gücümüzü gösterelim. Ve dilediğinizi belirlenmiş bir süreye kadar rahimlerde bekletiriz. Sonra sizi bir bebek olarak dışarı çıkarırız. Sonra güçlü çağımıza ulaşmanız için sizi büyütürüz. İçinizden kimi vefat eder. Yine içinizden kimi de ömrünün en verimsiz çağına (ihtiyarlığa) ulaştırılır, ta ki bilen bir kimse olduktan sonra bir şey bilmez hale gelsin. Sen yeryüzünü de kupkuru ve ölü bir halde görürsün. Fakat biz üzerine yağmuru indirdiğimizde o, kıpırdanır, kabartır ve her çeşitten iç açıcı bitkiler verir.” (Hacc 5)

“Andolsun biz insanı, çamurdan süzülüp çıkarılmış bir özden yarattık. Sonra onu sağlam bir karargâhta nutfe haline getirdik. Sonra nutfeyi alaka (aşılanmış yumurta) yaptık. Peşinden alakayı bir parçacık et haline soktuk. Bu bir parça eti kemiklere (iskelete) çevirdik. Bu kemikleri etle kapladık. Sonra onu başka bir yaratılışla insan haline getirdik. Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir.” (Mü’minun 12-14)

“Biz insana anne-babasına iyilik etmesini tavsiye ettik. Annesi onu zahmetle taşıdı ve zahmetle doğurdu. Taşınması ile süttan kesilmesi otuz ay sürer. Nihayet insan güçlü çağına erip kırk yaşına varınca der ki:” Rabbim, bana ve ana-babama verdiğin nimete şükretmemi ve razı olacağın yararlı iş yapmamı temin et. Benim için de, zürriyetim için de iyiliği devam ettir. Ben sana döndüm ve elbette ben Müslümanlardanım.” (Ahkaf 15)

Dünya sahnesindeki en önemli ve zorlu rol; anne-baba rolüdür elbette. Zorluğunun çokluğu kadar ecri ve mükâfatı da çok olan bu görev, hem güzelliklerle hem de tehlikelerle doludur. Maalesef ki, çoğu genç çift, omuzlarındaki ağır sorumluluğun, eğitimin ne demek olduğunu bilmeden anne-baba olmuşlardır. İslam’dan, eğitiminden yoksun bir toplum da böylece ortaya çıkmıştır. Ne Allah’ın ne de kulların hoşuna giden çocuklar, kimsenin kimseye tahammülünün olmadığı, bir-

birlerine karşı saygısız, sevgisiz, merhametsiz, kavga ve gürültü dolu yuvalar hep eğitimsizliğin ürünüdür. Sonunda anne-babalar çocuklardan şikayetçi, çocuklar anne-babalardan.. Güya herkes çözüm aramakta.. Çözüm mü?

Çözüm; karar vermektir, inanmaktır, inandığı hakikati ölümüne yaşamaktır. Aile sorunları karşısında genelde çözüm arayan kesim; kadınlardan ve annelerden oluşur. Kadınlar ve anneler, okurlar, dinlerler, sorarlar, hemen heveslenir, başarıma sevinciyle evlerine koşarlar.. Bir deneme, iki ve üç.. Dört demez, pes ederler.. Nedendir? Onca kitap, cd, seminer, program varken neden değişmez hiçbir şey? Bunun iki sebebi olabilir:

1-Anne-babanın kişiliği, daha annesinin karnındayken oluşmaya başlamıştır. Sonra çocuk olmuş ve büyüklerinden gördüğü her şeyi beyindeki bir videoya sarmıştır, farkında olmadan. Bir gün kendisi anne-baba olduğunda, hiç düşünmeden, elinde olmadan o kasetleri sırasıyla çalmaya başlar. Anne-babasına “Sizin gibi olmayacağım!” diye isyanlar eden çocuk, bakarız ki tıpkı anne-babası..

Bu çok ciddi etkiler, kasetler ve görüntüler beyindeyken, sonradan okunan ve dinlenenlerin çok fazla bir faydası olmayacaktır tabii..

2-Değişmemenin ikinci nedeni ise; bu isteğin geçici bir heves olmasıdır. Aslında herkes daha eğitilmiş, daha iyi anne-baba olmayı ister. Ama yüksek hedeflerin bedeli, gerçekten ağırdır. Eğer insan bir heves uğruna istemişse, bedel ödemeye gelemey ve pes eder. Ama gerçekten inanmış, başka çıkar yol olmadığını görmüş ve dönmeksizin karar vermişse, işte o kimse gereken bedeli ödemeye hazırdır. Ve Allah’ın yardımıyla daha güzele doğru değişmesi beklenir.

Ailemizden olumlu bir eğitim alamamış olabiliriz, bunu seçme hakkımız yoktu. Ama çocuklarımızın olumlu ya da olumsuz eğitim almasını seçme hakkımız var. “Zararın neresinden dönülürse, ne kadar çabuk, ne kadar güzel dönülürse kârdır” anlayışıyla elimizden geleni yapmalıyız. Kolay olan, güzel olan; işe en başından başlamak, en baştan değişmektir. Bugün gereken emeği sarf edip, bedel ödemezsek, yarın çok daha büyük sorunlarla karşılaşacağımız gün gibi ortada..

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Hepiniz çobansınız ve hepiniz sürünüzden, emrinizin altındakilerden sorumlusunuz. Devlet başkanı çobandır ve emri altındakilerden

sorumludur. Erkek çobandır ve aile fertlerinden sorumludur. Kadın çobandır ve aile fertlerinden sorumludur. Köle efendisinin malı üzerinde çobandır ve ondan sorumludur. Dikkat edin, hepiniz çobansınız ve hepiniz sürünüzden sorumlusunuz.”¹⁸

Rasulullah (s.a.v)’ın buyruğuna göre, hangi konumda olursak olalım, çobanlığı, sorumluluğu ve eğitimi omuzlamak zorundayız. İstemesek de, Allah bize bu yükü uygun görmüş ve Allah kullarına güçlerinin üstünde yük yüklemeyiz. Dilersek Hâbil gibi oluruz; sorumluluğunun bilincinde, erken kalkan, gayretli, azimli, daha iyisine meyilli, sürüsüne karşı şefkatli, merhametli.. Sorumluluğunu sırtında kambur gibi değil, yüreğinin tam ortasında gönül hoşluğuyla taşıyan, en güzelini yapan, en güzelini veren, en güzele talip Hâbil gibi..

Dilersek de Kâbil gibi oluruz; “Ne gerek var?” diyen, sorumsuz, hedefsiz, gayretsiz, bakımıyla sorumlu olduklarına hoyrat ellerle, sevgisiz yürekle yaklaşan, kaytarmaya meyilli.. Sorumluluğunu sırtında kambur gibi taşıyan, kötüsünü seçen, kötüsünü veren, kötüye talip Kâbil gibi..

“Doğrusu mallarımız ve evlatlarımız sizin için bir fitne ve bir imtihan konusudur. Büyük mükafat ise Allah katındadır. O halde gücünüz yettiğinde Allah’a isyandan kaçın. Dinleyin, itaat edin, kendi iyiliğiniz için infak edin, yatırım yapın. Kim benliğinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir. Eğer Allah’a ödünç verir, yatırım yaparsanız, Allah onu sizin için kat kat artırır ve sizi bağışlar. Allah çok mükafat verendir, ceza vermekte acele etmeyendir.” (Teğabün 15-17)

Rabbimiz kitabında, Rasulü hadislerinde bize bu işin önemini, zorluğunu, çözüm yollarını anlatmış ve bizi imtihanımızla karşı karşıya getirmiştir. Çocuklarımızı bizim emrimize ve emanetimize teslim etmiştir. Kalplerde onlar için özel bir sevgi var etmiş, onları kalbimizin baharı, gönlümüzün nuru, hayatımızın süsü, canımızın parçası kılmıştır.

Onları bize gözleri gören, kulakları işiten, elleri-ayakları tutan, bedeni sağlıklı, akli ve zihni güzel birer çocuk olarak teslim etmiştir.

¹⁸ Buhari/Nikah 81. Ebu Davud/Harac 1. Tirmizi 1705.

Emanetçi olan bizler ise maalesef, gören gözleri Hakk’ı görmez, işiten kulakları Hakk’ı işitmez, tutan el ve ayakları Hakk uğrunda hareket etmez, sağlıklı bedeni ve akli Hakk yolunda harcanmaz hale getiriyoruz.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Kıyamet günü Allah kulu hesaba çekerken şöyle sorar: “Ey kulum! Sana göz-kulak, mal ve çocuk vermedim mi? Sana eş vermedim mi? Arazi ve hayvanları senin hizmetine vermedim mi? Başkanlık yapmana, ganimetten dörtte birini almaya müsaade etmedim mi? Sen şu günde benimle karşılaşacağını ummuyor muydun?” Kul: “Hayır” deyince Allah şöyle buyurur: “Bunca nimete rağmen sen beni unuttun, bugün de ben seni unutuyorum!”¹⁹

Rabbimiz! Eşlerimiz, evlatlarımız, mallarımız ve emrimiz altındaki sebebiyle kendini bize unutturma. Senden başka herkesin birbirini unutacağı o zor günde, bizleri sensiz bırakma. Amin.

“Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. O ateşin başında acımasız, güçlü, Allah’ın kendilerine emrettiğine karşı gelmeyen ve emredildiklerini yapan melekler vardır.” (Tahrîm 6)

Bir ucu cennet, diğer ucu cehennem olan bir köprüde yürümek gibi çocuk eğitmek.. Sırat gibi.. Kimilerinin süründüğü, kimilerinin yürüdüğü, kimilerinin koşarak, kimilerinin uçarak geçtiği bir köprü..

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Allah’ın bazı kimseleri “Ebrar” (iyiler) olarak isimlendirmesi; onların babalarına ve evlatlarına iyi davranmaları sebebiyledir. Babanın çocuğun üzerinde hakkı olduğu gibi, çocuğun da babanın üzerinde hakkı vardır.”²⁰

¹⁹ Müslim/Zühd 16

²⁰ Buhari/el-Edebu’l-Müfred 94. Ebu Nuaym/Hilyetu’l-Evliya 7/81.

ADAYIŞ

Kıyamete dek okunacak olan ölümsüz rahmetin kitabına samimiyeti yazdıran kadın.. Yüreğinin derinliklerinden gelen bir ihlasla dua eden ve duasına icabet edilen kadın.. Yakarışı, davranışı ümmete örnek gösterilen, övülen, yüceltilen kadın.. Bir anne ki adı; Hanne..

“Hani, İmran’ın karısı şöyle demişti: “Rabbim! Ben karnımdakini tamamen özgür olarak sadece sana adadım. Adağımı kabul buyur. Şüphesiz sen hakkıyla işiten ve bilensin.

Onu doğurunca, Allah ne doğurduğunu bilip dururken: “Rabbim! Ben bir kız çocuğu doğurdum. Oysa kız erkek gibi değildir. Ona Mer-

yem adını verdim. Kovulmuş şeytana karşı onu ve soyunu korumanı diliyor, onu sana ısmarlıyorum” dedi.

Rabbi de Meryem’i en güzel bir kabulle kabul buyurdu. Onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi. Zekeriyya’yı da onun bakımı ile görevlendirdi. Zekeriyya onun yanına mabede her girişinde orada bir rızık bulur ve: “Ey Meryem! Bunlar sana nereden geliyor?” diye sorar, o da: “Bunlar Allah tarafından. Allah dilediğini hesapsız rızıklandırır” derdi.” (Ali İmran 35-37)

Hz. Hanne..

Zekeriyya (a.s)’ın peygamberliği döneminde Filistin’de yaşayan örnek hanım.. Aynı zamanda Hz. Zekeriyya’nın baldızı, yani eşinin kız kardeşi..

Hz. Hanne, İmran’ın eşidir.. Uzun yıllar çocuğu olmayan bu hanım çocuk özlemiyle yanıp tutuşmakta ve ilerlemiş yaşına rağmen hala dualarından eksik etmemektedir bu özlemini..

Nihayet bir gün Allah dualarına icabet etmiş ve Hz. Hanne hamile kalmıştır.. Baba İmran ise daha çocuğunun doğumunu göremeden vefat etmiştir.. Hz. Hanne, nine yaşındaki bu hanım, Allah’ın bu özel lütfuna, hediyesine nasıl teşekkür edeceğini uzun süre düşünmüştür..

Fakir-fukaraya sadakalar dağıtsa veya şunu yapsa, bunu yapsa.. Hayır, gerçek bir teşekkür için kendisinin gözündeki en değerli, en kıymetli olan şeyi vermelidir.. Bu ise ne mal, ne de mülktür.. Hanne’nin gözündeki en değerli şey ise; daha doğmamış olan, henüz kavuşmadığı karnındaki yavrusudur.. Onun için Hanne: “Rabbim! Karnımdakini tamamen özgür olarak sana adadım. Sana en değerli şeyimi, yavrumu hediye ediyorum. Ne olur, bu hediyemi kabul buyur.” diye yalvarmış- tır tâ kalbinin derinliklerinden kopup gelen bir samimiyetle..

Bildiğimiz, duyduğumuz adaklara benzemez bu adak.. Hacca gitmeyi, oruç tutmayı, infak etmeyi adamaktan çok farklı bir şeydir Hanne’nin adağı.. Bir can adamak.. Canının parçasını.. Canının ötesini.. Çok zor sahip olduğu evladını adamak.. İşte Hanne Rabbine böylesi içten bir teşekkürle aday olur..

Zordu böylesi bir adayışla adamak.. Ama “En akıllı anneler” listesinin başında gelirdi Hanne’nin adı.. Çünkü o, kendisinden daha iyi koruyacak, daha iyi eğitip yetiştirecek olana veriyordu yavrusunu..

Zaten O'nun değil miydi? Bir gün istediğinde ansızın, kendisine danışmadan almayacak mıydı evladını? Öyleyse en iyisi baştan O'na adamak, O'na emanet etmektir.. Çünkü O; emaneti zayi etmeyen, emanete ihanet etmeyendi..

Ama kolay mıydı? Herkes çocuklarıyla güle oynaya yaşarken.. Çocuklarını kendi elleriyle büyütüp, mürüvvetlerini görürken.. Onları gözlerinin önünden ayırmazken..

Hanne'nin nice zaman sonra bulduğu, zorluklarla karnında taşıdığı, acılar içinde dünyaya getirdiği, gözü gibi baktığı ve üzerine titrediği evladı tam en sevimli çağına, 6-7 yaşlarına geldiği bir zamanda, götü-rüp onu mabede, "Allah'ın evinin hizmetkârı" olsun diye bırakmak her annenin harcı değildi, olamazdı da..

Hanne; Allah'a yakınlaşmak ve O'nun rızasını kazanmak için adı-yordu..

Hanne; Allah'ın dışındaki bütün güçleri hiçe sayarak, özgür bir benlikle, yavrusunu ibadete bağlamak için adıyordu..

Hanne; şeytanın bütün vesveselerini kulak ardı ederek, "Şeytanın korkup kaçtığı" bir evlat olsun diye adıyordu..

Hanne; kalbinde hiçbir şüphe duymadan, en iyi işiten ve bilene ses-lenerek adıyordu..

Hanne; erkek diye düşünürken, kız verince Rabbi sözünü de-ğiştirmeden, Allah'la pazarlığa girişmeden adıyordu..

Hanne; boynunu bükerek, ezilerek "Tam yapamadım Rabbim, en iyisini veremedim" mahcubiyetinde yavrusunu adıyordu.. Büyükle-nmeden, havalara girmeden, başa kakmadan..

Hanne; karşılığında hiçbir şey beklemiyordu.. Dünyada beraber olmak, sevip okşayarak yavrusunu büyütme, evlendirip mürüvvetini görmek, gözünün önünden ayırmamak.. Hiçbirisini şart koşmuyordu.. Karşılığını ahirette bekleyerek adıyordu..

İşte böylesi samimiyet ve fedakârlık dolu bir adayışa, Rabbine yak-laşmak için atılan tertemiz ve berrak bir adıma şeytan kolay kolay göz yumamazdı.. Bunun için de Hanne karnındaki yavrusunu adadığı za-man, şeytan onu bu adaktan vazgeçirmek için kim bilir ne yollar denedi..

Önden yaklaşarak: Sen yalnız bir kadınsın, kocan da öldü.. Tek ba-şına kalırsan ne yaparsın?

Arkadan yaklaşarak: Aç kalırsın, açıkta kalırsın, elindeki tek umu-du da böyle kaybedersen kimsesiz, çaresiz kalırsın.

Sağdan yaklaşarak: Bırak hele bir doğsun, büyüsün. Onu okut, bü-yüt.. Hayırlı bir kul olarak yetiştir.. İnsanlara faydalı olsun. Daha çok sevap kazanırsın..

Soldan yaklaşarak: Adayacak başka bir şey bulamadın da, yavru-nu mu adıyorsun? Bunca bilen insan (hacı-hoca) varken, sen onlardan daha mı iyi bileceksin?

Hanne bütün bu zincirleri kırarak hür bir şekilde adadı yavrusu-nu.. Öncü oldu.. Örnek oldu.. Sözünde durdu.. Arkasına bile dönüp bakmadı.. Gözyaşlarını bile gizledi herkesten.. Çok geçmedi.. "Gözü açık gitmeyen, gözü arkada kalmayan bir anne" olarak veda etti dün-yaya.. Çünkü o yavrusunu en Emin'e emanet ederek gidiyordu..

Hanne nasıl ki, samimiyetle, titizlikle adamışsa, Allah da aynı sa-mimiyet ve titizlikle kabul buyurdu bu adağı.. Güzel bir bitki, güzel bir çiçek gibi yetiştirdi onu.. Ve Zekeriyya (a.s)'ı da bu güzel çiçeğe bahçı-van olarak tayin etti.. Hangi anne, hangi baba O'ndan daha güzel yetiştirilebilirdi? Ve hangi öğretmen Zekeriyya (a.s)'dan daha iyi olabilirdi?

Rabbi, Meryem'i temizledi, bütün kadınların içinden onu seçti.. Onu en müstesna ve tek olan ağır bir yüke aday kıldı.. Onu ve neslini şeytandan korudu.. Onu en güzeliyle rızıklandırdı.. Allah dilediği-ne/dileyene hesapsız rızık verendi..

En iyi sigorta, en iyi güvence, en iyi yatırım, en iyi gelecek; Hanne'nin yavrusuna hazırladığıydı.. Akıllı anne, ileri görüşlü anne buydu işte.. Hanne samimiyetinde adayan annelerin ve Meryem tesli-miyetinde yetişen adak çocukların sayılarının artması duasıyla..

Ne mutlu Hanne gibi adayanlara..

Ne mutlu Meryem gibi adananlara..

Ne mutlu Zekeriyya gibi bahçıvanlara..

Ne mutlu Yahya gibi kurbanlara..

(Allah'ın selamı onların ve yollarını sürdürenlerin üzerine olsun.)²¹

²¹ Daha fazla bilgi için bkz: Adayış Risalesi/Mustafa İslamoğlu. Denge Yayınları.

ANNE KARNINDA NELER OLUYOR?

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Sizden birinizin yaratılışı, annesinin karnında kırk günde toplanır. Sonra bu kadar bir müddetle alaka (aşılanmış yumurta) olur. Sonra yine bu kadar bir müddetle mudga (embriyo) olur.

Sonra Allah bir melek gönderir. Bu melek çocuğun rızkını, ecelini, amelini, şaki (cehennemlik) veya said (cennetlik) olacağını yazar. Sonra da ona ruh üflenir...”²²

Çocuğun anne karnındaki eğitimine neredeyse pek çok bölümde öncelik verilecektir. Çünkü çocuğun eğitimi; doğup yürüdüğü, konuştuğu, büyüdüğü zaman değil, annesinin rahmine düştüğü gün başlar.

Yukarıdaki hadiste de belirtildiği üzere; Allah insanı doğduğu zaman değil, anne karnına düştüğü zamandan itibaren dikkate alır. Onu çeşitli evrelerden geçirir. Doğumundan ölümüne bütün kaderini yazar. Ona ruh üfler ve anne-babasının eğitimine hazır hale getirir.

Buna göre, bir anne-babanın yavrusuna vereceği en güzel ve yerinde hediyelerden biri de; eğitime anne karnında iken başlamaktır. Anne karnında başlanılan eğitim, çok önemli bir alt yapıdır ve neredeyse eğitimin üçte biri demektir.

Çocuğun anne karnında şekillenmesi demek, sadece ellerinin, ayaklarının yani vücudunun şekillenmesi değil, en önemli şey olan ruhunun şekillenmesi demektir. Olumlu-olumsuz duygular, içinde bulunduğu ortam, annesinin sevinci veya üzüntüsü bebeğin ruhuna bir nakış gibi işlenir. Okşandığında, iltifat edildiğinde sevinir. Annesinin korkması veya öfkelenmesi durumunda kalbi hızla çarpmaya başlar. Sadece ellerinden tuttuğumuz, okşayıp sevdiğimiz çocuklar değil, daha rahimlerde olan o küçücük bebekler de sevildiğini hisseder. Sevildiğini hisseden bebeğin ise, güven duygusu ruhuna işler.

²² Buhari/Kader 1. Müslim/Kader 1. Ebu Davud/Sünnet 17. Tirmizi/Kader 4. İbni Mace/Mukaddime 10.

a-Bebeğin Dokunmaya Olan Duyarlılığı:

Anne rahmi, bebeğin gelişimi için oldukça elverişli, güvenli ve emin bir barınaktır.

Rabbimiz şöyle buyurur:

“Biz sizi dayanıksız bir sudan yaratmadık mı? Sonra o suyu belli bir süreye kadar sağlam bir yere yerleştirdik.” (Mürselat 20-22)

Yapılan araştırmalarda 10. haftada avuç ayalarının, 12. haftada ayak tabanlarının geliştiği tespit edilmiştir. 12. haftadan itibaren kalça ve karın bölgesi, 32. haftadan itibaren de vücudunun tamamı duyarlılık kazanır. Dokunuşlara, el ve ayaklarını annesinin karnına vurarak tepki gösterir.

b-Bebeğin Sese Olan Duyarlılığı:

Yapılan pek çok araştırma, seslerin anne rahmine ulaştığı tezini doğrulamıştır. Dışarıdan gelen sesler, hiç bozulmadan anne karnındaki bebeğe ulaşmaktadır. Diğer seslerden farklı olarak, bebek annesinin sesine daha çok duyarlıdır. Çünkü annesinin sesi içten, yani daha yakından gelmektedir. Ayrıca babasıyla ve kardeşleriyle daha doğmadan, sesleri ve dokunuşları sayesinde tanışır. Çocuğun ilk duygusal bağlarını dışarıdan gelen sesler ve özellikle annesinin sesi kurar.

Hamilelik döneminde çocuğa Kur'an ve kulağa hoş gelen şeyler dinletmek, ruhsal gelişimi açısından çok önemlidir. Annenin korku filmleri seyretmesi, vahşi hayvanlar görmesi, yüksek ve kulağı tırmalayan sesler duyması, bebekte hem fiziksel hem de ruhsal bozukluklara yol açacaktır.

Hamilelik Dönemi ile İlgili Öneriler:

1-Hamilelik döneminde karnınızı yumuşak hareketler ve düzenli ritimlerle okşayın.

2-Okşarken konuşmayı ihmal etmeyin. Onu sevdiğinizi söyleyin ve gelecek hakkında güven verin.

3-Vücut dilinin gelişmesi için dokunma ve konuşmayı her gün tekrarlayın.

4-Ruh sağlığını en güzel seviyede tutmaya çalışın. Annenin ruh sağlığının tamamen çocuğuna yansıtacağını unutmayın.

5-Güzeli görmeye, güzeli duymaya, dinlemeye, güzeli düşünmeye ve hissetmeye çalışın. Olumsuz görüntü, ses ve duygulardan uzak durun.

Araştırma sonuçlarına göre; anne karnında eğitimine dikkat edilen çocuklar, doğumdan sonraki hayatlarında diğer çocuklara göre daha hızlı öğreniyor, çevresine karşı daha duyarlı, eşyalara ve nesnelere daha dikkatli, zeki ve aktif oluyorlar.

HAMİLELİKTEN DOĞUMA GÖREVLER

1-Cinsel beraberlik öncesi dua edilmelidir:

Mademki *“Duâ; ibadetin beynidir, özüdür.”*²³ Mademki *“Duâ; mü'minin silahı, dinin direği, göklerin ve yerin nurudur.”*²⁴ Öyleyse atılan ilk adım; duâyla olmalıdır.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyuruyor:

“Sizden biriniz hanımına yaklaşmak istediğinde:

بِسْمِ اللَّهِ ، أَللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْنَا

*“Allah'ın adıyla.. Allah'ım şeytanı bizden ve bizi rızıklandıracağın çocuktan uzaklaştır.” derse, Allah da bu beraberlikten onlara bir çocuk nasip etse, şeytan ona asla zarar veremez.”*²⁵

2-Özel Dua Edilmelidir:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*“Şu üç dua, Allah tarafından kesin olarak kabul edilir, bunda hiçbir şüphe yoktur. Bunlar; mazlumun duası, yolcunun duası, anne-babanın çocuğuna duası.”*²⁶

Anne-baba, bu herkese nasip olmayan özel hakkını dikkatle kullanmalıdır. Annenin hamileliğinden haberdar olduğu ilk günden başlayarak, çocuğu hakkındaki duaları kabul edilir, babanın da öyle..

Hız. Zekerriyya Allah'tan bir çocuk isterken bile yavrusu hakkında dua ediyordu:

“..Rabbim, bana katından dost olacak bir evlat ver. Öyle ki, bana varis olsun, Yakub hanedanına da.. Ey Rabbim, onu rızana layık kıl.” (Meryem 5-6)

²³ Kenzu'l-Ummal/Kitabu'd-Daavat 3114.

²⁴ Kenzu'l-Ummal/Kitabu'd-Daavat 3117.

²⁵ Ebu Davud 2161. İbni Mace 1919.

²⁶ Buhari/el-Edebu'l-Müfred 32. Tirmizi 1905. Ebu Davud 8536. Ahmed 2/258. İbni Hibban 6/416.

İşte o oğul, o güzel dost, sorumluluğa, nübüvvete varis, rızaya layık o kul; Yahya'dır.. Şefkatli, ince kalpli, tertemiz bir oğul.. Başka ne ola?

Öyleyse en güzel dualar edilmeliydi.. Çünkü anne-babanın duası; çocuğun hayatının seyrini belirliyordu..

3-Kız veya erkek Allah'ın verdiği evlat bir müjde olarak kabul edilmeli ve Allah'a hamd edilmelidir:

Rabbimiz Kur'an'da çocukların doğumunu "müjde" olarak nitelemiştir:

"Hani melekler şöyle demişlerdi: "Ey Meryem! Allah sana kendisinden bir kelimeyi müjdeliyor. Adı; Meryem oğlu İsa Mesih'tir. Dünyada da, ahirette de itibarlı ve Allah'ın kendisine yakın kıldıklarındandır." (Ali İmran 45)

"Ey Zekeriyya! Biz sana ismi Yahya olan bir erkek çocuğu müjdeliyoruz." (Meryem 7)

Rabbimiz kitabında kız çocuğuyla müjdelenmeyi aşağılık olarak kabul edenleri ise şöyle azarlar:

"Onlardan birine kız müjdelendiği zaman öfkesinden yüzü kapkara kesilir. Kendisine verilen müjdenin kötülüğünden dolayı kavminden gizlenir. O kız çocuğunu aşağılık duygusu içinde yanında mı tutsun, yoksa toprağa mı gömsün? Dikkat edin ne kötü hüküm veriyorlar!" (Nahl 58-59)

"Âişe'ye bir çocuğun doğduğu haber verilince "Erkek mi, kız mı?" diye sormazdı. Fakat;;

- Sağlıklı, sıhhatli mi? diye sorardı. Kendisine:

- Evet, denildiği zaman ise:

- Elhamdülillahi rabbil alemin (Alemlerin rabbi olan Allah'a hamd olsun), derdi."²⁷

İslam; kendisinden önce ve sonra hiçbir sistemin yapamayacağı bir ilki başarmış, kız çocuklarını aşağılık konumlarından hak ettikleri gü-

zel mertebeye taşımıştır. İnsanların, oğlu olmadığı için "Ebter (soyu kesik)" dedikleri Peygamberimizin soyunu kızı Fatıma'yla devam ettirerek kız çocuklarının önemini gözler önüne sermiştir. Ayrıca Rasulullah (s.a.v) hadislerinde şöyle buyurur:

*"Kimin üç yada iki kızı veya kız kardeşi olur da onları güzelce terbiye eder, sonra da evlendirirse, cenneti hak eder."*²⁸

Müslüman anne-baba erkek olsun, kız olsun doğan çocuğa müjde, rahmet ve bereket olarak bakmalıdır. Müslüman ailede; istenmeden, kazara olan çocuk yoktur. Allah'ın istediği istenir, Allah'ın istediğine gönül huzuruyla rıza gösterilir ve hamd edilir.

"Şükrederseniz elbette nimetimi artırırım. Ama nankörlük ederseniz, benim azabım çok şiddetlidir." (İbrahim 7)

Şükredip nankörlük etmeyenlere, Rabbimiz verdiklerini mübarek kılacak ve onları daha güzelleriyle rızıklandıracaktır.

4-Doğan çocuğun kulağına ezan okunmalıdır:

Ebu Rafi' (r.a) şöyle rivayet eder:

*"Fatıma, Hasan'ı doğurduğunda, Rasulullah (s.a.v)'ın torunu Hasan'ın kulaklarına ezan okuduğunu gördüm."*²⁹

Çocuk doğduğunda İslamî eğitim ve terbiye de başlamış olur. Onun tertemiz, taze kulaklarına ilk duyurulan şey ise; ezandır. Yani Allah'ın birliği, Muhammed (a.s)'ın elçiliği, namazın kurtuluş olduğu.. Doğar doğmaz kulakları bu güzelliklere aşına olur.

Ezan okumanın ikinci önemli sebebi ise; şeytanı çocuktan uzaklaştırmaktır. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurur:

*"Ezan okunduğu zaman şeytan onu duymamak için yellenerek kaçar. Kamet bittikten sonra, gelip kişiyle kalbi arasına girer, durmadan bir şeyler hatırlatır. Kişi en sonunda kaç rekât kıldığını hatırlamaz hale gelir."*³⁰

Yine Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurur:

²⁸ Müslim/Birr ve Sıla 46. Ebu Davûd 5147. Tirmizi 1916.

²⁹ Ebu Davud 5105. Tirmizi 1514.

³⁰ Buhari/Sehv 67. Müslim/Mescit 83. Nesai 664. Darimi/Salat 11. Muvatta/Salat 1.

²⁷ Edebu'l-Müfred 1256.

*“Âdemoğullarından doğan her çocuğa mutlaka şeytan dokunur ve onu ağlatır. Bundan sadece Meryem ve oğlu İsa hariçtir. İsterseniz; “Onu ve soyunu kovulmuş şeytana karşı sana ısmarlıyorum” (Ali İmran 36) ayetini okuyun.”*³¹

Doğum sancısı çeken her annenin yanında, anneden-babadan ve akrabalarından daha büyük bir merak ve özlemle bekleyen bir düşmanın varlığı unutulmamalıdır. Şeytan dört gözle avını bekler. Çocuğun doğar doğmaz ağlaması, şeytanın ona dokunması nedeniyledir. Müslüman anne-babanın yapması gereken şey ise; güçlerinin yettiğinde bu düşmanı yenilgiye uğratmaktır. Çocuğun kulağına ezan okumak da, ona en önemli yenilgiyi tattırmak ve onu rezil-rüsvay bir şekilde kaçmaya mecbur bırakmaktır.

5-Çocuğun damağına hurma sürerek tahnik yapılmalıdır:

Hiz. Aişe şöyle rivayet eder:

*“Rasulullah (s.a.v) kendisine getirilen çocuk için hayır duada bulunur ve onun damağına hurma sürerdi.”*³²

Hiz. Enes şöyle anlatır:

*“Ümmü Süleym bir çocuk doğurduğunda onu benimle beraber Rasulullah (s.a.v)’a gönderdi. Yanında da biraz hurma vardı. Rasulullah (s.a.v)’ın yanına geldim, üzerinde bir aba vardı. “Yanında hurma var mı?” diye sordu. Ben; “Evet” dedim. Bunun üzerine hurmaları alıp ağzına attı. Onları çiğneyip yumuşattıktan sonra çocuğun ağzına koydu. Çocuk ağzını şapırdatmaya başladı. Rasulullah (s.a.v): “Ensarın sevgilisi hurmadır” buyurdu ve ona; “Abdullah” ismini verdi. Ensarın gençleri arasında ondan daha üstün olanını bilmiyorum.”*³³

Doğan çocuğun damağına hurma çiğneyip koymak veya salih bir insana götürerek ondan tahnik yapmasını istemek sünnettir.

6-Doğumunun yedinci gününde güzel bir isim konulur:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

³¹ Buhari/Ehadisi’l-Enbiya 3177. Müslim/Fedail 4363. Ahmed 7383.

³² Müslim/Adab 4000.

³³ Buhari/Akika 1. Müslim/Edeb 38.

*“Sizler kıyamet günü kendi isimleriniz ve babalarınızın isimleriyle çağırılacaksınız. Öyleyse isimlerinizi güzel seçin.”*³⁴

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Çocuğuna okuma yazma öğretmesi, güzel isim koyması ve buluş çağına erişince evlendirmesi, çocuğun babası üzerindeki haklarındandır.”*³⁵

Konulan isim çocuğun eğitimi açısından çok önemlidir. Çocuğun karakteri ve kişisel özellikleri o ismin gölgesi altında yerleşmeye başlar. Bunun için Allah’ın sevdiği ve peygamberimizin tavsiye ettiği, anlamı güzel olan isimleri koymak çocukların anne-baba üzerindeki haklarındandır.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Peygamberlerin isimleri ile isimlenin. Aziz ve Yüce olan Allah’a isimlerin en sevimlisi; Abdullah (Allah’ın kulu) ve Abdurrahman (Rahman’ın kulu)’dır. İsimlerin en doğrusu da; Haris (ahiret sevabına hırslı olan) ve Hümmam (cesur, yiğit)’dır. En çirkini de; Harb (savaş) ve Mürre (acı) ’dır.”*³⁶

Sahabelerden Talha b. Ubeydullah çocuklarına peygamberlerin isimlerini veriyordu.. Zübeyr b. Avvam ise şehid olmalarını umarak, çocuklarına şehidlerin isimlerini veriyordu. Dokuz oğlunu da şehidlerin isimleriyle isimlendirmişti.

Ayrıca ismin yedinci günde konulması da sünnettir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurur:

*“...Doğumunun yedinci gününde ismi konulur..”*³⁷

7- Doğumunun yedinci gününde saç tıraş edilir ve ağırlığınca gümüş infak edilir:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“..Doğumunun yedinci gününde baş tıraş edilir..”*³⁸

³⁴ Ebu Davud/Edeb 70.

³⁵ Camiu’s-Sağir 2489.

³⁶ Buhari/el-Edebu’l-Müfred 814.Ebu Davud 4950. Ahmed 4/345.

³⁷ Tirmizi 1522. Ebu Davud/Dahaya 21. Nesai/Akika 5.

³⁸ Tirmizi 1522. Ebu Davud/Dahaya 21. Nesai/Akika 5.

Hız. Ali şöyle rivayet eder:

“Rasulullah (s.a.v) Hasan için akika kurbanı kesti ve: “Ey Fatıma! Onun saçlarını tıraş et. Ağırlığı kadar gümüşü sadaka olarak ver” buyurdu. Fatıma diyor ki: “Hasan’ın saçlarını tırttım. Bir dirhem veya bir dirhemden biraz eksikti.”³⁹

8-Doğumunun yedinci gününde akika kurbanı kesilir:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Doğan her çocuk kesilecek akika kurbanı karşılığında bir rehindir. Doğumunun yedinci gününde bu kurban kesilir, ismi konulur ve saçları tıraş edilir.”⁴⁰

Rasulullah (s.a.v)’a akika kurbanı sorulunca şöyle buyurdu:

“Erkek çocuğu için iki koyun, kız çocuğu için tek koyun kesilir. Koyunların erkek veya dişi olması fark etmez.”⁴¹

9-Doğumunun yedinci gününde erkek çocuk sünnet edilir:

“Rasulullah (s.a.v) Hasan ve Hüseyin’e akika kurbanı kesti, doğumlarının yedinci gününde de onları sünnet ettirdi.”⁴²

Sahabelerin uygulamalarında yedinci günden sonra, ergenlik çağına kadar sünnet edilebileceğine dair rivayetler vardır.

10-Doğan çocuk için fıtr sadakası verilir:

İbni Ömer (r.a) şöyle rivayet etmiştir:

“Rasulullah (s.a.v), Ramazan ayında Müslümanlardan hür-köle, kadın-erkek, küçük-büyük her Müslümana, hurmadan bir sa’ veya arpadan bir sa’ olarak farz kıldı.”⁴³

11- Çocuğun doğumu sünnete uygun bir şekilde kutlanır ve tebrik edilir:

Muaviye bin Kurra şöyle anlatmıştır:

³⁹ Tirmizi 1519. Muvatta/Akika 1.

⁴⁰ İbni Mace 3156. Tirmizi 1442.

⁴¹ Tirmizi 1516. Nesai/Akika 4. Ebu Davud/Dahaya 20.

⁴² Beyhaki/Şuabu’l-İman 6/204.

⁴³ Müslim/Zekat 1639.

“Çocuğum İyas doğunca Rasulullah (s.a.v)’ın ashabından birkaç kişiyi davet ettim, onlara yemek ikram ettim. Onlar da çocuğum için duada bulundular. Ben: “Siz dua ettiniz, Allah sizin duanıza bereket versin. Şimdi de ben dua edeceğim, siz de benim duama “Âmin” deyin” dedim. Sonra çocuğumun dini ve akli konusunda pek çok duada bulundum. Ben o gün yapılan duaların etkisini çocuğumda görüyorum.”⁴⁴

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Oturmaları esnasında bir topluluk dua eder, diğerleri de “Amin” derlerse, Allah mutlaka o duaya icabet eder.”⁴⁵

⁴⁴ Edebu’l-Müfred 1255.

⁴⁵ Kenzu’l-Ummal/Daavat 3327.

BAŞARIYA DOĞRU İKİNCİ ADIM**BUNLARI YAPTIN MI?**

ÂZAZİL İKİNCİ OTURUM

Sahne ikinci kez aydınlandı.. Oturum sorumlusu genç siren düğmesine basarak ortalığı sese boğdu.. Bunun anlamı “Toparlanın!” demektir.. Herkes itinayla dosyalarını önlerine açarak konuşmayı kesti.

Azâzil acelesi varmış gibi hızlı adımlarla, elbisesinin eteklerini savura savura yürüyerek kürsüye yaklaştı.. Hiç beklemeden konuşmaya başladı:

-Evet.. Sevgili evlatlarım! Hiç zaman kaybetmeden ikinci oturuma başlıyoruz.. Zaman!.. En büyük düşmanımız bizim.. Her ilerleyen saniye bizim aleyhimize.. Soyumuzdan gelen her evlat, avuçlarımızdan kayıp giden zamanın çok iyi bilincinde olmalıdır.. Böylece her an yeni planlar geliştirmeli, zamanını dolu dolu geçirmelidir.. Bir kişi bir kişidir evlatlarım, sakın unutmayın.. Şu an en büyük dileğim; size bildiklerimi etraflıca anlatmak sonra da sizlerin Müslüman aileleri birer birer çökertmenizi izlemek.. Gözlerinizdeki o azim bana bu umudu vaat ediyor!..

Müslümanların kaynaklarını gördünüz değil mi? Ne kadar da sinsiler, akıllılar, uyanıklar!!! Ama öyle kolay kolay bizi kendilerinden uzaklaştıramayacaklar!

Nerede kalmıştık?.. Evet, aileyi ve çocuğun ilk doğum aşamalarını anlatmıştık.. Bu dönemden sonra işimiz zorlaşacak.. Ve daha fazla adama ihtiyaç duyacağız.. Bir kişi çocuğa, bir kişi anneye, bir kişi babaya ve diğer aile mensuplarının her birine birer kişi tayin edeceğiz.. Ayrıca “Genel Aile Sorumlusu” olarak da özel bir eleman tayin edeceğiz.. Bu da diğer görevliler arasındaki haberleşmeyi sağlayacak ve toplu planlar hazırlayıp aileyi yönetecek..

Bu bölümde anne-babaları teşvik edeceğimiz özellikleri, yok edeceğimiz özellikleri ve onların karakterlerini incelemeye çalışacağız.. Amacımız açısından en tehlikeli olan özellikleri genel olarak şöyle sıralayabiliriz:

✓ Yumuşak Huyluluk:

Eğer bir anne veya baba yumuşak huylu ise; ilk baştan sert kayaya çarptık demektir.. Çünkü yumuşak huylu insanın kalbi Allah’a yakın olur.. Allah’a yakın olan kişi çocuklarına da yumuşaklık ve sevgiyle yaklaşır.. Böylece her şey bizim için başlı başına problem haline gelir..

Yapmamız gereken şey; aileyi bir gerilim atmosferine sürüklemek olacak.. Bunu da en iyi, insanları Kur’an okumaktan, namaz kılıp dua etmekten alıkoyarak yapabiliriz.. Tabii bir çoğunu bunlardan alıkoyamayacağız ama onların da amellerinin içini boşaltıp, hissettikleri manevi etkiyi üzerlerinden kaldırarak yapacağız.. Böylece okuduğu Kur’an ve hadisten, kıldığı namazdan, ettiği duadan bir şey anlamayan insan, ruhsal olarak bunalıma girecek.. İçinde bir takım boşluklar hissetmeye başlayacak..

Biz de onun bu bunalımından yararlanarak, ona hayatın yükünü ağırlaştıracız.. Aslında eskiden aynı olan her şeyi onun gözünde büyütüp problem haline getireceğiz.. Maddi problemler, ailevi problemler, akraba büyükleriyle ilgili problemler, çocuklarla ilgili problemler.. Derken derdini duada bitiremeyen insan, bunca yükün altından kalkamayacak.. Böylece stres ve bunalımı artacak.. Bu durumda olan bir insanın ailesine yumuşaklıkla ve anlayışla davranması beklenemez..

Çocuklarına bağırın, onları olumsuz niteliklerle isimlendiren, hareketleri kaba ve hoyrat, gözleri kızgın ve hiddetli, sözleri iğneleyici ve sitemli anne-babalar amacımız için tam biçilmiş kaftandırılar..

Çocuğun yaşı kaç olursa olsun, bir bebek bile yumuşaklığı da kabalığı da pek âlâ anlar.. Anne-babalar çocuklarına bu şekilde davrandıkları zaman aralarındaki sevgi yavaş yavaş yerini soğukluğa ve nefrete bırakacak.. İnsanoğlu sevmediğine katlanmaz, biliyoruz.. Sonra da birbirlerine sürekli bağırın, birbirlerini anlayışla karşılayamayan, her biri ayrı sorunlu ve stresli çocuklar ve ebeveynlerden oluşan bir aile olacaklar..

Yani yapacağımız şey; onları her an boşluğa düşürmek, gerilime ve kaosa sürükleyerek birbirlerine kaba, hırçın, kırıcı ve incitici davranmalarını sağlamaktır..

✓ Acele Etmemek:

Bir anne-baba acele etmediği zaman, yumuşak huylu ve anlayışlı

demektir.. Böylece çocuğa mühlet tanınmış olur, çocuk bazen yanılarak da olsa kendisinden beklenen davranışı yerine getirir.. Bunun sonucunda anne-babanın sevinip mutlu olması ve yeni bir sevgi atmosferinin oluşması gayet doğaldır.. Bizler birinci madde üzerinde çok titiz çalışmalıyız ki, ikinci maddeyi sorunsuz olarak geçebilelim.. Anne-babaların diline şu cümleleri iyice yerleştirmeliyiz: “Hemen getir! Çabuk ol! Acele et! Yetiş! Koş!” Böylece anne-babalar az sonra pili bitecek saat gibi, can havliyle bu cümleleri tekrar etmeye başlarlar.. Çocuk da kimi zaman ağrıdan alır, kimi zaman korkusundan koşar, yapar.

Her konuda acele etmek tabii olarak gerilim ve strese yol açacak.. Basit şeyler bir yana, aceleci anne-baba sabırdan ve tahammülden yoksun olacak.. Çocuğun hatalarını gözünde büyütecek, “Söyleye söyleye dilimde tüy bitti” sabırsızlığında çocuğa kızıp bağırarak..

Eğer bir anne-babaya acelecilik özelliğini tam olarak yerleştirdiysek, onun iplerini çekmek daha kolay olacaktır.. Çünkü acele içinde olan bir insan düşünemez.. Düşünmemesi zaten bizim için en güzel şeydir.. Düşünemeyen anne-baba da, biz ne söylersek aceleyle yapar.. Sonra pişman olur ama biz zevkten dört köşe olduktan sonra, bize ne onun pişmanlığından?..

✓ Sabır:

Sevgili dostlarım! Bu başlıkta size müjdelemek isterim ki, modern çağın insanların en yoksun olduğu şey; belki de sabırdır.. Bunu genelinde neredeyse başardık..

İlk önce televizyonlarda gösterime girdirdik, sabırsızlık propagandalarını.. Sonra ekilen tohumlar yeşerdi ve artık her kenar mahallede bile, aynı filmlerin bölümlerini canlı canlı izlemeye başladık..

Kocalarına sabredemeyen kadınlar, hanımlarına sabredemeyen erkekler, yaşlı babasına, hasta annesine, kayınvalidesine, gelinine, çocuklarına sabredemeyen insanlar.. Çekip gidenler, terk edenler, sorumsuzluğu seçenler, hayatın yüküne sabredemeyip intihar edenler, öldürenler..

“Kendini düşün! Hayatını yaşa!” sloganlarımız çok güzel tuttu.. Sabır, iman ve İslam’ın en önemli ahlakı iken, çokları bunu tamamen unuttular sayemizde.. Ama hala bu konuda yenemediklerimiz de var,

bizi çıldırtan, sayıları az bir topluluk.. Bunlar uykularımızı kaçırmaya yetiyor!

İnsanları öyle bir hale getirdik ki; yılda bir kez gördüğüne sabırlı, anlayışlı, eriyecek kadar fedakâr ama ailesine ve çocuklarına karşı sabırsız, tahammülsüz..

Bu konudaki çalışmalarımıza da aralıksız devam etmeliyiz.. Unutmayın biz kıyamete dek kimseden emin olamayız.. Her an korku, endişe ve panik halinde olmalıyız.. Saltanatımızı sallayan birileri olabilir! Uyanıklık şîârımız!..

✓ Öfkelenmemek:

Öfke en güzel oklarımızdan bir tanesidir.. Bu okumuza hedef olmamış tek bir insan var mıdır? İnsanların ilk mayalarında bile bir parçacık da olsa öfke vardır.. Bize düşen bunu en güzel bir şekilde işleyip, aktif hale getirmektir.. Bir insan, hele ki bu anne-babayı, öfkelenildiğinde onun öfkesini artırmak için elimizden geleni yapmalıyız.. Onunla dilediğimiz şekilde oynamalıyız.. Çünkü öfkeli insan; Allah’ı hatırlamaya uzak ve bize yakın duran insandır.. Bizde onun bu yakınlığından istifade etmeliyiz.. Bizi alt ettiği zamanların acısını ondan çıkarmalıyız.. Öfke halindeki insanın etrafını sarmalı, beynine girmeli, gözlerinin önünde dönmeli, damarlarında son hız akmalıyız.. Böylece yüzü hiddetten kıpkırmızı olacak, boyun damarları şişecek, gözleri etrafa dehşet saçacak.. İşte bu en sevdiğim insan görüntülerinden bir tanesidir..

Böyle bir anne veya baba düşünün.. Ne kadar sık öfkelenirsek o kadar iyi.. Ve öfkesi ne kadar uzun sürerse bizim için kâr.. Kurmaya çalıştıkları huzur ve sükûn kaynağı yuvayı böylece cehenneme çevireceğiz..

Öfke anında düşünceleri zorlaşacak.. Beyinlerinin film şeridi elimizde olacak.. Ona daha da çok öfkelenmesi için eskileri hatırlatacağız.. Gelecek endişesini fısıldayacağız.. Sonra kibarca mikrofonumuzu önüne uzatarak, etrafa çılgınca savurduğu sözleri kayda geçeceğiz.. En kötü sözleri, en yanlış kararları, en çok pişman olacağı şeyleri ona söyleyip yaptıracağız..

Bu öfkeden en çok payı alan da; çocuklar olacak.. Küçük ve güçsüz oldukları için.. Sonra öfke nesilden nesile göreceli bir kavram olarak taşınacak.. Öfkeli anne-babaların ardından, öfkesinden başını duvarla-

ra çarpan, kardeşine acımadan neresine denk gelirse yumruk savuran, gücü yettiğinde anne-babasına da önceki sözlerini iade eden çocuklar.. İşte bu bizim başarımız ve övünç kaynağımız olacak..

Öfkelenen insanı şu durumlardan korursak öfkesinin uzun süreli kalıcı hale getirebiliriz:

1-Susmasına engel olmalıyız.. İçinde ne varsa dökmelerini sağlamalı, konuşmazsa boğuluyor hissini vererek onu daraltmalıyız.. Sözcüklerini boğazına dizmeli ve anında boşalmasını sağlamalıyız..

2-Allah'ı hatırlamasına ve onu hatırlatacak şeylere takılmasına izin vermemeliyiz.. Çünkü Allah'ı hatırlarsa hemen öfkesini yenecektir..

3-Bizden Allah'a sığınmasını engellemeliyiz.. Eğer sığınırsa, gücümüz kesilir ve oradan kovuluruz..

4-Yer, mekan ve konum değiştirmesine engel olmalı, öfkesinin üstüne üstüne gitmesini sağlamalıyız.. "Konuş ve hallet, içine atma" ilmeklerini boğazına geçirip, onu öfke ortamında tutmalıyız..

5-Öfke anında abdest almasına engel olmalıyız.. Çünkü o; sönüşümümüz demektir..

6-Öfke anında namaz kılmasına engel olmalıyız.. Çünkü namaz kılsa, bizden, bağırp çağırıktan, öfke ortamından yalnızlığa çekilmiş olacaktır.. Bu da öfkesini azaltır ve doğru düşünmesini sağlar..

✓ **Hoşgörü:**

Hoşgörü maddesini adamımıza göre iki şekilde kullanabiliriz.. İyi hoşgörü vardır, bir de kötü hoşgörü.. İkincisi; umursamazlık, ilgisizlik, pısrıklık çizgisine kadar uzanır..

Bugüne kadar peygamberler hoşgörünün timsali oldular.. Onların hoşgörüsü, yumuşaklığı ve sabrı karşısında insanlar onların safına girdi.. Eğer onlar hoşgörüsüz olsalardı, herkes onlardan uzaklaşırdı..⁴⁶ Ailede de bu böyledir.. Bir anne-baba hoşgörülü olursa, çocuklarıyla iyi ve samimi bir iletişim kurar.. Bu durumda çocukla anne-babanın arasını açmamız zorlaşır..

Acelecilik, sabırsızlık ve tahammülsüzlük adlı yemlerimizi önlerine sürerek sevecen hoşgörüyü ortadan kaldırmaya çalışacağız.. Çocuğun düşürüp kırdığı bir bardağı bile hoş görmeyen, en ufak bir problemde kavga-gürültü kopan yuvalar bizim konaklama mekânlarımızdır..

Bunun yanı sıra onlara umursamazlık ve boş vermişlik sonucu ortaya çıkan bir hoşgörü (!) anlayışını empoze etmeliyiz.. Sloganlarımız;

"Çocuk namaz kılmadan uyumuş! Kıyamam şimdi kaldırmaya.."

"Bugün çok işim, misafirim var. Akşama kadar biraz televizyonla, bilgisayarla oyalansın. Nasıl olsa yarın okul var."

"Bugün çok yorgunum! Hiç ilgilenip uğraşacak halim yok. Aman, ne hali varsa görsün!"

Böylece çocuğun önemli hatalarını hoş gören (!) umursamayıp ilgilenmeyen anne-babalar, ufak hataları da büyütürler.. Böylece hoşgörü kavramı gerçek anlamını yitirmiş ve içi boşalmış olacaktır..

✓ **İlim:**

Şu kâinatta en sevmediğim gruplardan biri.. Bilmediğini öğrenmeye aç, bildiğini yaşamaya hevesli insanlar.. İlim ehli.. Bunlar bizim tutaklarımızı da en iyi bilenler ve bizi yakın takibe alanlardır..

Yine çok şükür, bizler ilmin tesirini de insanların üzerinden azalttık.. İlim ayaklar altında.. İsteyen hiç zahmet çekmeden öğreniyor.. Sonunda "Hakkı bilen ama kendi bildiği gibi yaşayan" bir yığın türettik..

Yine de anne-babaları ilimden uzak tutmaya çalışmalıyız.. İlimden kastettiğim tabii ki en başta, Kuran-Sünnet ilmidir.. Daha sonra o iki hedefe hizmet eden diğer ilim dalları.. Bunların hepsi de birbirinden tehlikeli..

Okuyan, araştıran, öğrenen, yaşamaya çalışan anne-baba her zaman başlı başına bir problemdir bizim için.. Zaten anne-babalar akışı hızlı, telâşe ve meşgalesi yoğun olan bir hayat yaşamaktalar.. Yorgunluk, bitkinlik, umutsuzluk, hayalsizlik, hedefsizlik ve amaçsızlık onlara ilk atacağımız oklar olmalı.. Sabah kalkan anne; ev işleri, çocuklar, gelen-giden derken eline bir kitap almaya dahi zamanı kalmadan akşamı etmeli.. Yine bir baba; erken başlayan iş hayatı, alışveriş, eş-dost derken

⁴⁶ Bkz: Ali İmran 159.

gününe yeni bir şey katmamış olarak akşamı etmeli.. Yani gayret ve çabaları dünya ve dünyanın meşgaleleri olan birer aile bireyi olmalılar..

Hedefsiz ve amaçsız bir aile de, bizim en cici oyuncaklarımızdan biri olmaya mahkumdur.. Çocuklarının eğitimi konusunda da; anne-babalara kendilerini yeterli donanıma sahip hissini vermeli ve bu gururu yaşatmalıyız.. Bu plana göre; anne-baba her yaptığını doğru bilecek ve yanlış yaptığını düşünmeyecek.. Eleştiri almayı kesinlikle hak etmeyecek.. Ortada bir sorun varsa, hepsi çocuğa, çevreye, arkadaşlara yüklenecek.. Sonunda çocuklarının dilinden anlamayan, her biri farklı özelliklerde olan bütün çocuklarına aynı dilden konuşan, iletişim kurulması çok güç anne-babalar ortaya çıkacak..

Bu yuvadan da sadece; hiçbir amacı ve hedefi olmayan, öğrenmeye ve öğrendiğini yaşamaya çalışmayan, gayretsiz, pısrık çocuklar çıkacak.. Bu ilimsiz, bilinçsiz halleriyle onları safımızda görmemiz çok zaman almayacak..

✓ Dinleme:

Her zaman doğru-yanlış demeden konuşan, karşısındakini dinlemeye tahammülü olmayan, susmayan, susmadığı için de düşünemeyen insanlar sık sık bize malzeme olacak hatalar üretirler..

Dinlemek; değer vermek, anlamak ve paylaşmak anlamına gelir.. Model ailede böyle bir şeye ise hiç ihtiyacımız yok.. Bütün düşünce ve duygu yakınlıklarından fertleri uzak tutmalı, gücümüz yettiğinde onları kuşak çatışmalarına sürüklemeliyiz..

Anne-babaları ilimden uzak tutarsak, “Bacak kadar çocuğun nesini dinleyeyim?” anlayışında olmaları kolay olacaktır.. Dinlemek; sadece çocuğu bir şey anlatırken dinlemek değildir.. Yapmamız gereken şey; her türlü dinlemeyi engellemektir..

O bir türlü yanlarına sokulamadığımız kimi ailelerde, anne-baba çocuklarını çok yönlü dinlerler.. Çocukların kalplerini, isteklerini, eğitimlerini, arzularını, özlemlerini, hareketlerini, mimiklerini, sözlerini, örneklerini, hikâyelerini bile.. Yaşanan her yeni olayda çocuklarının farklı bir yönünü keşfeder ve ona göre davranırlar.. İşte bunlar çocuklarına gerçekten değer verirler.. Ve eğer bir çocuk, anne-babasının kendisine değer verdiğini hissediyorsa, arayış açmak bizim için çok zordur..

Mümkün olduğunca bundan kaçınmalı, anne-babaları çocuklarının dışındaki şeylerle daha yoğun meşgul etmeliyiz.. İş hayatı, ev hayatı, arkadaşlar, akrabalar, gezmeler, televizyon, internet.. Herkesin durumuna göre sunacağımız pek çok çeşit meşguliyet elimizde mevcut.. Zorla yetiştirilen bir hayat içinde çocuklara ayrılan zaman, onların kalplerine ve sözlerine verilen önem de gitgide azalacak.. Böylece çocuğun kalbi anne-babasından habersiz, daha küçük yaşlarda başka taraflara kaymaya, başka mecralarda akmaya başlayacaktır.. Çocuk için hazırladığımız tuzaklar daha albenili.. Biri olmazsa, diğeri bizimdir..

✓ Tutarlılık:

Anne-babalar bazen öyle imanlı, bilinçli, tecrübeli, kararlı laflar ederler ki, hep o hal devam etse, kolumuz kanadımız kökünden kırılır..

Söyledikleri sözlerde, aldıkları kararlarda, koydukları kurallarda tutarlı olmamaları için anne-babaların bazı zaaflarından faydalanmalıyız..

1-Şefkat ve merhamet. Annelerde daha yoğun olarak bilinen ama babalarında pay aldığı şefkat ve merhamet çocuk eğitiminde işimize çok yarayan bir maddedir. Yapmamız gereken şey; aldıkları kararları şefkatleri ve merhametleri yüzünden değiştirmelerini sağlamaktır.. Diyelim ki, bir anne-baba çocuğuna akşam ezanından sonra dışarıya çıkmayı yasaklıyor.. Sırf bizimle karşılaşmasın diye.. Hemen çocuk tarafındaki elemanımız devreye girecek.. Çocuğa onu süsleyip güzel hale getirecek.. Çocuk durmadan anne-babasının karşısında yalvaracak.. Ağlamaklı bir ses, mahzun bakışlar.. Az sonra yanaklarına doğru süzülen iki damla gözyaşı.. Anne-babada her şeyi bitirecek.. Bunun gibi pek çok olayda bu maddeyi kullanıp, kararlarını etkisiz hale getirebiliriz.

2-Hastalık ve yorgunluk. Hasta ve yorgun olan anne-baba, sadece beden olarak değil, ruhsal olarak da zayıf bir durumdadır.. Ağıt dinlemeye, itiraz duymaya, problemlerle uğraşmaya müsait değildir.. Zor olan; kararında sebat etmektir.. Ama biz kendisini zora sokmasına engel olmaya çalışırız.. O da kolay olanı seçerek mücadeleden vazgeçer.

3-Usanç ve bıkkınlık. Bu konuda çocuk sorumlusu elemanlarımızın çok dikkatli olması lazım.. Öyle şeyler yapmalı ki, çocuklar anne-

babalarının peşlerini bir an bile bırakmamalı.. Ağlamalı, yırtınmalı, bağırmalı, suçlamalı, eleştirmeli, gerekirse kendine bile zarar vermeli.. Sonunda anne-baba sorumlusu elemanlarımızın yoğun olarak aşılama-ya çalıştığı usanç ve bıkkınlığın oluşması sağlanmalı.. Usanç ve bıkkınlık içindeki bir insan da zaaf noktasında durur, onu da hemen o anda yakalamalıyız.

4-Meşguliyet ve telâşe. Bu da anne-babaların ağızından kararlarının tam zıddı sözler çıkmasını sağladığımız bir zaaf dönemidir. Meşguliyetleriyle boğuşan anne-babaya ekstra olarak çocuğun sorunlarıyla uğraşmak çok zor gelir.. Başından savmak için çocuğun isteğine “Evet” der..

İlgilendiğimiz her ailede bu örneklerin birkaç kez olsun yaşanmasını sağlayabilirsek, devamı kolay olacaktır.. Neden birkaç kez diyeceksiniz.. Bunun nedeni ise gayet basit.. Çocuklar, anne-babalarının birkaç kez tavizine şahit olunca, artık konulan hiçbir kuralı ve alınan hiçbir kararı ciddiye almayacaklardır.. Anne-baba gözlerindeki saygınlığı yitirecek, tutarsız, basit insanlar haline geleceklerdir.. Bu da karar ve yetkinin anne-babanın elinde olmadığını, çocukların istedikleri zaman anne-babayı parmaklarında oynatacakları anlamına gelecektir.. Zaten bizim çocukların geneliyle aramız iyi.. Onlarla oynamamız daha kolay..

Evet.. Yok etmeye çalışacağımız özellikler genel anlamda bunlar.. Bundan sonraki oturumumuzda, “Ailede Oluşturduğumuz Özel Hastalıkları” göreceğiz..

Ama önce düzenbaz Müslümanların bize karşı hazırladıkları hileleri iyice tanıyalım.

***Bir Eğitimcide
Olması Gereken
Özellikler***

BİR EĞİTİMCİDE OLMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

“Bir eğitimcide bulunması gereken vasıflar nedir?” sorusuna verilecek en güzel cevap; elbette “Rasulullah (s.a.v)’ın vasıfları” olacaktır. Rabbinin bir yetim iken bulup da yetiştirdiği peygamberimiz, güzel ahlakı, üstün vasıfları sayesinde bir toplumu yeniden inşa etmiştir. Dönemlerinin (adam öldürme, yol kesme, zina, hırsızlık vb.) her türlü kötülüğünü işleyen insanlar, Rasulullah (s.a.v)’ın eğitiminden sonra nesillerin yolunu aydınlatan, hidayet kandili, ilim kaynağı seçkin sahabeler olmuşlardır.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim.”⁴⁷

Mümkün olsa da; İslam âlimlerinden oluşan ciddi bir topluluk olsaydı.. Evlenme çağına gelen her delikanlı ve genç kız bu âlimlerin eğitiminden geçseydi.. Bunlara Rasulullah (s.a.v)’ın ahlakı, aile hayatı ve çocuk eğitimi öğretilse, sonra da bu özellikler hayatlarına ve karakterlerine yerleştirilseydi.. Nihayetinde onlardan aldıkları “İcazet” sonucu aile kurumuna adım atmalarına izin verilseydi.. Böylece bunca yuva cehenneme dönmez, bunca masum çocuk da perişan olmazdı.. Bugünün hayalleri yarının gerçekleriye, kim bilir bu hayal de bir gün gerçek olabilir..

Ama en azından bizler kendimizi Rasulullah (s.a.v)’ın ahlakı üzere yetiştirebiliriz.. Kendimizi kontrol edebilir, eksik ve zayıf olan yönlerimizi tamamlayabilir, güçlendirebiliriz.. Böylece yuvarımızı bir cennet esintisi, yavrularımızı da birer cennet reyhanı yapabiliriz..

Anne-baba olmadan önce yapılacak ilk şey; insanın baştan sonra kendisini yenilemesi ve tedavi etmesidir.. Çünkü ahlak hastası, karakter hastası, müzmin bir beden hastasından bin kat daha kötüdür.. Beden hastası kendi kendine ölür, ahlak hastası yuvasını ve çocuklarını öldürür..

⁴⁷ Muvatta 2/904

Bizler şimdi o seçkin sahabe Ebu Derda’nın geceleri ağlayarak yaptığı şu duaya “Âmin” diyoruz:

“Allah’ım! Yüzümü, bedenimi güzel yarattığın gibi, ahlakımı da güzelleştir.”⁴⁸ Âmin.

⁴⁸ Buhari/Edebu’l-Müfred 290.

YUMUŞAK HUYLULUK

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Muhakkak ki Allah yumuşak huyludur. Yumuşak huyluluğu sever. Şiddet ve kabalığa vermediği güzel şeyleri, yumuşak söz ve davranışa verir.”*⁴⁹

Bir eğitimcide bulunması gereken en önemli özelliklerden birisi; eğittiği kimselere karşı yumuşak huylu, şefkatli ve merhametli olmasıdır. İnkâr edilemez bir gerçektir ki, bizler çevremizdeki bir çok insana yumuşak davranırken, kendi ailemizden, eşlerimizden ve çocuklarımızdan şefkati esirgiyoruz.

Dışarıdan, sorumlu olmadığımız, arada sırada bir görüştüğümüz bir insana yumuşak davranmak çok büyük bir erdem değeridir. Gerçek erdem; davranışlarından ve tüm hallerinden sorumlu olduğumuz, hep bir arada yaşadığımız insanlara yumuşak davranmaktır.

Unutmayalım ki; şiddet ve kabalığın kazandırdığı şey; aynı şekilde şiddet ve kabalıktır. Oysa Allah yumuşak davranışın sonucunda verdiği hayrı, güzelliği başka hiçbir şeye vermez.

Lütfen düşünelim:

Çocuğumuza nasıl hitap ediyoruz? Eğer çocuğumuza “Yavrum, evladım” vb. sevgi dolu ve içten hitaplar kullanıyorsak, o da bize “Aneciğim, babacığım” sözcüklerini yumuşaklıkla söyleyecektir. Kur’an’ı incelediğimizde peygamberlerin oğullarına; “Ey oğulcuğum! Ey yavrucuğum!” şeklinde hitap ettiklerine sıkça rastlarız.⁵⁰

Bağırıp çağırarak, korkutup tehdit ederek çocuklarına isteklerini yaptıran anne-babalar, karşılarında sinmiş, içten planlı, yalan söyleyen, fırsatını bulduğunda hırçınlaşan ve nezaketten uzak, kaba çocuklar bulacaklardır.

Çocuğumuzdan nasıl istiyoruz? “Kızım bir bardak su getirebilir misin?” diyen bir anne düşünelim.

Bir de “Kalk, çabuk bana bir su getir! Oyalanma hadi!” diyen, çocuk mutfaktan geç kalınca arkasından “Suyu pazardan mı getiriyorsun? Amma uyuşuk çocuksun!” diyen bir anneyi, babayı.

Hangisi bize benziyor? Lütfen çocuklarımızı gözlemleyelim. Onlara nasıl davranırsak, onlar da bize ve çevrelerine aynı şekilde davranmıyorlar mı?

Anne-babaların “Yüzüm yere geçti” dedikleri zamanlar vardır. Yabancı insanların yanında, çocuk hiç beklenmedik bir söz söyler veya kaba bir harekette bulunur. Çocuk bu sözü veya davranışı nereden duymuş ve görmüştür? Bu soruya cevabımız “ %90 anne-babasından” olacaktır.

Çocuklarımız boş bir bardaktır. Onu dilediğimiz şekilde ve dilediğimiz şeyle biz doldururuz.

Küçük çocuklarımızı şimdi kabalıkla sindirmemiz bizi aldatmasın. Ergenlik çağına geldikleri zaman önüne geçemeyeceğimiz, anne-babasını saymayan, kaba, hırçın ve olumsuz gençler olarak karşımıza çıkacaklardır. Bir anne-baba için kendilerini küçük düşüren, isteklerini kabaca emreden bir çocuğa sahip olmaktan daha acı ne olabilir?

Unutmayalım; çocuklar anne-babalarının aynası, topluma yansımasıdır.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Allah bir aile halkı hakkında hayır dilerse, onları birbirlerine karşı yumuşak huylu ve anlayışlı kılar.”*⁵¹

⁴⁹ Müslim/Birr 77.

⁵⁰ Bkz: Yusuf 5. Saffat 102. Lokman 13.

⁵¹ Camiü’s-Sağır 393.

YUMUŞAK HUYLU OLMAK İSTEYENLERE

1-İstiğfar dilemek:

“Huzeyfe (r.a)’den;

“Rasulullah (s.a.v)’ın yanına gelerek;

-Ey Allah’ın Rasulü! Başka insanlara iyi davranırken, aileme karşı kırıcı ve kötü söylüyüm. Bu duruma ne dersin? diye sordum. O da şöyle buyurdu:

-İstiğfar ne güne duruyor? Gerçekten ben günde yüz defa istiğfar ederek, Allah’tan bağışlanmamı isterim.”⁵²

İstiğfar dilemek; insanın hatalı olduğunu bilmesi ve Allah’ın affetmesine muhtaç olması demektir.. Allah’a karşı başı eğik olan bir anne-baba; çocuklarına karşı da alçakgönüllü olur, başı dik değil.. İstiğfar dilemeyen insan; kendisini yanılmaz, hatasız, eleştirilmez, ulaşılmaz, erişilmez bir insan olarak görür.. Ailesine ve çocuklarına karşı da; kaba ve katı yürekli davranır..

İşte Rasulullah (s.a.v)’dan istiğfar gönüllülerine bir müjde:

“Kim istiğfara çokça devam ederse, Allah onun her üzüntüsünü giderir, her sıkıntısına bir çare bulur ve onu ummadığı yerden rızıklandırır.”⁵³

2-Yetimlere güzel muamele:

Adamın biri Rasulullah (s.a.v)’a geldi ve kalbinin katılığından şikâyetle bulundu. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

-Eğer kalbinin yumuşamasını ve Allah tarafından ihtiyaçlarının giderilmesini istiyorsan yetimlere şefkatle davran. Onların başlarını okşa, kendi yemeğinden onlara da yedir. Böylece hem kalbin yumuşar hem de ihtiyaçların giderilir.”⁵⁴

Yetimlere, gariplere, muhtaçlara şefkatle muamele etmek, zengin ve ihtiyaçsız insanlarla sık sık beraber olmaksızın, garip ve yardıma muhtaç insanlarla beraber olmak, onların ellerinden tutmak, omzumuzla yaslanmalarına izin vermek, başlarını okşamak, onlarla aynı sofrayı rahatsız olmadan; kalbimizin yumuşaklığını artıracaktır.. Böylece eskisi paylaşmak kadar halimizden şikâyetçi olmayıp, nutuk atmaktan, bağırıp kızmaktan vazgeçeceğiz..

Ve isteklerimiz için çok uğraşmaya, dil dökmeye, nutuk atmaya ihtiyacımız kalmayacak.. Rabbimiz kendi yardımıyla işleri yoluna koyacak inşaallah..

⁵² Darimi/Kitabu’r-Rikak 2726.

⁵³ Ebu Davud 1518. İbni Mace 3819.

⁵⁴ Ahmed bin Hanbel/Müsned 2/263.

ACELE ETMEMEK (Teenni)

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
*“Düşünerek ölçülü bir şekilde (teenni ile) hareket etmek Allah’tan, acele etmek ise şeytandandır.”*⁵⁵

Bizler çok iyi biliriz ki; hiç kimse idealine, hedefine kolaylıkla ulaşamaz. Mutlaka ödemesi gereken bir bedel, yapması gereken bir fedakârlık vardır. Çocuklarımızı İslam üzere yetiştirmek de bizim en önemli ideallerimizdendir. Öyleyse bu ideale ulaşmak için yapmamız gereken şey; aceleci olmamaktır.

“..İnsan çok acelecidir.” (İsrâ 11)

Fıtratımızdaki bu özelliği yönlendirmek, Allah’ın bize verdiği iradeyle gerçekleşir. Bizler istiyoruz ki, çocuğumuz bir defa söyleyince hemen istediğimizi yapsın. Etraflıca anlatınca hatasından vazgeçsin. Ve asla hatalarını bir daha tekrar etmesin.

Çocukları bir kenara bırakalım, kendimize bakalım.. Bugüne kadar aldığımız nice çok önemli ve gerekli kararlar oldu değil mi? İnandık, karar verdik, “Bunu mutlaka yapmalıyım” dedik.. Sonra ne olduysa biz de anlamadık, istediğimiz şeyleri bir türlü gerçekleştiremedik.. Bir seminer veya konuşma sonucu çocuklarımıza çok iyi davranmaya karar verdik.. Bundan sonra sinirlenip öfkelenmeyeceğimize, çocuklarımızı dövmemeye, sigara içmemeye, televizyon izlememeye, az uymaya, az yemeye ve daha pek çok şeye.. Bir şeyler engel oldu, bir tarafımız ağır bastı ve kararlarımızın pek çoğunu yerine getiremedik.. Bizler iradeli, karar alabilme yetkisi olan yetişkinlerken, gerekliliğine inandığımız şeyleri bile yapamıyoruz.. Öyleyse akılları her şeye tam olarak ermeyen, küçücük çocuklarımızdan bir defa anlatmayla düzelmelerini nasıl bekleyebiliriz?

Çocukta her özelliğin ayrı ayrı oturma ve yerleşme zamanı vardır.. Bizler çocuğumuzdan iki yaşından önce tuvalet eğitimine alışmasını

bekleyebilir miyiz? “Kalk git, tuvalete” diyebilir miyiz? Konuşmaya yeni başladığında “Agu, ga” gibi çıkardığı anlamsız sözcüklere; “Doğru düzgün konuşsana” diyerek uyarabilir miyiz? Emeklediğinde “Kalk, adam gibi yürü, sürünme” diyebilir miyiz? Hayır..

Nasıl ki, bizler çocukların bu tür şeyleri zamanı gelinceye kadar öğrenemeyeceklerini biliyorsak, ahlakî kuralları da zamanı gelinceye kadar tam anlamda öğrenemeyeceklerini bilmeliyiz..

Çocuklarımızı uyardığımız halde elbette hatalarını pek çok kez tekrar edecekler.. Bizler de acele etmeden, sabırla, usanmadan, bıkmadan anlatmaya devam edeceğiz.. O şekilde anlamadıysa bu şekilde anlatacağız.. Daha iyi nasıl anlatabileceğimizi araştıracağız, Müslümanlarla istişare edeceğiz.. İşimizi ciddiye alacağız.. Bir nesli yeniden inşa etmek kolay bir şey değil ki..

Biz de Hz. Nuh gibi çocuğumuz sevinçliyen anlatalım, bir de üzüntülüyen. Yalnızken anlatalım, bir de arkadaşlarıyla beraberken (eleştirmeden) anlatalım... Çocuğumuzla oyun oynarken anlatalım, bir de onu parka götürürken... Masal kahramanlarının şahıslarında anlatalım, bir de küçük dramalar düzenleyerek anlatalım...

Acaba en güzel nasıl anlatabilirim? Hangi zamanı seçmeliyim? Ne zaman çocuğum beni daha iyi anlayabilir? diye düşünelim.

İşimizi önemsediğimiz ve acele etmediğimiz sürece; zamanla değiştiğimizi ve değiştiklerini göreceğiz. Şunu da unutmayalım; kendimizi düzeltmeden çocuğumuzu düzeltemeyiz.. Bir anne-baba hatalarından ne kadar çabuk vazgeçiyorsa, özür dilemesini biliyorsa ve aldığı kararlara bağlı kalıyorsa, çocukları da böyle olacaktır..

⁵⁵ Tirmizi 2012.

SABIR

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
*“İman iki yarumdur. Bir yarısı sabır, diğer yarısı da şükürdür.”*⁵⁶

Eğitimcinin en önemli özelliklerinden biri de; sabırdır. Sabır; başımıza gelen musibet ve zorluklara isyan etmeden tahammül etmektir. Ayrıca sabır; iman ettiğimiz hakikatleri, inandığımız gerçekleri yaşamaya devam etme konusunda direnmektir.

Eğitim işi bir zaman sonra son bulan, bitiş tarihi belli olan bir görev değildir. Bu çok önemli olan sorumluluğumuzu hakkıyla yerine getirebilmek, ancak sabırla mümkündür.

“Azim, sabır ve sabat sahibi (Ulu’l-Azm) peygamberlerin sabrettiği gibi sende sabret. Onlar hakkında acele etme...” (Ahkaf 35)

Her konuda olduğu gibi sabır konusundaki örneğimiz yine Rasulullah (s.a.v)’tır.

O; insanların yalanlamalarına ve alaylarına karşı sabretti.

O; bin bir çeşit insana, her birine anlayacağı dilde hitap etmek için sabretti.

O; kendisini eleştiren, haksız yere suçlayan müslümanları kırmamak, incitmemek için sabretti.

Ve daha pek çok örnek...

Allah bir aileyi beş çocukla rızıklandırır. Aynı anne-babadan doğan çocukların her biri fiziksel ve ruhsal olarak birbirinden farklıdır. Her birinin anladığı dil de farklıdır.

Bu durumda bizler; her bir çocuğumuzun dilinden ayrı ayrı konuşmak için sabretmeliyiz. Çoğu zaman yapılan fedakârlıkları anlama-

yacaklar, sınırsızca suçlayıp eleştirecekler. İnadına devam edecekler sabrımızı zorlamaya... Bütün bunlara da Allah için sabretmeliyiz.

Sabırlı, küçük umutsuzluklarla yıkılmayan, güçlü ve her zorluğa karşı inadına ayakta kalan çocuklar; bu güzel hasleti küçüklüklerinden beri gözlemledikleri ve videoya aldıkları, anne-babalarından öğrenirler..

ANNE-BABALARIN SABIRSIZLIK SEBEPLERİ

1-Manevî boşluk:

İnsanda bilgiler eskidiği gibi duygularda eskir.. Gün gelir, eskiden bizde olan bir güzellik yerini terk edip gitmiş.. İnsan; okudukça, düşündükçe güzellikleri kalıcı olur.. Okuyup düşünmeyen insan; kendisini yenileyemediği gibi, güzelliklerini de zamanla kaybedecektir..

Anne-babalar; başta Kur’an ve sünnet olmak üzere güzel ahlak, azim, kararlılık, fedakârlık, sevgi vb. içerikli kitapları okumaya önem vermeli, günün belli bir zamanını mutlaka okumaya ayırmalıdır..

İbadetlerine daha çok dikkat etmelidir.. İbadetlerinde her dönem bir yenilik başlatılmalıdır.. Namazları çocukların arasında, gürültülü bir ortamda hızlıca kılıp geçmekteyse, sakın bir odada, yavaş ve itina ile kılınmalıdır.. Gece ibadetine ve duaya daha sıkı bağlanmalıdır..

Maneviyatı güçlü olan müslüman çevreyle daha yakın irtibat halinde olmalıdır..

2-Sevgi ve ilgi azlığı:

Ekmek ve su nasıl ki insanın bedenini ayakta tutmak için gerekliyse, sevgi ve ilgi de aynen ruhunu ayakta tutmak için gereklidir.. Eşinden yeteri kadar sevgi ve ilgi görmeyen kadın ve erkekler çocuklarına ve çevrelerine karşı sabırsız, tahammülsüz olurlar..

Eğer çocuğumuzun kaliteli bir eğitimden geçmesini istiyorsak; önce kaliteli bir eş olmalı ve kaliteli bir aile kurmalıyız.. Anne-babaların birbirlerine karşı tavır ve tutumları çocuğun eğitiminde birebir etkilidir.. Eşimize yumuşak huylu olamıyor, sabır gösteremiyorsak, çocuğumuza bu hasletleri kazandırmamız imkansızdır.. Çocuk gördüğüne mi inansın, duyduğuna mı?

⁵⁶ Beyhaki/Şuabu’l-İman 8/123

Anne-baba ruhsal sağlıklarının düzgün olması için aralarındaki sevgi ve ilgiye dikkat etmek zorundadır.. Bunun dışında insanın sevdiği bir kardeşinin, candan bir dostunun, samimi bir arkadaşının olması da ruhsal sağlığı için çok olumlu gelişmelere sebep olur.. İnsan ne sadece eşiyile yaşayabilir, ne de çevresiyle.. İkisine de gereken sevgi ve ilgiyi göstermeli, onlardan da aynısını görmelidir..

3-Sıkıcı bir ortam ve zor şartlar:

Bir anne veya baba gününün pek çok saatini dar, sıkıcı, sevmediği bir ortamda yalnız geçirmek zorunda kalıyorsa, sabır sınırları zorlanır.. Kaç günlerdir ardı ardına gelen misafirlerle ilgilenmek zorunda kalmışsa, çocuklarına tahammül etmesi zorlaşır..

Modernleşmiş dünyamızda zaten pek çoğumuz topraktan, bitkiden, temiz havadan uzak bir şekilde beton binaların içinde yaşıyoruz.. Bazı şeylere kalıcı ve kökten çözümler bulamayabiliriz ama en azından hafifletmeliyiz..

Her sabah güneşin doğuşunu ve batışını izlemek, Allah'ın yeryüzünde bizim için yarattığı ayetleri düşünmek, bulutların yürüyüşünü takip etmek, yağmuru, karı.. Apartman balkonlarından da günlük olarak yapabileceğimiz bir ruhsal tedavidir.. Bunun dışında faydalı el işleri ile ilgilenmek, toprakla uğraşarak bitki yetiştirmek, bizzat elle toprağa temas etmek, yeşilliğin ve oksijenli havanın bol olduğu mekânlara mümkün olduğunca gitmeye çalışmak, çocuklarımızı da yanımızda götürerek onlara Allah'ın ayetlerini göstermek, bunlar üzerinde konuşmak sinirlerimizi yatıştıracaktır..

Özet olarak; sabırsızlıklar mutsuzluklardan kaynaklanır.. İnsan Rabbiyle bağını güçlü tuttuğu, eşi ve dostları tarafından sevildiği, tabiatla barışık, ruhunu dinlendiren ortamlarda bulunduğu sürece sabırsız olması zordur..

ÖFKELENMEMEK

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Öğretin! Kolaylaştırın, zorlaştırmayın. Müjdeleyin, nefret ettirmeyin. Biriniz öfkелendiği zaman sussun. Biriniz öfkелendiği zaman sussun. Biriniz öfkелendiği zaman sussun.”⁵⁷

Bizi İslam'la şerefleştiren, bizi temizleyerek arındıran, kitabı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen Allah'a hamd olsun.

Çocuk eğitiminde, insan eğitiminde, toplumların ve kitlelerin eğitiminde bu hadisten daha öz, kısa ve kapsamlı bir ifade var mı? Eğitimin bütün temalarını kapsayan bu hadisi çocuklarımızın eğitiminde de başımızın tacı etmeliyiz.

Öğretin: Öğretmek için önce kendimiz öğrenelim. *“Yaratan Rabbinin adıyla oku!”* (Alak 1) O bizi yarattı, neyi okumaya ihtiyacımız olduğunu bildi. Bize kitabı ve peygamberi gönderdi. Öyleyse önce Kur'an'ı ve sünneti okuyalım. Sonra da onları anlamamıza yardımcı olacak diğer kaynakları...

Öğretmek için alim olmayı beklemeyelim. Bizden az bilenler yok mu, öğretelim o zaman. Hem öğrenelim hem öğretelim.

Kim olursak olalım, anne-baba, abla-abi vb. işe eğitimle başlayalım. Eğitimci olmak, seçmeli bir şık değildir. Eğitimci olmak yaşayan her insan için bir zorunluluktur.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“İlim öğrenmek, kadın-erkek bütün Müslümanlara farzdır.”⁵⁸

Kolaylaştırın, Zorlaştırmayın: Rasulullah (s.a.v)'ın yaptığı gibi eğitime kolaydan ve azdan başlayalım.. Beklentilerimizi kolaylaştıralım, mükemmeliyetçi olmayalım. Basamakları teker teker çıkalım. Güçlerinin ve kapasitelerinin üzerinde bir şey beklemeyelim.

⁵⁷ Ahmed 1/239.

⁵⁸ İbni Mace/Mukaddime 17.

Müjdeleyin, Nefret Ettirmeyin: Kolayları yaptıklarında, azı başardıklarında dahi müjdeleyelim. “Çok beğendim. Bunu bu kadar güzel yaptıysan, şunu da yapabilirsin” diye yüreklendirelim. Eksiklerini gördüğümüz zaman; “Beceriksiz, aptal çocuk! Küçücük Ali bile senden daha güzel yapıyor!” deyip başkalarıyla kıyaslamayalım. Ümidini kırarak çocuğumuzu, sorumluluktan, başarıdan, dersten nefret ettirmeyelim. En önemlisi de; aileden, yani kendimizden..

Öfkelendiğiniz zaman susun: Eğitmeye ve öğretmeye gönüllü olduğumuz, kolaylaştırıp zorlaştırmadığımız, müjdeleyip nefret ettirmedığımız halde, hoşumuza gitmeyen pek çok durumla karşı karşıya kalacağız.

Gözlerimizi hışımla çocuğumuza çevireceğiz. Yüzümüz öfkeden kızarmış halde sesimiz çıktığı kadar bağırarak, çocuğumuzun üzerine yürümek, hatta son çare bir-iki tane vurmak ve öfkemizi ondan çıkarmak isteyeceğiz..

İşte o anda, her şeyi berbat etmemek için duralım ve susalım. Öyle aileler vardır ki, çocuklarına gayet güzel ve yumuşaklıkla muamele ederler. Ama öfkelendikleri zaman bütün güzellikleri, iyilikleri unutarak, acımasızca suçlar, eleştirir ve hakaret ederler. “Bunca iyi muameleye karşı bu çocuk neden anne-babasına karşı düşman gibi?” diye sorarız kendimize. Nedeni bellidir, bir çocuk ömründe bu şekilde acımasız bir eleştiri, suçlama ve hakaret saldırısına birkaç kez uğramış olsa bile, anne-babasıyla sevgi dolu bir iletişim yaşayamayacaktır.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Üç şey vardır ki, onlar kime verilmişse, o kişiye Davut’un (a.s) ailesine verilen nimetler kadar nimet verilmiş sayılır. Bu üç şey: Öfkeliyken de, sevinçliyken de adaletten ayrılmamak, fakirken de, zengin de iktisatlı davranmak, gizlide de, açıkta da Allah’a karşı gelmekten sakınmaktır..”*⁵⁹

Öfkelenen anne-baba veya diğer insanları hiç gözlemlediğiniz oldu mu? Öfkeli ve suskun dolaşan insan çok azdır. Genelde herkes şeytanın şu oltasına takılır: “İçindekileri boşalt, rahatla” Bunun sonucunda baştan sona düşüncesizlik olan bir konuşma başlar. Yüksek sesli, çaresiz,

kimi zaman ağlamaklı, nutuk atma tarzı bir konuşma.. Genelde ağızdan çıkan cümlelerin içinde “Hep, Her, Hiç” sözcüklerine sık rastlanır.

-Bugüne kadar **hep** böyle yaptın!

-Kaç defa söyledim. **Her** zaman aynı hatayı tekrarlıyorsun!

-Sen **hiç**bir zaman sözümü dinlemedin ki!

Bu sözcükler geçmişteki güzellikleri tamamen yok sayan ve öldüren ifadelerdir.

ÖFKESİNİ YENMEK İSTEYENLERE

1-Susmak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“...Biriniz öfkelendiği zaman sussun. Biriniz öfkelendiği zaman sussun. Biriniz öfkelendiği zaman sussun.”*⁶⁰

2-Allah’ı Hatırlamak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Yüce Allah şöyle buyurdu:

*“Kim öfkelendiği zaman beni hatırlayarak öfkesine hakim olursa, öfkelendiğimde ben de onu hatırlarım. Ve helak ettiklerimin arasında onu helak etmem.”*⁶¹

3-Kovulmuş Şeytandan Allah’a Sığınmak:

Rasulullah (s.a.v)’ın yanında iki kişi birbirlerine sövüyorlardı. Adamlardan birinin yüzü kıpkırmızı olmuş, boyun damarları şişmişti. Bunu gören Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Ben bir söz biliyorum, eğer bu adam o sözü söylemiş olsaydı bu öfke hali hemen kendisinden kaybolurdu. O söz; “Euzu billahi mineş şeytanir racim (Kovulmuş ve taşlanmış şeytanın şerrinden Allah’a sığınırım)” sözüdür.”*⁶²

⁵⁹ Câmiu’s – Sağır ; 1847

⁶⁰ Ahmed 1/239.

⁶¹ Deylemi/İthafu’s-Seniyye 41.

⁶² Müslim/Birr 109. Tirmizi 3452.

4-Yer, Mekân, Konum ve Pozisyon Değiştirmek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Biriniz ayakta iken öfkelenirse hemen otursun. Öfkesi geçmezse yatsın.”*⁶³

5-Abdest Almak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Öfke şeytandandır. Şeytan ise ateşten yaratılmıştır. Suyun ateşi söndürmesi gibi, abdest almak da öfkeyi söndürür.”*⁶⁴

6-İki Rekât Namaz:

*“Her türlü öfke ve ağız kavgasının ilacı; iki rekat namaz kılmaktır.”*⁶⁵

Öfke; insanın fıtratında mevcut olan, bazı insanların ise karakterlerinde daha belirgin olan bir duygudur.. Öfke; başlı başına kötü bir duygu değildir.. Bazen İslam öfkeyi emreder.. Allah'ın haramları işlenmekte diretiliyorsa veya zalimlere karşı öfkelenmek en büyük fazilettir.. Peygamberlerin ve sahabelerin hayatı bu konudaki örneklerle doludur..

Ancak biz burada, doğru anlamda kullanılmayan, iyiye yönlendirilmeyen öfkeden bahsediyoruz.. “Öfke benim karakterimde var” diyebiliriz, çok güzel.. Neden karakterimizi kötüleyip beğenmeyelim ki? İslam'la şereflendiği ve doğrudan kullanıldığı zaman her karakter güzeldir.. Biz sadece eğitmesini ve yönlendirmesini bilmiyoruz..

Eğer öfke karakterimizde olan bir özellikse; bunu yanlış alanlarda sergilemek zorunda değiliz.. Eşimiz, çocuklarımız ve çevremiz üzerinde.. Karakterlerini kontrol altına alamayacaklarını düşünenler, sabırsızlık gösterenlerdir. Zorlanmak istemeyen ve kolaya kaçanlardır..

Öyleyse neden güzel ahlakı emreden bunca ayet, hadis? Böyle düşünen bir insan içten içe bütün suçu Allah'a yüklemiş olmaz mı? “Al-

lah'ım! Ne yapalım, sen beni sinirli yaratmışsın. Kalkmış bir de yumuşak huyluluk istiyorsun!” demeye benzemez mi? Allah korusun.

Allah yarattığını bizden daha iyi bilir.. Bizden istediği şeyleri de bu karakterimizle yapma gücümüzün olduğunu çok iyi biliyor.

“Allah kimseye gücünün üstünde bir şey yüklemes...” (Bakara 286)

Nerede, kendisi için kızmayan, gücü yettiği halde intikam almayan, bağırıp çağırmayan, hiçbir kadına, çocuğa, hizmetçiye elini kaldırmayan, ailesine karşı en güleç, en şakacı, en hoşsohbet peygamberin (a.s) izcileri?

Nerede, kılıç gibi tabiatına rağmen, gözyaşları yüzünde çizgiler oluşturan merhametli Ömer'ler?

Müjdeler olsun, işte ümmetin en hayırlıları!

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Ümmetimin en hayırlıları; öfkelenedikleri zaman öfkelerini yatıştıran, sert ve keskin tabiatlı kimselerdir.”*⁶⁶

⁶³ Ebu Davûd 4782.

⁶⁴ Ebu Davûd 4782.

⁶⁵ Camiu's-Sağir 3355.

⁶⁶ Şihabu'l-Ahbar 784.

HOŞGÖRÜ (Müsamaha)

Hepimizin adını duyunca içimizi bir serinlik, bir özlem kapladığı o küçük sahabe.. Herkesin yerinde olmayı istediği kumda yetişmiş o güzel çocuk.. Enes (r.a) şöyle anlatıyor:

*“Rasulullah (s.a.v)’a on yıl hizmet ettim. Hiçbir zaman bana “Üf!” demedi. Yaptığım bir şey için de “Niye şöyle yaptın, niye böyle yapmadın?” demedi.”*⁶⁷

İslam davetinin esası; müslümanlara karşı yumuşaklık ve hoşgörüdür.. Kafirlerle karşı ise, onur ve sertlik.. Hoşgörü olmasaydı, insanlar Rasulullah (s.a.v)’ın etrafından dağılır giderlerdi.. Tıpkı hoşgörüsüz anne-babaların çocuklarını sevgi ve iletişim yönünden kaybettikleri gibi..

Hoşgörü; yanlış davranışları göz ardı etmek, çocuğumuzun her istediğini yapmasına izin vermek, hiçbir şeyi yasaklamamak, itiraz etmemek değildir. Haramlar, kurallar başımızın tacıdır, onlardan sakınarak cennete gireriz.. Aile içi yasaklar ve kurallar da aynen böyledir, onlara dikkat ederek huzurlu bir şekilde yaşarız.

Asıl hoşgörü; gereksiz yere, aşırı kuralcı olmanın tam zıddıdır.

Hiz. Enes Rasulullah (s.a.v)’a hizmet ettiği on yıl boyunca hiç mi yanlış yapmadı? Elbette yaptı. Peki, neden kendisine “Üf” denilmedi, “Niye şöyle, niye böyle?” denilmedi? Rasulullah (s.a.v) böyle yaparak onun bütün yanlışlarını göz ardı etmiş mi oldu? Onu şımartmış, kendi başına buyruk bir çocuk olmasına izin vermiş mi oldu? Hayır! Nasıl yaptı da hatalarını düzeltti?

Hoşgörünün en güzel modeli olan peygamberimiz, bir çocuğu incitmezdi. Onun özelliklerini görmezden gelemezdi. Hatalarını hafifçe hatırlatır, kızgınlıkla bağırarak “Neden şöyle?” demezdi.

Şu güzel örneğe bir bakalım. Hiz. Enes (a.s)’ın dilinden dinliyoruz:

⁶⁷ Buhari/Edeb 39. Müslüm/Fedail 51.

“Bir gün Rasulullah (s.a.v) beni bir işi için gönderdi. Giderken oynayan çocukları gördüm ve Rasulullah (s.a.v)’ın verdiği işi unutarak oyuna daldım. Aradan uzun zaman geçti, baktım Rasulullah (s.a.v) geliyor. Yanıma geldi, hafifçe kulağımı yakaladı ve bana gülümseyerek:

-Ey Enescik! Sana emrettiğim yere gittin mi? buyurdu. Ben de:

*-Hemen gidiyorum ya Rasulallah! dedim.”*⁶⁸

Biz olsaydık ne yapardık? Rasulullah (s.a.v)’ı kendimize örnek edinmiş ve O’nun yolunu izlemeye çalışıyorsak biz de çocuğumuzun yanına yavaşça gider, omzuna dokunuruz, sakın bir şekilde gözlerinin içine bakarız. Hemen ne demek istediğimizi anlayacaktır. Veya “Evden neden çıktığını hatırladın mı?” deriz. Çocuğumuz görevini yerine getirip eve geldiği zaman ise, karşımıza alıp sakince konuşuruz.

Gönderilen Mesajlar:

-Zamanında gelmediğin için seni çok merak ettim.

-Sana güveniyorum, bundan sonra da aynı şekilde güvenmek istiyorum.

-Bundan böyle görevlerini zamanında yapmanı bekliyorum. Çünkü sen sorumluluk sahibi bir çocuksun!

Alınan Mesajlar:

-Annem beni seviyor ve benim için endişeleniyor.

-Annem bana güveniyor, güvenini sarsmamalıyım.

-Annem bana bir şans daha veriyor, sorumluluk sahibi bir çocuk olduğumu göstermeliyim.

Veya ikinci ve genelde yapılan bir uygulamayla çocuğumuzun yanına koşarız. Öfkeyle kolundan yakalayıp, sürüklercesine eve götürürüz. Kısacası “Evde görüşürüz” çocuğumuzla. İyi bir dayacı veya cezayı hak etmiştir. Tabi sadece dayak veya ceza söylediklerimizin yanında çok daha iyi kalır.

Gönderilen Mesajlar:

-Sen ne kadar sorumsuz bir çocuksun! Kaç saat oldu gideli?

⁶⁸ Müslim/Fedail 2310. Ebu Davud 4773.

-O kadar da tembih ettim. Beni telaştan öldürmek mi istiyorsun?

-Bundan sonra sana asla bir görev vermeyeceğim! Beceriksiz!

-Ben senin yaşındayken annemin verdiği görevleri dakikasında yerine getirirdim.

-Madem öyle, bundan sonra komşumuz Ahmet'i göndereyim bak-kala! Sana ihtiyacım yok!

Alınan Mesajlar:

-Annem bana güvenmiyor..

-Annemin gözünde hiçbir iş beceremeyen aptalın tekiyim..

-Annem başkalarına bile benden daha çok güveniyor..

-Başkaları gibi olursam annem beni sever..

Açık yüreklilikle kendimize sorsak; aslında biz öyle mi demek istemiştik? Kesinlikle hayır! Sadece onun iyiliğini istemiştik.. Ama eğitimde bizim ne söylediğimizin değil, asıl karşı taraftakinin ne hissettiği önemlidir. Böyle davranarak pek çok güzel şeyi tahrip etmiş oluruz. Arada sırada yapılan hataları hoş görsek, güzel bir dille terbiye etsek ne kaybederiz? İnanın hiçbir şey.. Çocuğumuz çoğu zaman görevlerini yerine getirmiyor mu? Genelde vaktinde gelmiyor mu?

Öyleyse yumuşak huyluluk + Acele etmemek + Sabır + Öfkelenmemek + Hoşgörü..

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: *"Birbirinize tatlılıkla muamele ediniz. Birbirinize kolaylık gösteriniz."*⁶⁹

⁶⁹ Kenzu'l-Ummal 15410.

İLİM

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Allah bir iş yaptığında, yaptığı işin hakkını veren kulunu sever."*⁷⁰

Müslüman bir anne-baba için en güzel zinet; uygulanabilen bir ilme sahip olmaktır. Çocuklarımızın eğitimi konusunda da ilmimiz ne kadarengin ve uygulamamız ne kadar titiz olursa, o oranda güzel sonuçlar alırız. Bu konuda dikkat etmemiz gereken iki husus var:

1-Neyi öğretmeliyiz?

2-Nasıl öğretmeliyiz?

Çocuklarımıza elbette imanı, inançlı olmayı, güzel ahlakı, erdemli davranışları ve buna benzer şeyleri öğretmemiz gerektiğini biliyoruz. Ama bunun sıralamasının nasıl olduğunu, önce nereden başlamamız gerektiğini, bir de en önemlisi, nasıl anlatacağımızı çoğu zaman bilemiyoruz.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyuruyor:

*"İnsanlara akıllarının ermeyeceği şeyleri anlatmayın. (Onlara anlatacakları dilde hitap edin.) Yoksa sizi yalanlar ve tasdik etmezler."*⁷¹

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Çocuğu olan onunla çocuklaşsın."*⁷²

Nereden başlayacağımızı, nasıl yapacağımızı bilmezsek, anlattıklarımız doğru olsa da kaybederiz. Nereden başlayacaklarını, nasıl yapacaklarını bilenler, anlattıkları yanlış olsa da kazanırlar.

Müslüman anne-baba çocuklarını en güzel bir şekilde yetiştirmek için birbirleriyle yarışan, birbirleriyle yardımlaşan iki bahçıvandır. Zekeriyya (a.s) gibi.. Bahçelerindeki gonca gülleri her yönden güzelleş-

⁷⁰ Camiu's-Sağir 1068.

⁷¹ Darimi 384.

⁷² Camiu's -Sağir 8975.

tirmek, iman ve ahlak abidesi gençler haline getirmek yegâne hedefleridir..

Bu değerli bahçıvanlar, gonca güllerinin hangi zamanda, hangi miktarda suya, gübreye, ilaca ihtiyaç duyduklarını en iyi bilenlerdir.. Çocuklarına önce hangi şeyi öğreteceklerini, hangi seviyede öğreteceklerini en iyi bilenler yine onlardır.. Çünkü onların öğretmeni; Rasulullah (s.a.v) ve O'nun yolunun takipçileridir..

Daha okul çağına gelmemiş çocuklarına hafızlık yaptıran ve eğitimi iyi bildiğini düşünen kimi anneler vardır. Arkadaşlarıyla oyun oynayan çocuklarını, sürükleyerek ders çalışmaya götürecek kadar da işlerinde titiz ve kararlıdır(!). O çocuklar geleceğin en âlim insanları olsalar bile, ruhlarında açılan yaralar neyle kapatılır, yapılan yanlışlar neyle telafi edilir acaba?

Yine çocuk eğitimi kitaplarını yutarcasına okuyan bazı anneler vardır.. Müslüman, ahlakına, tesettürüne dikkat eden anneler.. Öğrendikleri eğitim sonucu, çocuklarının din seçimini onlara bırakırlar.. "Hevesleri içlerinde kalsın. Büyüyünce okur, öğrenirler. Nasıl tercih ederlerse öyle yaşarlar!" diyerek dinî bir hassasiyet oluşturmaya çalışmaz, çocuklarının namaz kılmamalarına, tesettürsüz olmalarına, ömürlerini T.V ve internet başında geçirmelerine ses çıkarmazlar.. Bunu da ilim ve eğitim adına yaparlar..

İşte toplumlumuz, işte halimiz.. Gerçek ilimden yoksun oldukça, hep ifrat tefrit aşırılıklarında seyrediyoruz..

Öyleyse gelin hep beraber, ilim deryası, hidayet kandili, eşsiz yıldızlarımızdan Abdullah ibni Mes'ud'un sözlerine tabi olalım:

*"İlim aradığınız zaman Kur'an'ı inceleyin ve araştırın. Çünkü önceki ve sonraki toplumların ilimleri ondadır."*⁷³

Gerçek bir ilme sahip olarak şeytanların heveslerini kursaklarında bırakalım.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

⁷³ Kitabü'z-Zühd ve'r-Rekaik/İbni Mübarek 814.

*"Şeytana göre ne yaptığını iyi bilen bir alimi aldatmak, binlerce abidi (ibadet eden) aldatmaktan daha zordur."*⁷⁴

⁷⁴ Tirmizi 2681. İbni Mace/Mukaddime 17.

DİNLEME

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
*“Din kardeşinin konuşmasına kulak vermen, erdemli olmanın ifadesidir.”*⁷⁵

Duyamak ve dinlemek arasında çok büyük fark vardır. Genelde dinlediğimizi düşünürüz, ama sadece duymuşuzdur. Rasulullah (s.a.v)’ın buyurduğu gibi erdemli ve üstün ahlakî vasıflara sahip olmak için konuşan kişiye gerçekten kulak vermeliyiz. Müslüman kardeşlerimiz; yani eşlerimiz, çocuklarımız, anne-babalarımız, arkadaşlarımız, İslam dairesindeki küçük, büyük, genç, yaşlı herkes..

Dinlemek; değer vermek, her yönden ciddiye almak demektir. Ergenlik çağındaki çocuklarla konuştuğumuzda; “Annem-babam beni ciddiye alıp dinlemezler ki!” diyorlar. Çocukların dünyasında; dinlemek, değer vermek, ciddiye almak, önemsemek hep aynı anlama geliyor.

Rasulullah (s.a.v)’ın insanlara ve çocuklara verdiği değeri birkaç hadisle anlamaya çalışalım:

1-Yaşlı bir kadına dahi zaman ayırır, onun şikâyetlerini dinler, götürdüğü yere gider, ihtiyaçlarını karşılar:

Hiz. Enes şöyle anlatıyor:

*“Medine halkından yaşlı bir kadın Rasulullah (s.a.v)’ın elinden tutar ve kendi işi, ihtiyacı için Medine’nin herhangi bir semtine götürünceye kadar Rasulullah (s.a.v), mübarek elini yaşlı kadının elinden çekip almazdı.”*⁷⁶

2-Kendisiyle konuşan insandan yüzünü çevirmez, elini çekip almaz, ondan önce kalkmak için davranmaz:

Enes İbni Malik (r.a) şöyle anlatıyor:

⁷⁵ Camiü’s-Sağır 3492.

⁷⁶ İbni Mace/Kitabu’z-Zühd 4177.

*“Rasulullah (s.a.v) bir kişiyle tokalaştığı zaman, o kişi elini çekmedikçe kendisi elini çekmezdi. Bir kimse yüzünü çevirmeden, o kendi yüzünü çevirmezdi. Beraber oturduğu kimsenin yanından kalkmak için ondan önce dizlerini yerinden kaldırmazdı.”*⁷⁷

3-İnsanlara başını çevirerek bakmaz, bütün bedeniyle yönelirdi:

Ebu Hureyre (r.a) şöyle demiştir:

*“..Rasulullah (s.a.v) insanlara yönelirken bütün bedeniyle yönelirdi. Ben ondan önce de ondan sonra da onun gibisini görmedim.”*⁷⁸

4-Çocukların kendisine ulaşmak için geldiklerini görünce, işini yarım bırakır, hutbesini bile yarıda keserdi:

Abdullah bin Bürde (r.a) babasından şöyle anlatır:

“Rasulullah (s.a.v) bize hutbe vermekte iken Hasan ve Hüseyin üzerlerinde kırmızı gömlekler bulunduğu halde düşe kalka geldiler. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) minberden indi, onları kucağına aldı, önüne oturttu ve şöyle buyurdu:

*“Allah ne doğru söylemiştir: “Mallarınız ve evlatlarınız sizin için bir fitne/imtihandır.” (Teğabun 15) Şu iki çocuğun düşüp kalkmalarını görünce dayanamadım. Sözümlü keserek onları kaldırdım.”*⁷⁹

İYİ BİR DİNLEYİCİ OLMAK İÇİN

1-Elimizdeki işimizi ve meşguliyetimizi bırakmalıyız. Bu karşımızdakine; “Seni bütün dikkatimle dinleyebilirim. Hiçbir şey senden önemli değil” mesajı verir. Çocuğumuz ihtiyacı olan şey de ilk olarak budur.

2-Konuşan kişinin seviyesine inmeliyiz. Küçük bir çocuğun uzun boylu babasına boynunu yukarıya doğru kaldırarak derdini anlatması, itici bir görüntüdür. Çocuğumuzu eğilerek veya onunla beraber oturarak, eşit bir seviyede dinlemeliyiz. Bu da; “Olaya seninle aynı yerden bakıyorum. Seni anlıyorum. Tepeden bakmıyorum” mesajı verir.

⁷⁷ İbni Mace/Edeb 15. Tirmizi 2490.

⁷⁸ Buhari/Edebu’l-Müfred 1155.

⁷⁹ Nesai 1567. İbni Hibban 6039. İbni Huzeyme 1456.

3-Rahat bir pozisyonda dinlemeliyiz. Kollarımızı önümüze sımsıkı bağlamak veya ellerimize belimize koymak “İletişime kapalıyım” mesajı verir.

4-Gözlerimizi onun gözlerinden ayırmamalıyız. “Seni dinliyorum yavrum” gibi içten bir ifadeyle çocuğumuza güven ve cesaret vermeliyiz.

5-Çocuğumuzun konuşmalarını başımızla onaylamalı, sessiz sözcüklerle konuşmayı takip ettiğimizi göstermeliyiz. “Hı hı, eee, daha sonra ne oldu? Gerçekten mi?” gibi.

6-Ne anlatırsa anlatsın, çocuğumuzun duygu dünyasıyla alay etmemeliyiz. Bizim için hiç önemsiz bir konu olabilir, hiç değmeyen bir şeye ağlayabilir. “Çok üzülmeni anlıyorum. Ben olsam ben de üzülürdüm.” gibi ifadelerle onu anladığımızı belirtmeliyiz.

7-Belki de anne-babaların en başarısız olduğu madde budur. ÇOCUKLAR AKIL ALMAK İÇİN ANLATMAZLAR. Çözüm bulmamızı istemezler. İstedikleri tek şey; duygularını paylaşmamızdır. Onlara değer verdiğimizizi, önemsedığımızı görmektir. Onun için konuşmanın sonunda hazır çözümler sunmamalıyız. Onun yerine “Bu durumda sence ne yapılmalı?” diye sormalıyız. Çocuğun küçük yaştan itibaren sorunlarına çözüm bulması, düşünce dünyasını ve üretkenliğini önemli ölçüde geliştirecektir. Çocuğumuzun bulduğu fikri doğruysa desteklemeli, doğru değilse daha iyisine yönlendirmeliyiz. “Aman canım üzüldüğün şeye bak. Sen de bundan sonra şöyle yapiver” şeklinde bir yaklaşım çocuğu hayal kırıklığına uğratar.

Çocuklarımızı ve yakınlarımızı bu maddelere uygun olarak dinlediğimizde, hiçbir çözüm önermememize rağmen; “Teşekkür ederim, gerçekten sıkıntımı çözdünüz” diyerek yanımızdan ayrılacaklardır. Çünkü olumlu ve güzel bir dinleme, insanın kendi kendine çözüm bulmasına yardımcı olur..

Dinlenmeyen Çocuk:

-Anne-babasının kendisini önemsemediğini

-Kendi sorunlarının büyükler tarafından dinlenecek kadar değerli olmadığını

-Üzüldüğü şeyleri paylaşmaması gerektiğini öğrenmiştir.

-Bundan sonraki hayatında anne-babasıyla paylaşmak yerine başkalarıyla paylaşacaktır.

-Özgüvenini kaybedecektir.

-Aile içinde kavgacı ve saldırgan olacaktır.

-Toplumda cesaretsiz ve pısrık olacaktır.

-İnsanlara değer vermeyecek, üzüntüleri ve sevinçleri önemsemeyecektir.

Dinlenen Çocuk:

-Başta anne-babasına olmak üzere insanlara değer vermeyi

-Dinlemeyi

-Karşı tarafın duygularını anlamayı

-Kendine güvenmeyi

-Görüşlerini her ortamda ifade etme cesaretini

-Sorunlarına çözüm getirmeyi öğrenir.

Duyguları paylaşmak, konuşmak ve dinlenilmek insanın temel ihtiyaçlarındandır. Çocuğumuz bizimle olmazsa mutlaka duygularını başkalarıyla paylaşacak, derdini başkalarına anlatacaktır. Çocuğumuzu dinleyenler, unutmayalım anne-baba gibi onların iyiliğini isteyenler olmayabilir.

Çocuğumuz bizimle mi paylaşsın, başkalarıyla mı?

Seçim bizim!

TUTARLILIK

Çocuk eğitiminde her anne-babanın kendine göre kuralları, “Evet” ve “Hayırları” vardır. Hepimiz “Eğitimde mutlaka kurallar olmalı” fikrini kabul ederiz.

Buna rağmen kurallar neden böyle aşılr? “Hayır’lar” “Evet’lerle” nasıl yer değiştirir?

Çocuğumuza: “Odanı toplamanı ve ödevlerini bitirmeni bekliyorum. Görevlerini yaparsan öğleden sonra parka gidebilirsin.” deriz. Öğleden sonra olmuş ama oda toplanmamış, ödevler de bitmemiştir. Çocuğumuz da parka gitmek için evden çıkmaya hazırlanıyor. Karşısına geçer bağıırırız:

-Odanı toplamamışsın! Ödevlerin de bitmedi! Gidemezsin!

Çocuk ayak diretir, yalvarır; “Ama anne, söz gelince yapacağım. Bak zil çaldı arkadaşlarım çağırıyor” der. Olmazsa “Bana ne, giderim” der. Gerekirse ağlar. Daha ileri boyutta etrafa saldırmaya, kendine zarar vermeye, kafasını duvarlara vurmaya, kendini yerden yere atmaya başlar. Sonunda çıkar..

Unutmayalım; çocuklarımız bizim kendimize itiraf etmeye bile çekindiğimiz birçok şeyi bilir ve bunları kullanırlar. Çocuğumuz deneyerek öğrenmiştir ki, anne-babası bir şeye “Hayır” dediği zaman, biraz uğraşırsa onlara “Evet” dedirtebilir. Çocuklar sürekli anne-babalarını denerler. Küçük bir bebek bile, yanlış yapacağı zaman annesinin gözlerine bakar. Nasıl davranacağını görmek için, yasakları delmekten çekinmez.

TUTARLI OLMAK İSTEYENLERE

1-“Evet” ve “Hayırları” bilinçli ve sonucunu düşünerek söylemeliyiz. Tutarsız anne-babalar çocuklardan gelen bir isteğe önce atak halinde “Hayır!” derler. Böylece disiplinli ve kuralcı olduklarını zannederler. Sonra anne-baba farkında olmadan çocuk bunu “Evet”e çevirir.

Onun için önce düşünelim. Zaman isteyelim. “İşimi bitirinceye kadar bu teklifini düşünüyüm” diyelim. Vereceğimiz cevabı, bunun zararını, faydasını, sonuçlarını tamamen düşünelim. Sonra ağıımızdan çıkan sözün arkasında duralım.

2-Çocukların kurallara uymasını sağlamanın en iyi yolu; kuralları onlara aldırarak veya beraber almaktır. Aile toplantıları düzenleyerek problemlerimizi masaya yatıralım. Çözümü onlardan isteyelim. Genelde mantıklı ve bizim istediğimiz çözümler sunacaklardır. Bazen çok güzel çözümler bile üretebilirler. Sonra da: “Eveet! Yeni kurallarımızı hepimiz not alalım. 1. Kuralımız....” diyelim. Sonra elimizi masaya koyarak: “Söz verenler!” diyelim. Hepimiz ellerimizi üst üste koyalım. “Ne sözü? Müslüman sözü! Müslüman sözünden dönmez!” cümlelerini slogan halinde söyleyelim.

Kuralları çiğneme gibi bir durumla karşı karşıya kaldığımızda ise, hiç karşı cepheye geçmeyelim. Ellerimizi çaresizce iki yana açıp, kaşlarımızı kaldırarak:

-Üzgünüm, kararları beraber alıyoruz değil mi? Ve sen bu kararı onaylamıştın.. Hani geçen toplantıda babanın yanında otururken, hatırladın mı? diyelim.

-Evet ama..

-Ben bu konuda bir şey yapamam ki! Kuralları başkalarından habersiz değiştiremeyiz. İstersen bunu not al, gelecek aile toplantısında konuşalım. Herkes kabul ederse olur tabii, neden olmasın? diyelim.

3-Kurallarımızı ve kararlarımızı anlayacakları dilde açıklayalım. “Neden böyle yapıyoruz? Çünkü..” diyerek anlatalım. Eğer çocuğumuz kabul etmiyorsa ki, bu normaldir. “Ağlasan, bağırsan, küssen, başını duvarlara vursan da bu kararımdan vazgeçmeyeceğim!” diyerek kesin ifadeler kullanalım. Çocuk kararlı olup olmadığımızı denemek için yine ağlayacak ve bağıracak. Eğer onunla ilgilenmez, aldırılmaz ve işimize devam edersek bundan vazgeçecektir. Bazı anne-babalar bu durumda: “Sus! Kafam şişti! Olmayacak bir şey için neden ağlıyorsun! Kalk yere yatma, üzüteceksin!” gibi sözlerle müdahale ederler. Çocuk ilgi çektiği için mücadeleye devam edecektir.

4- Kurallar öfkeli olduğumuz gün farklı, sevinçli olduğumuz gün farklıysa çocuk şaşkına döner. Nerede ne yapacağını bilemez. Kuralları

aşacağı zaman anne-babanın durumunu kollar. “Ne zaman yapsam ceza verilmez?” sorusunun cevabına göre fırsatları değerlendirir. Böylece kuralı, anlamını, gerekliliğini hiçbir zaman kavrayamaz.

Tutarsız Anne-babanın Çocuğu:

-Hayatta kuralların gerekliliğini kavrayamaz. Ona göre kural yoktur; duruma göre güçlüler kural koyar, zayıflar kuralları aşmaya çalışır.

-Anne-babanın çocuğun gözünde değeri ve saygınlığı yoktur.

-Aldığı bütün kararlar başarısızlıkla sonuçlanır. İradesi güçlü değildir, ister, heveslenir ama hiçbir şeyin bedelini ödeyemez. Bu ders hayatı, iş hayatı, aile hayatı için de geçerlidir. Böylece kendine saygısı olmayan, kendine verdiği sözü yerine getiremeyen, kendine güvenemeyen biri olur.

Tutarlı Anne-Babanın Çocuğu:

-Her yerde ve her zamanda kuralların olması gerektiğini, böylece insanların bir arada, huzurla yaşayabileceklerini öğrenir.

-Anne-baba onun gözünde çok değerli ve saygındır. Kararlarını her şeye rağmen uygulayabilen, bilinçli, dirayetli, kendine güvenen kimse lerdir. Böylece çocuk onlardan güç alır.

-Kendi başına program yapabilen, bir takım otorite ve disiplinlerin kendisini itmesine ihtiyaç duymayan, kendine saygılı, iradesi güçlü, aldığı kararların sonuna kadar arkasında duran bir birey olur.

BAŞARIYA DOĞRU ÜÇÜNCÜ ADIM

BUNLAR SENDE VAR MI?

AZÂZİL ÜÇÜNCÜ OTURUM

Başlangıç sireni çalmış, herkes yerini almıştı.. Azâzil ise bu defa kürsüye yaklaşmamış, sahnenin sol köşesinde konuşmaya başlamıştı:

-Evlatlarım! Bu bölümde sizlere çok değerli bir evladımı takdim etmekten onur duyuyorum.. Kendisi kaç asırdır bu konu üzerinde özel olarak çalıştı.. Safımıza kattığı genç listeyle rekorlarımız arasına girmeyi başardı.. Kendisine “Yüksek Başarı Belgesi” takdim ettiğimiz dostumuz, bu güne kadar pek çok gencimize de özel kurslarda eğitim verdi.. Bu gece de alanındaki bilgisi ve asırlık tecrübesiyle bizleri aydınlatacağına eminim..

“Ailede Oluşturduğumuz Özel Hastalıklar Uzmanı” Bay..... Hoş geldin evladım, safalar getirdin..

Azâzil kendisine doğru yaklaşan saçları ağarmış adamı kucakladıktan sonra sahneye davet etti.. Adam alkış seslerinin kesilmesini eliyle işaret etti ve kendinden emin bir şekilde konuşmaya başladı:

-Merhaba arkadaşlar.. Yüce efendimizin bu seminer teklifini kendim için bir onur kabul ediyorum.. Soyumuz, neslimiz ve amacımız için her fedakârlığa seve seve katlanmak birinci görevimizdir..

Yoldaşlarım! ben efendimizin de ifade ettiği gibi “Aile İçi Özel Hastalıklar” uzmanıyım.. Hepimizin de bildiği gibi insanda bir takım şeyler eksik olursa, hastalık dediğimiz şey ortaya çıkar.. Diyelim ki insan yeterli beslenmiyor veya ihtiyacı olan vitaminleri almıyor, hemen hastalık baş gösterir.. Bizim çalışmamız insan bedeniyle değil, ruh sağlığı, kalp sağlığı ve amel sağlığıyla ilgilidir.. İzninizle ihtisasımın başlangıç günlerinden kısaca bahsetmek isterim:

Sorumlu olduğum bir anne vardı.. Bir gün bedensel olarak şiddetli bir hastalığa yakalandı.. Günlerce yemedi, içmedi, gözlerine uyku girmedi.. Ben damarlarında aktım durdum ama istediğim başarıya bir adım bile yaklaşamadım.. Gözünün ucuyla da olsa namazlarını kılıyor, diliyle sürekli tesbih ediyor, şükrediyordu.. Bir de baktım; sağındaki

melekler hiç durmadan deftere bir şeyler yazıyorlar.. Önceki günlerde yaptığı iyi amellerin aynısından yazmışlar, küçük günahlarının hepsini silmişler, bütün ecirleri de katlamışlar.. Çılgına döndüm! Oysa ben o küçücük şeyleri yaptırabilmek için bile kaç gün uğraşmıştım.. Günlerce üzüntümden, acımdan kendime geledim.. Ama buna bir çözüm bulmalıydım, deli gibi düşünmeye başladım..

Bir şey olmalıydı, hastalık gibi.. Nasıl ki, yemeden, içmeden, uykudan kesiliyorsa insan, öyle bütün iyi amellerden kesilmeliydi.. Bir şey olmalıydı, bir ömür iyilikleri kökünden kesen bir şey olmalıydı!

Sonra insanın ruh ve kalp sağlığını incelemeye başladım.. Sonra en önemli ihtiyaçlarını tespit ettim ve bu ihtiyaçları bir kurt gibi kemirecek hastalıkları buldum.. Yüce efendimizin de görüşünü ve onayını alarak bu işi ilerletmeye karar verdim.. Bir takım virüsler ürettim.. Bunları her müslüman aileye yaymaya ant içtim.. Şu an neredeyse pek çoğuna bu virüsleri şırınga ettik..

Her konuda hastalıklar ürettik.. Ama ben bu gece burada sadece “Aile Salgınları” hakkında konuşmak istiyorum.. Çünkü konumuz aile ve çocuk...

Şimdi önem sırasına göre bu konudaki virüsleri inceleyelim:

✓ Şartlı Sevgi:

Nefes almak nasıl ki ihtiyaçsa, bir çocuk için de sevgi o denli ihtiyaçtır. Bu ihtiyacı karşılanmadığı takdirde çocukta ruh ve kalp hastalıkları başlar. Hastalıklı bir kalp ise; bizim tuzaklarımıza karşı her zaman daha dayanıksızdır..

Anne-babalara çocuklarına karşı özel bir sevgi verilmiştir.. Bu sevgi başlangıçta bizi çok korkutmuştu.. Çünkü aileyi özel bir koruma altına alıyordu.. Sonra bunun da çaresini bulduk.. Kimisini azlıkta, kimisini aşırılıkta mahvettik..

Biz sevgiyle kimleri kaydırmadık ki?

Çocuk kalbi ister ki, ne olursa olsun sevsinler beni.. Yanlış yapsam da, istedikleri gibi olmasam da.. Çünkü sevgi onun ruhunun çimento-sudur.. Onunla güçlenecek, onunla çelikleşecektir..

Biz de anne-babanın yanına sokulacağız bu devrede.. Ufacık bir sorunda bile, ellerine en büyük kozlarını, sevgiyi vereceğiz.. Sevgiyle

tehdit edecekler.. Sevgiyi esirgeyecekler.. Sevgiyi acındıracaklar.. Bütün bunları da onlara, çocuklarının iyiliği adına (!) yaptıracağız.. Buna inandıracağız..

“Sevmem seni o zaman!” sözcükleriyle daha küçücüklerken vura-
cağız onları.. Sonra devamı gelecek; “Gözüm görmesin seni! Kes sesini!
Senin gibi çocuğum hiç olmasaydı!” ve buna benzer pek çok söz, dav-
ranış.. “Benim istediğim gibi olmadıkça seni sevmeyeceğim!” mesajını
anne-baba tarafından çocuğa sürekli göndermeliyiz..

Çocuk başta hayal kırıklığına uğrayacak, içi acıyacak.. Ama çok
geçmeden ondaki bu hastalık belirtisini ilerleteceğiz.. Anne-babasından
nefret ettireceğiz, her konuda onlara muhalefet ettireceğiz.. Sonunda
iyice arayı açacağız.. Anne-baba çocuk için “Hiçbir şey ifade etmez”
konuma gelince, hastamız istediğimiz kıvama gelmiş demektir.

Tabii içindeki sevgi ihtiyacı bitmiş olmayacak.. Sadece ailesine kar-
şı kine dönüşecek.. Kendine başka sevgiler aramaya başlayacak.. Bu
durumda biz hemen devreye girip ona farklı sevgiler ve sevgililer su-
nacağız.. Birinden kaçsa diğerine mutlaka yakalanacak..

Sevgi ihtiyacı karşılanmamış çocuğu dış sevgiler oltasına takmamız
çok kolay.. Onun için birinci virüsümüz; aile içi sevgisizlik!

✓ Kıyaslamak:

Çok kolay üretilen bir virüs de budur.. Bu ayrıca bizim ta atamıza
dayanan bir özelliğimizdir de.. Adem yaratıldığında yüce efendimiz
kendisini Âdem’le kıyaslamış ve; “Onu çamurdan yarattın, beni ise
ateşten, ben ondan daha üstünüm!” demiştir.. Bizi yerimizden eden
Âdem’in oğullarını ise biz bu silahımızla hiç ürkütmeden vuracağız..

Çocuk hele ki küçüklüğünde anne-babanın gözünde biricik olmak
ister.. Herkeste de biricik olma ihtiyacı vardır.. Biricik olma ihtiyacı ise;
sevmek, değer vermek, kabul etmek, anlamlarını içinde barındırır.. Bu
ihtiyacın karşılanmamasını ve etkisiz hale getirilmesini “Kıyaslama”
virüsüyle kolayca halledebiliriz..

Anne-babaların geneli; şefkatli, saf ve iyi kalplidir.. Yanlış bir şeye
doğru olarak onları inandırmak bizim için çok zor değil.. “Ben hiç ço-
cuğumun kötü olmasını ister miyim? Ona güzel örnekler gösteriyor-

rum” anlayışı şırıngamızın ilk dakika etkisidir.. Bu etkiye göre anne-
baba tamamen masumdur.. Tek istedikleri çocuklarının iyiliğidir.. Ço-
cuklarının mükemmel olmasını isterler.. Bir başkasının çocuğu daha
iyisini yapmışsa, hemen onu örnek (!) gösterirler..

Bu inançlarına dayanarak anne-babanın gözünde hep dışarıdaki
çocukların başarılarını, becerilerini büyütürüz.. Kendi çocuklarının
başarılarını görmemeleri için de gözlerinin önüne bir perde çekeriz,
bunun adı da; mükemmeliyetçiliktir.. İleride göreceğiz.. Böylece çocu-
ğuna her fırsatta başkalarını övmeye, başkalarıyla kıyaslamaya, “Onun
kadar olamadın!” demeye teşvik edeceğiz..

Bu virüs sayesinde hastamızda birden fazla etki elde edeceğiz..
Anne-babasından nefret edecek, başka çocuklardan nefret edecek, kin
ve haset kalbini kuşatacak, kendini geliştirmekten de nefret edecektir..
Bu duruma gelen hasta virüslerden kurtulma şansını kaybetmiştir..
Çünkü aile ve sevdiği çevre onu virüslerden korur.. Eğer bu iki mad-
deye karşı kalbine kin ve nefret düşürürsek koruması kalkacaktır..

✓ Suçlamak:

Bu da çok etkili bir virüs.. Genlerimizde en yüksek dozda taşıdığımız
bir virüs ayrıca.. Hiçbir zaman hata yapmayız.. Eğer olmuşsa böyle
bir şey, yapmamış gibi kabul eder ve en yakın kişiye suçu atarız.. Nite-
kim yüce efendimiz bu konuda bize örneklik etmiştir.. Allah’ın kendi-
sini azarlamasına karşılık suçunu kabullenmemiş ve: “Sen beni azdır-
dın, ben de senin kullarını azdıracam!” demiştir..

Çocuk ruhunun en önemli ihtiyaçlarından biri de; affedilmek, hoş
görülme, rencide edilmemektir.. “Suçlama” adlı virüsümüzle bu böl-
gede ciddi ve tarifi imkânsız hasarlar oluşturabiliriz.. İmkan ve ortam
ise ayaklarımızın altında serilidir..

Çocuk deneme-yanılma yoluyla ufak tefek konularda pek çok hata
yapar.. Doğal olan bu tür gelişimleri ve hataları biz anne-babanın gö-
zünde büyütürüz.. Anne-babayı çaresizlik atmosferine sokarız.. Böyle-
ce kendini suçlaması zaten beklenmeyen anne-baba direkt olarak çocu-
ğu suçlar.. Dökülen bir yemek, kaybolan bir kalem, unutulmuş bir görev
bile çocuğun suçlanması için geçerli sebepler olur.. Suçlama kavramı-
nın devamında hep onur zedeleyici ifadeler gelir.. “Akılsız, terbiyesiz,
sorumsuz, aptal, tembel, pis, pasaklı” vb. sözcüklerini, suçlama cümle-
lerinin sonuna mutlaka eklemelerini sağlarız..

Böylece çocuğu el birliğiyle kendi ağızlarıyla ifade etmiş oldukları karakterlerle süsleriz.. “Akılsız, terbiyesiz, sorumsuz...”

Derken hastalık bölgeyi çepeçevre sarar.. Ağızdan çıkan her söz çocuğun üzerinde etkisini göstermiş ve çocuk tüm suçların sahibi “Kötü Çocuk” ilan edilmiştir.. Öyle de olmuştur nitekim.. Onuru zedelenmiştir.. Biz de acısını arttırıcı vitaminler veririz.. Duyduğu her sözü, gördüğü her tavrı ve davranışı bir ömür gözlerinin önünde bekletiriz.. Hatırladıkça içindeki kini ve nefreti derinleştiririz.. Aşırı dozda intikam almaya kadar bile götürürüz.. Hiçbir kimse her zaman suçlandığı bir makama sevgi beslemez, bunu unutmayalım.. Bir gün eline imkan geçtiğinde de intikam almaktan çekinmeyecektir..

✓ Eleştirmek:

Bu bölümde göreceğimiz virüsümüz “Suçlama” adlı virüsümüzle kardeşlerdir.. Birbirlerine çok yakın olan bu hastalıklardan birini insana şırınga ettiğimizde diğeri hemen ardından gelir..

Takdir etmek ve beğenmek gibi özellikler insan fıtratında olmasına rağmen biz bu virüsle; eleştirmek, suçlamak, beğenmemek gibi özellikleri daha etkin hale getireceğiz..

Önceki oturumlarda efendimiz yeterince ifade etti; insanları yorgunluk, yılgınlık ve bıkkınlık içinde çaresiz bırakmak için elimizde pek çok imkân ve fırsatlar var.. Zaten bu virüslerimizin hepsi “Hastalığa Karşı Dirençsiz” diye adlandırdığımız bünyelerde etkili olabiliyor.. “Dirençli” bünyeler üzerinde ise tesirimiz bazen imkânsız hale geliyor..

Anne-babaları yılgınlık ve çaresizlik depresyonuna soktuktan sonra, sevgisizlik, kıyaslama, suçlama, eleştirme ardından geliyor.. Bu ruh hali içindeki insanın doğruyu yapmaya, güzele yürümeye, iyiyi bulmaya mecali kalmıyor zaten.. Bu durumda “Yapamıyorum” diye kendisini kötü hissetmesine engel olmamız gerek.. Değilse ani bir değişimle kendine gelebilir.. “Her zaman elinden geleni yaptığna” onu ikna etmeliyiz.. Bu durumda eleştirilecek kişi karşısındakidir.. Onca fedakârlığa, zahmete, elinden geleni yapmasına (!) karşılık düzelmemiştir.. Suçlu O’dur!..

Bunun üzerine eleştiriye bir “Ağız Alışkanlığı” haline getiririz.. Konuşmasından tutun, kapıyı çalmasına, bir bardak yıkamasından tutun,

şiiir yazmasına kadar her şeyin eleştirilmesini sağlarız..

Çocukta da güvensizlik duygusunu, suçlama, eleştirme ve anne-babayı düşman görme duygularıyla beraber geliştiririz.. Bu; çocuğun aileden kopuşu olacaktır.. Dışarıda ise takdir eden, iltifat eden, beğenen ve onu biricik kabul eden elemanlarımız onu beklemektedir..

✓ Mükemmelliyetçilik:

Bu bölümde anlatacağımız son virüsümüz ise anne-babaların başını döndüren cinsten bir virüştür.. Hâlbuki ne kadar anlamsız; bir çocuktan her konuda mükemmel olmasını beklemek.. Ama biz bunu onlara çok tatlı gösteririz, sonundaki ızdırabı da ancak iş işten geçince fark ederler..

İnsanı çok iyi tanıyan bizler; anne-babaların çocuklarına dair nice hayaller kurduklarını da çok iyi biliyoruz.. Kendilerinin yapamadıkları, ulaşamadıkları, başaramadıkları pek çok şeyin kahramanı olarak çocuklarını görürler.. Çocukta öyle bir yetenek, kapasite olmasa bile öyle görmekte ısrar ederler.. Hayalleri gözlerinde bu derece büyüten ise; gönderdiğimiz virüştür.. Başkalarının yaptığı hatalar, yanlışlar, başarısızlıklar olağan şeylerdir.. Affeder; “Üzülme canım, insanlık hali. Bir başka defa olur, takma kafana” derler.. Ama kendi çocuklarının ufacık hatasını hazmedemezler.. Akılları almaz, bir türlü kabullenemezler..

Beklentileri karşılanmayan anne-baba, çocuğunu durmadan eleştirmekten ve suçlamaktan geri durmayacaktır.. Bu da zaten zincirleme olarak diğer virüslerimizi devreye sokacak ve hastalık kronik hale gelecektir..

Evet değerli yoldaşlar!..

Anne-baba ve çocuk iletişiminin köküne balta vurmak için en etkili virüsler bu beş virüştür.. Bu virüslere karşı ant-i virüs üretmek hayli zordur.. Çünkü alıştırmak her şeydir.. İnsan ise alışkanlıklarını bırakmakta çok zorlanır..

Ama her şeye rağmen müslümanlar kendilerince buna da bazı çözüm yolları ürettirler. Onların yollarını iyi tanıyalım ki, üzerine rahat oturabilelim..

Sözlerimi burada noktalarken hepinizi saygıyla selamlar, başarılar dilerim..Bizim hilemiz, onların hilesinin üstünde olsun..

Bir Eğitimcide Olmaması Gereken Hatalar

ŞARTLI SEVGİ

Çocuğumuzun eğitiminde, büyüüp yetişmesinde ekmek, su gibi en temel ihtiyaçlardan biri de sevgidir.. Anne-babalar çocuklarını daha doğmamışken bile engin bir sevgiyle sevmeye başlarlar.. Bu Allah'ın rahmetinin en büyük işaretlerinden biridir.. Yalnız çocuk büyüdükçe, engeller ve zorluklar çıktıkça, sevginin biçimi de değişmeye başlar..

Çocuk kalbi; anne-babası tarafından her haliyle kabul edilmek, sevmek ve takdir edilmek ister.. Bunu bazı şartlara bağladığımız zaman ise; ara açılmaya, iletişim sorunları baş göstermeye başlar..

✓ Eğer'li Sevgi:

Tamamen menfaate dayalı bir sevgi biçimidir.. "Eğer sözümü dinlersen seni severim. Uslu durursan seni severim" vb. sözler masum ve çocuğun iyiliğine yönelik gibi görünse de içten içe çocuğun duygularını tahrip eder..

Sürekli bu sözcükleri duyan bir çocuk; sevginin her zaman bir şarta bağlı olması gerektiğine inanır.. "İzin vermiyorsunuz! Sizi hiç sevmiyorum!" diyen çocuklar bunu anne-babalarından öğrenmişlerdir.. Sonra uzun uzadıya; "Anne-babalar hem sever, hem döver" minvalinde konuşmalar yapmak çocukta hiçbir şey değiştirmeyecektir.. "O zaman çocuklar da hem doğru yapar, hem de yanlış. Peki, neden onlar sevilmiyor?" diye düşünen çocuk bu düşüncesinde haklıdır..

Kardeşlerini ve arkadaşlarını şartlı sever.. Kendi istekleri yapılmayınca onlardan nefret etmekte zorlanmaz.. Anne-babalarını, kardeşlerini, arkadaşlarını bir kalemde çizen çocuklar, bu sevgi çeşidiyle yetiştirilmiş çocuklardır..

✓ Çünkü'lü Sevgi:

Devamlı olmayan, geçici bir sevgi biçimidir.. "Seni çok seviyorum, çünkü çalışkansın. Çünkü uslusun" vb. sözcükler, bu sevgi biçiminde sıkça tekrar edilen sözcüklerdir.. Çocuk tarafından bunun anlamı ise şöyledir: "Seni şimdi bu özelliğe sahip olduğun için seviyorum! İlerde

bu özelliğini kaybedersen, ben de sana olan sevgimi kaybedeceğim. Çünkü sende seveceğim bir özellik kalmamış olacak. Başarılı olmazsan, uslu olmazsan seni neden seveyim ki?"

"Hiçbir anne-baba çocuğuna böyle söylemek istemez" diye düşünmeyelim.. Bizim ne söylediğimiz ve nasıl hissettiğimiz önemli değil, çocuklarımızın nasıl anladığı ve nasıl hissettiğidir..

İslam dışı toplum, tamamen şartlı ve menfaatli sevgi biçimleri üzerine kurulmuştur.. Becerisi, başarısı, güzelliği, gücü, parası, makamı bitenin, dostları ve sevenleri de biter.. Bu yanlış yargı ailelerimizi de kuşatmış, sevgide sözel olarak şartlar ve menfaatler ifade edilmeye başlanmıştır.. Belki anne-babalarda sözel olarak kalacaktır ama çocuklarda bir yaşam tarzı olmayacağını kim garanti edebilir?

Huzur evlerindeki pek çok yaşlının neden seveni yoktur? Çocuklarının gözünde seviyecek bir özellikleri kalmamıştır da ondan..

Toplumun her alanında göreceğimiz bu gerçekler; şartlı sevginin birer ürünüdür..

✓ Rağmen'li Sevgi:

Çocuğa her şeye rağmen sevildiğini hissettiren bir sevgi biçimidir.. Ödül verirken de, ceza verirken de sevgiyle yaklaşmaktır.. Çocuğun "Annem-babam beni sevmiyor" diye düşünmesine fırsat vermemektir..

Çocuğumuzu sevgiyle tehdit etmekten başka çıkar yollarımız var. Küçük bir örnekle anlamaya çalışalım:

Misafirlik dönüşü gayet huzursuz bir anne.. Küçük çocuğu "Uslu ol" çağrılarına cevap vermeyerek türlü türlü yaramazlıklarla annesini bunaltmış.. Ergenlik dönemindeki genç kızı, annesini herkesin içinde küçük düşürmüş.. Gittiğine gideceğine pişman olmuş şekilde eve dönmüştür.. Çocuklarını karşısına alır ve sevecen bir ses tonuyla konuşmaya başlar:

-Bugün misafirlikte şöyle şöyle ... yapmanıza çok üzüldüm.. Ben sizleri çok seviyorum.. Sizinle beraber gezmek, oturmak, sizi arkadaşlarımla tanıştırmak çok hoşuma gidiyor.. Lütfen bir dahaki sefere hepimiz bunlara dikkat edelim.. Benim hatalarım varsa siz de bana söyleyin.. Böylece beraber gezmenin tadını çıkaralım, ne dersiniz?

Allah kendisine o evladı verdi diye, her şeye rağmen çocuğunu seven ve sevgiyle eğiten bir anne-baba çocuğuna en güzel mirası bırakmış demektir..

Sevilen Çocuk:

-Anne-baba çocuğun gözünde sevgi objesidir. Onları memnun etmeye ve üzmemeye gayret eder.

-Sevdiği insanlardan doğruyu ve güzeli kolayca öğrenir.

-Anne-babasını, kardeşlerini ve çevresini olumlu, kucaklayıcı bir sevgiyle sevmeyi öğrenir.

-Aile dışında sevgi aramaz. Sevgiyi güvenle en yoğun hissettiği yer ailesidir. Aile ona göre sevgi yuvasıdır. Ve ilerde sevgi dolu bir aile kurma hayali içindedir.

-Özgüveni gelişir. Her ortamda kendisini rahat hisseder. Hakkını arar ve görüşünü savunur.

Sevilmeyen Çocuk:

-Anne-babasına karşı içinde gizli bir nefret uyanır. Zamanla bunu açıkça ifade etmekten çekinmez hale gelir.

-Söylenen şey doğru bile olsa, sevmediği kişiden öğrenmeyi kabul etmez. Yanlışta ısrar eder. Anne-babasını üzme onda bir zevk haline gelir.

-Ailesine ve çevresine sevgisiz, anlayışsız ve agresif davranışlarla yaklaşır.

-Onun için aile adeta bir cehennemdir. İlerde aile kurmayı, sorumluluk almayı istemez. Eğer aile kurarsa, sevgiyle idare etmeyi bilmez ve ikinci bir cehennem de o üretir.

-Sevgiyi aile dışında yanlış yerlerde arar. Kız-erkek arkadaşlıklarının geneli; ailede sevgi bulamamaktan kaynaklanır. Kendisini sever gözükene, yanlış yoldaki insanların kandırmasına karşı korumasızdır.

-Uyuşturucu alışkanlığı, hırsızlık, saldırganlık, insanları birer araç olarak görme, bencillik, intihar girişimleri vb. şeyler sevgisizlikten kaynaklanır.

-Kendine güvenini yitirmiş, pısrık, içine kapanmış, çekingen, korkak, hakkını arayamayan, görüşünü savunamayan bir insan haline gelir.

KIYASLAMAK

Anne-baba ve öğretmenler olarak farkında olmadan günde kaç kez çocuklarımızı başkalarıyla kıyaslarız.. İyi niyetli bir şekilde örnek gösterdiğimizi düşünsek de çocuk bunu böyle algılamaz..

Küçük bir örnekle anlamaya çalışalım:

Yarıyıl tatilinde Ali karnesini almış annesine göstermektedir. Karnede Matematik notunun 3 olduğunu gören anne, açar ağzını yumar gözünü:

-Sana o kadar dedim çalış diye ama sen ne yaptın benim tembel oğlum? Yan gelip yattın değil mi?

-Bu derste zorlanıyorum anne. Kolaysa sen çalış!

-Bir de utanmadan bana karşılık veriyor! **Terbiyesiz!** Kolaysa ben çalışacakmışım, daha neler! **Ben senin yaşındayken** hem ineklerin ahırını temizler, bu arada İngilizce kelimeleri ezberlerdim.

-Sizin zamanınızda kolaydı tabii.

-“**Anne ben geri zekâliyım**” demiyor da hala cevap veriyor! Ben şimdi nasıl bakarım el-âlemin yüzüne? Sen sallana sallana gelirken **Ayşe karnesini gösterdi. Bir kız kadar aklın çalışmıyor mu? Neden o hep takdir getiriyor?** Al şu karneni de gözümün önünden çekil git. Akşam baban gelince görüşeceğiz seninle!..

Kıyaslanan Çocuk:

-Kendisini beceriksiz, değersiz ve yetersiz hisseder.

-Anne-babasına karşı öfkeyle dolar.

-Kıyaslandığı (Ayşe) kimseye karşı içinde nefret uyanır. Onun kötü duruma düşmesini, başarısını kaybetmesini arzular. Bu durumda mutlu olur.

-Kıyaslama çocuğu kaygılı, mutsuz ve gergin yapar.

-Kıyaslanan çocuk anne-babasını ve çevresini kıyaslamaya alışır.. “Ayşe’nin annesi ne kadar anlayışlı, ona izin veriyor! Sen bana ne zaman izin verdin ki!”

Bu örnekte aynı karneyi getiren çocuk Ahmed’dir. Annesi merakla karneyi eline alır. Karnedeki düşük notu görmesine rağmen, yüksek notlara yoğunlaşır:

-Dört dersten **pekiyi** almışsın, **aferin** benim oğluma.

-Ama anne şu 3 karnemi bozuyor. Ne takdir alabildim ne de teşekkür.

-Demek takdir veya teşekkür almak istiyordun..

-İstemez miyim?

-Almadığın için üzüldün mü?

-Evet, alsam daha iyi olacaktı..

-Nerede hata yaptık dersin?

-Ne bileyim.. Ama biraz derslere az asıldım bu dönem..

-Bir yolu olmalı takdir almanın..

-Bir yolu var; o da çalışmak. İkinci dönem daha çok çalışmaya karar verdim. Hafta sonları da Hasan abiye gidebilir miyim anne, konuları onunla çalışsam?

-Bence çok güzel olur. Aslında başaramayacağın bir ders değil. **Sen akıllı bir çocuksun. Pek çok dersten pekiyi alıyorsun. Bu demek ki; istediğin zaman elbette başarırısın!**

-Evet başarıyorum!

Kıyaslanmayan Çocuk:

-Hatasını kendisi ifade edip çözüm bulabilir.

-Azarlanmadığı ve kıyaslanmadığı için anne-babasına minnettar kalır. Bu iyiliğe teşekkür etmekte geç kalmaz.

-Anne-babasını başkalarıyla kıyaslamaz, olduğu gibi kabul eder.

-Kendini değerli ve yetenekli hisseder. Başarılarını görür ve cesareti artar.

-Başkalarının başarısını kıskanmaz, tebrik eder. Başarısızlıklarında sevinmez, teselli ve yardım eder.

Kıyaslama Hakkında Özet Maddeler:

1-“Ayşe senden daha çalışkan” veya “Başkalarının çocukları şöyle...” gibi kıyaslamalar çocuğumuz için en tehlikeli kıyaslamalardır. Bundan şiddetle kaçınalım.

2-“Ben senin yaşındayken..” sözcükleriyle başlayan cümleler de kendimizle çocuğumuzu kıyaslamaktır. Çocuk bu sözlerle aldırış etmez, yeri geldiğinde dalgasını bile geçer. Her çocuk anne-babası gibi olacak diye bir şart yok, değil mi?

3-Başarılarını övüp takdir edelim. Bazı anne-babalar takdir edecek şey bulmakta çok zorlanırlar, çünkü genelde gözleri hataları görmeye alışmıştır. Güzel bir yönünü bulmaya çalışıp takdir edelim, onaylayalım. Hakkını verelim.

4-Yetenekli olduğunu söyleyelim. Yaptığı yanlış ne olursa olsun, şahsına, aklına, becerisine hakaret etmeyelim.

5-Başkalarıyla değil, kendisiyle kıyaslayalım. “Geçen gün bunu çok güzel yapmıştın! İstersen şimdi de yapabilirsin!” diyelim. Cesaret verelim.

6-İşlenen hata ne olursa olsun, dünyanın sonu gelmiş gibi davranmayalım. Fırsat verelim. “Bundan böyle daha dikkatli olursun. Anlaştık mı?” diyelim. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Kişi kendisi için istediğini din kardeşi için de istemedikçe gerçek mü'min olamaz.”⁸⁰

“Kıyaslanmak isteyen parmak kaldırsın!” talebi karşısında kımıldayacak tek bir parmak bile yoktur. Hiçbirimiz kıyaslanmayı istemeyiz.

Bir bayanı eşi, sık sık başka kadınların güzelliğiyle, becerisiyle, temizliğiyle kıyaslıyor veya bunu azıcık da olsa ima ediyorsa, bu bayan ne hisseder?

Veya bir erkeğe eşi sürekli başka erkeklerin işini, parasını, zekâsını, anlayışlılığını hatırlatıyorsa, o erkek ne hisseder?

Veya çocuğu kendisini başka anne-babalarla kıyaslayan anne-babalar bu durum karşısında; “Kötü anlamda değil, çocuğum benim iyiliğimi istiyor?” diye düşünebilir mi?

Çocuklarımız için de aynı şey geçerlidir. Kendimiz için istemediğimizi onlara yaşatmayalım.

Beğenmediğimiz, yeteneksiz bulduğumuz yavrularımızı, başkalarının beğenilen ve yetenekli çocuklarıyla değiştirmek ister miydik?

⁸⁰ Buhari/İman7. Müslim/İman 72.

SUÇLAMAK

“..Birbirinizi suçlamayın..” (Hucurat 11)

“..Birbirinizin kusurlarını araştırmayın..” (Hucurat 12)

Toplumsal ilişkilerimizle beraber, ailemizdeki bireylere davranışlar konusunda bize ışık tutan Hucurat suresinde; rabbimiz mü'minlerin birbirlerini ayıplayıp, suçlamalarını, birbirlerinin kusurlarını araştırma-larını yasaklamış ve bu davranışları “İmandan sonra yanlışla sapmak (fısk)” olarak nitelemiştir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Kendi ayıbını görüp de başkalarının ayıbını görmeyene ne mut-lu!”⁸¹

Çoğu anne-baba Allah'ın kendilerine ikram ettiği saf, temiz ve gü-nahsız çocukları, dilleriyle dünyanın en suçlu insanları konumuna sokmuşlardır. Bir problem halinde hemen suçlama pozisyonuna geçer ve “Sen” deriz.. Eşler arası ilişkilerde, arkadaşlar ve çocuklarla olan sorunlarda..

Suçlamak; tahrip etmek, çocuğu kendi elimizle kendimizden uzak-laştırmak demektir. Problemleri çocuğumuzu suçlamadan çözmek için “Sen” merkezli değil, “Ben” merkezli konuşalım.

Küçük bir örnek ile anlamaya çalışalım:

Gece uykuları küçük bebeği tarafından sürekli bölünen, geç vakit-lere kadar uyuyamayan bir anne, sabah yarım saat dinlenmek istiyor. Altı yaşındaki kızı ise, her gün uyarılmasına rağmen annesini rahatsız etmekten vazgeçmiyor. Anne sinirle yatağından kalkarken çocuğa ba-ğırıyor:

-Sana kaç kez söyledim? Her sabah aynı hareketi yapıyorsun! Söy-lediklerimi anlamıyor musun?! Kulağın mı sağır! Çabuk geç odana! Sesini duymak istemiyorum! Yeter artık!

Dikkat edersek örnekteki anne, “Sen” merkezli bir konuşmayla so-runu çözülmez hale getirdi. Her gün aynı konuşmaları yapsa da deği-şen hiçbir şey olmayacak. İlk etapta kendisini suçlu hisseden çocuk zamanla buna alışacak ve umursamamaya başlayacaktır. Kendisini uyaran kimseye karşı pişkin cevaplar yetiştirecektir. Ailesine ve çevre-sine suçlayıcı bir tarzla yaklaşacaktır.

Aynı örnekteki anne yumuşak bir ses tonuyla çocuğunun karşısına geçer:

-Kızım, seninle biraz konuşabilir miyiz? Benim bir sıkıntım var, se-ninle paylaşabilir miyim?

Otururlar. Anne konuşmaya devam eder:

-Bak canım. Biliyorsun, akşam geç yatıyorum, baban eve geç geli-yor. İşlerimi zor yetiştiriyorum. Yorgun düşüyorum. Gece de kardeşin uyandırıyor. Sabah yatmam için bana biraz izin verebilir misin? Sen benim tek yardımcısın!

-Ama anne, benim de çok canım sıkılıyor.

-Anlıyorum. O saatte yapabileceğin zevkli bir şey bulmamıza ne dersin? Sence ne olabilir? Sevdiğin bir şey..

-İyi, ne olsun ki? Buldum; boyama yapabilirim!

-Evet, çok güzel.. Ve mesela odanı toplayabilir misin? Erkenden gö-revlerin de bitmiş olur.

-Tamam. Önce odamı toplayım, sonra da boyama yaparım.

-Sonra da 8'de beni uyandırabilir misin? Ben de sana kahvaltıda sonra sevdiğin bir hikâye okuyacağım, tamam mı?

-Tamam.

-Çok teşekkür ederim. Bana gerçekten yardımcı oldun, ne yapaca-ğımı bilemiyordum.

Örnekteki anne “Ben” merkezli bir dille sorunu karşı tarafa hasar vermeden çözmüştür. Ne yaptı peki?

1-Kendi durumunu anlattı.

2-Yardım istedi.

⁸¹ Müsned-i Şihab/Kuzai 492

3-İşbirliğine çağırdı.

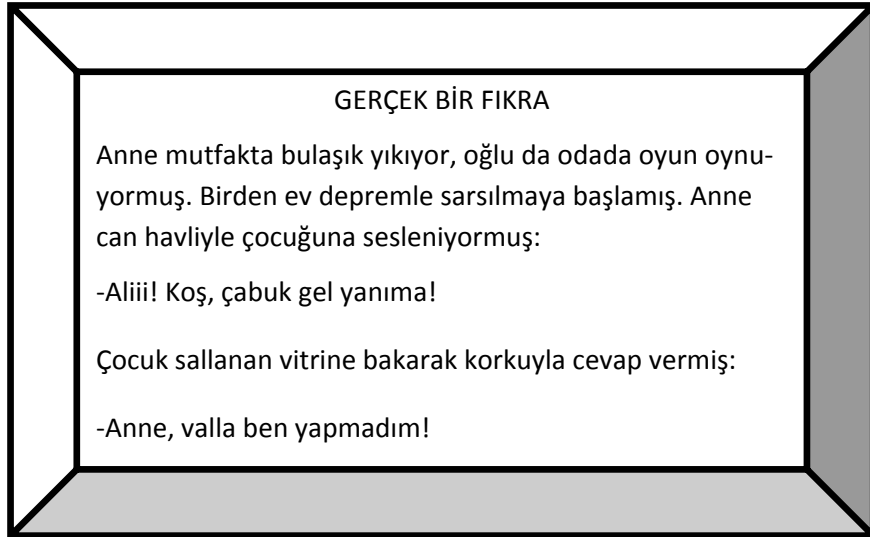
4-Çözümü çocuktan istedi.

5-Sorunu halletti.

Bu annenin çocuğu ise; sorun olmaktan çok çözüm bulmayı, ailesi-ne ve çevresine yardım etmeyi, insanlarla çatışmak yerine işbirliği yapmayı öğrenir.

Çocuklarımıza ve çevremizdekilere karşı bu yaklaşım tarzını denediğimizde %90 ilerleme kaydederiz. "Kes sesini!" demek yerine "Çok başım ağrıyor, sessiz olabilir misin? Öyle yapınca çok üzülüyorum" gibi ifadeler kullanmak çocuklar ve gençler üzerinde ciddi anlamda etkili oluyor. Bazen unutsalar, umursamasalar bile ruhlarını tahrip etmemiş oluyoruz.

Küçük çocukları konu edinerek verilen bu örnekler, ergenlik dönemindeki çocuklar ve hayatta karşılaştığımız her insan için kullanılabilir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"..Eğer bir kimse sende bildiği bir kusurla seni ayıplar eleştirirse, sen onda bildiğin bir kusurla onu ayıplayıp eleştirme. Kötü söyleyeni

*bırak. Söylediği şeyin günahı onun, mükâfatı ise senindir. Asla hiçbir şeye sövme."*⁸²

Allah affetsin, halimizi ıslah etsin; bizler eleştiri, suçlama ve aşağılama içerikli sözleri utanmadan, başımız dik, alnımız açık, yüksek sesle, herkese duyura duyura söylemekten çekinmeyiz..

Takdir, beğeni, tebrik ve teşekkür içerikli sözleri ise; utana sıkıla, gözlerimizi kaçırarak, kısık sesle, üstünden geçer gibi hızlıca söyleriz. Oysa İslam ahlakına ve eğitim metoduna uygun olarak yapmamız gereken şey; eleştiri ve suçlamaları azaltmak, takdir ve teşekkürleri çoğaltmaktır.

Eleştiri Konusunda İzleyeceğimiz Yol Haritası

1-"İşlenen hatada payımız olabilir mi?" diyerek önce kendimizi sorgulayalım:

Çocuğumuzun olumsuz davranışları bir takım sebeplerden dolayı ortaya çıkar. Ya bizden, çevreden, televizyondan gibi bazı faktörlerden etkilenmiştir. Ya da kendisine bu konuda hiçbir şey öğretilmemiş, hata yolları açık bırakılmıştır:

Abbad b. Şurahbil (r.a) şöyle anlatıyor:

"Kıtlığa ve yoksulluğa uğradım. Bunun üzerine Medine hurmalıklarından birine girdim. Başaklarından hem kendim yedim hem de torbama doldurdum. Derken bahçe sahibi beni gördü ve yakaladı. Hem dövdü hem de torbama elimden aldı. Daha sonra beni Rasulullah (s.a.v)'ın huzuruna götürerek durumu anlattı. Rasulullah (s.a.v) da ona:

*-Bu kişi eğer cahilse, niçin öğretmedin? Eğer açsa, niçin doyurmadın? buyurdu. Sonra adama emretti de, adam torbama geri verdi. Rasulullah (s.a.v) da bana bir veya yarım sa' miktarında yiyecek verdi."*⁸³

Bu hadise göre çocuğumuzun hatalarını bir daha gözden geçirmeliyiz. Acaba hatanın işlenmesinde bizim etkimiz ne? İmkânı olduğu halde çocuğunu parasız bırakan anne-babalar, hırsızlık kapısını aralı bırakmışlardır. Hırsızlığın kötülüğünü öğretmeyen anne-babalar da, aynı şekilde hırsızlık kapısını aralı bırakmışlardır.

⁸² Buhari/el-Edebu'l-Müfred 1182. Ebu Davud 4075. 4084. Nesei 9691. Ahmed 5/63. Beyhaki 4/180.

⁸³ Ebu Davud/Cihad 93. Nesai/Kudat 20. İbni Mace/Ticaret 67.

2-Hata yapana merhametle yaklaşmak:

Enes b. Malik (r.a) şöyle anlatıyor:

“Rasulullah (s.a.v) ile birlikte mescidde otururken bir bedevi içeri girdi ve mescidin duvarına tuvalet ihtiyacını gidermeye başladı. Sahabeler hemen; “Dur! Dur!” diyerek adamın üzerine yürüdüler. Rasulullah (s.a.v) ise:

-Onu rahat bırakın, işini bitirsin. Siz insanların işlerini kolaylaştırmak için gönderildiniz, zorlaştırmak için değil, buyurdu. Bunun üzerine sahabeler yerlerine oturdular. Adam ihtiyacını tamamladıktan sonra Rasulullah (s.a.v) onu yanına çağırdı ve:

-Bu mescidler; tuvalet ihtiyaçlarının giderildiği yerler değildir. Burarlarda; Allah zikredilir, namaz kılınır ve Kur’an okunur, buyurdu. Sonra cemaatten birine bir kova su getirmesini emretti ve idrarı temizletti.”⁸⁴

Rasulullah (s.a.v)’ın eğitim metoduna baktığımızda O, farkına varmadan hata yapanlara merhametle yaklaşmıştır.

Çocuğumuzun yaptığı hataya karşı merhametle yaklaşmak, olaya daha anlayışlı, daha tarafsız ve çözümücü bakmamızı sağlar.

3-Çocuğun hatalarından dolayı onu Küçültücü, şahsiyetini ve onurunu zedeleyici sıfatlarla tanımlamamalı, kötü lakaplarla çağır-mamalıyız:

“..Birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın! İmandan sonra fasıklık ne kadar kötüdür..” (Hucurat 11)

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Şu üç şey seni müslüman kardeşine samimi olarak sevdirebilir:

1-Karşılaştığında selam verirsin.

2-Yanına geldiğinde ona yer açarsın.

3-Ona en sevdiği ismi veya künyesiyle hitap edersin.”⁸⁵

Yukarıdaki ayet ve hadisten anlaşıldığı üzere çocuğun şahsiyetini zedelememek, hoşlandığı şekilde hitap etmek imanı güzelleştirecek ve aradaki sevgiyi artıracaktır.

⁸⁴ Buhari/Vudu’ 58. Müslim/Taharet 99.

⁸⁵ Camiu’s-Sağir 1871.

Çocuk eğitimde hitap (adlandırma, künye, lakap) çok önemlidir. Derslerini geciktiren çocuğa; “Benim tembel oğlum! Aptal kızım!” dediğimiz zaman onu çalışmaya teşvik etmiş olmayız. Tam tersine çocuk “Nasıl olsa tembelim” diye düşünecek ve az olan çalışma isteğini de böylece kaybedecektir. Çocuğumuza nasıl olmasını istiyorsak, öyle hitap edelim. “Akıllı oğlum, çalışkan kızım, uslu çocuğum, kibar kızım, terbiyeli oğlum, titiz kızım, aslan oğlum, hanım kızım” gibi adlandırmalarda bulunduğumuzda çocuğumuzun bilinçaltına bunları yerleştirmiş oluruz. Çok geçmeden çocuk bizim de yardımımızla bu sözlerin içini dolduracak ve güzel rollere bürünecektir.

Enes (r.a) şöyle demiştir:

“Rasulullah bana; “Yavrucuğum, evlatçığım” diye hitap ederdi.”⁸⁶

Tam tersine “Terbiyesiz, yaramaz, itaatsiz, huysuz, laf dinlemez, tembel, sorumsuz, pasaklı, beceriksiz, düşüncesiz, aptal, salak” vb. sözcükler de çocuğumuzun bilinçaltına yerleşecek ve çok geçmeden o rolleri benimseyeceklerdir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Abdullah ne iyi kuldur! Ah bir de gece namazlarını kılssa..”⁸⁷

Dikkat edersek çağların en güzel öğretmeni önce güzeli söylemiş, ardından güzeli beklemiştir. Güzeli söylemeyen, güzeli ummaya ne hakkı olabilir?

4-Hataları Toplum İçinde Uyarmamalıyız:

Çocuğu anne-babasına düşman eden, hırçınlaştıran sebeplerden biri de; anne-babasının kendisini toplum içinde eleştirmesi ve küçük düşürmesidir. Çocuğun hatasından ilgili kişilerin (anne-baba, öğretmen) dışında kimse haberdar olmamalıdır. Aynı evde yaşayan kardeşler veya diğer büyükler bile..

Bir gün 13-14 yaşlarındaki bir genç kızın annesi gelerek kızının öğretmenine şöyle bir ricada bulundu: “Kızım evde hiçbir işe yardımcı olmuyor. Lütfen bu konuyla ilgilenebilir misiniz?” Öğretmen konuyla ilgilenip genç kızla konuşunca olayın perde arkası aydınlandı.

⁸⁶ Tirmizi 2831. Ebu Davud/Edeb 27.

⁸⁷ Buhari,Teheccüd 2/21. Müslim,Fezâilü’s Sahabe, 139/140.

Geçirdiği ergenlik dönemi fırtınasıyla anne-babasının bazı isteklerine “Hayır” diye karşı çıkan çocuk, evde günah keçisi ilan edilmiş. “Sorumsuz, kimseye acımayan, vicdansız” sıfatlarıyla adlandırılmış. “Zaten benim hakkımda öyle düşünüyorlar. Neden yardım edeyim, tersini ispatlamaya çalışayım ki?” diyor.

Ayrıca olaydan haberi olmayan kalmamış. Aslında çok önemli olmayan bir sorun, herkese anlatılarak kocaman bir probleme dönüşmüş. Eve gelen anneanne, babaanne, teyzeler, komşular bile durumdan haberdar. Kimi kendine göre nasihat ediyor, kimi eleştiriyor. Bu durumda çocuk çileden çıkıyor. Tam anlamıyla bunalıma giriyor. Her şeyden elini eteğini çekiyor. Konunun açılmasından bile bezgin durumda.

Konu üzerinde etkisi ve bilgisi olmayan insanları durumdan haberdar etmek, derdimizi artırmaktan başka bir işe yaramaz. Sorunlar iyice çetrefilleşir, ipler tamamen elimizden kayıp gider.

Anne-babasına toplum içinde yüksek sesle bağırarak, eleştiren, suçlarını yüzüne vuran çocuklar bunu kimlerden öğrenmiş dersiniz? Tabii ki anne-babalarından.. Çocuk farkında olmadan intikam alır. Toplum içinde rencide edildiği için, o da başkalarını rencide etmekten çekinmez.

5-Yanlışa Değil, Doğruya Yoğunlaşalım:

Çocuğumuzun hatasını uyarmak istediğimizde, ona hatanın sonuçlarından bahsedelim. Etraflıca anlatalım. Sanki o hatayı işleyen çocuğumuz değilmiş gibi bir sohbet ortamı oluşturalım. “Şöyle yapma, böyle çok yanlış” diyerek hataya yoğunlaşmayalım. “Böyle yapılması yanlış olur ve şu sonuçlara yol açar” tarzında hatayı açıkladıktan sonra doğruyu anlatmaya başlayalım. Doğrunun verdiği huzuru, sonucunu, mükâfatını, geçmiş insanların güzel örneğini çocuğumuzun ruhuna işleyelim. Biz sözel anlamda bile hatayı geçip doğruya yoğunlaşamazsak, çocuğumuzdan davranış olarak bunu nasıl bekleriz?

6-Alternatif Sunalım:

Yanlıslara doğru alternatifler sunmak her zaman için faydalıdır. Çocuğumuz bizim iznimiz olmadan evden çıkıyor ve arkadaşlarıyla buluşuyorsa bu konuda uygun bir alternatif sunmalıyız: “Arkadaşlarıyla buluşmak ve oynamak istiyorsun değil mi? Bu senin en doğal

hakkın. Ama bu isteğini anne-babandan habersiz yaptığın zaman bir suça ve soruna dönüşüyor. Öyleyse hem senin, hem de bizim memnun olacağımız bir anlaşma yapmalıyız. Bundan böyle sen her evden çıkacağında bizden izin alıyorsun. Biz de uygun olan zamanlarda sana izin veriyoruz. Böylece sen endişesiz rahatça oyununu oynuyorsun, biz de seni sokak sokak aramaktan kurtuluyoruz.”

Enes (r.a) şöyle anlatıyor:

“Bir gün Rasulullah (s.a.v) mescidin kible tarafındaki duvarında bir balgam gördü. Gördüğü manzara ağrısına gitmişti. Kalkıp eliyle onu temizledi. Sonra da şöyle buyurdu:

“Sizinden biriniz namazda iken Rabbiyle konuşuyor. Rabbi de kendisi ve kiblesi arasında duruyor. Öyleyse hiçbiriniz kible tarafına tükürmesin. Eğer mutlaka tükürmesi gerekiyorsa sol tarafına veya ayaklarının altına tükürsün.”⁸⁸

7-Yanlışa Karşı Toplumun Tepkisinden Faydalanalım:

Zor dönemlerde, çıkmazlarda başvuracağımız etkili bir yöntemdir bu.

Ebu Hureyre (r.a) şöyle anlatır:

“Bir gün adamın biri Rasulullah (s.a.v)’a gelerek:

-Ey Allah’ın Rasulü! Komşum bana eziyet ediyor, dedi. Rasulullah (s.a.v):

-Git ve gücün yettiğince sabret, buyurdu. Ancak komşusunun eziyetleri devam edince ikinci ve üçüncü defa şikâyet geldi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):

-Öyleyse eşyalarını topla ve sokağa çıkar, buyurdu. Adam Rasulullah (s.a.v)’ın tavsiye ettiği gibi yaptı. Adamın durumunu gören insanlar başına toplanarak:

-Nedir bu halin? diye sordular. O da durumunu anlattı. Bunun üzerine gelip geçen bütün insanlar:

-Allah’ım ona lanet et. Allah’ım onu rezil et, diye bedduaya başladılar. Olanlardan haberdar olan komşu çok geçmeden çıkageldi:

-Evine dön. Allah’a yemin ederim ki, bundan böyle sana asla eziyet etmeyeceğim, dedi.”⁸⁹

Kardeşlerine “Salak, manyak, eşek” vb. kötü sözler kullanan ergenlik dönemindeki bir gence; “Mutfağa veya misafir salonuna renkli bir

⁸⁸ Buhari/Salat 33. Müslim/Mesacid 54. Nesai/Taharet 193.

⁸⁹ Buhari/el-Edebu’l-Müfred 124. Hakim el-Müstedrek 4/183.

pano asalım. Üzerine de; “.....’un Eşek Listesi” yazalım. Günde kaç defa kullandıysan not edelim. Böylece kullanma sayısı düşecektir” diye ilginç bir teklif (tehdit) götürülse, bundan sonra mutlaka daha dikkatli olacaktır.

İnce ve ciddi bir çizgi olan bu şık, anne-babalar tarafından çok az ve dikkatle kullanılmalıdır. Bazen tehdit etmek bile yeter.

İşin özü; eleştirmek yerine yol gösterelim. Dünyanın sonu gelmiş gibi davranmaktansa, ilk doğduğu günkü gibi şefkatle fırsat verelim.

MÜKEMMELLİYETÇİLİK

Anne-babanın çocukları hakkında her konuda mükemmel olmasını beklemeleri, pek çok hatayı da beraberinde getirir. Hatalara anlayışlı olamamak, merhametli davranamamak, objektif bakamamak bunlardan yalnızca bir kağıdır.

Müslüman aile; hayata ve insana Allah'ın gözlüğüyle bakan bireylerden oluşur. Bu bireyler bilirler ki; Allah'ın insanlar içinde özel seçmiş olduğu peygamberler bile hata işlerler, hatalarını anlayınca bağışlanma dilerler.

Rasulullah (s.av.) şöyle buyurdu:

*"Ademoğullarının hepsi çokça hata işler, hata işleyenlerin en hayırlısı hatalarından vazgeçip güzele yönelenlerdir."*⁹⁰

İnsanın ve çocuğun yapısı budur. Ondan hatasız olmasını bekleyemeyiz. Mükemmel, eksiksiz ve tam olmak sadece şanı yüce Rabbi-mize ait bir sıfattır.

"Rasulullah (s.a.v)'ın yanında bir adam aşırı derecede birini övmeye başladı. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) üç defa:

-Arkadaşının boynunu vurdun! buyurdu sonra şöyle devam etti:

*-Sizden birinizin arkadaşını mutlaka övmesi gerekiyorsa şöyle desin; "Ben falancanın şöyle iyi olduğunu zannediyorum. Allah onun durumunu daha iyi bilendir. Allah'a karşı hiç kimseyi temize çıkaramam."*⁹¹

"Bir bedevi Rasulullah (s.a.v)'a gelerek:

-Beni cennete yaklaştıracak ve cehennemden uzaklaştıracak bir ameli haber ver? dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) ona:

-Bu iki şeyi sormak için mi geldin? diye sordu. Adam:

-Evet, cevabını verince Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

⁹⁰ İbni Mace/Zühhd 4251.

⁹¹ Müslim/Kitabu'z-Zühhd ve'r-Rekaik 11/65. Ebu Davud 4804. Tirmizi 2393. İbni Mace 3742.

-Güzel söz söyleyeceksin ve malından arta kalanını infak edeceksin. Adam:

-Allah'a yemin ederim ki her zaman güzel söz söyleyemem, her zamanda arta kalan malımı veremem, deyince Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

-O halde yemek yedir ve selamı yaygınlaştır. Adam :

-Bu da aynı şekilde bana ağır gelir, deyince Rasulullah (s.a.v):

-Senin develerin var mı? diye sordu. Adam:

-Evet, cevabını verince Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

-O halde develerinden birini seç ve bir su tulumu bul. Sonra bir gün su bulup diğer gün bulamayan bir ev halkına bununla su taşı. Umarım ki, deven ölmeden ve su kabın kırılmadan cennete girmek sana vacip olur.

(Râvi dedi ki: Bedevi tekbir getirerek çıkıp gitti. Su kabı kırılmadan ve devesi ölmeden kendisi şehid oldu.)"92

Yukarıdaki örnekte de gördüğümüz üzere, Rasulullah (s.a.v) insanların durumlarına ve kapasitelerine göre yollar göstermiştir. Cennetin bir tek yolu yoktur. Cennete gitme özlemiyle yanına gelen ve çıkış yolu arayan her bedeviye; "Ebu Bekir gibi, Ömer gibi olacaksın" dememiştir.

Çocuklarımız için de aynı şey geçerlidir. Dünyada başarının tek yolu okumak değildir. Çok paralı olmak da değildir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

"İnsanlar altın ve gümüş gibi madenlere benzerler. Cahiliye döneminde hayırlı olanlar, İslam döneminde de hayırlı olanlardır.."93

Altın ile gümüş, gümüş ile bakır, bakır ile demir birbirleriyle aynı değerde değillerdir. Hepimiz çocuklarımızın altın değerinde olmasını arzu eder, onlara altınmışçasına muamele ederiz. Ama bizim çocuğumuz altın değil, gümüştür. Gümüşümüzü altın yapmak için zorladıkça, onu hem gümüş olmaktan çıkarırız, hem de altın yapamayız. Bunun

yerine çocuğumuzun gümüş olmasına sevinmeli ve kaliteli bir gümüş olması için çabalamalıyız. Unutmayalım; madeni altın olan nice insanlar vardır, işlenmediği için bir bakırdan bile daha değersizdir. Ancak madeni bakır olan pek çok insan, güzel bir sanatkarın elinden çıkarak altını bile geride bırakır. Önemli olan altın veya bakır olmak değil; olduğu konumda kaliteli olabilmektir.

"..Kiminizi kiminize imtihan konusu kıldık. Bakalım sabredebilecek misiniz? Senin Rabbin her şeyi hakkıyla görendir." (Furkan 20)

İnsanların hata işlemeye meyyal olmasının dışında, her insan, her çocuk aynı özelliklere sahip olamaz. Genelde anne-babalar büyük çocuklarından, kendilerinden veya bir yakınlarından yola çıkarak çocukların karakterlerine ve kapasitelerine uygun olmayan beklentiler içine girerler. "Ablası hiç böyle değildi, bu abisine hiç benzemez, sülalemizde hiç böyle biri yok. Bana da çekmemiş, annesine de" gibi sözlere çok sık rastlarız.

Çocuklar Allah tarafından anne-babalarına gönderilmiş bir mektuba benzerler. Her biri ayrı dilde yazılmış, konusu ve içeriği farklı birer mektup gibi. Anne-babalara düşen bu mektupları titizlikle ve sabırla okuyabilmektir.

Hz. Adem çocuklarının karakterini titizlikle okumuş bir baba olarak yumuşak kalpli Habil'e hayvanların bakımı görevini vermiştir. Çünkü merhamet olmazsa, hayvanlara güzel muamele edilemezdi. Hayvanların akılsız varlıklar olarak yaptıkları hatalara merhametle yaklaşılamazdı.

Katı kalpli olan Kabil'e ise ziraat görevini yüklemişti. Çünkü toprak ve su insanın sinirlerini yatıştırır, enerjisini boşaltmasına yardımcı olurdu.

Rasulullah (s.a.v) Hz. Enes'den bir iş yapmasını istediğinde, onun güç yetiremediğini veya unuttuğunu görünce onu cezalandırmazdı. Ev halkından birisi onu cezalandırmak istediğinde ise: **"Onu bırakın. Gücü yetseydi yapardı."** buyururdu. 94

92 İbni Huzeyme 6/125.

93 Buhari/Menakıb 1. Müslim/Fedailu's-Sahabe 199. Ahmed 2/257.

94 Ahmed b. Hanbel/Müsned 13005.

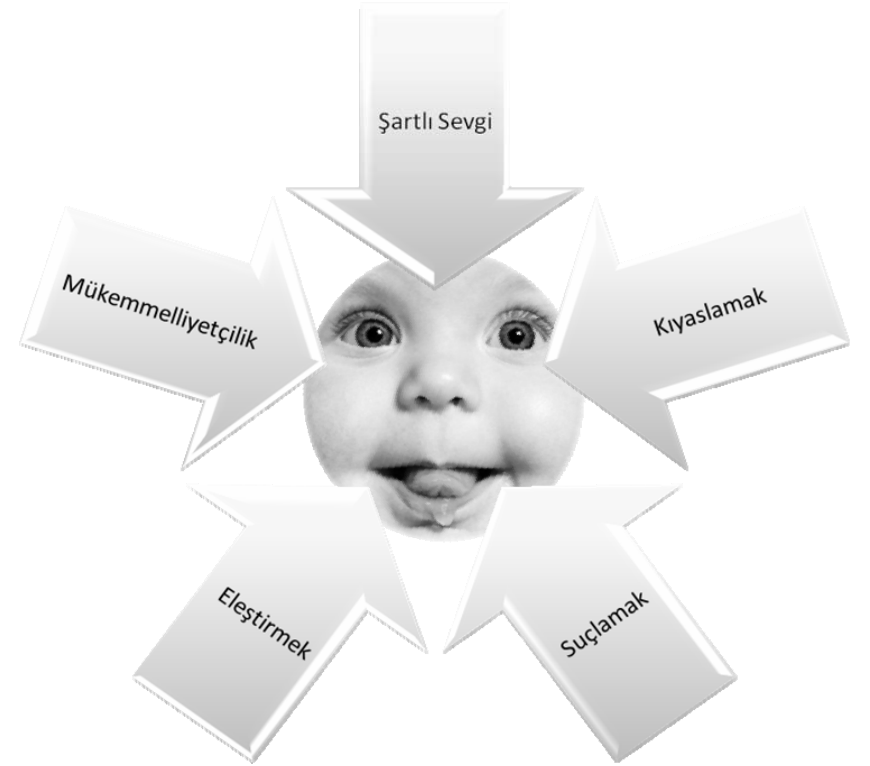
Mükemmeliyetçi ailede şu özellikler ön plana çıkar:

- Çocuklarından her şeyin en iyisini beklerler.
- Çocuklarını oldukları gibi kabul etmezler.
- Yanlış yapma şansı vermezler.
- Ailede katı ve aşırı kurallar hâkimdir.

Böyle bir ailenin yanlış tutumları ise çocukta şunlara yol açar:

- Ailesiyle ve kendisiyle sürekli çatışma içindedir.
- Mutlu olmayı bilmez, doyumsuzdur.
- Çok katıdır. Esneklik göstermez. Yanlışı affetmez.
- Anne-babanın beklentilerine cevap veremeyince aşağılık duygusu hisseder.
- Ağır nörotik (sinir) bozukluğu gösterir.

BAŞARIYA DOĞRU DÖRDÜNCÜ ADIM

BUNLARDAN VAZGEÇTİN Mİ?

AZÂZİL DÖRDÜNCÜ OTURUM

-**E**vet, sevgili evlatlarım! Bu oturumdaki konumuz; “Aile Bağ-larını Koparma Aşamaları” olacak.

Bilirsiniz, hiçbir şey öyle hemen elde edilemez. Birinci basamaktan zirveye tırmanılmaz. İşimiz ciddi.. Hedefimiz büyük.. Öyleyse yavaş yavaş ilerlemeli, onları sinsice vurmaliyiz..

✓ Sevgisizlik Şıngısı:

Evlatlarım, önemine binaen her oturumda bu sevgi meselesine değ-inmek zorunda kalıyoruz. Haklıyız; çünkü İslam sevgi demektir. Sev-giyi bitirdiğimizde, her şeyi bitirmiş oluruz.

Onun için kademe kademe aileyi sevgiden uzaklaştırıp nefrete yak-laştıracağız. Tabii bu çok kolay bir şey olmayacak. Yapmamız gereken şey; önce ailenin sevgi ihtiyaçlarının hangi yönde olduğunu belirle-mektir. Sadece çocukları değil, anne-babaları da bu incelemeye tabi tutmalıyız.

Son dönemlerde üretmiş olduğumuz saçma bir anlayışa herkesi inandırmış sayılırız. Bu anlayış; ZAMAN YOK, FIRSAT YOK, YETİŞMİYOR!” anlayışıdır. Beyinlerine yerleştirdiğimiz bu düşünce sonucunda insanlar hep yeterince zamanlarının olmadığını düşünüyor-lar. Bomboş şeylere zamanları çok fakat yapmaları gereken şeylere zamanları yetmiyor. Herkes karşısındakinden bekliyor. Herkes suçu başkasında arıyor. Bir dönem sonra herkes kendi kendine yaşamaya, sadece kendi egosunu düşünmeye başlıyor. Bir takım şikayetler gün yüzüne çıksa herkesin mazereti hazır: “Çok yoğun olduğumu görmü-yor musun? Bir de böyle şeylere nasıl zaman ayırayım? Ben de sizin için çalışıyorum. Hiç zamanım yok!”

Eşler sevgi bekliyor, çocuklar sevgi bekliyor.. Ama zaman yok, fır-sat yok. Bir dönem sonra şikayetlenenler de alışıyor bu gidişata.. Der-ken bir evde, insan sayısınca ayrı hayatlar yaşanıyor. Herkesin prog-ramı, odası, yemeği ayrı.. Kimsenin kimseye tahammülünün olmadığı bir aile oluyor.. İşte en sevdiğim şey budur.. Aradaki buzların hiçbir

zaman erimemesi için hep takipte olmalıyız. Bazen bir tebessüm, güzel bir söz bile çalışmamızı aksatabilir. Her zaman sıfır altı derecede soğuk rüzgarlar estirmeliyiz.

✓ Güvensizlik:

Sevgiyi aralarından çekip aldıktan sonra, güveni almamız çok zor olmayacak. Çünkü bu kıvama getirdiğimiz bir aile, birbirleriyle tartış-manın dışında konuşmazlar. Sohbet etmezler. Birbirlerine sevgi yansı-tan söz, bakış ve davranışlarda bulunamazlar. Onun için herkes birbi-rine karşı güvensiz, endişeli ve şüphelidir.

Güven duygusunu en çabuk bir şekilde ortadan kaldıran şey ise; yalan söyletmektir. Evlatlarım, sizlerden ısrarla rica ediyorum; ne olur, onlara hiç olmazsa bir defa bile yalan söyletin. Özellikle anne-babalara daha çok yaklaşın. Çünkü eğer onlara yalan söyletebilerseniz, çok geç-medem çocuklar kendiliğinden yalana başlayacaktır. Yalan konusunda hep sağdan yaklaşın; “Çocuğunun iyiliği için, Allah senin niyetini bil-mez mi?” deyin.. Kabul etmezse; “Bir defadan bir şey olmaz” deyin.. Hiç olmazsa onlara şaka olan yalanlar söyletin.

Bir defa yalan söylerlerse, aradaki güven azalır. Her söze şüpheli, kuşkuyla yaklaşılr. Birbirlerine güvenmeyen bir aileden ise, ne köy olur ne de kasaba..

✓ Sorumsuzluk:

Sorumluluk duygusu; zincirleme bir duygudur. Önce Allah’a olan sorumlulukla başlar. Sonra hayatın her aşamasına yayılır gider.

Bizim ne yapıp edip insanların Allah’a verdikleri ilk sözü unut-turmamız gerekir.⁹⁵ Sözü unutturmak şöyle dursun, pek çoğunu ne söz verdiğini bile bilmez duruma getirdik. Kendisini bir türlü yenilgiye uğratamadığımız Muhammed, insanların hayatına öyle geniş çaplı sorumluluklar soktu ki, hepsiyle başımız ayrı bir belada.. Onun yolunu sürdürenler her konuda kendilerini sorumlu hissediyorlar. Ailesinden sorumluymuş, yok çevreyle ilgilenecekmiş, fakir varsa yardıma koşa-cakmış ve daha neler neler.. Bu insanlara bir saniye bile kendilerini düşündüremiyoruz! Varsa yoksa merhamet, fedakarlık, sorumluluk..

⁹⁵ Bkz: A’raf 172

Sağdaki melekleri yormak için doludizgin koşuşturuyorlar. Yıkadıkları bir bulaşığın, döktükleri bir çöpün bile sevabını düşünüyorlar. İşte bunlar, listemizin en tehlikeli bölümünde mimlenmişlerdir. Kırmızı bültenle üzerlerine yürüyün ve ne kadar sorumluluk çalarsanız onu kâr sayın kendinize!

Müslüman ailelerden sorumluluklarını yok ettiğimiz kimseler de az değil. Erkekler sorumluluklarını kadınlara bıraktı. Kadınlar sorumluluklarını okullara, öğretmenlere bıraktı. Bu durumda çocuklar her sorumluluktan başlarını kurtarmayı öğrendi. Nice genç müslümanların günlük hayatlarındaki sorumluluklarını ellerinden aldık. Sadece ibadet edip kitap okumakla cennete gideceklerine onları inandırdık. Oysa dünya ve ahiret sorumluluklarını baş başa götürmeyen bir insan, bir gün iş başa düşünce dünyanın içinde boğulacaktır. İnsanlar evlenince tebliğin, okumanın, ibadetin oranı nasıl düştü sizce? Sebebi budur. Biz onları tercih yapmak zorunda bıraktık. İkisini bir arada yürütemediler.

✓ İrade Zayıflığı:

Entrikalarımız her aileyi böylesine çepeçevre kuşatmışken, cennete girmek kolay değil. Ahdimiz var; onların pek çoğunu yanımızda cehenneme götüreceğiz. Bize direnmeleri için çok çok güçlü bir iradelerinin olması gerekir.

Yine bu arada devreye biz girmeliyiz. Daha ilk baştan bu iradenin güçlenmemesi için elimizden geleni ardımıza koymamalıyız. Anne-babalara özel olarak yüklenmeliyiz. Öyle ki, canlarının istediği şeyleri yapmaya onları teşvik etmeliyiz. Bir insan her canının istediğini yer, canının istediğini giyer, gönlünce dolaşır gezerse, sıkıya gelemeyecektir. Zaten gelmesin de.. Onlara her türlü imkanlarını tepe tepe kullanmalarını söyleyelim. Aza kanaat etmek, yokluğa alışmak, yettiği kadarıyla geçinmek eskilerde kalmış bir adet olsun. Gönüllerini hep rahat tutalım, kendilerini yenilemek ve değiştirmek için zorlamalarına izin vermeyelim.

Eğer anne-babaları bu konuda etkileyemezsek, onları çocukları kanalıyla etkileyelim. Nitekim kendisini zorluklara alıştıran pek çok anne-baba da bu kanalda kaybettiler. Çocukları için her şeyin en iyisini, en güzelini isteme duygularını haddinden fazla kullanalım. Böylece

kendileri zorlanacak, maddi-manevi külfetler altına girecek ama çocuklarını asla zor durumda bırakmayacaklardır. Onlara kıyamayacaklardır.

“Çocuklar anne-babanın gözündeki hep küçüktür” anlayışı herkeste hakimdir. Kimileri bunu yönlendirmek olarak algılar, bu bizim için tehlikelidir. Kimileri de onun yerine her şeyi yapmak olarak anlar. İşte bu güzel olanıdır. Böylece çocuk düşünme, üretme, zorluk çekme, bedel ödeme ve en sonunda güçlü olma durumuna gelemeyecektir. Onun için her şeyi anne-babası planlayacak, yapacak ve yoluna koyacaktır. İradesiz nesil ise; dört gözle beklediğimiz nesildir.

✓ Zamansızlık:

“İnsan hayatını kolaylaştırma, birbirlerine daha fazla zaman ayırmalarına imkan sağlama” kampanyasıyla pek çok yeni şey ürettik. Tabii kimse arkasından neler olacağını bilemezdi. Çok çok almaya, almak için para ve zaman harcamaya, kafa yormaya, aldıktan sonra üstüne titremeye, onunla uğraşmaya başladılar. Evin işini çekip çeviren onca makine, ulaşımı kolaylaştıran araba, iletişimi anında sağlayan telefonlar vardı ama eskisi gibi zaman kalmamıştı. Çocukları oyalayan televizyon, bilgisayar ve internet de işin diğer tarafı..

Sohbet etmeye, paylaşmaya, oyun oynamaya, beraber olmaya vakit kalmamıştı.. İşte insanı orada bitirdik.. Aileyi orada çöktürdük.. Kendi zamanının asıl sahibi, vaktinin yönetmeni olamayan insanı, dilediğimiz gibi yönettik, vaktini çar-çur ettik. Yatma, kalkma, yemek ve gezme saatlerini televizyon dizileriyle paralel düzenledik. Hayat bizimdi, vakit ve zaman bizimdi.. Biz ayarlıyorduk, onlar da gündelik ihtiyaçlarını giderip hayatlarını devam ettiriyorlardı. Kendi hayatlarını yaşayamadan ömürleri bitiyordu..

Çocuklar da bu çarkın arasında dönecekler elbette.. Ayaküstü atıştıracak, okula koşarak gidecek, daha adlarını yeni öğrenirken zamansızlığı yaşayacaklar.

✓ Hikâyesizlik:

“Zamanın sahibi olacağız” demiştik ya, işte hikaye ve kıssalarını bitirmek de zamanlarını ellerinden almamız anlamına gelir. Ailenin televizyon önü hariç bir araya gelmelerine engel olmalıyız.

Zaten televizyon varken hikaye anlatmak da dinlemek de anlamsızlaşır. Ama insanın içinde yine de bir anlatma ve dinleme ihtiyacı vardır. Bunun için de gündelik malzemeler bulmamız zor değil.

Bir çocuk babasını mı bıçaklamış, bütün medya ordusunu göreve çağırır, her eve yayın yaptırırız. “Masal mı istiyorsunuz, hikaye mi? Alın, bu günkü gündeminiz bu, bunu konuşun, bunu anlatın. Nuh’un, İbrahim’in ne gereği var şimdi? Biz ne getirirsek onu alın.” Böylece her gün piyangodan onları meşgul edecek bir konu çıkarırız. Öyle etkileyici, capcanlı şeyler buluruz ki, kendilerini bu akıntıdan kurtaramazlar.

✓ Ödül ve Takdir:

Bu iki uçlu bir plandır. Çocuklar ödüllendirilmeyi ve takdir edilmeyi isterler. Oysa yaptıkları pek çok hata vardır. Birinci uçta anne-babaları bol bol eleştirmeye ve suçlamaya yöneltmeliyiz. Böylece çocuğu ailesinden soğutmuş, aradaki buzları daha da kalınlaştırmış oluruz.

İkinci uçta ise; doğru-yanlış demeden, çocuklarını sınırsızca ödüllendirmeye, ölçüsüzce övmeye teşvik etmeliyiz. Bu ise çocukta; gurur, kibir, bencillik, doyumsuzluk, şımarıklık gibi özelliklerin oluşmasını sağlayacaktır.

Tehlikeli olan ise; ikisinin tam ortasıdır. Sakın anne-babaları ortaya yaklaştırmayın. Hangi uca çekebilirseniz çekin. İkisi de işimize yarar.

✓ Ceza Vermek:

Bu da aynen önceki madde gibi iki uçludur. Gerekliği zaman uygun cezalar verilmesi, çocuğun yanlışlarını düzeltecek, yapısını sağlamlaştıracaktır. Bunun için biz diğer iki ucu kullanmak zorundayız.

Ailelerin kimisini şiddette eritmeliyiz. Sürekli kızıp bağırın, haddinden fazla ceza veren, ölçüsüz bir şekilde döven anne-babalar profilimize tam uyar. Tabii çocuğu da boş bırakmayacağız. Aynı şiddeti ailesine ve çevresine uygulaması konusunda kendisine imkan hazırlayacağız. Biraz büyüdüğünde ise, ailesinden tamamen uzaklaşmasını telkin edeceğiz. Bu hiç de zor olmayacak, çünkü çocuğa göre şiddet altında yaşamak daha zordur.

İkinci uçta ise; sonsuz ve sınırsız bir hoşgörü anlayışı hakim kılacağız. Bu anne-babalar en ağır hatalarda bile seslerini çıkarmayıp hoş görececek, affedecek ve çocuklarını yeniden bağırklarına basacaklardır. Tabii böyle sınırsız bir hoşgörüye alışan çocuğun doğruyla yanlış ayırt etmesi mümkün olmayacak, şımarıklığı had safhaya ulaşacak ve elimizde piyon olacaktır.

Evlatlarım! Sizden istediğim; sorumlu olduğunuz aileyi yeterince tanımanız, bütün fertlerini ayrı ayrı incelemeniz ve her birine uygun reçete uygulamanızdır. Evet doğru, bizim hilemiz zayıftır.⁹⁶ Ancak nerede, nasıl, ne yapacağımızı doğru bildiğimizde zayıf hilelerimiz hedefine varacaktır.

Sırada; düşmanlarımızın stratejileri var.. Buyurun, hep beraber izleyelim..

⁹⁶ Bkz: Nisa 76

Çocuk Eğitiminde Aşamalar

SEVGİ VE SAYGI

Şu alem, Allah'ın sevgisinin bir ifadesidir. Çiçekler, böcekler, yavrularını merhametle koruyan vahşi hayvanlar.. Çocuk da insan sevgisinin bir ürünüdür.

Anne karnındaki bir bebek bile sevildiğinin fark eder, sevgi sözcüklerine ve dokunuşlarına minik hareketleriyle tepki verir. Çocukta duygusal gelişim, zihinsel gelişimden önce oluşur. Bir bebek kendisini seven ve ilgilenen kimseye daha çok yaklaşır.

Bütün anne-babalar çocuklarını severler. Fakat çok hassas bir konu olan sevgide, çokça hata yapmak mümkündür.

Eğitimcilerin sevgi konusunda belirledikleri beş madde vardır. Biz bu maddeleri Rasulullah (s.a.v)'ın şahsında incelemeye çalışacağız:

1-Sözel Sevgi:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Sizden biriniz kardeşini sevince, ona sevgisini bildirsin."*⁹⁷

"Muaz ibni Cebel şöyle anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) elimden tutup:

-Ey Muaz! buyurdu. Ben:

-Buyurun, dedim.

-Vallahi ben seni seviyorum, buyurdu. Ben:

-Vallahi ben de seni seviyorum, dedim.

-Sana her namazının sonunda söyleyeceğin birtakım sözler öğretiyim mi? buyurdu. Ben:

-Evet öğret, dedim. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*-De ki: Allah'ım! Seni zikretme (gündemde tutma), nimetine şükretme ve sana güzel kulluk yapma konusunda bana yardım et."*⁹⁸

Bütün çocukların sevgiyi anne-babanın dilinden duymaya ihtiyaçları vardır. Sevgi; sadece "Seni seviyorum" demek değildir. Sevgiyle bakmak, sevgiyle konuşmak, sevgiyle davranmaktır.

Çocuğumuza onu sevdiğimizi söylediğimiz, bunun dışında "Canım, yavrucuğum, bitanem, Ayşeciğim" gibi sevgi ifadelerini sık sık kullandığımız takdirde çocuğumuz da bize ve çevresine sevgiyi engin bir şekilde dağıtacaktır.

Şımarmanın diye sevildiği söylenmeyen, otorite adına rica etmeyip emreden anne-babalar, çocuklarının güzel duygularını yok ediyorlar demektir. Sevildiği söylenmeyen ve hissettirilmeyen çocuk; kalbini tanımayan, duygularını bastıran, ifade edemeyen, kalpsiz ve gaddar bir insan olur.

2-Fiziksel Temas:

Çocuğun başını okşamak, sarılmak, öpmek, kucağına veya dizine oturtmak, elini tutmak gibi davranışlar, en sessiz ve en etkili sevgi dilidir.

*Rasulullah (s.a.v) çocukları öper, koklardı.*⁹⁹

*Rasulullah (s.a.v) çocuklarla kucaklaşır, onlara sarılırdı.*¹⁰⁰

*Rasulullah (s.a.v) çocukların başlarını ve yanaklarını okşardı.*¹⁰¹

Sevgiyle dokunup okşamak çocukta kalıcı ve unutulmaz izler bırakır.

Cabir b. Semure (r.a) şöyle anlatır:

"Rasulullah (s.a.v) ile beraber öğle namazı kıldım. Sonra O ailesinin yanına çıktı ben de arkasından çıktım. Rasulullah (s.a.v)'ı bazı çocuklar karşıladılar. Her birinin yanağını teker teker okşadı. Bana gelince benim de yanağımı

⁹⁷ Buhari/Edebu'l-Müfred 542. Ebu Davud 5124. Ahmed 6/130.

⁹⁸ Buhari/Edebu'l-Müfred 690. Nesai/Kitabu's-Sehv 60. Ebu Davud 1522. Ahmed 5/244.

⁹⁹ Ebu Davud/Edeb 5218. Müslim/Fedail 2316

¹⁰⁰ Buhari/Libas 5884.

¹⁰¹ Ebu Davud/Salat 500. Müslim/Fedail 2329.

okşadı. Elinde öyle bir serinlik ve koku hissettim ki, sanki eli koku şişesinden çıkmıştı."¹⁰²

Ebu Mahzure (r.a.) şöyle anlatır:

"Rasulullah (s.a.v) Huneyn'den dönerken on kişilik bir ekiple O'nu karşılamaya çıktık. Yolda onların namaz için ezan okuduklarını işitince, biz de ezanlarını taklit etmeye ve onlarla alay etmeye başladık. Rasulullah (s.a.v); **"O gençleri buraya getirin"** buyurdu. Sırayla hepimize ezan okuttu. Ben okuyunca:

-Sesini duyduğum bu genç ne kadar da hoş! Haydi git de Mekke halkına ezan oku, buyurdu. Ardından başımı okşadı. Bana ezanı öğretti ve:

-İyice dinleyip öğrendin mi? buyurdu.

(Ravi der ki: Ebu Mahzure (r.a) Rasulullah (s.a.v) okşadığı için alnına düşen saç hiçbir zaman kesmedi.)"¹⁰³

3-Nitelikli Beraberlik:

Bu sevgi çeşidi; çocuğumuzla beraber olduğumuz anları dolu dolu geçirmek, onunla beraber bir şeyler yapmaktan zevk almak anlamına gelir. Bir anne-baba, çocuğuna sözel ve fiziksel olarak sevgi iletmenin yanı sıra, özel zamanlarını beraber değerlendirmeyi de bir sevgi aracı olarak kullanmalıdırlar.

Çocuğumuzla kitap okumak, yararlı filmler seyretmek, ders çalışmak, sohbet etmek, yürüyüşe çıkmak, camiye gitmek, parka gitmek, temizlik yapmak, yemek yapmak gibi nitelikli beraberlikler, sevgiyi ortak bir gayrete dönüştürmenin en güzel yoludur. Bu tür beraberlikler sonucu, çocuğumuz yaptığı her hangi bir işi bile sevgiyle yapmayı, sevdikleriyle geçirdiği zamanı boşa harcamamayı öğrenir. Bunların sonucunda çocuk kendisini özel ve yetişkin hisseder.

Rasulullah (s.a.v) çocuklarla oturduğunda, bineğinin arkasına aldığı gibi, onlarla sohbet etmiş, onlara güzel ve faydalı bilgiler vermiştir. Onların işlerine yardımcı olmuş, bilmediklerini öğretmiştir.

İbni Abbas (r.a) şöyle anlatıyor:

¹⁰² Müslim/Fedail 2329.

¹⁰³ Ebu Davud/Salat 500.

"Rasulullah (s.a.v)'ın bineğinin arkasındaydım. Bana şöyle buyurdu:

-Ey çocuk! Sana bazı kelimeler öğreteceğim, Allah'ın emir ve yasaklarını gözet ki, Allah da seni gözet sin. Allah'ın emir ve yasaklarını gözet ki, O'nu her an yanında bulasın. Bir şey isteyeceğin zaman Allah'tan iste. Yardım dileyceğin zaman Allah'tan dile. Bütün insanlar sana bir fayda vermek için toplansalar, Allah'ın dilediğinden başka bir fayda sağlayamazlar. Yine bütün insanlar sana bir zarar vermek için toplansalar, Allah'ın dilediğinden başka bir zarar veremezler. Kalem-ler kalkmış, sayfalar dürlmüştür."¹⁰⁴

Ebu Said el-Hudri (r.a) şöyle anlatır:

"Rasulullah (s.a.v) koyun derisi yüzmekte olan bir gencin yanından geçti. Ona; **"Sana deri yüzme işini göstereyim"** dedi. Sonra elini deri ile et arasına soktu. Kolu, koltuk altına varıncaya kadar derinin altında kayboldu. Sonra; **"Ey genç! Deriyi işte böyle yüz"** buyurdu."¹⁰⁵

4-Hediye Vermek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Hediyeleşiniz ki, aranızdaki sevgi ve muhabbet artsın."¹⁰⁶

Hediyenin iletişimdeki ve sevgideki rolü çok büyüktür. Bazen aramızda kırgınlık olan birine, bir hediye takdim etmek, kırgınlıkların yerini sevgiye bırakmasına sebep olur. Hediye vermek; çocuğa sevildiğini, anne-babasının gözünde değerli ve özel olduğunu hissettirir.

Kimi aileler hediye konusunu önemsemezken, kimi ailelerde ise hediye krizi yaşanmaktadır. Bu konuda bize düşen yine orta yolu tutmaktır. Çocuklarımıza pahalı hediyeler, robotlar, arabalar, bebekler almak; hediyenin amacının dışına çıkması anlamına gelmektedir. Çocuk zamanla hediyeleri beğenmemekte, daha fazlasını istemekte, doyumsuzluğu ve hırsı artmaktadır. Hediye arada bir sevgi alışverişi olmaktan çıkar, tartışma, beğenmeme kavgasına dönüşür.

Müslüman aile; çocuklarını kanaat ve tevazu üzere yetiştiren ailedir. Böyle olunca da çocuğumuza alacağımız hediyeler samimi, içten ve maliyeti ucuz hediyeler olmalıdır. Kurutulmuş bir gül, kartın üzerinde

¹⁰⁴ Tirmizi 2516.

¹⁰⁵ Ebu Davud/Taharet 185. İbni Hibban 3/1163.

¹⁰⁶ Buhari/Edebu'l- Müfred 594. Beyhaki 6/169. Ebu Yâla11/9.

bir not, kağıttan yapılmış bir kurbağa, bir gemi çocuğumuzu mutlu etmeye yetmelidir.

Böyle olunca çocuğumuz da, bizi ve çevresini mutlu etmek için fazla kafa yormayacak, ağır yükler altına girmeyecektir.

Ebu Hureyre (r.a) şöyle anlatır:

"İnsanlar mevsimin ilk meyvesini alınca Rasulullah (s.a.v)'a getirirlerdi. Rasulullah (s.a.v) meyveyi eline alarak: **"Allah'ım! Mahsullerimize bereket ver. Medine'mize bereket ver. Ölçeklerimize bereket ver. Bereket üstüne bereket ver"** diye dua eder. Sonra elindeki meyveyi gördüğü en küçük çocuğa hediye ederdi."¹⁰⁷

"Rasulullah (s.a.v), Abdullah, Ubeydullah ve Küseyra'yı yan yana dizer, sonra da: **"Kim önce benim yanıma gelirse, ona falan falan hediye vereceğim"** buyururdu. Böylece çocuklar O'na doğru koşar, sırtına ve kucağına atarlardı. Rasulullah (s.a.v) da onlara sarılır ve öperdi."¹⁰⁸

5-Hizmet Davranışları:

Aişe (r.a) şöyle anlatıyor:

"Görünüş, yürüyüş ve yaşantı bakımından Fatıma'dan daha çok, Rasulullah'a benzeyenini görmedim. Fatıma, Rasulüallah'ın yanına girdiğinde, Rasulullah hemen kalkar, onu öper ve kendi yerine oturturdu. Fatıma da babası geldiğinde aynı şekilde, ayağa kalkar ve onu öperdi..."¹⁰⁹

Rasulullah (s.a.v)'ın örnek davranışında olduğu gibi, çocuklarımıza hizmet etmek, bazen özel bir yiyecek hazırlamak, bazen altına minder koymak, yerimizi vermek, ceketimizi üşümesin diye sırtına sarmak gibi davranışlar, sevgi ifadeleridir.

Tabii bu hizmet davranışları çocuklarımızın sorumluluk duygusunu öldürecek şekilde olmamalıdır. Bir anne-baba sürekli çocuğuna; "Aman yavrum sen otur, suyu ben getiririm. Sen zahmet etme, ben yatağını toplarım" diyorsa, bu sevginin iletilmesine değil, tembelliğin ve sorumsuzluğun artmasına sebep olur. Suiistimal edilmediği sürece, hizmet etmek sevgiye giden yolu adımlamak demektir. Hizmet gören

çocuk, anne-babasına hizmet etmekten zevk alacak, sevdiklerini mutlu ettikçe mutlu olacaktır.

Bu beş ayrı madde ile çocuklarımıza sevgimizi iletebiliriz. Kimi çocuklar için sözel sevgi daha önemlidir, kimileri için ise fiziksel sevgi. Anne-baba çocuğun sevgi dillerini keşfetmeli, onun sevgi ihtiyacını olumlu bir şekilde karşılamalıdır.

Saygı konusuna gelince; saygısız bir sevginin çocuğa da, anne-babaya da hiçbir faydası yoktur. Sevmenin sınırını saygı belirler. Sevginin boyutunu saygı denetler. Saygı; farklı farklı insanlar olsalar da birbirlerini sevenlerin, sevgilerini devam ettirmeleri için var edilmiş bir yapıtırm gücüdür. Saygının olmadığı sevgi, geçerlilik süresini doldurmuştur.

Anne-babalar, çocuklar ve arkadaşlar birbirlerini severlerken, ayrılıklara kadar varan problemlerin sebebi; saygı konusunun yeterince anlaşılmayıdır.

Saygı Konusunda Atılacak Adımlar

1-Çocuklarımıza ilk olarak, Allah'a, Rasulüne ve kitabına saygı duymayı öğretilim. Allah ve Rasulünün emrine karşı sesini yükseltmemesini, boynunun kıldan ince olması gerektiğini kendi davranışlarımızla bizzat gösterelim. Allah'ın emirlerine saygı duyan bir çocuk, saygıyı merkezinden öğrenmiş olur.

2-Çocukların yanında eşler, birbirleriyle tartışmaktan, saygısız ifadeler kullanmaktan son derece kaçınmalıdırlar. Babasının annesine saygı duymadığını gören çocuk, annesini saygı değer bir varlık olarak kabul etmeyecek, babasının saygısızlığını bıraktığı yerden devam ettirecektir. Annesinin babasına saygı duymadığını gören bir çocuk da aynı şekilde olacaktır.

3-Karşımızdaki kim olursa olsun toplumdaki insanlara saygılı davrandığımız zaman, çocuğumuzda toplumdaki yerini saygıyla alacaktır.

4-Çocuklarımızın yanında sevmediğimiz biri için bile saygısız ifadeler kullanmayalım. Kullandığımız takdirde çocuğumuz saygıyı yüzeysel olarak algılayacaktır. İnsanların yüzlerine karşı samimiyetsiz bir saygı gösterecek, arkalarından ise saygıyı kaybedecektir. Bu ise ikiyüzlülüğün ahlak haline gelmesine yol açar.

¹⁰⁷ Müslim/Hacc 1373. İbni Mace/Et'ime 3329. Darimi/Et'ime 2072.

¹⁰⁸ Müsned/Ahmed b. Hanbel 1839.

¹⁰⁹ Buhari/Menakib 27. Müslim/Fedail 17. Tirmizi 3872.

5-Çocuklarımızın özel hayatlarına saygı duyalım. Onlara ait bir şeyi alırken, izin isteyelim. Dolaplarını, defterlerini karıştırmayalım. Odalarına girerken kapıyı tıklayalım. Böylece çocuğumuz anne-babasının, kardeşlerinin ve diğer insanların özelliklerine karşı saygılı olmayı öğrenecektir. Birbirlerine karşı sınırı olmayan ailelerde yetişen çocuklar, arkadaşlarının ve sevdiklerinin sınırlarına girerek, toplumun rahatsız olduğu bir kişi olmaktadır.

GÜVEN

Şğitimin temel taşlarından biri olan güven duygusunun eksikliğini, başka bir duygu kesinlikle tamamlayamaz.

Çocuğun güven duygusunun oluşturulması, anne karnındayken başlar. Hamilelik döneminin bedensel ve duygusal zorluğuna, şeytanın yoğun baskısına rağmen anne, Allah'a olan güvenini kaybetmez ve bebeği hakkında ümitli olursa, bebeğine sevgiyle geleceğin güvenini fısıldar, güven dolu elleriyle onu okşarsa, çocukta sağlıklı bir güven duygusunun temeli atılmış olur. Unutmayalım, anne karnında öğrenilenler bütün ömrü etkileyecektir.

Kendini ifade edemez durumda olan küçük bir bebek, annesine farklı ritim ve melodilerle ağlayarak ulaşır. Hasta iken farklı, altı kırılınca farklı, acıkınca farklı hatta canı sıkılınca bir farklı ağlar. Annesinin kendisini anladığını, ihtiyaçlarını gidermek için kendisine doğru geldiğini gören çocukta güven duygusu hızla gelişmeye başlar.

Bebeklik dönemini atlatıp büyümeye başladığında ise bazı hususlara dikkat etmemiz gerekir:

1-Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Müslüman; elinden ve dilinden diğer insanların güven içinde olduğu kimsedir."¹¹⁰ En başta anne-babanın güvenilir olması gerekir. Bir çocuk anne-babası hakkında; "Acaba annem hakkımda ne söyledi? Babam arkamdan ne yaptı? Dolaplarımı karıştırmıştır. Mesajlarımı bakmıştır" gibi bir güvensizlik içine girmemelidir. Ailedeki bireylerin birbirlerine güvenleri sonsuz olmalıdır.

2-Eşler, birbirlerinin yüzlerine karşı veya yokluklarında güvensizlik içeren sözler ve davranışlar içine girmekten sakınmalıdırlar. "Aman, baban duymasın. Annene söyleme, ben sana istediğini alırım" vb. sözler, çocuğu anne-babasına ve hayata karşı güvensiz yapacaktır.

3-Çocuklarımıza söz hakkı verelim ve uygun meselelerde görüşlerini alalım. Böylece çocuğumuz kendine güven duyacak, düşünce ufku gelişecek, ifade etme cesareti artacaktır. Söz hakkı verilmeyen, görüşü

¹¹⁰ Buhari/İman 10.

alınmayan çocuklar, hayatlarının her döneminde başkalarının güdü-müne ihtiyaç duyacaklar, beğenmedikleri bir şeyi ifade etme hakkını kendilerinde bulamayacaklardır.

4-Çocuklarımızın olumlu davranışlarını ve başarılarını takdir edelim. Takdir edilen çocuk, daha iyisini yapmak konusunda kendisine güvenecektir. Güveni geliştikçe, olumlu davranışları ve başarıları da gelişecektir.

5-Çocuklarımızı eleştirmekten, yargılamaktan ve suçlamaktan kaçınalım. Bunlar çocuktaki güven duygusunu gitgide yok eder. Öyle ki, çocuk anne-babasıyla bir meseleyi bile konuşmaktan çekinir hale gelir. "Eleştirilmekten, yargılanmaktansa uzak durmak iyidir" mantığıyla hareket eder, anne-babasından uzaklaşır. Hayallerini, hedeflerini gerçekleştirme durumunda ise, güvensiz ve cesaretsiz olur.

6-Çocuklarımızı başkaları ile kıyaslamaktan sakıyalım. Bu durumda çocuğumuz, kendisinden daha iyi, daha yetenekli, daha başarılı olan kimseleri gözünde büyütür. Kendi yeteneklerini göremez hale gelir. Ne onlar gibi olabilir, ne kendisine yetecek güveni bulabilir.

7-Çocuğumuzun kabiliyetlerini keşfedip, teşvik edelim. Her anne-baba çocuğunun en iyi olmasını istemesine rağmen, çocukları en iyisi değildir. Bu konuda ayaklarımızın yere basması, kendimizi kandırmamız gerekir. "Benim çocuğumun başkalarından ne kalır tarafı var? Her şeyin üstesinden gelir. Hele bir başlasın, alışır gider" gibi düşüncelerle çocuğumuzu kabiliyetlerinin üstünde bir yükün altına sokmayalım. Çocuk başlangıçta anne-babasının kendisine verdiği abartılı cesaret ve övgü sonucu yapabileceğini düşünür. Onları mahcup etmemek için kendisini zorlar. Sonunda yapamadığını anlar ve vazgeçer. Yapamayacağı bir şeye atılmasından dolayı, yapabileceği şeye karşı da güvenini kaybeder. Çocuklarımızın kabiliyetlerini göz önünde bulundurarak azdan başlamalı, azı başardığında takdir ederek çoğa hazırlamalıyız.

8-Çocuklarımızın korku ve kaygılarına saygı duyalım. Önem verdiği şeylere önem verelim. Çocuğumuz karanlıktan korkuyorsa, bu korkuyu onunla dalga geçerek; "Kocaman kız oldun, hala mı karanlıktan korkuyorsun" diyerek yenmesini sağlayamayız. Bunun yerine onun korkularını anladığımızı ifade etmeli; "Ben de küçükken korkuyordum.

Sonra karanlıkta Allah'ı düşünmeye, beni koruduğunu hissetmeye başladım. Böylece geçti" gibi sözlerle ona yol göstermeliyiz. Kaygıları ve endişeleriyle alay etmek veya önemsememek çocuklarımızın güven duygusunu azaltır.

Çocuklarımızın bize göre basit olan nice önemli meseleleri vardır. Onların bu önemli meselelerine değer vermediğimiz, küçümseydiğimiz takdirde, çocuğumuzu kendi dünyasında yalnız bırakmış, ona anne-baba güvenini hissettirmemiş oluruz.

9-Çocuklarımızı fazla araştırmaktan ve sorgulamaktan kaçınalım. Gerekli durumlarda araştırmalarımızı hissettirmeden ve habersiz yapalım. Çocuklara davranışları hakkında araştırmacı sorular sormak, bir anne-baba gibi değil de, bir polis gibi onları sorgulamak çok yanlıştır. Bu davranış biçimiyle çocuk kendisine güvenilmediğini hisseder. Kaçamak cevaplar vermeye ve kimseye güvenmemeye başlar.

10-Çocuklarımıza verdiğimiz görevlerin ardına düşmeyelim. Çocukla anne-babanın ilişkisi, bir işçi-patron ilişkisinden çok çok farklı olmalıdır. Nedense anne-babalar bir görev verdikleri zaman ince detayına kadar onu inceler, gelip gidip takip ettiğini çocuğa hissettirir, yanlışlara anında müdahale eder, son raporu eleştiriyi verirler. Pek çok genç kız bu davranışlar yüzünden; "Yıllardır bulaşık yıkıyorum, hala annem bana güvenmiyor" diyebilmektedir.

Anne-baba çocuğa görevi verip, bilmediği bir şey ise tarif etmeli, "En güzel bir şekilde halledeceğine inanıyorum. Sen işini bitir. Ben de şunu yapacağım" diyerek çocuğu işiyle baş başa bırakmalıdır. Görevin sonunda takdir ve teşekkür etmeli, eksikleri uygun bir dille bildirmelidir. Böylece çocuğun gelecek sefere daha iyi yaptığını görürüz.

SORUMLULUK

Rabbimiz insanı yaratacağı zaman meleklerle; "*Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım*"¹¹¹ buyurmuştu.. Halife; Allah'ın yeryüzündeki sorumlusu, temsilcisi demektir.. Yeryüzünde yaşayan varlıkların en değerlisi, vahyin yeryüzündeki sesiydi.. Kan dökene belki kimileri, fesat çıkaracaktı.. Hilafet cübbesini sıyrıp atacaktı üzerinden.. Sorumluluğunu benliğinden uzaklaştırıp başıboş olmayı seçecekti.. Kabul etse de etmese de, insanın yaratılış gayesi halifelikti, sorumlu olmaktı.. Fitratında, benliğinde bu vardı..

1-Çocuklarımıza önce halifelik misyonunu anlatalım. Allah'a, peygamberine, aileye, insanlara, tüm varlıklara karşı görevlerini öğretilim..

Çocuklarımıza yaşlarına uygun bir dille halifeliği anlatabiliriz. Küçük çocuğumuza "Allah seni iyilik yapman için yarattı" derken, büyük çocuğumuza da "Sen Allah'ın yeryüzündeki temsilcisisin. İnsanlar seni gördükleri zaman, hatırlarına hemen Allah gelmeli" gibi sözlerle anlatmalıyız. Bu anlattıklarımızı peygamber kıssaları ve güzel hikâyelerle desteklediğimiz, çocuğumuza Hz. Âdem gibi bir kahraman gösterdiğimiz zaman, konu daha da iyi anlaşılacaktır.

Anne-babaya karşı gereken görevleri, kardeşlere, arkadaşlara ait sorumlulukları çocuğa hayatın içinde öğretilim. Bir anne, kayınvalidesinin, kayınbabasının, kendi anne-babasının üzerine saygı ve hürmetle titriyorsa, çocuğuna en güzel anne-baba sorumluluğunu öğretmiş demektir.

Kardeşler, arkadaşlar, akrabalar, komşular ve diğer insanlara yönelik sorumluluklar da aynen böyledir. Anne-baba ne kadar dikkat ederse, çocuk da o kadar dikkat eder. Anne-baba kendisinden yardım istenilince; "Yüz verdikçe sonu gelmez bu işin. Herkes kendi başının çaresine baksın" diyorsa, vurdumduymaz davranıyorsa çocuk da öyle olacaktır. Ama bir çocuk anne-babasının, kardeşlerini sevgiyle arayıp sor-

duğunu, akraba ziyaretlerini, komşularla güzel ilişkisini, topluma yardım elini uzattığını, insanların sıkıntılarını gidermek için gayret ettiğini görüyorsa, onlar gibi olacaktır.

Gerçek Bir Hikaye

Zilin çalmasıyla beş yaşındaki küçük kız kapıya koştu. Kapıda yaşlı bir teyze annesini soruyordu. Annesi gelince yaşlı kadın: "Evladım, çok açım ne olur bir parça ekmek verir misin?" dedi. Çok üzgün ve perişan gözüyordu. Annesi kadına kaşlarını çatı ve sesini yükseltti: "Pis yalancı seni! Dilencililiği meslek haline getirmişsin! Bugün yüz versem, yarın yine kapıma dayanırsın! Kim bilir, bankada ne kadar paran var!" dedi ve kapıyı hızla yaşlı kadının yüzüne kapattı. Daha sonra annesinin buna benzer pek çok davranışına şahit oldu. Küçük kız önceleri bu duruma üzülmüştü. Büyüdü, evlendi ve zengin bir kadın oldu. Komşuları onun hiçbir kimseye yardım ettiğini ve hiçbir dilenciye kapı açtığını görmediler!!!

2-Çocuklarımızın çevreye karşı sorumluluk duygularının gelişmesi için onlara eğitici görevler verelim. Komşumuzla görüşülecek bir konuyu çocuğumuza görev verelim. Akrabalarımızı arayacağımız zaman, çocuğumuza arattıralım, o konuştuktan sonra biz alalım. Küçük olsalar veya saatlerce ders çalışsalar bile, misafire "Hoş geldiniz" demeleri, hal hatır sormaları, ilgilenmeleri konusunda teşvik edelim. Bir arkadaşının sıkıntısını bizimle paylaştığı zaman; "Sana ne el-alemin çocuğundan? Başkalarıyla uğraşmaktan derslerine zaman kalmıyor" demeyelim. "*Kul, din kardeşinin yardımında olduğu sürece Allah da onun yardımında olur*"¹¹² hadisini hayata geçirmesi konusunda yardımcı olalım.

¹¹¹ Bkz: Bakara 30

¹¹² Müslim/Zikir 27. Ebu Davud/Edeb 17. Tirmizi 2945.

Tabii bunun sınırını da belirleyerek, çocuğumuzun kendisini tamamen dağıtmasına izin vermeyelim. İnsanlarla iletişim, yardımlaşma gibi konularda geri planda tutulan çocuklar, büyüdüklerinde akrabalarını aramakta dahi zorluk çekerler. Evlerine bir misafir geldiği zaman nasıl davranacaklarını şaşırırlar.

3-Ders ve başarı konusunda sorumluluklarını yerine getirmesi için titiz davranalım. 3-4 yaşlarında sure ezberleme, hadis öğrenme, sayıları, renkleri, şekilleri tanıma vb. hususlarda gayret etmesi için teşvik edelim. Çanta, defter, kitap, kalem gibi çalışmada gereken şeyleri temin edelim. Boyamalar yaptıralım. Başarılarını yıldızla, pekiyi ile ödüllendirelim. "Boyamanı bitirdiğinde bahçeye çıkacağız" gibi sözlerle, çalışmanın gerekliliğini kavramasına yardımcı olalım.

Okul hayatı ve sonrasında ise, ödevlerini eksiksiz yerine getirmesi konusunda teşvik edelim, yardımcı olalım. İki kardeşten biri, okuldan gelir gelmez ödevinin başına oturuyor, kimsenin söylemesine gerek kalmadan bütün dersini bitiriyordur. Diğer kardeş ise, uzun hatırlatmalar sonucu birazını uyumadan önce yapıyor, "Sabah yaparım" diye yatıyor, eksik ödevle okula gidiyordur. Her konuda çocuklar birbirlerinden farklı olduğu gibi, derslerdeki sorumluluk konusunda kimi çocuklar anne-babayı biraz daha fazla uğraştırabilir. Böyle bir çocuğa ders çalışma sorumluluğunu kazandırmak için yapılacak şey, aslında çok zor değil.

Anne-baba çocuğun okuldan sonra biraz dinlenmesine, oyun oynamasına fırsat tanır. Beraber karar alarak bir saat belirlerler. O saatte itirazsız iki taraf da masa başına geçer. Teşvik, takdir ve beğeniyle çocuğun ders yapması harf harf takip edilir. Ders uzun ise, arada tenefüs verilir. Sonra tekrar başlanır. Ders sonunda çocuğa; "Derslerini zamanında bitirmek ne kadar rahat oluyor değil mi? Şimdi yarın öğretmeninin karşısına dimdik çıkacaksın. Her şeyin hazır. Bu gidişle sana ders dayanmaz" gibi sözlerle sorumluluğun hazzı anlatılır. Bu çalışmalara çocuğun ders sorumluluğu oturuncaya kadar devam edilir. Her çocuğa göre süre değişmekle beraber, iki hafta düzenli çalışma sonucu ciddi değişiklikler olacaktır.

4-Çocuklarımıza ev hayatının sorumluluklarını öğretelim. Aile içinde bazı sorumluluklar alan çocukta, güven, risk alabilme, başarma, üretken olma gibi güzel özellikler gelişecektir.

Çocuklarımıza sorumluluk verirken şunlara dikkat etmeliyiz:

Çocuğumuza vereceğimiz görevler yaşına, kapasitesine uygun görevler olmalıdır. Gücünün üstünde bir şey istediğimiz zaman altından kalkamayacak, bir daha da sorumluluk almaya yanaşmayacaktır. İlk etapta küçük görevler verelim, bazı eksikliklere göz yumalım. Zaman geçtikçe büyük görevleri bile eksiksiz yapacaktır.

Ev içi sorumluluklarda erkek ve kız çocuklarımız arasında ayırım yapmayalım. Bir baba, dışarıdaki işlerinin yanı sıra, pijamalarını kendi katlıyor, zor işlerde hanımına yardımcı oluyor, bazen gönüllü olarak yemek yapıyor, mutfak işleriyle ilgileniyorsa, o evdeki çocuklar, erkeklerin de ev içi sorumluluklara yardımcı olmaları gerektiğini öğrenirler. Ama bir baba; "Ben kendi işimi yaparken sizden yardım istiyor muyum? Sizin işiniz de bu" diyorsa, erkek çocuklar anneyi ve kız çocuklarını evin hizmetçisi gibi görürler.

"Hz. Aişe'ye Rasulullah (s.a.v)'ın evde nelerle meşgul olduğu sorulduğunda şöyle cevap verdi:

"O da herkes gibi bir insandı. Elbisesini yamalar, koyunlarını sağar ve kendi işini kendi görürdü."¹¹³

Mutfak işlerine yardım etmek veya temizlik yapmak erkek çocuğun cinsiyetine aykırı bir görev değildir. Tam tersine; yalnız yaşayan erkekler veya öğrenci evlerindeki gençler her zaman bu işleri yapmak durumundadırlar. Anne-baba ev içi sorumlulukları yaşıt çocuklar arasında eşit ve uygun olarak paylaşmalıdırlar. Kız çocuğuna görev verirken, "Abin erkek, erkekler ev işleri yapar mı? Sen kızsın" diyerek ayırım yaparsak, erkek çocuğumuzun sorumsuz ve tembel olmasına, kız çocuğumuzun ise sorumluluktan nefret etmesine yol açarız.

Görevleri eşit bir şekilde taksim ettiğimiz zaman, çocuklarımız arasındaki dayanışma, yardımlaşma ve sorumluluk artacaktır.

-Çocuklarımıza görev verirken mükemmelliyetçi olmayalım. Görevleri ardı ardına sıralayıp, gözlerini korkutmayalım. Pek çok anne-baba; "Şunu yapıyorsun derhal, arkasından hemen şunu, şunu da yapıyorsun" diye görev sıralamasına başlarlar. Onun yerine çocuğumuza görevleri bölüm bölüm verelim. Mükemmel yapmalarını beklemeyelim. Eksikleri, unuttukları, yanlışları pek çok olacaktır. Eleştirmeden hatalarını düzeltelim. Takdir ve teşekkürü ihmal etmeyelim.

¹¹³ Buhari/Edebu'l-Müfred 541.

-Yaşları ne olursa olsun çocuklarımıza mutlaka görev verelim. Bir yaşındaki bir bebek, oyuncaklarını seleye annesi ile beraber toplayabilir. Ekmek kırıntılarını gırgırla alabilir. Bunları anne-babasıyla veya kendisinden büyük kardeşleriyle beraber yapar. İlk başta görev olarak değil, oyun olarak anlar. Ama zaman geçtikçe bu oyunları oynamadan yapamaz hale gelir.

Çok duymuşuzdur; "Annem ben dokuz yaşındayken vefat etti. Kardeşlerime bakıyordum. Evi çekip çeviriyordum" diyen insanları. İş başa düşmüş ve yapmıştır. Yapılamayacak bir şey olsa, yapamazdı. Öyleyse biz de bazı işlerin sorumluluğunu çocuklarımıza verelim. Onları görev konusunda küçümsemeyelim, küçük görmeyelim. Biz onlara hep sofraya bezi çırpıtırır, gırgır yaptırırsak, becerileri gelişmeyecek, bir dönem sonra hep aynı işi yapmaktan sıkılacaklardır.

Çocuklarımızın iş becerilerinin gelişmesi için evlerimizde bir "İş Seferberliği" başlatabiliriz. İlk etapta öğretmek, yanlışlarına sabretmek, hatta onlardan sonra gizlice düzeltmek zor olacaktır. Kendi başımıza bir saatte bitirdiğimiz işi, onlarla yaptığımızda üç saate bile çıkabilir. Ama ciddiyetine ve önemine inandığımız bu eğitimi en az 2-3 hafta devam ettirmeliyiz. Bu süre zarfında çocuklarımıza evin her türlü ilginç işini yaptırabiliriz. Cam silmek, ev süpürmek, banyo-tuvalet temizlemek, bahçe sulamak, bulaşık yıkamak, sofraya kurmak, kahvaltı hazırlamak, kek veya pasta yapmak ve daha neler neler.. Birkaç hafta bu şekilde dişimizi sıkıp sabrettiğimizde sonuç çok güzel olacaktır. Artık çocuklar hiçbir şey için; "Ben onu yapamam, çok zor" demeyecekler. Daha zor ve değişik işler yapmak için annelerinin başının etini yiyeceklerdir. Temizlikte payları olduğu için, eskisi gibi döküp saçmayacak, temizliği korumak için çalışacak, büyüklerini bile uyaracaklardır.

Görev verirken alternatif sunalım, katı kurallar koymaktan kaçınalım. "Yapılacak üç tane iş var. Hangisini seçmek istersin?" gibi çocuğumuzun seçimine bırakalım. Veya "Hemen dolaplarını düzelt" demek yerine, "Bugün müsait olduğun bir zamanda dolaplarını düzeltebilir misin? Sence kaç gibi uygun olur?" diyelim. Böylece çocuğumuz kendisini baskı altında hissetmeyecek, rahatlıkla görevini yerine getirecektir.

Görevleri tatlı bir dille bildirmeye, görev esnasında çocuklarımızla sohbet etmeye gayret edelim. Öyle bir ortamda, bir çalışma arkadaşı sıfatıyla çocuğumuza pek çok şeyi öğretebilir, onun görüşlerini alabiliriz. "İşini yaparken önüne bak, konuşma" gibi eleştiriler, işi çocuğun

gözünde zevksiz hale getirir. Küçük çocuklarımıza da işleri evcilik oyununun içinde yaptırabiliriz. Veya "Çabuk ceketini yerine as" demek yerine, muzip bir ifade takınarak; "Bir bilmecem var. Odaya küçük bir kız girmiş, çok akıllı ve güzelmiş. Ama eyvah, ceketini yerine asmayı unutmuş. Bilin bakalım bu kızın adı ne?" diye soralım. Başka bir şey söylememize gerek kalmadan, çocuğumuz ceketini yerine asacaktır.

Sorumluluk eğitimi konusundaki adımları doğru bir şekilde takip ettiğimiz halde, bazen kaytarmalar, ihmalkârlıklar olacaktır. Hatırlatmamıza rağmen çocuğumuz yapmamakta diretiyorsa, ceza verebilir, istediği şeylerden mahrum edebiliriz. Eğer biz bu konuda titiz davranmazsak, ilerde çocuğumuz okul, iş, aile hayatında sorumluluklarını aksatacak, tembelliğe alışacaktır.

Çocuklarını okula gönderdikten hemen sonra odalarına giren ve oğlunun elbiselerini toplamadan gittiğini gören bir anne hemen pence-re koşup oğluna seslenir: "Oğlum, çantanı koyup yanıma gelebilir misin?" Oğlu; "Anne, ne oldu, niye geleceğim?" diye sorduysa da, hiçbir açıklama yapmadan; "Bekliyorum seni" diyerek pencereyi kapatır. Çantasını bırakıp geldiğinde; "Elbiselerini unutmuşsun" der. Oğlu elbiselerini toplarken bir taraftan da söylemektedir: "Anne ya, ben dört katı şimdi bu elbise için mi çıktım?"

Böylece çocuk sorumluluklarını yerine getirmemenin bir bedeli olacağını öğrenir ve bu olay ona ders olur.

İRADEYİ GÜÇLENDİRMEK

Diğer canlılardan farklı olarak Allah, halife konumundaki insanı irade sahibi olarak yaratmıştır. Arının bal yapması, ineğin süt vermesi ve diğer hayvanların her birinin görevlerini yerine getirmesi bir emir sonucudur. Fakat insan, dilerse şükreder, dilerse nankörlük eder.

Allah'ın emirlerini en güzel şekilde yerine getirebilmek için; irademizi güçlendirmemiz gerekir.. İradenin zayıf olması, her konuda şeytanın ekmeğine yağ sürer. Şeytanla olan savaşında galip gelmesi için, çocuğumuzun iradesini güçlendirmeliyiz.

Rabbimize ve insanlara karşı sorumluluklarımızı yerine getirebilmek için irademizin güçlü olması gerekir.. Hayatın zorluklarına sabretmek, acılara dayanmak, yoklukları, fakirlikleri göğüslemek için irademizin sağlam olması gerekir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Allah katında güçlü mü'min, zayıf mü'minden daha hayırlıdır. Gerçi her ikisinde de hayır vardır. Sana fayda verecek olan şeye sarıl ve Allah'tan yardım iste. Sakın acizlik gösterme. Başına bir şey geldiğinde sakın; “Keşke şöyle yapsaydım böyle olurdu” deme. “Allah'ın takdiri ne ise o olur” de. Çünkü “Keşke” ile başlayan sözler, şeytanın işine kapı aralar.”*¹¹⁴

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Mü'minin durumu ekine benzer. Rüzgar devamlı olarak onu bir o tarafa, bir bu tarafa eğer. Mü'min'in başı hiçbir zaman imtihandan kurtulmaz. Sonunda bu imtihanlar, onun günahlarını döker. Münafik ise sağlam bir ağaca benzer. Bir rüzgarla yıkılıp gider.”*¹¹⁵

¹¹⁴ Müslim/Kader 34.

¹¹⁵ Buhari/Merda 27. Müslim/Sıfatu'l-Kıyame 17. Tirmizi 2866.

1-İradeli anne-babanın çocuğu %60 irade sahibi olacaktır. Geriye kalan %40'lık bölüm ise diğer etkinliklerle güçlendirilmeye çalışılır.

Anne-baba bazı hedeflerine ulaşmak için, canlarının istediği şeylerden vazgeçiyor, giyecek, yiyecek vb. maddi şeylerin asgarisine razı oluyor, lükse gözlerini dikmiyor, acılara sabrediyor, zorluklara karşı direnmiyor, üzülse de yıkılmıyor, devam ediyorsa, çocuk anne karnından başlayarak bunları öğrenir.

Ama eğer anne-baba hedeflerine ulaşmak için bazı isteklerinden vazgeçemiyor, maddi anlamda aza razı olamıyor, başkalarının lüks hayatlarında gözleri kalıyor, acılar karşısında sabırsız davranıyor, direncini kaybediyor, sızlanıyorsa, çocuk anne karnından başlayarak bunları öğrenir.

2-Çocuğumuzun dünyasına iradesi güçlü kahramanlar girdirelim. Hz. Mus'ab'ın Allah ve Rasulünün sevgisi uğruna dünyalıkları terk etmesini, alışmadığı fakir bir hayatı şikayetsiz yaşamasını anlatalım. Buna benzer peygamberlerde, sahabelerde ve sonraki dönemlerde pek çok örnek şahsiyet var. Ayet, hadis ve tarihten bu şahsiyetleri belirleyip sırasıyla çocuğumuza anlatalım. İslam kahramanları çocuğumuzun hayatına girdikçe, cesaretleri, dirençleri ve sabırları artacak, iradeleri güçlenecektir.

Bunun yanı sıra çocuklarımızı İslam düşmanı şahsiyetlerin eline bırakmayalım. Televizyon ortamındaki şahsiyetlerin iradesizliği, yaptıkları yanlışlara kılıf uydurmaları, kendilerini haklı görmeleri, zorluklar karşısında sabretmek yerine terk etmeyi, güzel geçinmek yerine öldürmeyi seçmeleri, çocuklarımız için çok kötü birer iradesizlik örneğidir.

Çocuklarımızı hayat mücadelesi ağır, sabrı güzel insanlarla tanıştırdığımız, çocuğumuz onların dilinden zorlukları dinlediği zaman, irade eğitimi daha kolay gelişecektir. Çünkü görülen modeller daha etkileyici olur.

3-Çocuklarımızı zorluğa ve fakirliğe alıştıralım. Kimi anne-babalar kendileri zorluğa alışkın, lüksten uzak oldukları halde, bu özelliklerini çocuklarına miras bırakmak istemezler. Elbette, anne-baba kalbi, çocuklarını her şeyin en iyisine, en güzeline layık görür. Ama bu konuda da kalbimize “Dur” dememiz gerekiyor. İhtiyaçları olmadığı halde çocuklarımıza kıyafet almak, sofrayı her türden yiyeceklerle donatmak,

ona her şeyin en güzelini sunmak, çocuğumuzu kendi elimizle iradesiz yapmak demektir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Dikkat edin, sade (lüks ve israftan uzak) yaşamak imandandır. Sade yaşamak imandandır. Sade yaşamak imandandır."¹¹⁶

Şahabeler sade yaşam konusunda birbirlerini uyarmışlardır:

"Cabir bin Abdullah (r.a) yanında bir miktar etle beraber Ömer İbnu'l-Hattab (r.a)'a uğradı. Ömer (r.a):

-Ey Cabir! Bu ne? diye sordu. Cabir (r.a):

-Canım et çaktı de satın aldım, cevabını verdi. Bunun üzerine Ömer (r.a) şöyle dedi:

-Sen canının çektiği her şeyi alır mısın? Şu ayette sözü edilen kimselerden olmaktan hiç korkmuyor musun?

"Dünya hayatınızda bütün güzel şeylerinizi harcadınız, tükettiniz, onların zevkini sürdünüz..." (Ahkaf 20)¹¹⁷

Bir şehid alim vasiyetinde bütün ümmete şöyle seslenmektedir:

"Müslüman kadınlar! Sakın rahat ve lüks düşkünü olmayın. Çünkü rahat ve lüks; Allah yolunda cihadın düşmanıdır. Rahat ve lüks; insanın ruhunu telef eder. Temel ihtiyaçlarınızın fazlasından uzak durun. Zaruri şeylerle yetinin. Çocuklarınızı ağır şartlara, yiğitliğe, kahramanlığa ve cihada alıştırm. Bu esaslar üzerine eğitin. Evleriniz aslan inlerini andırsın. Tağutlar tarafından boğazlansın diye, yiyip semiren tavukların kümesi olmasın. Müslümanların problemlerini yaşayın. Haftada en az bir gün mühacirlerin, mücahidlerin hayatlarına benzer bir gününüz olsun. O gün kuru bir ekmek ve buna birkaç damlayı geçmeyen çayı katık edin."

Çocuklarımızı ev, elbise, yiyecek gibi konularda aza alıştıralım. Maddi varlığımız çok olsa bile.. Yırtılan bir elbiseye yama yapmayı, sökülen bir çorabı dikmeyi ve bunları giymekten utanmamayı çocuğumuza öğretilim.

¹¹⁶ Ebu Davud/Tereccül 2. İbni Mace/Zühhd 4.

¹¹⁷ Kitabü'z Zühhd/Ahmed bin Hanbel 651.

Haftada en az bir öğün kuru ekmek, tuz ve sudan oluşan yemeği beraber yiyelim. O sofrada çocuklarımıza dünya Müslümanlarının durumlarını anlatalım. Kanaati, şükrü öğretilim. İsrâf derecesinde para harcamasına izin vermeyelim. Az miktarda parayla yetinmesini öğretilim. Gözünün baktığı, canının istediği her şeye hemen ulaşamayacağını anlatalım. Parası biter bitmez tekrar para vermeyelim.

Tabii bunları normal derecede uygulayalım. Çocuğumuzu mahrum etmek, arkadaşlarının arasında mahcup etmek onu (Allah korusun) hırsızlığa ve çirkin işlere kadar götürebilir. İhtiyaçlarını belirleyelim, arada bir arkadaşlarına bir şey ismarlamak veya özel bir isteğini karşılamak gibi şeylere izin verelim. Ama israf derecesinde, cebinde para tutamaz şekilde gelmesine göz yummayalım.

Çocukluğunda tutumlu olmayı öğrenemeyenler, büyüdülerinde ve aile kurduklarında mallarını düşüncesizce savuran, borçla yaşayan kimseler olurlar. Günümüzde bunun pek çok örneği vardır. Örneğin; kredi kartları insanların aç gözlülüğünü ve iradesizliğini fişeklemekte, en sonunda ise onları fakir ve muhtaç bırakmaktadır.

4-Çocuklarımızın sorunlarına hemen çözüm bulmayalım. Düşünmelerini, alternatif üretmelerini isteyelim. Her zaman yanlarında anneler babaları olmayacak. Çocuğumuzun her sıkıntısına çözüm bulur, her problemde ona akıl verirken, çocuğumuz çözüm bulmayı, zorlukları aşmayı, fikir üretmeyi öğrenemez. Okulda bir problem, alışverişte bir problem, komşularla bir problem olduğu zaman çocuğumuza (yapabileceği bir şey ise) "Sen bunu halledebilirsin" diyelim ve karışmayalım. Çocuğumuz yanlışları düzeltmeyi, özür dilemeyi, insanları ikna etmeyi, problemleri çözmeyi öğretilsin.

Bazı isteklerini yerine getirmek için kendilerinin gayret göstermelerini isteyelim. İstedikleri her şeye, hemen ulaşamayacaklarını, karşılığında bedel ödemeleri gerektiğini öğretilim.

Ahmet Şerif İzgören bir seminerinde şöyle anlatır:

"Birçok arkadaşımın bisikleti vardı. Ben de babamdan bisiklet istedim. Babam hiç itiraz etmeden; "Tamam, seninle bugün çarşıya çıkıp halledelim" dedi. Bu kadar kolay olacağını beklemediğim için sevinçten uçtum. Aynı gün babamla beraber çarşıya gittik. Bisikletçiye gitmeyi beklerken babam halden iki kasa limon aldı. Ben; "Bu kadar çok limonu ne yapacak?" diye beklerken, beni pazara götürdü. Önüme limon kasa-

larını koyarak; "Bunları sat, kazandığın parayla bisikletini al" dedi ve gitti. Nereden geldiğimi şaşırdım. O güne kadar hiçbir şey satmamış, hiçbir işte çalışmamıştım. İçimden öfkeyle babama söyleniyordum. Limonları satmaktan başka da çarem de yoktu. Derken satışa başladım. Bisikletli arkadaşlarım yanıma geldiklerinde, utancımдан kıpkırmızı olmuşum. Şu iş bitsin, bunların hesabını babama soracaktım. Limonları bitirip eve gittiğimde babam masasında oturuyordu. Kazandığım paraları önüne fırlatarak; "Al paraları!" dedim. Babam gülümseyerek paraları aldı. Ertesi gün bisikletim kapının önündeydi. Bisikleti görünce kendimden gurur duydum ve çok sevindim. Sonradan öğrendim ki, benim kazandığım paralar o bisikletin tekerini almaya ancak yetermiş! Bir şey daha öğrendim, hiçbir şey kolaylıkla elde edilemiyormuş."

5-Çocuklarımızın ağlama özgürlüklerini kısıtlamayalım. İsteyerek veya istemeyerek yaptıkları şeyler yüzünden üzülecek ve ağlayacaklardır. Bu gayet normaldir. Çocuğun her düşmesiyle yerinden çıkış atarak fırlayan, ağlamaması için hemen seferber olan anne-babalar, çocuklarını iradesiz yaparlar. Tabii ki, çocuk zor bir durumdayken yardıma koşulur, susturulur ama ufak tefek tökezlemeler, çarpmalarda çocuğun yanına koşmamız gerekmez. Ona; "Kapı mı yaptı, ah kapıya" dememiz, çocuğumuzun kendisini hep suçsuz hissetmesine sebep olur. Kapılar, eşikler kesinlikle çocuğun düşmanı değildir. Onun yerine; "Bazen olur böyle. Daha dikkatli ol. Bir şeyin yok" demek onun iradesini güçlendirir. Anne-babalar üzerine titredikçe çocuk acımasa da ağlamaya, onlar yardım ellerini uzatmadan yerinden kımıldamamaya başlar. Çocuğumuzun basit ağlamalarına tepki göstermeyelim, kendi başına kalkması için cesaret verelim.

6-İbadetler konusunda çocuğumuzun iradesini güçlendirelim. Oruç bu konuda çok güzel bir eğitimidir. Fakirlerin halini anlamamıza, Allah için isteklerimizden vazgeçmeye alışmamıza yardımcı olur.

Sahabeler çocuklarına oruç tuttururlardı:

Rubeyyi binti Muavviz şöyle anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v)Aşure sabahı Ensar köylerine; "Oruçlu olanlar orucunu tamamlasın. Oruçsuz sabahlayanlar ise günün geri kalan bölümünde oruç tutsunlar." diye haber gönderdi. Ondan sonra oruç tutmaya ve

*küçük çocuklarımıza da tutturmaya başladık. Onlar için yünden yapılmış oyuncaklar yapar, yemek için ağıladıklarında onlarla oyalardık."*¹¹⁸

Küçükse sabahtan öğlene kadar, büyükse akşama kadar oruç tutmanın çocuğumuzun irade eğitimine önemli katkısı olacaktır. Bunun yanı sıra, sabah namazına kalkması, sıcak yatağını terk etmesi, soğuk suyla abdest alması, uykusu olsa bile namaz kılması gibi ibadetler, iradesini güçlendirecek, Allah için zorluklara göğüs germesine yardımcı olacaktır.

¹¹⁸ Buhari/Savm 47. Müslim/Sıyam 136.

ZAMAN AYIRMAK

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
*"İnsanların kıymetini bilmekte aldandıkları iki şey vardır; sağlık ve boş vakit."*¹¹⁹

İşe, alışverişe, gezmeye, tatile, kısacası her şeye verecek zamanımız vardır. Ama bu zaman konu; ailemiz ve çocuklarımız olunca nedense azalır, yetişmez. Ölüm döşğinde; "Keşke işime daha çok zaman ayırsaydım. Keşke arkadaşlarımla eğlenmeye daha çok zaman ayırsaydım" diyen insan olmamıştır. Ama dile getirirse de, getirmese de, herkesin içinde "Keşke aileme, çocuklarıma daha çok zaman ayırsaydım" diyen bir pişmanlık vardır.

Ailemize ve çocuklarımıza yapacağımız en güzel yatırım; onlarla kaliteli zaman geçirmektir. İçi doldurulmamış beraberliklerin insana hiçbir faydası olmaz. Eve geldiğinde kumandayı eline alıp, eşinin yanına oturan bir erkek, hanımıyla değil, televizyonla zaman geçiriyor demektir. İşinin arasında, çocuğunun derslerini, okulda ne yaptığını öylesine soran bir anne, çocuğuyla değil, işiyle ilgileniyor demektir.

Çocuğumuzla kaliteli zaman geçirmek demek; onun hoşlandığı, sevdiği bir şeyi beraberce birer arkadaş gibi yapmak, yaptığımız şeyden çok onunla sohbet etmek, ona değer verdiğimiz hissettirmek, ayrıldığımız zaman çocuğumuzdan "Çok güzel vakit geçirdim, çok mutlu oldum" sözlerini duymaktır.

Çocukla geçirilecek zamanda ne yapmak gerektiğini maddelerle sınırlandıramayız. Ama bu sorunun en genel cevabı; çocuğumuzun mutlu olacağı şeyi yapmaktır.

Çocuğumuzla kaliteli zaman geçirmenin sonucunda çocuğumuzda pek çok güzel özelliğin geliştiğini göreceğiz. Çocuğumuz duygularını olumlu bir dille bize iletirken zorluk çekmeyecektir. Kendine ve anne-babasına duyduğu güven artacaktır. İnsanlarla çabuk kaynaşacak, fark-

lı ortamlara uyum sağlayacak, sosyal olacaktır. Biz onun mutlu olduğu şeyleri yapmaktan mutluluk duyduğumuz için, o da bizim mutlu olduğumuz şeyleri yapmaktan mutluluk duyacaktır. Bencillik ve pısrıklık duyguları geri planda kalacaktır.

OYUN

Bebekliklerinden başlayarak çocukla oyun oynamak, kaliteli zaman geçirmenin içine girer. Çocuklara göre, onlar dünyaya oyun oynamak için gelmişlerdir. Tek mutlulukları budur.

Oyunun çocuğun duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimi açısından rolü çok büyüktür. Çocuk oyunla hayata hazırlanır. Oyun içinde öğrenmekten zevk alır.

Oyun; çocuğun en etkili anlatım aracı, duygularını berrak bir şekilde döktüğü sayfasıdır. Çocuk oyunla korkularını, kaygılarını, endişelerini, mutluluklarını dile getirir.

Üç yaşına gelinceye kadar çocuk oyun oynamasını pek bilemez. Ama bu dönemden önce de el oyunları, tempolu çocuk şarkıları gibi şeyler dikkatini çeker. Araba sürer, ayağında bebek sallar ama bunlar onu uzun süre oyalamaz. Genelde bakar, inceler ve dağıtır. Üç yaşından sonra ise, daha bilinçli bir şekilde oyun oynamaya başlar. Oyun; bir eğitim aracı olduğuna göre, anne-babanın bunu çok iyi kullanması gerekir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*"Çocuğu olan, onunla çocuklaşsın."*¹²⁰

Rasulullah (s.a.v) çocuklarla çocukça oyunlar oynamış, onlarla şakalaşmıştır. Hayatında buna dair pek çok örnek bulunmaktadır.

Ömer (r.a) şöyle anlatıyor:

"Hasan ve Hüseyin'i Rasulullah (s.a.v)'ın omzunda gördüm. Ben:

-Deveniz ne hoş! Dedim. Rasulullah (s.a.v) da:

*-Üstündeki süvarileri de ne hoş! buyurdu."*¹²¹

Ya'lâ İbni Mürre (r.a) şöyle anlatıyor:

¹²⁰ Camiu's-Sağır 8975.

¹²¹ Mecmeu'z-Zevaid 9/182.

¹¹⁹ Buhari/Rikak 1. Tirmizi/Zühhd 15. İbni Mace/Zühhd 15.

"Peygamber (s.a.v) ile davet edildiğimiz bir yemeğe gitmek için çıktık. Baktık ki Peygamberin torunu Hüseyin yol üzerinde oynuyordu. Peygamber (s.a.v) beraberindeki topluluğun önüne doğru koştu, sonra Hüseyin'i yakalamak için iki elini açtı. Çocuk yakalanmamak için öteye beriye kaçmaya başladı. Peygamber (s.a.v) çocukla şakalaşıp, gülüşüyordu. Nihayet onu yakalayınca, iki elinden birini çocuğun çenesinin altına ve diğer elini de başına koydu. Sonra onu kucakladı ve öptü. Sonra Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Hüseyin benden bir parçadır, ben de Hüseyin'denim. Hüseyin'i seveni Allah da sevsin. Hüseyin, torunlardan bir torundur."¹²²

1-Evcilik Oyunu:

Geçmişten günümüze özellikle kızlar olmak üzere bütün çocukların oynadığı oyundur. Evcilik oyunu, aile içi ilişkileri, yemek yeme, uyuma, misafir karşılama, hizmet etme gibi pek çok şeyin öğretilmesinde biçilmiş kaftandır. Anne-baba çocuğuyla evcilik oynarken, ona kapı çalmayı, kapının karşısında değil kenarında beklemeyi, "Kim o?" dendiğinde adını söylemeyi, girdiğinde selam vermeyi, tokalaşmayı, el öpmeyi gibi pek çok sünneti öğretir. Yemek yerken besmeleyi, sonunda duayı, yatarken sağ yanına yatmayı, dualarını okumayı, oyun içinde namaz kılmayı, kardeşlerine güzel davranmayı ve bunun gibi şeyleri oyunda rahatlıkla öğrenir. Çocuk oyunda öğrendiği şeyleri, gerçek hayatta da uygular. Çünkü hayatın tümü, çocuk için bir oyundur.

2-Öğretmencilik Oyunu:

Bu oyun da annenin veya babanın öğretmen olması, çocukların öğrenici olmasıyla oynanan bir oyundur. Bu oyun sayesinde çocuk, öğretmene saygı duymayı, çalışmanın, başarmanın verdiği hazzı, arkadaşlarla güzel geçinmeyi, yardımseverliği vb. şeyleri öğrenir. Bunun yanı sıra ders içinde öğretmenin anlattığı şeyleri de sıklıkla öğrenir.

3-Bakkalcılık veya Pazarcılık Oyunu:

Dört-beş kişinin olması bu oyunu daha da güzelleştirir. Üç kişi bakkal veya manav sahibi olur. İki-üç kişi de müşteri olur. Çocuklar oyuncakları sererler, fiyatlar yazarlar. Bu oyun sayesinde ticaret ahlakını, yalan söylemenin zararını, kötü mal vermemeyi, eksik tartmama-yı, aldatmamayı, kazandıklarından fakirlere infak etmeyi öğrenirler.

İslam'ın her alandaki uygulaması için oyunlar bu minvalde değiştirilir, her oyunda farklı bir konu işlenir.

4-İyilik Çetesi Oyunu:

Bu oyunda da kişi sayısının fazla olması önemlidir. Çocuklardan oluşan grup güzel bir karar sonucu, kötülükleri uyarmaya, kavgaları önlemeye, küsleri barıştırmaya, fakirlere yardım etmeye vb. toplumsal görevleri yerine getirmeye başlarlar. Bu oyunla büyüyen bir çocuk, toplumdaki yerini daha güzel ve olumlu bir şekilde alacaktır.

5-Kör Kardeşler Oyunu:

Oyuna katılan çocukların hepsinin gözleri bağlanır. Çocuklardan bir odadan diğerine geçmeleri, yemek yemeleri, çekmecelerini bulup elbiselerini almaları, elbiselerini giymeleri gibi günlük işler istenir. Gözleri kapalı halde bunları yapmak uzun zaman alacak ve çocuklar zorlanacaklardır. Oyunun sonunda göz nimetinin değeri, gözleri görmeyenlere yardım etmenin gerekliliği çocuklara anlatılır.

6-Sağır-Dilsiz Oyunu:

Bu oyunda konuşmak kesinlikle yasaktır. Bütün oyuncular konuşmamakta ve duyamamaktadır. Onun için herkes derdini el işaretleriyle ve yüz mimikleriyle anlatmak zorundadır. Oyunun sonunda Allah'ın dil ve kulak nimeti çocuklara anlatılır.

7-Hatırlama Oyunu:

Çocuğun yaşı dikkate alınarak, belli sayıdaki oyuncaklar masanın üzerine sıralanır. Çocuğun 2-3 dakika oyuncaklara bakması istenir. Sonra çocuk sırtını oyuncaklara döner ve gördüklerini sırasıyla saymaya çalışır.

Veya sıralanan oyuncaklara çocuk 2-3 dakika bakar. Sırtını oyuncaklara döner. O sırada oyuncaklardan biri alınır. Çocuk yeniden baktığında alınan oyuncakın hangisi olduğunu bilmeye çalışır.

Veya bakıldıktan sonra, sıralanan oyuncakların sırası karıştırılır. Çocuğun oyuncakları eski sırasına göre dizmesi istenir.

Bu oyun da çocuklarımızın dikkatini, hafıza gücünü geliştirecektir.

8- Yiyeceklerin Tatları Oyunu:

Çocukların gözleri bağlanır. Mutfaktan bulunabildiğince çeşit yiyecek bir tepsiye dizilerek getirilir. Soğan, elma, patates, marul, maydanoz, havuç, kabak, ıspanak vb. şeyler. Kesilerek çocukların ağzına birer parça verilir. Ne olduğunu bilmeleri istenir.

Bu oyun da çocuklarımızın tat alma duyularını geliştirir.

¹²² Buhari/Edebu'l-Müfred 364. İbni Mace 144. Ahmed 4/172. İbni Hibban 15/428. Hakim el-Müstedrek 3/194.

Oynanan oyunlar örneklerdeki gibi çocuğumuzu geliştirici, öğretici oyunlar olmalıdır. Oyunlar kadar oyun materyalleri de önemlidir. Hazır ve pahalı oyuncaklar çocuklarımız için zararlıdır. Barbi bebeklerin, Süpermen adamların, çocuklarımızı geliştirici, öğretici hiçbir tarafı yoktur. Tam tersi; Barbi bebekler kızlar için sorumsuzluğu, ahlak dışı bir yaşamı, zenginliği, lüksü ifade eder. Süpermen adamlar ise erkek çocuklar için sınırsız gücü, kendini beğenmeyi, üstünlüğü, kibri, yenilmezliği ifade eder. Bu özelliklerin tümü ise müslümanda olmaması gereken özelliklerdendir.

Onun yerine çocuğumuza daha masum oyuncaklar alabilir veya beraber üretebiliriz. Eskinin iki çöpten yapılan bebekleri çocuğun hem el becerisini artırır, hem de tevazuyu, fakirliği temsil ederdi. Çöpten yapılan bir bebeğin Barbi gibi yaşaması mümkün değildir.

“Oyun” denilince aklımıza en son gelecek şey ise; bilgisayar ve sanal âlem oyunlarıdır. (Bunu söylerken eğitici oyunları kastetmiyoruz ve eğitici bilgisayar oyunu oynayan kaç çocuk var, bilemiyoruz.)

Bilgisayar oyunları çocuklarda aşırı bağımlılık yapabilir. Genelde hiç masum oyunlar değildir. Konu; savaş ve yarıştır. Her yenildiğinde kazanma hırsı daha da artar. Çocuğumuzun duygusal, zihinsel ve bedensel gelişimine hiçbir katkısı yoktur. Tam aksine, bu oyunlara bağımlı çocuklarda duygusal, zihinsel ve bedensel gerilemeler olabilir. Hızlı kavrama ve algılama yetenekleri azalabilir. İnsanlara ve duygularına mekanik ve robotsal bakmaya başlayabilirler. İnsanlarla iletişim kurmaktan zevk almaz, en sevdiği arkadaşlarıyla bile bilgisayar başında vakit geçirirler. Tabiat ayetlerinden uzaklaşırlar. Dünya görüşleri monitör ekranını aşamaz. Sürekli sandalyede oturmaları, güneşten, topraktan uzak olmaları ve hareketsiz kalmaları sağlık sorunlarına neden olabilir.

Bilgisayar oyunları ve çocuklarımız üzerindeki zararları bunlarla sınırlı değildir.

BEDEN EĞİTİMİ

Çocuklarımıza vermemiz gereken tek eğitim; akıl, zihin, duygu, ahlak, kültür, psikoloji vb. eğitimler değildir.. Beden eğitimi de çocuk eğitiminde ciddi önem teşkil eder.

Eğitimin başöğretmeni Rasulullah (s.a.v) bu konuda şöyle buyurmuştur:

“Çocuğun babası üzerindeki hakları; ona okuma yazmayı, ok atmayı ve yüzmeyi öğretmesi bir de helal rızıkla beslemesidir.”¹²³

Müslüman çocuk; yan gelip yatan, tembel tembel dolaşan, gece de liksiz uyuyan, öğleye doğru uyanan, akşam televizyon başında pinekleyen bir kimse olarak yetişmemelidir. İslam dini; uyuşukluğun, tembelliğin her zaman karşısında olmuştur.

“Boş kaldığında hemen başka bir işe koyul.” (İnşirah 7)

Müslüman çalışkan, aktif ve zinde olmalıdır. Kondisyonunu, zihinsel ve bedensel sağlığını her zaman güçlü tutmalıdır. Çünkü “Müslümanım” demek; mücadelelere, imtihanlara, yorgunluğa, savaşa aday olmak demektir. Böylesine kutlu bir mücadelenin adaylarına ise; yan gelip yatmak, yağ bağlamak yakışmaz.

“Allah katında kuvvetli mü'min, zayıf mü'minden daha hayırlıdır..”¹²⁴

“Rasulullah (s.a.v), Abdullah, Ubeydullah ve Kuseyra'yı yan yana dize rek:

-Kim daha önce benim yanıma ulaşırsa ona şu şu ödüller var, buyururdu.

Böylece çocuklar O'na doğru koşar, sırtına ve kucağına atarlardı. Rasulullah (s.a.v) da onları öper ve kucaklardı.”¹²⁵

Yine Rasulullah (s.a.v) gençler arasında güreş müsabakaları düzenler, kuvvetlerine göre onları orduya dahil ederdi.

Semure b. Cündeb (r.a) şöyle anlatıyor:

“Rasulullah (s.a.v) her yıl Ensar'lı gençleri kontrol eder, güreşte rakibini yeneni orduya dahil ederdi. Bir yıl ben de bir gencin karşısına çıktım. Genç beni yendince Rasulullah (s.a.v) beni orduya kabul etmedi. Bunun üzerine ben:

-Ey Allah'ın Rasulü! Sen onu orduya aldın, beni ise almadın. Eğer isteseydim onu yenerdim, dedim. Rasulullah (s.a.v):

-O halde yen, buyurdu. Gençle yeniden güreşe tutuştum ve onu yendim. Rasulullah (s.a.v) da beni orduya aldı.”¹²⁶

Rasulullah (s.a.v)'ın yolunun takipçisi olan değerli İslam alimleri, çocuklarının ve öğrencilerinin spor faaliyetlerine büyük bir önem vermişlerdir. Onlar; “Kendimizi zorluklara alıştırmalıyız. Çünkü kolaylık ve rahatlık devamlı değildir.” derlerdi.

¹²³ Camiu's-Sağir 3742.

¹²⁴ İbni Mace/Kitabu'z-Zühd 4168.

¹²⁵ Ahmed 1839. Mecmeu'z-Zevaid/Heysemi 9/17.

¹²⁶ Hakim el-Müstedrek 2356. Beyhaki/Şuabu'l-İman 9/17588.

Spor faaliyetleri bedeni güçlendirir, hastalıklara karşı direnci artırır. Bedenen dinç olan bir insan, zihinsel ve duygusal anlamda da güçlüdür.

Çocuklarımızı sabah erken kalkmaya, spor yapmaya ve az yemeye alıştıralım. Çağımızın hastalığı olan Obezite'den kurtuluşun yolu; Rasulullah (s.a.v)'ın sünnetine sarılmaktır. Hiçbir besin değeri olmayan, içinde ne olduğu bile bilinmeyen gıdalar çocuklarımızın ruh ve beden sağlığını bozmaktadır. Bu gıdalar çocuklarda güçsüzlük, tembellik, şişmanlık ve nefislerine düşkünlüğü ortaya çıkarmaktadır. Onun yerine çocuklarımızı genel anlamda tabii olan gıdalarla doyurmalı, hareketsiz kalmalarına izin vermemeliyiz.

Spor egzersizleri genel anlamda bildiğimiz hareketlerdir. Çocuklarımızla beraber günlük olarak bu egzersizleri yapmaya gayret edelim. Bir hafta düzenli devam ettiğimiz takdirde, hem bedenlerinin hem de ruhlarının güçlendiğini göreceğiz.

"Yaş araları birbirlerine yakın olan dört kardeş, her akşam evlerinin en geniş yeri olan misafir salonunda spor yaparlardı. Biri söylemiş veya anne-babaları önermiş değildi ama demek ki ruhlarının ve bedenlerinin ihtiyacıydı bu.. İntifada ve direniş marşlarını yüksek sesle açar, bir saat kadar türlü türlü ısınma hareketleri yaparlardı.. Minder ve yastıkları üst üste koyarak üzerlerinden atlar, taklalar atarlardı. Kendilerini güçlü ve cesur hissederlerdi.. Sabır doruğu anneleri ise; koşuşturmalarını doğal karşılar, sonra toplamaları şartıyla misafir salonunu talan etmelerine izin verirdi.. Şimdi ki çocukların koşturabilecekleri bir salonlarının bile olmayışı ne kadar da acı.. Çünkü kımıldasalar nice güzelim mobilyalar, büfeler, camlar, çiçekler devrilir.."

Erkek çocuklarını daha özel olarak ama kızları da ayırt etmeden güçlendirelim. Hayırda kullanmak amacıyla dövüş sanatlarını, atıcılığı, biniciliği ve yüzmeyi öğretilim..

Hız. Aişe (r.a) şöyle anlatıyor:

"Bir seferde iken Rasulullah (s.a.v) ile koşu yarışı yaptık ve ben onu geçtim. Bir süre sonra tekrar koşu yarışı yaptık. Bu defa ben şişmanladığım için Rasulullah (s.a.v) beni geçti ve şöyle buyurdu:

"İşte bu; daha önce beni geçmenin karşılığıdır."¹²⁷

Kızları spor faaliyetlerinden tamamen dışlamak isteyenlere ise; Hz. Safiyye'nin düşmanın kellesini uçurmasını, Ümmü Süleym'in hançerini, göğsünü peygambere siper eden Ümmü Umare'yi ve adlarını bilmediğimiz nice kahraman sahabe hanımı hatırlatırız.. Onlar erkeklerin önüne geçmek için çalışmadılar ama iş başa düşünce de hiç çekinmeden paçaları sıvadılar.

Çünkü müslüman toplum; kadınıyla erkeğiyle güçlü olan toplumdur.

¹²⁷ Ebu Davud/Cihad 61. İbni Mace/Nikah 50.

KISSA VE HİKAYE ANLATIMI

Bir konuyu örneklerle ve yaşanmış olaylarla anlatmak, Allah'ın ve Peygamber (s.a.v)'in bir sünnetidir. İnsan yapısını ve etkileşimlerini çok iyi bilen Rabbimiz, peygamberine kıssa anlatmasını, bunun güzel bir eğitim aracı ve düşünme egzersizi olduğunu belirtmiştir.

"..Öyleyse onlara kıssalar anlat. Umulur ki, düşünüp anlarlar."
(A'raf 176)

Kıssa ve hikaye anlatımı çocuklarımızın eğitimi açısından ihmale gelmez bir konudur. Kıssalar sayesinde çocuklarımız anlamadıklarını daha iyi anlar, teorilerin pratikte uygulanışını öğrenir, bilgileri daha kalıcı bir şekilde zihinlerinde tutarlar. Ayrıca çocuklarımızın güzel konuşma, hızlı anlama, kavrama, dikkat toplama gibi yeteneklerinin gelişmesinde çok önemli rol oynar.

Kıssa ve hikaye anlatımı, bir yaşından itibaren başlar. Ses tonlamalarını değiştirerek, hayvan sesleri ekleyerek, el hareketleri, yüz mimikleri sergileyerek anlattığımız küçük hikayeler onların dikkatini çeker. Uzun olması halinde sıkılganlık gösterecekleri için, beş dakikadan fazla uzatılmamalıdır. Çocuğun diksiyonu, el ve yüz hareketlerini öğrenebilmesi için çok faydalıdır.

Üç yaşından sonra çocuk, hikayeleri daha çok sevecek ve ısrarla isteyecektir. Etkili bir anlatım tarzı olduğu sürece, dinlediği bir hikayeyi tekrar tekrar dinlemekten sıkılmayacaktır. Hikayelerde anne-babaların dikkat etmesi gereken husus; iyi karakterlerin ve güzel davranışların ön plana çıkarılmasıdır. Böylece çocuğun sosyal ve ahlaki gelişiminde önemli mesafeler kaydedilecektir.

Beş yaşından sonra bildiği hikayelerden çok, bilmediği hikayelere merak sarar. Yedi yaşından sonra hikaye kitapları da devreye girer ama dinlemek onun için daha sevimlidir. On yaşına doğru daha uzun hikayelere ve romanlara geçer. İslam çerçevesinde güzel konulara değinen romanları okumak çocuğun kitap sevgisini, okumasını, konuşmasını, genel kültürünü ve bilgisini geliştirir. Roman kahramanlarının

dan kendisine güzel modeller seçmesine sebep olur. Bununla beraber kıssalar etkili ve güzel anlatıldığı takdirde, bir çocuk, on beş yaşına kadar bile kıssa dinlemekten sıkılmayacaktır.

Kıssa anlatımında özet olarak dikkat edilmesi gereken şeyler şunlardır:

1-Allah, peygamber, sahabe, anne-baba, kardeş, arkadaş sevgisi, ailevi ve sosyal hayatta güzel davranışlar içeren kıssalar tercih edilmelidir.

2-Çocuğun problemli olan davranışlarının düzeltilmesi için hikaye anlatımı kullanılabilir. Tuvalet veya yemek yeme adabında problemli olan çocuğa bu konuda anlatılan kıssalar etkili olacaktır. Bir anlamda da kıssa; incitmeden uyarmanın, kibarca problemi halletmenin güzel bir yoludur.

3-Peygamber ve sahabe kıssaları, Kur'an'da ve hadiste anlatılan farklı kıssalar çocuğumuz için temel bir İslamî eğitim niteliğini taşır. Bu kıssalarla büyüyen çocuk, Kur'an'ın ve hadisin önemli bölümlerini öğrenmiş olur. İlk etapta sadece olayların anlatımı gibi görünse de, yaş ilerledikçe olayların altında verilen anlamları, uygulamaları kavrayacaktır. Böylece çocuğumuzun güzel bir alt yapısı oluşacak, Kur'an ve hadis ilimlerini öğrenmede ve uygulamada zorluk çekmeyecektir.

4-Hikaye anlatımında ses tonu, el ve yüz hareketleri çok önemlidir. Özellikle küçük çocuklar için. "Şöyle dua etmiş" derken elleri açmak, sinirli olduğunu belirtmek için kaşları çatmak, ağladığını belirtmek için ağlama efekti uygulamak dikkatleri toplamak için oldukça önemlidir. Kitap okur gibi monoton bir sesle anlatılan hikayeler çocukların ilgisini çekmez.

5-Kıssa anlatımı çocuğun psikolojisini ve fikirlerini gözlemlemek için iyi bir yöntemdir. "Sence doğru yapmış mı? Sen olsaydın ne yapardın?" gibi sorularla çocukların katılımına izin vermek, hem onların duygu ve düşünce yapılarını deşifre edecek hem de düşünme ve ileriye görebilme ufuklarını geliştirecektir.

6-Uzun peygamber kıssaları veya başka uzun kıssaların "Arkası Yarin" şeklinde bölüm bölüm anlatılması çocuklar için çok eğlenceli ve verimlidir. Kıssayı anlatan anne veya baba belirli bir vakit tayin eder, tıpkı televizyon dizilerinin belirli saatleri gibi. O saatte çocuklar hazır

olur. 15 dakika gibi bir süre anlatıldıktan sonra en heyecanlı yerinde bırakılır. Ertesi gün kalınan yerden devam edilir.

Evlerinde "Arkası Yarın" metodunu uygulayan aile, çocuklarında farklı bir merak ve heyecanın oluştuğunu gözlemiştir. Kış mevsiminde, akşam saat sekizde herkes yataklarına giriyor, sessizce oturuyor, gece lambası yakılıyor ve masal başlıyor. 15-20 dakika sonra en heyecanlı yerinde bırakılıyor. Çocuklar gün boyu; "Acaba ne olacak?" diye birbirleriyle fikir yarışına giriyor, akşamı iple çekiyorlar. Hatta o akşam evde olmayan 13 yaşındaki kardeşleri telefon açarak; "Ne oldu, olaylar nasıl gelişti?" diye soruyor, dinleyen küçüklere anlatmaları için yalvarıyor.

7-Kıssa ve hikâyelerin baş düşmanı ve kuması; televizyon ve internettir. Çocuklar günlerinin pek çok kısmını televizyon dizileri ve bilgisayar oyunları karşısında geçirdikleri zaman, kıssa ve hikaye anlatımı onlar için hiçbir şey ifade etmez hale gelir. Çünkü önlerinde daha sesli, daha renkli, daha sürükleyici pek çok hikaye vardır.

ÖDÜLLENDİRMEK

Eğitimde ceza nasıl ki etkili ve caydırıcı bir yöntem ise, ödül de aynı şekilde etkili ve teşvik edici bir yöntemdir. Allah, insanın fıtratına ödülü sevdirmiştir. Yine yarattığı fıtratı en iyi bilen Allah, iyi amel sahibi kullarına ödül olarak sık sık cenneti müjdelemiştir. Cennetin hayalini kurdukça, cennet özlemi arttıkça, kişinin amelleri daha da güzelleşir. Ama Rabbimiz müjdelerle sevinip şımarmasınlar diye, cezayı da unutmamış, kullarını cehennemle korkutmuştur. Ödülü de cezayı da bize olan sevgisinden ötürü yaratmıştır.

Çocuğumuzu yaptığı güzel davranışlar sonunda ödüllendirmek ve takdir ettiğimizi belirtmek, o davranışın devam etmesi anlamına gelir. Ödüllendirme konusunda bazı hususlara dikkat etmeliyiz:

1-Hediye sevginin iletilmesinde bir araç olarak kullanılırken, ödül ise güzel davranışları teşvik etmede bir araç olarak kullanılır. Ödül sadece maddi anlamda anlaşılmaz. Küçük bir bebeğin çıkardığı ilginç sese, annesinin güldüğünü görmesi onun için en büyük ödüdür. Ve güldürmek için aynı sesi çıkarmaya devam eder.

Bazen saçlarını okşamak, sırtını sıvazlamak, öpmek, tebessüm etmek çocuklar için ödül anlamı taşır.

Bir anne-baba ödülü nerede, nasıl kullanacağını çok iyi bilmelidir. Ödüller daha çok, çocuğun yapmakta zorlandığı, yapmak için çaba sarf ettiği, emek ve zaman verdiği şeylerde olmalıdır. "Yemek yedi ödül, su içti ödül" gibi ödülü çok basit şeylerde kullandığımız zaman, ödül kıymetini kaybedecektir.

2-Çocuklarımızdan istediğimiz her davranışın sonunda ödül vaat etmek yanlıştır. Öyle çocuklar vardır ki, bir kitap okuması için yüksek miktarda para ödül olarak vaat edilmiştir. Bu uygulama birkaç defadan sonra etkisini kaybedecektir. Anne-baba çocuğuna sürekli; "Dersini yaparsan sana şunu alacağım. Odanı toplarsan seni şuraya götüreceğim. Yemeğini yersen sana şunu vereceğim" şeklinde normal davranışlara bile ödül vaat ederse, çocuk her şeyin karşılığını bekleyecektir. "Dersimi yaparsam bana istediğim şeyi alacaksın! Söz vermezsen yapmam!" diyen çocukların sayısı az değildir. Bazen vaat edilse bile, sık sık

ödül vaat etmekten kaçınalım. Çocuğumuz yaptığı şeyi karşılıksız yap-sın. Biz de karşılık beklemeden yaptığı davranışı sürpriz olarak ödül-lendirelim.

3-Ödül bir amaç değil, araç olmalıdır. Onun için konuşmalarımızda ve davranışlarımızda ödülünden çok yapılacak güzel davranışlara yoğun-laşalım. Güzel davranışların yanında ödülün basit olduğunu, gerçek mükafatın cennette gizlendiğini anlatalım. Bir anne çocuğuna sorumlu-luğu, başarıyı, güzel ve iyi davranışları yoğun bir şekilde anlatmıyor, sadece davranışı istiyor ve ödülün güzelliğini anlatıyorsa, bu çocuk için ödül bir amaç haline gelir.

4-Büyük ödüller koymaktan kaçınalım. Daha önce de ifade ettiğimi-z gibi, aldığımız ödüller sevgiyi temsil eden, küçük ödüller olmalı-dır. Ödüller büyüdükçe değeri düşer. Ödüller büyüdükçe, davranışlar küçülür. Çocuk doyumsuz bir hale gelir. İsteddiği her şeye ulaştığı için şımarık olur ve yaşama sevincini kaybeder. Çünkü sevineceği hiçbir şey kalmamıştır. O her şeyin sahibidir.

5-Çocuklarımızı ödüllendirirken takdir sözcüklerini kullanmaya dikkat edelim. "Al bakalım bu sana ödül" demek yerine; "Yaptığın dav-ranış çok hoşuma gitti. Tam sana yakışır bir şekilde davrandın. Bundan sonra da böyle davranmanı bekliyorum. Seninle gurur duydum. Ve sana bu küçük ödülü vermek istedim. İnşallah sen de beğenirsin" di-yelim. Böylece çocuk ödülünden çok anne-babasını mutlu ettiğine, takdir dolu sözcükler işittiğine sevinecektir.

Ödüllendirmek, eğitimde örneğimiz Rasulullah (s.a.v)'ın da uygu-ladığı bir yöntemdir.

"Rasulullah (s.a.v), Abdullah, Ubeydullah ve Kuseyra'yı yan yana dize-rek:

-Kim daha önce benim yanıma ulaşırsa ona şu şu ödüller var, bu-yururdu.

*Böylece çocuklar O'na doğru koşar, sırtına ve kucağına atarlardı. Rasulullah (s.a.v) da onları öper ve kucaklardı."*¹²⁸

¹²⁸ Ahmed 1839. Mecmeu'z-Zevaid/Heysemi 9/17.

CEZA VERMEK

Hayatın bir gereği olarak toplumsal huzurun sağlanması için her ortamda bazı yasakların olması ve uygun bir şekilde disiplinin sağlanması gerekir. Disiplin konusunda genelde orta yolu bulamayan bizler, ifrat ve tefritleri oynamaktayız. Kimi aileler sıkı disiplin taraftarı, kimi ailelerde ise boş vermişlik hakim..

a-Sıkı Disiplinli Aileler:

Sıkı disiplin uygulayan anne-babaların amaçları; çocuklarını kendi istedikleri kurallara ve kalıba uygun olarak yetiştirmektir. Bu istekleri uğruna, çocuklarının kapasitelerini, karakterlerini, zekalarını, ilgi alanlarını, hobilerini ve fobilerini göz ardı ederler. Bu ailede verilen cezalar genelde fizikseldir (dayak). Küçük hatalar bile cezasız bırakılmaz. Bunun yanı sıra ceza anındaki sözler çocuğun şahsiyetini zedeleyici niteliktedir.

Sıkı disiplin ortamında yetişen bir çocuğun kendine güveni olmaz, hayata küser, hedefsiz ve amaçsız olur, çekingen ve korkak olur, şahsiyeti oturmaz, çevreden kolay etkilenir, gücünün yettiğine karşı acımasız ve huysuz olur.

b-Gevşek Disiplinli Aileler:

Bu anlayıştaki anne-babalar özgürlükten (!) yanadırlar. İsteddiği her şeyi yapması, hayatındaki her şeyi kendi seçmesi konusunda çocuklarını özgür bırakırlar. Müdahale edilmesi gereken yanlışları görmezlikten gelirler. Bu ailelerin hayata karşı çok büyük bir umudu (!) vardır. Her şeyi zamana bırakırlar. Onlara göre "İlerde her şey yoluna girecektir. Yapılacak bir şey yoktur."

Bu ailede yetişen çocuklar bencil ve anlayışsız olurlar. Dünyanın ekseninde kendilerinin olduğunu zannederler, sabretmesini bilmezler, şımarık, sorumsuz, doyumsuz ve saygısız olurlar. Mücadele etmeyi bilmezler.

Ceza Vermede İzlenilecek Adımlar

1-Ceza vermekte acele edilmemelidir. Çocuğun cezaya sebep olacak davranışları önceden bilmesi gerekir. Yapılmaması gereken, yapıldığı takdirde ise cezayı hak eden davranışlar aile toplantısında çocuğa etraflıca anlatılmalıdır. Buna rağmen çocuk hataya yaklaşıcağında, güzel bir dille uyarılır. Anlamadığı takdirde sert bir dille yine uyarılır. Hala yapmaktaki ısrar ediyorsa, ceza verilir.

Ceza alıp almayacağını bilmediği bir konuda, uyarılmadığı bir konuda cezalandırmak, çocuğa anlamsız ve zulüm gibi gelecektir. Çocuk olayın iç yüzünü anlamadıkça cezanın eğitime bir katkısı olmayacaktır.

2-Bir hata karşısında hemen cezalandırmaya gitmeden önce, çocuğun yapıp yapmadığı, neden yaptığı araştırılmalıdır. Bazı evlerin belirli günah keçileri vardır. Büyük çocuk özellikle bu konuda hedef alınmıştır. Bazen hedef değişebilir. Bir kavga, bir gürültü, bir sorun olduğu zaman ağızdan hemen o çocuğun ismi çıkar. Kesin olarak yapıp yapmadığı araştırılmadan eleştirilir ve ceza verilir.

Gerçek Bir Hikâye

Televizyonları bozulan çift, evlerine bir tamirci getirirler. Tamirci elektrik bağlantılarını kontrol eder, sonra da televizyonun arkasını açar. Televizyonun arkası ekmek parçalarıyla doludur. "Beyefendi, televizyonun bozulma nedeni arkasından çıkan ekmek parçaları" der. Bu açıklama üzerine anne ile baba birbirlerine bakarlar. Bu beş yaşındaki kızlarının işidir! İyi bir cezayı hak etmiştir. Çocuk okuldan eve gelince annesi yine de karşısına alır ve neden yaptığını sorar. Çocuğun verdiği cevap çok ilginçtir:

-Anneciğim, ben televizyonda siyah ve zayıf çocuklar gördüm. Ekmek getirip uzattım, yemediler. Ben de arkadan onlara verdim.

Bu cevap karşısında verilecek bir ceza var mıdır?

Bu konuda çocuklarımız arasında adil olmalı, her birine ön yargısız yaklaşmalıyız. Çocuk kendi hatasından dolayı cezaya içerlemez ama kardeşinin hatasından dolayı kendisinin suçlu görülmesine ve ceza verilmesine çok içerler. Bu aynı zamanda çocuğa adaletsizliği de öğretir.

Hataların altında yatan nedenleri anne-baba araştırmak zorundadır. Bir çocuk her zaman yalan söylüyorsa, bunun altında köşeye sıkıştırılmak, sorgulanmak vardır. Öyleyse hatanın sebebinin giderilmesi cezadan daha önceliklidir. Veya bizim hata gördüğümüz bazı şeyler, çocuğun iyi niyetinin bir uzantısı olabilir.

3-Çocuk, cezanın bir öfke sonucu değil, eğitim gereği olduğunu bilmelidir. Yapılan bir hata karşısında öfkelenmek, ani bir kararla çocuğa ceza vermek veya dövmek eğitim değil, öfkemizi çocuktan çıkarmaktır. Böyle davranan bir anne-baba çocuğun gözünde zayıf, sabırsız ve zalimdir.

Onun için çocuğa cezanın nedeni ve amacı anlatılmalıdır. Çocuk neye uğradığını bilemeden cezayla yüz yüze geldiğinde anne-babasına karşı öfkeyle dolacaktır. Hatası anlatıldığı ve; "Bir daha aynı şeyi yapmaman için sana bu cezayı veriyorum" denildiğinde çocuk hatasını anlayacaktır. Böylece çocuğun özür dilemesi sağlanır. Bir anne-baba çocuğundan ne kadar çok özür diliyorsa, çocuğu da o kadar çok özür dileyecek, hatasında ısrar etmeyecektir.

4-Ceza verilirken çocuğun yaşı ve seviyesi dikkate alınmalıdır. Küçük çocuğa verilen ceza ile büyük çocuğa verilen cezanın arasında fark olmalıdır.

5-Suç ve ceza birbirine denk olmalıdır. Verilen ceza suçtan büyük olduğunda çocuk hatasını anlayamayacak, kendisini mazlum hissedecektir. Verilen ceza suçtan daha küçük olduğunda ise, çocuk yanlış yapmaya devam edecek ve ceza caydırıcı olmaktan çıkacaktır.

6-Verilen cezalar uygulanmaya müsait olmalıdır. Kimi anne-babalar öfke anında yapamayacakları ve uygulayamayacakları cezalar verirler. "Görürsün sen, seni bir daha arkadaşlarının yanına göndermeyeceğim!" diyen bir anne-babaya en başta çocuk inanmaz. Cezalar uygulanır gibi gözükür, anne-babanın öfkesi geçince yürürlükten kal-

kar. Bu da anne-babayı çocuğun gözünde tutarsız yapar. Çocuk cezaları delmeye çalışır.

7-Çocukların ilk başta korktukları sonra da yararlandıkları bir şey daha vardır. O da; "Akşam baban gelince görürsün gününü! Seni anene şikayet edeceğim" diyerek cezaların ertelenmesidir. Bu tür söylemler genelde yerini bulmaz ve unutulur. Zaten bu sözlerin altında yatan şey çaresizliktir, çözüm değil. Çocuk da bunu çok iyi bilir.

8-Verilen cezalar çocuğun şahsiyetini zedeleyici nitelikte olmamalıdır. "Yüz kere eşek gibi anıracaksın!" cezası çocuğun şahsiyetini zedeler. Buna benzer insan tabiatına aykırı cezalar verilmemelidir. Karanlık banyoya kilitlemek, karanlıkta kapı önüne bırakmak gibi cezalar da bunlardandır. Bu tür cezalarda anne-baba çocuğun korkusundan yararlanır. Başta caydırıcı gibi görünse de, sonra büyük problemlere yol açar. Çocuğun korkuları artar, güven ve tevekkül duyguları körelir. Her an kendini çıkmazda, çaresizlik içinde hisseder. Ciddi psikolojik rahatsızlıklar meydana gelir.

9-Anne-babaların çaresizlik halinde başvurdukları bir ceza yöntemi ise; küsmektir. Küsmek; çocuğu sevgiden, ilgiden, konuşmaktan ve paylaşmaya dair her şeyden mahrum etmek demektir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*"Müslümanın, müslümana üç günden fazla küsmesi helal değildir. Karşılaştıkları zaman biri yüzünü bir tarafa çevirir, diğeri öbür tarafa. O ikisinden en hayırlısı; önce selam verip barışandır."*¹²⁹

Rasulullah (s.a.v)'ın hayatını incelediğimiz zaman, bir çocuğa küstüğüne, ondan sevgisini ve ilgisini esirgediğine rastlayamayız. Sadece yetişkinlere küsülür. Peki, bugün çocuklarına küsen anne-babalar bunu hangi ayete, hangi hadise dayandırarak yapıyorlar? Küsen anne-babalar eğitimi bilmedikleri için küsüyorlar, sabredemedikleri, çaresiz oldukları için.. Elleri geçen tek şey ise; ruhsal yıpranma ve yıpratma oluyor.

Bedensel acılar çok sürmez geçer ama kendisine küsülen bir çocuğun ruhundaki acılar yıllar geçse de geçmez. Kendisine küsülen çocuk; hatasını anladığından değil çaresizliğinden özür diler. Her an anne-babasının kendisine küsmesinden korkar, çekinir. Huzurun, mutlulu-

¹²⁹ Buhari/Edeb 62. Müslim/Birr ve Sıla 8. Tirmizi 1932. Ebu Davud 4914.

ğun sıcaklığını tam olarak hissedemez. Sevgi, ilgi ona yalan gelir. Anne-babasından duygusal anlamda kopar. Ve zaman geçtiğinde bir şey fark edilir; en sevmediği şeyi başkalarına kendisi de yapmaktadır. Kardeşlerine, arkadaşlarına, ilerleyen hayatında eşine ve çocuklarına küsmekte, aynı acıyı sevdiklerine yaşatmaktadır.

Bir hata karşısında birkaç saat yüz vermemek, konuşmamak uygulanabilir bir cezadır. Ancak bunun uzaması ne İslam'a ne de eğitime uygundur.

10- Bir hata karşısında ceza türlerini ve çeşitlerini dikkatle seçmeliyiz:

a-Sevdiği şeylerden mahrum etmek, özgürlüklerini kısıtlamak etkili bir cezadır. Elbiselerini, kitaplarını dağınık bırakan çocuğun dağıttığı eşyalarını alıp saklamak, birkaç gün veya bir hafta vermemek iyi bir ceza olabilir. Yaptığı bir hata sonucu dışarıda oynamasına, arkadaşlarıyla görüşmesine izin verilmeyebilir. Anne-baba çocuğunu bu konuda gözlemlemeli, hem caydırıcı olacak, hem de onu isyana sürüklemeyecek cezalar vermelidir.

b-Verdiği zararı kendisine tazmin ettirmek de cezada iyi bir yöntemdir. Kardeşinin oyuncağını kıran bir çocuğa kendi harçlıklarıyla aynı oyuncağı kardeşine aldırarak, döktüğü odayı toplattırmak gibi.. Bu ceza çocuğa küçük yaştan itibaren verilmeye başlanır. Yediği bisküviyi döken çocuğa gırgır yaptırılır, suyu döken çocuktan döktüğü yeri bezle silmesi istenir. Çocuk hatalarını kendisi telafi eder. Böylece her hatanın bir sonucu olduğunu, insanın sorumsuzca her istediğini yapamayacağını da öğrenir.

c-Dövmek de cezada en son baş vurulacak yöntemdir.

Hz. Aişe (r.a) şöyle demiştir:

*"Rasulullah (s.a.v) hiçbir kadına, hiçbir hizmetçiye ve hiçbir kimseye vurmadı. Ancak Allah yolunda savaştığı zaman vururdu."*¹³⁰

Ebu Mesud el-Ensari (r.a) şöyle anlatıyor:

"Bir gün kölelerimden birini dövüyordum. Arkamdan bir ses işittim:

-Ey Ebu Mesud! Yumuşak huylu ol, bil ki, Allah senden daha güçlüdür, diyordu. Arkamı döndüğümde Rasulullah (s.a.v) ile karşılaştım. Şöyle buyurdu:

-Senin bu köleye gücünün yetmesinden daha çok, Allah'ın sana gücü yeter.

*O günden sonra hiçbir kölemi dövmedim."*¹³¹

"Bir adam gelerek:

-Ey Allah'ın Rasulü! İşlediği suç sebebiyle kölemi kaç defa affedeyim? diye sordu. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*-Onu her gün yetmiş defa affet."*¹³²

Rasulullah (s.a.v) kendisi hiçbir çocuğu dövmemiş, onlara merhametle yaklaşmış ve sahabelerine de yumuşaklığı tavsiye etmiştir. Ancak dövmeyi de tamamen yasaklamamıştır:

*"Kamçıyı ev halkınızın görebileceği bir yere asın ve Allah'ın yasaklarını çiğnememeleri konusunda onları korkutun."*¹³³ buyurarak bazen sert ihtarların da gerekebileceğini vurgulamıştır.

*"..On yaşına geldiklerinde namaz kılmazlarsa onları hafifçe dövün"*¹³⁴ buyruğu da bunun bir delilidir.

"Hz. Aişe'nin yanında yetimin terbiyesinden bahsedildi. O şöyle dedi:

*-Ben uslanıncaya kadar yetimi döverim."*¹³⁵

Maalesef; günümüzde "Eğitim, disiplin" denilince akla hemen dayak geliyor. Eğer bir anne-baba sevgiyi, ilgiyi, tatlı dili, takdiri, ödülü eğitim aracı olarak kullanmadı, yeterince gayret göstermediyse, dövmeye kesinlikle hakkı yoktur. Bütün yollar denendikten sonra dövmeye izin verilebilir.

¹³¹ Müslim/İman 35. Ebu Davud/Edeb 92. Tirmizi 1948.

¹³² Ebu Davud/Edeb 72. Tirmizi 1949.

¹³³ Abdurrezzak/Musannef 9/447.

¹³⁴ Tirmizi/Salat 407. Ebu Davud/Salat 494.

¹³⁵ Buhari/Edebu'l-Müfred 142. Beyhaki/Şuabu'l-İman 6/285. İbni Ebi Şeybe/Musannef 5/340.

¹³⁰ Müslim/Fedail 2328.

Dayak konusunda bazı maddelere dikkat edilmesi gerekir:

1-On yaşından önce çocuk ciddi anlamda dövülmemelidir.

2-Öfke anında dövülmemelidir. Çünkü o anda dövmenin sınırı belirlenemez. Öfkeyle atılan bir dayak eğitim değil, şeytanın kışkırtmasıdır.

3-Çocuğun hassas yerlerine vurulmamalıdır. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biri vurduğunda yüze vurmaktan kaçınsın."*¹³⁶ Yüze vurmamak çocuğun şahsiyetini ve onurunu zedeler. Eğitim amaçlı dövmede, kesinlikle morarma, kanama vb. şeyler oluşmamalıdır. Elleri sert bir şeyle vurmak şeklinde dövülmelidir.

4-Dövme ve diğer cezalar konusunda, çocuğu en çok zedeleyen ve tahrip eden şey; bizzat kişiliğine hakaret etmektir. Çocuklar dayaktan çok, o anda söylenilen sözleri hatırlarlar. Onun için ceza veren bir anne-baba, dövse bile ağzını açmamalı, çocuğuna hakaret etmemelidir. Eğer bunu beceremiyorsa, eğitim orada bitmiş demektir.

BAŞARIYA DOĞRU BEŞİNCİ ADIM

• Sevgi ve Saygı

• Güven

• Sorumluluk

• İradeyi Güçlendirmek

• Zaman Ayırmak

• Kissa ve Hikaye Anlatmak

• Ödüllendirmek-Takdir Etmek

• Ceza Vermek

BUNLARI VERDİN Mİ?

¹³⁶ Ebu Davud 4493. Müsned/Ahmed b. Hanbel 10354.

AZÂZİL BEŞİNCİ OTURUM

Bu defa sahneye çıktığında Azâzil'in yüzünde şeytanî bir tebessüm vardı.. Ağzı kulaklarına varıyordu.. Kapkara dişleriyle yüzü daha bir korkunç olmuştu.. Mikrofona yaklaşır yaklaşmaz korkunç bir kahkaha attı:

-Hah hah ha! Hah hah ha!

Herkesin yüzünü aynı pis sırtıma kaplamıştı.. Aptal bakışlar arasında, pot kırmadan kahkahaya eşlik ettiler. Nihayet Azâzil sustu ve konuşmaya başladı:

-Sevgili evlatlarım! Gülüyorum çünkü bu oturum acayip hoşuma gidiyor.. Gülüyorum, çünkü bu oturumda kendimi iyi hissediyorum.. Oturumumuzun adı: "Sosyal ve Ahlaki İlişkilerde Aile Enkazı"

Namaz kılan Müslümanların bize kulluk ve itaat etmeleri çok zor.. Bundan ümidimizi kestik.. Ama aynı namaz kılan Müslümanları birbirlerine düşürme, aileleri ve kardeşleriyle aralarını bozma konusundaki ümidimizi yitirmedik.¹³⁷ Hatta başarılarımız sonucunda ümidimiz ve gayretimiz daha da çok arttı. Bu konuda öyle güzel başarılar elde ettik ki, kıldıkları namazları, tuttukları oruçları hep bu bozgunda boşa çıkardık.

Şimdi aileyi enkaza çevirdiğimiz bu bozgun planımızı teker teker inceleyelim:

✓ Anne-Babaya İsyan:

Sevgili evlatlarım!

Hepimizin bildiği gibi, hiçbir çocuk emir almaktan, nasihat dinlemekten hoşlanmaz. Tam tersi anne-babalar da emir vermeye ve nasihat etmeye bayılır. Böyle olunca ister istemez bir sürtüşme yaşanacaktır. Normalde bunlar çok problem olacak mevzular değilken, problem haline getirmek de bizim en doğal görevlerimizdendir.

Öyleyse her zaman yaptığımız gibi anne-baba ve çocukların arasını açmaya daha çok özen göstereceğiz. Bu konuda lütfen sadece çekirdek aileye yoğunlaşmayın. Eğer bir kadın kendisinin veya eşinin anne-babasına iyi davranmıyorsa, çocuğunu kaptık demektir. Bir erkek için de aynı şey geçerli. Dünyanın dört bir tarafında olan gelin-kaynana problemleri bizim uğraşlarımız sonucunda böyle yaygınlaştı. Çocuklara anne-babalarının örnekliğinde, anne-babaya nasıl isyan edileceğini öğretin.

Namaz kılabilir, oruç tutabilir, çevresine karşı çok faydalı olabilir.. Bunları da keşke yapmasın.. Ama eğer anne-babasına isyan ettirebiliyorsak, kıldığı namazdan çok fazla korkmamıza gerek yok. Bütün amellerini isyanının içinde eritebiliriz.

Onun için elinizi çabuk tutun. Her müslüman ailede hor görülen yaşlılar olsun. İtilen, boynu bükük anne-babalar olsun. Ve çocukların isyanları, hakaret ve alayları ayyuka çıksın. Ta ki dolaştığım sokaklardan seslerini duyabileyim. Duyduğum sesler adımlarıma güç, sevincime sevinç katsın!..

✓ Kardeşler Arası Bozgun:

Müslümanların nesillerinin devamı, sayılarının artması, aileye yeni üyelerin katılması her zaman matem nedenimiz olmuştur. İçimizdeki o korkuyu dindirmenin imkanı yok. Çoğu bizim olacak ama hadi ya içlerinden biri çetin ceviz çıkarsa! İçlerinden biri Ömer, biri Aişe olacak olursa!

Evlatlarım, korku bizi yerimizde durdurmamayı, daha çok kamçılayan şeydir. Müslüman neslin devam etmemesi için elinizden gelen her şeyi yapın! Korkularımızı asgariye indirin! Sonra kardeşler arasına girin. Kabil ile Habil'i nasıl birbirine düşürdüğümü hepiniz çok iyi biliyorsunuz. Anne-babalara yanlışlar, adaletsizlikler, ayrımcılıklar yaptırın! Çocukları bir an bile boş bırakmayın. İçlerindeki masum kıskançlığı gün yüzüne çıkarın. Masumiyetlerini ellerinden alın ve onları kıskançlıkla, hasetle baş başa bırakın. Sadece bunlarla da kalmayın; aralarına kin ve nefret tohumları saçın.

Bu konuda yardımcılarınız çok, kendinizi yalnız hissetmeyin. Televizyonlar günün her saatinde kardeş bozgununa yönelik yayınlar yapacaklar. Tek başına istediğini yapan, kardeşini dışlayan, fedakarlık

¹³⁷ Müslim/Münafikûn 65. Tirmizî/Birr 25. İbni Mâce/Menasik 76.

yapmaktan, yardım etmekten, sevmekten kaçınan, bencil, şımarık, hakaret eden, küçük gören, kötü davranan, vurup döven, öldüren bir kardeşlik profili hizmetimizdedir.

Aralarına fitne ve fesat sokmak, birbirleri hakkında onları şüpheye düşürmek, öldürmeye varıncaya kadar her türlü kötülüğü emretmek de bizim görevimiz. Kardeşine sınıksız bağlı kaç müslüman aile var söyler misiniz? Bu konuda zayıflar, güçsüzler. Biz de bu fırsatı değerlendirmeliyiz.

Aile içi kardeşliğin dışında, müslüman kardeşler arasındaki fitnele-rimiz de çok yaygın ve hepimiz tarafından bilinmektedir. Neredeyse hiç kimse bu tuzaklarımızdan kurtulamamıştır. Yağmurdan kaçayım derken doluya tutulanlar çok fazladır.

Bu konudaki çalışmaları da kesinlikle küçük görüp aksatmayın! Müslümanların birbirlerini sevmeleri, yardımlaşmaları, birlik olmaları demek, korkunç bir kıyamın sinyalidir. Ve sinyalden kısa bir süre sonra bu gerçekleşir. Böylece yeryüzündeki dostlarımızı ayaklarının altında çiğner geçerler. Buna fırsat vermeyin!

✓ Arkadaş Bozgunu:

Her ortamda kötü arkadaş grupları bulundurmaya eskisinden daha fazla dikkat etmeliyiz. Aile biraz daha korumalıdır. Girmemiz, çocuğu oradan çalmamız daha zor.. Halbuki ailesinin dışındaki arkadaş ortamında onu elde etmemiz daha kolay olacak. Çocuk elemanlarımızdan birkaçını bunların üzerine gönderin. Zaten çocuğun arkadaşına ihtiyacı vardır. Arkadaş ortamında her şey güzel, her şey tatlıdır. O ortamda günahlara alıştırmır ve ailenin verdiği hassasiyetleri yok ederiz.

Hele biraz büyüyünce çocuğun gözünü hep dışarıya, yani arkadaş çevresine çekmeliyiz. Ailesini çocuğu daha çok eleştirmeye, çocuğu da bunalıma sevk etmeliyiz. Çocuk için bunalım yeri ev olmalı, her şeyi unutup eğlendiği yer de arkadaşlarının yanı olmalıdır.

✓ Yalan:

Önceki oturumumuzda da bahsetmiştik; güveni ortadan kaldırmamız şart. Yalana yoğunlaşın. Ne yapıp edin, küçük de olsa, şaka da olsa bir yalan söyletin anne-babalara, çocuklara..

Birinci yalanı söylediğiniz zaman çok büyük bir başarı elde etmiş olursunuz. Ancak hemen sevinmeyin. İşiniz ondan sonra başlıyor. İnsanın vicdanıyla baş başa kalmaması, tevbe etmemesi ve düşünmemesi için elinizden geleni yapın. Önüne cicili bicili oyuncaklar atın. Televizyon bunların en güzeli.. İnsana pek çok şeyini unutturur, daha doğrusu düşünecek zaman vermez.

✓ Bozuk Bir Dil ve Konuşma:

“Çocukların bozuk veya düzgün konuşmuş olması arasında ne fark var?” diyebilirsiniz. Görünüşte pek bir fark yok gibi.. Ancak aradaki ince farkları açıklamama izin verin lütfen..

Muhammed’e Kur’an inmeye başladığı zaman hayrete düşmüştüm.. Çünkü Allah Arap dilinin bütün inceliklerini kullanmış, eşi benzeri bulunmaz bir kitap indirmişti.. Hem ayetlerin içeriği, hem telaffuz ve dilin etkileyici vurguları insanı çepeçevre kuşatıyor, bu kitaba kayıtsız kalmasına izin vermiyordu. Öyle ki, cinlerden bazı grupları da bu Kur’an’ı dinlemelerinden sonra safımızdan kaybettik.¹³⁸

Sonra Muhammed Kur’an’dan da aldığı güçle diksiyonun en üst seviyesini insanlığın gözleri önüne serdi. Tebliğini diksiyonuyla süsleyip insanlara götürdü. Öyle konuşuyordu ki, hiçbir dil konuşmalarına tercüman olamıyordu.. Ancak O’nun söylediği.. Nasıl söylemişse en güzeli oydu insanlara göre..

Ardından gelenler yine buna dikkat ettiler. Çocuklarına, gençlerine hep dili en güzeliyle konuşmayı öğütlediler.

Pek çok çabanın ve uzun süren uğraşların ardından, yavaş yavaş dilin de hakimi biz olmaya başladık. Dillerinde bozulmuş bir konuşma vardı.. Bunu düzeltmek içinse gayret etmeleri, çaba sarf etmeleri gerekiyordu.. Biz de; “Ne gerek var?” dedik.. “Öyle ya, nasıl konuşursan konuş, sanki bozuk konuşunca cehennem mi var?”

¹³⁸ Bkz: Cin Suresi.

Çalışma, başarma, gayret etme, aktif olma özelliklerini yavaş yavaş ellerinden aldığımız yeni nesil, diksiyonunu da güzelleştirmek için gayret göstermemeye başladı. Çocuklar ve gençler dillerini bilmesin, güzel konuşmasın, ifade edemesin! Bunun için var gücünüzle çalışın! Neden mi?

Çünkü eğer güzel konuşurlarsa, herkesi etkileyebilir, düşüncelerini kabul ettirebilirler.. Dikkat edin, müslüman çocuklar güzel konuşmasın, konuşmaktan utansın, pısırik ve içine kapanık olsun. Düşüncelerini dışa vurup savunmasın. Bu durumda zararları az olur.

Eğer bu çocuklar güzel konuşurlarsa, bizim kampanyalarımız onlara seviyesiz gelecektir. Televizyon gündemleri, internet ortamları, kötü arkadaş çevresinin muhabbetleri onlara basit gelecek, kendilerine yüksek seviyeli arkadaş ve ortamlar arayacaklardır.

Güzel konuşurlarsa, güzel de yazabilirler.. Bedenlerinin ulaşmadığı pek çok yere fikirlerini bulaştırabilirler.. Öyle olmadı mı, nice insanları zindanlara attırdık, sürgünlere gönderdik, onları kimsesiz, sessiz bıraktık.. Ancak bizden acısını çıkartırcasına yazdılar.. Sayfalar üzerinde bize meydan okudular.. Bedenleri elimizde kaldı, cesetleri zindanlarımızda.. Ancak kalemlerinden fırlayan kurşunların varış noktaları hesabımızı aştı.. Öldüler ama sözleri ölümsüzleşti.. Öldüler, yine rahat durmadılar, bize rahat vermediler.

İslam'ı yeryüzüne yaymanın en etkili yolu; güzel konuşmak, güzel yazmaktır. Bir gencin böyle olduğunu düşünün.. Zayıyatımızı tespit etmek mümkün olmaz.

Elimizden geldiğince dillerini bozacak, yerine batının ve batılın terimlerini yerleştireceğiz. Böylece seviye aramayacak, basit bir insan gibi basitliklerle oyalanacak. Çevreye de bir zararları olmayacaktır.

✓ Oyuncaklarımız:

Bugüne kadar insanları oyalamak için farklı farklı oyuncaklar imal ettik. Bunların arasında en çok tutan, her kesime ve her yaşa uyan oyuncaklarımız şunlar oldu: Televizyon, internet ve telefon..

Müslüman olmayanları burada muhatap almıyorum zaten.. Müslümanlara ilk başta hep sağdan yaklaşmalıyız. Aslında bu oyuncakla-

rımızın bir takım gerçek yararları ve faydaları mevcut.. Zararlı ve tehlikeli olan şeylerin üzerinden geçerek, faydalı şeylere onları yoğunlaştırmalıyız.

Mesela Filistin'de intifada başladı. Müslümanların yürekleri kan ağlıyor.. Radyo başlarında, günlük gazetelerle haberleri öğrenmek için gayret ediyorlar.. Bu dönemde pek çoğu bizim; "Filistin'i izlemek için, sadece haberlere bakmak için" gibi oltalarımıza takılıyorlar. Güzel bir televizyon evin baş köşesine konuyor.. Önce Filistin'le, haberlerle açılış yapılıyor.. Ardından o ev İsrail'e gönüllü teslim olmuş tuhaf bir Filistin oluyor.. Kalpler, beyinler sessizce ve habersizce işgal ediliyor.. İşte bu en büyük başarılarımızdan..

Hep sağdan yaklaşmak.. Sonra da; "Şu da güzel, içinde kötü bir şey yok ki!" söylemleriyle devam edip gidiyor..

İnternet de aynı şekilde.. İçinde pek çok İslamî ve faydalı site olduğu herkes tarafından malum.. Ama acaba kaç kişi bu faydalı sitelerden faydalanıyor? İşte burada kocaman bir soru işareti var.. Herkesin cevabını bildiği ama sustuğu bir soru işareti..

Günlük hayatı kolaylaştırma, iletişimi hızlandırma amacıyla alınan telefonlar da diğer bir oyuncağımız.. Bedava konuşma paketleri, yüzlerce sınırsız mesajlar.. Önemli olan insanları oyalayalım.. Çocukları, gençleri daha akılları başlarına gelmeden etki altına alalım.. Gözleri her an telefonlarında olsun.. Meşgul olsunlar.. Ne zaman kitap okumaya başlasalar veya ne zaman namaza kalkacak olsalar hep bir telefon sesi duysunlar.. Namazları geciksin, kitapları öyle açık kalsın önlerinde.. Hayırlar azalsın.. Sonra "Kötü bir şey yapmıyorsun ki!" diyelim.. Değil mi ama bunda ne kötülük var?

Oyuncaklarımızın hepsi güzel, hepsi masum.. Ancak vaktin ilahı biziz! Beyinlerin koordine merkezi biziz! Oyuncaklarımıza takılan insanları biz yönetiriz. Tuvalet gidecekleri zamanı bile biz belirleriz. Öyle dizi devam ederken tuvalet gidemezler, reklam arasını beklemliler.. Maç izlerken namaza kalkamazlar, birinci yarıyı beklemliler..

Bu konudaki başarımız gerçekten güzel derecede meyvelerini veriyor.. Ancak hiçbir zaman tam tamına değil.. Daha çok çalışmalı, oyuncaklarımızla meşgul olmayan tek bir müslüman aile bırakmamalıyız.

✓ Terbiyesizlik ve Kuralsızlık:

Allah, Muhammed'i hayatın her alanını kapsayan bir sistemi hakim kılmak için gönderdi.. Yemeği hangi eliyle yiyeceğine, saçını nasıl keseceğine, ne zaman yatıp ne zaman kalkacağına ve bunlara benzer pek çok şeye kurallar, adaplar getirdi..

Eğer bir aile çocuğuna küçükken bu adapları öğretir ve alışkanlık haline getirirse, yazıklar olsun bize! Çünkü o, dininin neredeyse yarısını öğrenmiş ve yaşamış demektir. Bu alışkanlıkları ondan söküp almanın zorluğunu ise hepiniz çok iyi bilirsiniz!

Çocuğun bu adaplara anne karnından başlayıp, altı-yedi yaşa kadar alıştığını biliyoruz.. Onun için bu dönemde çalışmalarımızı çok daha sıkı tutmalıyız. Anne-babalara elinizden geldiğince unutturun, onları gevşekliğe sevk edin. "Daha zamanı var. Büyüdüğünde şöyle yaparsın, böyle edersin" deyin. Geciktirin, erteleyin.

Öğretmeye, alıştırmaya çalıştığında çocuğu huysuzlaştırın. Anne-babaya; "Fazla baskı yapıyorsunuz, çocuk dinden nefret edecek. Daha o çok küçük.. Neden hapsirince "Elhamdulillah" demesi için bu kadar ısrar ediyorsunuz ki? Büyüyünce nasıl olsa der" deyin..

Mümkün olduğunca iki tarafı da adap kurallarından ve sünnetlerden uzaklaştırın. Evde televizyon varsa, zaten işimiz kolaylaşacak, televizyon adapları çocukta alışkanlık haline gelecektir. Yani anne-babayı durdurun, aksi tarafı da çalıştırın. Böylece bizim istediğimiz kuralları alışkanlık haline getirmiş bir genç ortaya çıksın.

Yahudi ve Hristiyan dostlarımıza gerçek eğitimin nasıl olduğunu öğrettik. Onlar, yedi yaşından önce çocuklarının hayatına ve aklına kendi saçma-sapan dinlerini nakşediyorlar. Dudasız sofraları, kutsal kitabın okunmadığı günleri olmuyor. Üç yaşındaki bir çocuk bile başı sıkıştığında, diz üstü çöküp ellerini birleştirerek Tanrısına yalvarıyor.

Müslüman aileler ise çalışmalarımız sonucunda, bunların ilerde öğrenileceğini, baskı yapmanın doğru olmadığını, kendi haline bırakılması gerektiğini düşünüyorlar.. Düşünsünler.. Çok iyi oluyor! Kendi haline bırakılan çocuklar bizim için en iyisidir! Boş bıraktıkları temiz sayfalara biz itinayla kara kalem çalışması yaparız. Merak etmesinler..

Sevgili evlatlarım!

Bu oturumumuzun da sonuna gelirken, hepinizden çok güçlü ve yürekten bir alkış istiyorum.. Namazlarına engel olamasak da, aralarını açtığımız için, onların vakitlerine hakim olup yönettiğimiz için, başı boş bıraktıkları çocuklarının karakterlerini çizdiğimiz için.. Bu hepimizin başarısı.. Öyleyse hep beraber alkışlayalım..

Meydanda çok güçlü bir alkış sesi koptu..

O arada yine Azâzil'in sesi duyuldu:

-Şimdi ekrana gelecek görüntüler ve yazılar karşısında en büyük öfkenizi kuşanın. Sakın ümitsizliğe kapılmayın! Yılmayın! Yıkılmayın!

ANNE-BABAYA SEVGİ VE SAYGI

“Rabbin, O’ndan başkasına kulluk etmemenizi ve anne-babaya iyilikle davranmanızı emretti. Eğer onlardan biri veya ikisi yanında yaşlılık devresine ulaşırlarsa, onlara “Öf” bile deme. Onları azarlama ve güzel söz söyle. Onlara acıyarak üzerlerine alçakgönüllülük kanadını ger ve de ki; “Rabbim onlar beni küçükken nasıl terbiye ettilerse, sen de onlara merhamet et, onları esirge.” (İsra 23-24)

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Yazıklar olsun ona! Yazıklar olsun ona! Yazıklar olsun ona! Sahabeler:

-Ey Allah’ın Rasülü! Kime yazıklar olsun? diye sordular.

-Anne-babasına veya bunlardan birine yaşlılık zamanında ulaşır da cehenneme giren kimseye yazıklar olsun, buyurdu.”¹³⁹

Anne-babaya karşı sevgi ve saygı duymak, onlara güzel muamele ve iyilikte bulunmak İslam ahlakının ve müslüman ailenin temelidir. Onca ayet ve hadisten aldığımız emirlere, sahabelerin güzel ve titiz örnekliklerine rağmen, anne-babaya karşı sevgi ve saygı sorununuz had safhadadır.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Ümmetim şu onbeş özelliğe sahip olduklarında kendilerine ardına belalar iner...”

4-Kişi hanımının sözünü dinleyip annesine karşı geldiği

5-Arkadaşına iyi davranıp babasına saygısızlık yaptığı zaman...”¹⁴⁰

İçinde bulunduğumuz dönem, Rasulullah (s.a.v)’ın geleceğini bildirdiği dönemdir. Bilmeyen insanlar bir yana, bugün müslüman ailelerin çocukları bile anne-babalarını sevmediklerini ve saymadıklarını her fırsatta gösterir duruma gelmişlerdir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“...Cariyenin efendisini doğurması kıyametin alametlerindendir..”¹⁴¹

Bu terim; çocukların anne-babalarına, sanki onları doğuran, büyüten kendileriymiş, anne-baba onlarmışçasına davranmaları demektir. Bugün anne-babalar yüzlerini yere eğmekte, çocukları onları azarlamaktadır. Anne-babalar alttan almakta, çocukları seslerini yükseltmektedir. Anne-babalar gönüllerine göre gitmekte, çocukları istediklerini emretmektedir.

Şeytanın tuzakları ve toplumun yanlışları müslüman ailelerin çocuklarına bile bulaşmış, bu konuda ciddi yaralar almalarına neden olmuştur. Ama kontrol bu noktada da şeytanın elinde değil, anne-babaların elindedir. Çocuklarımızda İslam merkezli bir anne-baba anlayışının oturması için aşağıdaki maddelere dikkat etmeliyiz.

1-Sevgi ve Saygıda Model Oluşturmak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“..Babalarınıza iyi davranınız ki, oğullarınız da size iyi davran-sın..”¹⁴²

İnsan ne ekerse onu biçeceği muhakkaktır. Bu konuyla ilgili gerçek hayatta gördüğümüz, duyduğumuz pek çok hikaye vardır. Çünkü cezası en çabuk verilen ve ahirete ertelenmeyen suç; anne-babayla, akrabalarla güzel ilişkiyi kesmek ve zulmetmektir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Sevabı en hızlı ve çabuk verilen davranış; iyilik yapmak ve akrabalarla iyi ilişkileri devam ettirmektir. Cezası en çabuk verilen kötülük ise; zulüm ve akrabalarla ilişkiyi kesmektir.”¹⁴³

Çocuklar ister-istemez anne-babalarını taklit ederek büyürler. Anne-baba, anneanne, babaanne ve dedelere güzel davranarak kendi geleceklerini hazırlarlar. Yaşlıları sevgi ve şefkatle gözetken, onları yük görmeyen, onlara “Üf” demeyen, kalplerini kırmayan, hizmet ve hürmette birbirleriyle yarışan anne-babalar, çocukları için en güzel örnekliği yaparlar.

Bu durumda çocuğun; “Siz sanki anne-babanıza güzel davranıyorsunuz da benden de aynı şeyi istiyorsunuz? Geçen gün babam babaanne; “Uf be anne, abartma her şeyi” demişti. Sen de dedeme; “Karışma işimize” demiştin” gibi mazeretlerini çürütmüş oluruz.

¹³⁹ Müslim/Birr 9-10. Tirmizi/Daavat 110.

¹⁴⁰ Tirmizi/Fiten 2308.

¹⁴¹ Müslim/İman 1. Ebu Davud 4695. Tirmizi 2610. Nesai/İman 6.

¹⁴² Hakim el-Müstedrek 6/154.

¹⁴³ İbni Mace/Zühd 23. Ebu Davud/Edeb 43.

2-Kuşak Çatışması Düpedüz Palavradır:

Çocuklarla anne-baba arasındaki tartışmalar birbiri ardınca devam eder, huzursuzluk had safhadadır. Çözüm mü? Onu herkes kendince biraz düşünse de, faaliyete geçirme konusunda kimse kımıldamamaktadır. Bu durumda söylenen en yerinde söz; “Ne yapalım canım, kuşak çatışması!” olur. Aslında bunun Türkçesi şudur: “Çözüm bulacak, uygulayacak cesaretimiz yok! Bizim de dediğimiz dedik, onlarınki de! Anlaşılan anlaşılamayacağız. Tek anlaşılamayan biz miyiz sanki? Ezelden beri hep böyle olagelmiş. Çaresiziz işte, kuşak çatışması.”

Evet, çocukların çoğu konuda anne-babalarını anlamaları için zaman gerekir, büyümeleri, bazı şeyleri görüp geçirmeleri gerekir. Ancak bunun adı; “Kuşak Çatışması” değildir. Dikkat edersek bu sözcüğü de çocuklarımıza öğreten; “Sizinle bizim aramızda uzun sürecek bir çatışma, kavga ve savaş var” mesajı veren biziz. Yoksa onlar nerden bilsinler kuşakların çatıştığı uydurmacasını?

Tek yapmamız gereken şey; 10-15 yaş küçük düşünmek.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Çocuğu olan onunla çocuklaşsın.”¹⁴⁴

Çocuğumuz altı-yedi yaşını geçtikten sonra ayrılıkların, çatışmaların daha çok arttığı döneme gelmiştir. Bu dönem ergenlik çağında artarak devam eder. Çatışmayı ve ayrılığı başlatan şeyler ise genelde anne-babaların söz ve davranışlarıdır:

-Bu elbiseyi giymekten ne anlıyorsun bilmem! Aptallara benzemişsin! Doğru düzgün bir şeyler giyin!

-Bu film ne kadar da saçmaymış! Onca CD’nin arasında bunu mu beğendin?

-Evin içinde koşturup durmaktan ne zevk alıyorsun? İnsan gibi otursana bir kenara!

-Kocaman mahallede gittin de şununla mı arkadaş oldun? Zaten nerde kötü çocuk var, sen onun yanındasın!

Bu sözleri söylemeden, çocuğumuza yaptıklarını beğenmediğimizi, onun değer verdiklerine değer vermediğimizi göstermeden önce lütfen durup düşünelim. 10-15 yaş küçük düşünelim. Onun zevk aldıklarından hiç mi zevk almamıştık? Büyüklerin onaylamadığı şeylerde hiç mi

ısrar etmemiştik? Herkesin hayatında mutlaka bu tezi onaylayan pek çok örnek vardır. Böyle söyleyip kuşakları çatıştırmak yerine, birleştirici sözler tercih etsek ne kaybederiz? Onlar daha küçükler, adımları küçük.. Biz onlara doğru kocaman, geniş, şefkatli ve yakın bir adım atsak..

-Bu elbiseyle daha mı çok rahat ediyorsun? Güzel, ben olsam ben de onu tercih ederdim.. Oyun oynamak için gayet rahat.. Ama misafirlik için başka bir şey tercih edebilirsin, yine de sen bilirsin..

-Bu filmi beraber izlediğimiz iyi oldu. Anlat bakalım, sence filmin vermek istediği mesaj neydi? Bir başka sefere de şunu izleyelim. Seninle film seyretmek zevkli oluyor.

- Küçük hanımımız bugün çok sevinçli, yerinde duramıyor! Ben de küçükken senin gibi hoplaya zıplaya yürürdüm. Ama büyüyünce insanın ayakları yavaşlıyor. Gel yanıma da, iki büyük insan gibi oturarak sohbet edelim seninle..

-Ahmed’le mi tanıştınız oğlum? Umarım iyi bir arkadaşdır. Mahallemizde güzel arkadaşlar bulacağından eminim. Bir okul çıkışı arkadaşlarını yemeğe getirebilirsin, tanışmış oluruz.

Bütün bu ifadeler, çocuğumuzun karşısında değil, yanında olduğumuzu ona hissettirir. Yanındayken, onu onaylıyorken gördüğümüz yanlışları düzeltir, daha güzele yönlendiririz. Böylece çocuğumuz da bundan rahatsız olmaz, kabul etmesi kolaylaşır.

Kuşak Çatışmasının üzerine şimdi kalın bir çizgi çekmenin ve çocuklarımıza doğru güzel bir adım atmanın tam zamanı.. Allah mı, yoksa peygamber mi demiş, çatışacaksınız diye.. Her duyduğumuza da inanmayalım..

3-Çocuklar Ayna Görevi Yaparlar:

“Dünyanın en harika gözlemcileri çocuklardır” desek abartmış olmayız. Anne-babalarının her söz ve davranışını dikkatle inceler, başka davranışlarıyla ilişkilendirir ve son noktayı koyarlar.

Küçük bir çocuk anne-babasına; “Kes sesini!” diyorsa, cevabı çok basittir, anne-babası çocuğa aynı şeyi söylemiştir de ondan. Bir çocuk; “Banane üzülürseniz üzülün çok mu umurumda!” diyorsa, anne-babası çocuğa mutlaka; “Üzüldüğün şeye bak! Saçma sapan bir şey için ağlamayı kes artık” demişlerdir.

Sevgili anne-babalar! Lütfen çocuklarımızı bu konuda gözlemleyelim, “Çocuklar Ayna Görevi Yapar” demekte ne kadar haklı olduğumuzu

¹⁴⁴ Camiu’s-Sağır 8975.

muza göreceğiz. Çocuklarımız geleceğimize yaptığımız en büyük yatırım, hazırladığımız en önemli sermayedir. Eğitimleri konusunda ne kadar titiz davranırsak, sermayenin bize kar olarak dönmesi de o kadar güzel ve sürekli olacaktır.

Ben Anne Olsaydım..

Rehberlik dersi öğretmeni, öğrencilerden “Sen Anne Olsaydın” başlıklı bir kompozisyon hazırlamalarını istedi. Özellikle ergenlik dönemindeki öğrencilerin katılımı bu konuda ön plandaydı ve hayli geniş yazmışlardı. Öğrencilerden biri uzun kompozisyonunun arasında şunlara da değiniyordu:

“..Ben anne olsaydım eğer, çocuğuma asil ve önemli bir insanmış gibi değer verirdim.. Ben anne olsaydım eğer, çocuğumla akla gelebilecek en anlamsız ama en eğlenceli şeyler yapabileceğimiz bir zaman ayırırdım..”

14 yaşındaki kız öğrenci baştan sona haklıydı.. Tek problem; anne-babaların çocuklarını küçük görmeleri, onların eğlencelerini basit bulup eleştirmeleri, kısacası onları onaylamamalarıydı.. Aslında çocukların istediği küçücük bir şeydi: Anne-babaları tarafından onaylanmak..

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Çocuklarınızın size iyilik etmeleri konusunda kendilerine yardım edin. Çocuklarına bu konuda yardım etmeyen anne-baba, bile bile onların kendisine isyan etmesine sebep olur.”¹⁴⁵

4-Usulüne Uygun Olarak Hayır Diyebilmek:

Çocuklarımız genelde; “Sözümü dinlersen seni severim” gibi sözlerle yetiştikleri için, isteklerine “Hayır” cevabı alınca sevgisizliğin ve saygısızlığın son sınırına kadar ulaşabilirler.

Onların isteklerini yerine getirirken, hiçbir şeylerine karışmazken harika anne-babalar oluruz. Ama “Hayır” dediğimizde onların gözünde, çocuğunu düşünmeyen, onun mutluluğunu önemsemeyen, onu hiçe sayan bir anne-baba oluruz. Bu konuda en acımasız eleştiri ve suçlamalara maruz kalırız. Kapı çarpmalar, küsmeler, ters cevap vermeler ve daha neler neler..

Aslında bütün bunlar hayır demekten değil, hayır demenin biçiminden kaynaklanır.

-Ne işin varmış arkadaşında? Ben tanımadığım yerlere çocuğumu gönderemem!

-Bu saatte sana nerden şeker bulayım? Evde yok diyorum, anlamıyor musun?

-Bugün işim başımdan aşkın! Parka gidemeyiz. Hevesini yarına sakla!

Çocukların isteklerine genelde yukarıdaki örnekler eşliğinde “Hayır” deriz. Böyle söylememiz ise, onların kendilerine değer vermediğimizi, onları anlamadığımızı hissetmelerine ve tepki göstermelerine neden olur. Çocuklarımızın istek ve arzularının yanında olduğumuz, paylaştığımız takdirde aynı tepkileri almamız.

-Arkadaşını evinde ziyaret etmek istemeni anlıyorum ve bunun senin için ne kadar önemli olduğunu biliyorum. Sana güveniyorum ama diğer insanlara çok güvenemiyorum. Beraber gidebileceğimiz bir gün ayarlasak? Böylece ikimiz de bu konuda daha rahat ederiz.

¹⁴⁵ Mecmeu’z-Zevaid/Heysemi 8/146.

-Canın şeker mi istiyor? Benim canım da şimdi şeker istedi. Şöyle bir tabak dolusu rengârenk şekerler olsaydı, ikimiz karşılıklı otursaydık, beraber yeseydik ne güzel olurdu değil mi? Şimdi hava karanlık, dışarıya çıkamayız. Yarın seninle inşaalah şekerlerimizi alalım olur mu? Sen hangi renk almak istersin?

-Parka gitmek seni mutlu edecek değil mi? Bunu biliyorum ve seni mutlu etmeyi her şeyden çok istiyorum. Senin parkta oyun oynadığını seyretmek benim için çok zevkli oluyor. İşlerimi bitirmem için bana yardım eder misin? Böylece parka gitmek için daha çok vaktimiz olur..

“Evet.. Bunlar çok güzel, gayet hoş sözler ama bize uymaz” mı diyoruz yoksa? Kendimizi azıcık değiştirmeye, cümlelerimizi biraz daha tatlılaştırmaya yanaşmıyor muyuz?

Şöyle bir kıyas yapacak olursak; kendi bildiğimiz usulde “Hayır” demeye devam ettikçe, çocuklarımızın gözünde anlayışsız olmaya, onlardan ters tepkiler almaya, uzun müddet bağırıp çağırarak onlara dil dökmeye mecbur olacağız.

Ama cümlelerimizin tarzını değiştirdiğimiz zaman, çocuklarımıza yakınlaşmış, onları kırmamış, onlardan ters tepkiler almamış ve uzun süre dilimizi yormamış olacağız.

Çocuklara; “Anne-babalar çocukların her istediğine evet mi demelidir?” diye sorduğumuzda, hepsinin cevabı; “Hayır” oldu. Aslında onlar da “Hayır” demenin kaçınılmazlığını, gerekliliğini biliyorlar. Tepkileri Hayır’a değil, Hayır demenin biçimlerine!..

5-Sevgi ve Şefkatin Kullanılmasını Engellemek:

Hayatta her şey yeterli olunca güzel.. Sevgi, şefkat, disiplin, otorite ve aklımıza gelen her şey.. Azı veya fazlası zarar..

Çocukların sınırsız bir şekilde yararlandıkları tek kredi; anne-babalarının sevgi ve şefkatleridir. Elbette ne olursa olsun, anne-baba çocuğuna karşı sevgi ve şefkati elden bırakmayacaktır. Ama çocuk eğitimini iyi bilen bir anne-baba, çocuğunun bu özelliklerini kullanmasına, bunları fırsat bilmesine de izin vermeyecektir.

Şunu unutmayalım; tutarlı, kararlı, azimli ve güçlü olduğumuz zaman, çocuklarımızın gözünde önemli ve saygıdeğer oluruz. Şefka-

tinden dolayı sürekli hataları görmezlikten gelen, hiçbir şeye ses çıkaramayan, her şeyin çocuğunun gönlünce olmasını isteyen bir anne-babayı, çocuklar gözlerinin yaşına bile bakmadan çok kolay harcarlar. Çocukluklarından itibaren anne-babalarına seslerini yükseltmeye, onları azarlamaya, büyüdülerinde bunu daha da ileri safhalara götürmeye başlarlar.

Anne-babalarını azarlayan, döven, evden atan yetişkin çocuklar duymuşsunuzdur mutlaka.. Olayın arka planına baktığımız zaman perişan durumdaki anne-baba şöyle der; “Biz onun bir dediğini iki etmedik, yemedik ona yedirdik, cebini harçlıksız bırakmadık, her istediğini yaptık.. Nedir bu başımıza gelenler?”

Nedeni gayet basittir; çocuk sevgi ve şefkati sınırsız bir şekilde kullanmış, anne-babayı ezmiştir. İhtiyacı kalmayınca da başından atmıştır. Çocuğun bir dediği iki edilmez olur mu hiç? Gün gelir sonsuz sayı bile edilir! Yüreğimizi kavi turalım; sevgimiz, şefkatimiz kadir-kıymet bilmeyenlerin elinde çarçur olacak kadar değersiz değil! Anne-baba olmak başlı başına bir güçtür. Başımızı dik turalım, eğilmeyelim. Her şeyimiz yerinde, yeterli ve gerektiği gibi olsun..

GENÇLERE TAVSİYELER

Sen, bir gülün en güzel mevsimini yaşayan çocuk!

Sen, alnındaki en ince çizgide; “Lütfen bana değerli olduğumu hissettirin” yazısını taşıyan çocuk!

Sen, gözleri çakmak çakmak, bakışları aydınlığa tutulmuş çocuk!

Sen, damarlarındaki kanın coşkuyla çağıladığı, yerinde duramayan, kabına sığmayan, adına nice sahifeler yazdıran çocuk!

Sen, boyun büyüse de büyümeye niyeti olmayan, o halinle sevimli, o halinle güzel çocuk!

Sevgili arkadaş, güzel kardeş..

Biliyorum, büyüdüğünü ve artık kendi başına karar verebileceğini düşünüyorsun.. Bütün içtenliğimle katılıyorum sana.. Anne-babanın sürekli ne yapacağını söylemeleri zoruna gidiyor, değil mi? İçinden; “Bu kadarı da fazla!” diyorsun.. Kızıp bağışmamak, kapıları çarpma için kendini zor tutuyorsun.. Bazen azıcık bile dediklerini yapmak içinden gelmiyor, biliyorum.. Ne desen haklısın..

Sana; “Şöyle davran, böyle yap” diyecek değilim, büyükler gibi.. Benimkisi dostça bir teklif sadece, kabul edersen eğer..

Gel seninle el-ele tutuşup saçlarımızı rüzgarlarla savururcasına delice koşalım uzun uzun.. Şimdi herkesi, her şeyi bir kenara bırakalım.. O çocukların duygularına en güzel tercümanlığı yapan, gençlerin göz bebeği, Hasan ve Hüseyin’in sevgilisine doğru atalım adımlarımızı.. Kim ne derse desin, biz derdimizi O’na anlatalım.. Dermanımızı O’nda bulalım.

-Sevgili peygamberim! Ben bir çocuk iken Rabbimi nasıl razı edebilir, cennetin yolunu nasıl bulabilirim? diye soralım..

1. Cevap:

“Allah’ı razı etmek; anne-babayı razı etmekten geçer. Allah’ı öfkelen-dirmek ise; anne-babayı öfkelen-dirmekten geçer.”¹⁴⁶

“..Anne-baban senin cennetin veya cehennemindir.”¹⁴⁷

“Anne-baba, cennet kapılarının en iyisidir. Artık ister o kapıya sahip ol, ister onu elinden kaçır.”¹⁴⁸

Sevgili arkadaşım.. Yüzünde hoşnutsuzluk izleri mi görüyorum? Yo, ben yanılmış olmalıyım.. Biz peygamberi canından, anne-babasından bile çok seven çocuklarız.. İşte şimdi senden duyduğum o söz ne güzel: “Canım sana feda olsun ya Rasulallah! Anam-babam sana feda olsun ya Rasulallah!”

Yaşa be, canım arkadaşım benim! İşte bu sensin! Biliyorum, önce anne-baba konusu gündeme gelince içinden yine isteksizlik geldi. Belki de en zor konu bu. Aranızda pek çok problem varken, pat diye düzelmez hiçbir şey.. Ama sen peygamberimiz istedi diye, aldırmadın hiçbir zorluğa! Senden beklediğim buydu zaten! Sen geleceğin beklenenisin! Sen bu halinle büyük, bu halinle değerlisin!

2. Cevap:

“..İnsanlar arasında en yakın dostluk kurmana, sevmene ve hizmet etmene layık olan kişi annendir, annendir, annendir. Sonra da babandır.”¹⁴⁹

“..Annene hizmet et. Çünkü cennet onun ayaklarının altındadır.”¹⁵⁰

Görüyor musun arkadaşım, Peygamberimiz şimdi de bize onları nasıl razı edeceğimizi, nasıl cennetimiz haline getireceğimizi gösteriyor.

Yakın dostluk - Sevgi - Hizmet

İlk adımda istenen şeyler bunlar. Ne dersin, yapabilir miyiz? “El-bette” dediğini duyar gibiyim. Canım arkadaşım, bunları yaptığımız

¹⁴⁶ Tirmizi 1899.

¹⁴⁷ İbni Mace/Edeb 1.

¹⁴⁸ İbni Mace/Edeb 1. Ebu Davud/Edeb 119. Tirmizi 1900.

¹⁴⁹ Buhari/Edeb 4. Müslim/Birr 1. İbni Mace/Vesaya 4. Ahmed 2/327.

¹⁵⁰ Nesai/Cihad 6. Ahmed 3/429.

zaman, emin ol diğerlerini yapmamız daha da kolaylaşacak. Sana söz veriyorum.

Çünkü eğer anne-babamızla yakın bir dostluk kurabilirsek, onların bize nasıl baktıklarını gerçekten anlayacağız. Aslında kızgın anlarında söyledikleri gibi değil hiçbir şey. Biz onların canlarıyız, bir deşsen içlerini.. Gözyaşlarıyla beraber anlatırlar bize olan sevgilerini.. Böyle olunca, sevdiğimizizi görünce sevgimiz kat kat artacak onlara.. Sonra sevgimiz canlı bir hizmete dönüşecek.. Hizmet ettikçe sevgimiz, sevdikçe dostluğumuz artacak.. Bir de bakacağız ki, aslında hiç de zannettiğimiz gibi değilmiş onlar..

3.Cevap:

“Babanın önünden yürüme. Onun hoşlanmayacağı ve karşı çıkacağı bir şey yapma. Ondan önce oturma. Onu adıyla çağırma.”¹⁵¹

İşte sevgili arkadaşım, üçüncü emir bizden hizmetin adabımız olmasını istiyor. Anne-babamıza olan saygımızın artması için bir takım şeylere dikkat etmeliymişiz meğer.. Anne-babamıza evin en rahat köşesini göstermek, onların oturmasını beklemek, onları kapıya kadar uğurlamak, ayakkabılarını almak, ceketlerini tutmak, havlularını ellerine uzatmak, rahatsız olacakları şeyleri yapmamak, onlara yaşıtımız gibi davranmamak, saygıdeğer olduklarını her fırsatta hissettirmek görevlerimizdenmiş..

Ne dersin arkadaşım, zor mu olur? Şimdiye kadar pek alışmadık ya.. Olmaz inşaallah değil mi? Zaten bir başlarsak, inanıyorum arkası gelecek bu işin..

4.Cevap:

“Kim rızkının genişletilmesini ve ömrünün uzatılmasını isterse, anne-babasına iyilik yapsın.”¹⁵²

Git gide işler bizim lehimize dönmeye başladı değil mi? Başlangıçta biraz zorlanacağımız açık zaten.. Ama ne güzel şey; anne-babaya güzel davrandığımız takdirde, rızkımızın çoğalması, ömrümüzün uzaması.. Bu iş hoşuna gitmeye başladı, değil mi arkadaşım?

¹⁵¹ Mecmu'z-Zevaid/Heysemi 8/137.

¹⁵² Buhari/Edeb 12. Müslim/Birr 20. Ebu Davud/Zekat 45.

5.Cevap:

“Bir adam Rasulullah (s.a.v)'a gelerek:

-Ey Allah'ın Rasulü! Büyük bir günah işledim, benim tevben kabul olur mu? diye sordu. Rasulullah (s.a.v):

-Annen var mı? buyurdu. Adam:

-Hayır, cevabını verdi. Rasulullah (s.a.v):

-Peki teyzen var mı? diye sordu. Adam:

-Evet, cevabını verdi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):

-O halde teyzene iyilik et, buyurdu.”¹⁵³

Sevgili arkadaşım! Hem dünyada avantajlı hem ahirette! Bir günah işlediğimizde, büyük bir günah olsa bile (Allah korusun) tevbenin yolu, anne-babaya iyilik etmekten geçiyor. Eğer onlar yoksa teyze, amca gibi diğer yakınlar devreye giriyor.

Başlangıçta kolay gibi gözükse de, tam anlamıyla bir iyilikte bulunmak sanırım her yiğidin harcı değil.. Ama inanıyorum ki, biz gerçek yiğitlerden olacağız..

6.Cevap:

“Anne-babaya isyan etmenin dışında, dilediği bütün günahları Allah kıyamet gününe kadar erteler. Fakat anne-babasına isyan eden kimsenin cezasını ölmeden önce dünyada iken verir.”¹⁵⁴

“Anne-baba çocuğuna bakar ve çocuklarının davranışlarından dolayı mutlu olurlarsa, o çocuğa bir köleyi azat etme sevabı verilir.” Sahabelerden biri:

-Peki ya Rasulullah, eğer anne-baba bu şekilde çocuğuna üç yüz altmış defa bakarsa onun sevabı nedir? diye sordu. Rasulullah (s.a.v) şöyle cevap verdi:

-Allahu ekber! Allah en büyüktür! Onun vereceği sevap ise şanına yarasır!”¹⁵⁵

Sevgili arkadaşım, mükâfatı ne güzel değil mi bu işin? Anne-babamız bize baktıkları zaman halimizden memnun olsalar, kalpleri

¹⁵³ Tirmizi/Birr 6. Ahmed 2/14.

¹⁵⁴ Hakim el-Müstedrek 6/793.

¹⁵⁵ Mecmeu'z-Zevaid/Heysemi 8/156.

mutlulukla dolsa, demek sevaplarımız kat kat artacak.. Ama onlara isyan ettiğimiz zaman cezası pek çetin! Hem de geciktirilmeden, daha dünyada iken başımıza gelecek.. Allah korusun kardeşim.. Aklı başında olan hiçbir kimse bile bile buna yanaşmaz değil mi? Çok şükür, aklımız başımızda bizim.. Şimdiye kadar değilse de bundan sonra başımızda olacak..

Bir tarafta anne-babamızı memnun etmek ve cenneti hak etmek, diğer tarafta onlara isyan etmek ve cehennemi boylamak.. Tercih şimdi bizim..

Tabi Allah'a isyan etmemizi emrederlerse o zaman itaat yok onlara.. "Namazını boş ver, daha çocuksun. Başını örtme, daha küçüksün. Anneler isteyince yalan söylemek sevaptır. Günahı sana olmaz, benim boynuma" diyorlarsa eğer, orada duracağız işte.. Zaten biz cennete gidelim diye bunca şeyi değiştirdik! Adres değişirse olmaz bu iş, değil mi arkadaşım?

Ne diyor Rabbimiz:

"..Eğer onlar, seni bilgin olmayan bir şey hakkında bana ortak koşman için zorlarsa, onlara itaat etme. Onlarla dünyada güzellikle geçin.." (Lokman 15)

Yanlış emirlerine itaat etmeyeceğiz. Ama dünyalık şeyler konusunda güzellikle geçineceğiz.

Yolumuzun sonuna geldik canım arkadaşım.. Aslında daha Peygamberimizin söyleyeceği çok şey var da, biz hele bunları bir halledelim. Daha sonraki yolculuğumuzda da onları öğreniriz..

Yol arkadaşım, can yoldaşım..

Seninle bambaşka güzel oldu yolculuğum.. Ne diyeyim, Allah bana da sana da kolaylıklar versin kardeşim.. Ödülü büyük, kendisi zor bir işe sıvadık kollarımızı.. Biz başladığımız işi bitiririz Allah'ın izniyle..

Sana son bir müjdeyle veda etmek istiyorum:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Rüyamda kendimi cennette gördüm. Orada Kur'an okuyan birinin sesini duydum. Onun kim olduğunu sorduğumda; "Harise b. Numan" dediler." Sonra Rasulullah (s.a.v) Hz. Aişe'ye şunları söyledi:

*-İşte gerçek iyilik budur! Gerçek iyilik budur! Harise, insanlar içinde annesine en çok iyilik edendi."*¹⁵⁶

Hoşça kal canım kardeşim.. Anneciğine ve babacığına dostluk, sevgi ve hizmette kal.. Cennet'le kal..

"Annem Dostummuş Meğer.."

14 yaşındaki genç kız bu sözlerle başlıyordu mektubuna..

"Annem dostummuş meğer.. Yanı başımda duran, dönüversem görebileceğim dostummuş.. Aslında benim için çok şeyini feda etmiş.. Ve hep döneceğim günü beklemiş.. Ama ben gerçek dostumu unutmuşum.. O benim için gizlice uğraşırken görememişim.. Ne kadar da katılmış kalbim.. Şimdi ağlıyorum dostumu yeniden keşfetmenin mutluluğuyla.. Meğer beş dakika konuşmak neleri değiştiriyormuş..

Annem de elimden gitmeden, bir şeyleri fark ettirdiğin için çok teşekkür ederim Allah'ım.. İnsan hep elindeki alınınca anlar ya kıymetini.."

KARDEŞLİK ADABI

“Mü'minler ancak kardeşirler.. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun. Umulur ki size merhamet edilir.” (Hucurat 10)

Çocuğun ahlakî ve sosyal eğitiminde “kardeşlik” unsuru, anne-baba kadar önemli ve üzerinde titizlikle durulması gereken bir konudur.

Aile; anne-baba ve çocuklardan oluşan minyatür bir devlettir. Sahne arkası bir çalışma, prova niteliğindedir. Bu küçük devlet sayesinde, çocukların kişilikleri ve şahsiyetleri inşa edilir, topluma titiz bir elle hazırlanır. Kardeşlik de ilk önce ailede başlar. Kardeşlik ilişkileri sağlam bir temel üzerine oturtulan çocuklar, toplum içindeki din kardeşleri ve arkadaşlarıyla güzel ilişkiler yaşayacaklardır. Ailede kardeşlik ilişkileri oturmayan çocukların, toplumdaki ilişkilerinde problem yaşamaları kaçınılmazdır.

1-Tek Çocuk:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Evlentiniz ve çoğalınız. Çünkü ben diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla övüneceğim.”¹⁵⁷

Tek çocuğun duygusal gelişim ve sosyal açıdan, kardeşli çocuklara göre daha geride olduğu tartışılmaz gerçeklerdendir. Eğer Allah vermeyi dilemişse, anne-baba çocuğunun eğitimine yardımcı olması için ona kardeş istemelidir. Anne-babanın çocuğuna öğretmekte zorluk çektiği pek çok şeyi, kardeşler bir oyun sırasında birbirlerine öğretir ve benimsetirler.

Tek çocuk ise; sürekli anne-babadan ilgi bekler. Onların gözdesidir. Sevdiklerini paylaşamaz. Kimi zaman annesini bile babasından kıskanır. Anne-babanın sevgisi tek çocuğa fazla gelir, çocuk bu sevgiyi kaldıramaz. Topluma karışmayı çok sevmez, çünkü diğer çocuklar arasın-

da hareket etme özgüveni oluşmamıştır. Eve bir çocuk gelse tedirgin olur. Paylaşma davranışını kazanması zordur. Genelde toplumda “Şımarık ve bencil” olarak tanımlanan kişilerdir.

Tabii tek çocuk olup böyle olmayanlar olduğu gibi, kardeşli çocuklar arasında da yukarıda sayılan özelliklere sahip olanlar vardır. Genel anlamda ise, tek çocuğun hayata hazırlanması daha güçtür.

2-Yeni Kardeş Geliyor:

Kıskançlık ve haset duyguları insanın fıtratında vardır. İslam, bu duyguları eğitip “Hayırda yarışma, hayra gıpta etme” biçiminde yansımaları sağlar. Kardeşler arası kıskançlık ise ilk olarak, hepimizin bildiği Hz. Adem’in oğulları Habil ve Kabil arasında baş göstermiş, kıyamete kadar da devam edecek olan engellenemez bir vakia olmuştur.¹⁵⁸

Yeni bir kardeşin aileye katılması yönünde alınan sinyaller, elbette ki en çok büyük kardeşi etkilemektedir. “Pabucunun dama atılma” korkusu çocuğun içinden çıkmaz. “Saltanatım sarsılıyor! Annem-babam elimden alınıyor. Her şeyimi onunla paylaşmam isteniyor” gibi hislerde bulunması ilk etapta normaldir.

Yeni gelen kardeşle aralarında 2-3 yaş bulunan çocukların, bu işi kabullenmesi, 6-7 yaş bulunan çocuklara göre daha kolaydır. Çünkü 6-7 sene tek başına saltanat sürmek ve bu saltanatının bir başkası tarafından sarsılması çocuğa daha zor gelir. Kıskançlık kökünden kazanılabilecek bir şey değildir. Bunu normal bir durum olarak kabul etmemiz gerek. Ancak kıskançlığın ileri boyutlara ulaşmaması, çocuğun ruh sağlığını etkilememesi için anne-babanın önemle dikkat etmesi gereken şeyler vardır:

a-Bebekle Büyük Kardeş Arasında İletişim Kurmak:

Çocuğa hiçbir şey söylememek, hamileliği gizlemek çözüm değildir. İlk aylarda çocuk fark etmeyecektir, anne-babanın da bunu hemen söylemesi gerekmemektedir. Ancak ilerleyen aylarda çocuk annesinin fiziksel değişimini kendince yorumlamaya çalışacaktır. Yaşı büyükse anlaması daha çabuk olur. Küçükse uzun bir süre isteyebilir.

¹⁵⁷ İbni Mace/Nikah:1.

¹⁵⁸ Bkz: Maide 27-31

“Allah’ın ailemize yeni bir kardeş göndermesi” şeklinde güzel bir anlatımla çocuğa kardeşinin haberi verilir. Anne, bebekle büyük kardeş arasında köprüdür. Hamilelik döneminde; “Seni merak eder diye be-beğimize seni anlattım. Dedim ki, kardeşin çok güzel bir çocuk. Çok sevimli, terbiyeli, çalışkan” vb. sözlerle bebekle büyük kardeş arasında duygusal bir bağın kurulmasını sağlamaya çalışmalı, bebekten büyük kardeşe iyi dilekler götürmelidir.

Doğumdan önce ve doğduğu sırada büyük kardeşe hoşlanacağı bir hediye hazırlayarak; “Eminim ki, kardeşin büyüdüğünde sana güzel hediyeler almak isteyecek. Ben şimdilik onun yerine sana bu hediyeyi aldım. Bakalım beğenecek misin?” şeklinde sunulmalıdır.

Böylece büyük kardeş ilk etaptan itibaren mümkün olduğunca olumlu bir ortama çekilmiş olur.

b-Abi-Abla Olmak:

Pek çok anne-baba çocuğun kıskançlık duygusunu ortadan kaldırmak için; “Kocaman abi oldun, abla oldun” ifadelerini sık sık kullanırlar. Ama iyi niyetli bu girişim, bir hata olarak kendilerine döner.

-Sen abisin! Yemeğini dökmeden ye!

-Sen artık ablasın! Altını ıslatamazsın!

-Kocaman abi oldun! Uslu uslu otur artık!

Dikkat ettiğimizde bu ifadelerin çok kullanıldığını anlamamız zor değildir. Çocuk “Abla veya abi” olmak istememektedir. Bu bizim zorla ona biçtiğimiz bir rolden ibarettir. Hâlbuki o da küçük bir çocuktur, ne olduğunu, başına ne geldiğini anlayamamıştır. Daha büyümemişken boyundan büyük roller vererek onu tahrip ettiğimiz farkında mıyız?

Çocuğun bu büyük role verdiği tepki; daha çok küçülme olur. Abi-abla olmak şöyle dursun, bebeğin yaptığı pek çok şeyi yapmaya başlar:

-Altını ıslatır

-Elini emer, ağzına sokar

-Tırnak yer

-Emzik, biberon emer

-Konuşmasını bebekleştirir

-Gereksiz yere ağlar

-Öncelik ister

Kardeşi olmadan önce çocuktan ne bekliyorsak, nasıl davranıyorsak öylece davranmamız onun ruh sağlığı açısından daha uygundur.

Çocukta bebekleşmeye doğru giden değişikliğin altında yatan bir başka sebep daha vardır: Çocuk anne-babanın bebekle ilişkisini her an gözlemlemektedir.

Bebek altını kirlettiğinde annesi yüzünde gülücüklerle temizliğe başlar. Bu arada bebeğe; “Oh, aferin bebeğime, rahatlamış” şeklinde iltifatlarla bulunur. Bunu gören büyük çocuk; “Kardeşim altına yaptığımda annem onu seviyor, ben de yapayım” diyerek masum bir adım atar. Çok geçmeden; “Anne altıma yaptım” şeklinde müjdeli bir haber verir.

Tabii beklenmedik bir şey olmuştur. Anne çıldırma noktasında. Hiç altına yapmayan çocuk nasıl olur da şimdi yapar? Kızar, bağırır; “Kocaman oldun! Pis çocuk! Terbiyesiz! Utanmıyor musun? Bebek misin sen! Bir daha yaparsan poponu çakmakla yakarım!” Bu arada bacaklarına da birkaç kez vurur.

Çocuk nereden geldiğini şaşırmıştır. Sevmek için attığı masum bir adım, daha çok itilmesine neden olmuştur. Annesinden korkar ama devam eder. Hedefi; annesinin gündemine girmek, kızdırarak da olsa kendisiyle meşgul etmek ve ondan intikam almaktır.

Bazı anneler ise, büyük çocuğun ruh sağlığını güya dikkate alarak; “Ay! Ne kadar pis kokuyor! Yaramaz bebek seni! Benim oğlum hiç böyle yapmaz! Abisi bu bebeği çöpe atalım mı, bak ne kadar pis olmuş!” derler. Çocuk annesinin samimi olmadığını adı gibi bilmektedir ve bu sadece iki kardeşin arasını açmaya yarar.

Doğru olan davranış biçimi ise; olayı abartmamak ve doğal davranmaktır. Bir bebeğin altını kirletmesi müjde niteliği taşımadığı gibi, çöpe atılma sebebi de olamaz.

“Bebeğimiz altını kirletmiş, hadi temizleyelim. Sen bebekken sen de altını böyle kirletiyordun, ben de temizliyordum seni. Sonra sen

büyüdü ve tuvalete gitmeye başladı. Bebeğimiz biraz büyüyünce o da tuvalete yapacak. Sen ona ışığı açarsın değil mi? Çünkü onun boyu yetişmeyebilir” şeklinde yalan ve abartıdan uzak bir ifade tarzı seçilmelidir. Olay yine bir uyum içinde kapanır.

Ancak çocuğumuz bütün bunlara dikkat etmemize rağmen, hala altını ıslatmak gibi davranışlarını sürdürüyorsa, kızmak, tehdit etmek çözüm değildir. Sevgiyle yaklaşılmalı, tuvalete özendirilmeli, uygun davranışa teşvik edilmeli, gerekirse uzman yardımına başvurulmalıdır.

c-Çocuktan Yardım İstemek:

Annenin; “Ben bebekle ilgileniyorum, bir de seninle nasıl ilgileneyim. Çekil kenara!” demesi, çocukta “Dışlanıyorum, ikinci plana itiliyorum” hissi oluşturur. Büyük kardeş bebeğin bakımı gibi işlere dâhil edilmelidir.

-Hadi kızım, kardeşine bir bez getirir misin, altını değiştirelim.

-Sen maşrapayla su döker misin, kardeşini beraber yıkayalım.

Bu tür ifadeler kullanarak büyük kardeşin dışlanmasına ve ikinci plana itilmesine engel olmalıyız.

d-Vakit Ayırmak:

Yeni bebek gelince diğer çocuklara ve bir büyük kardeşe yeterince zaman ayrılamamaktadır. Anne doğum sonrası halsiz ve bitkindir. Geceleyin bebeğin uyandırmasıyla uykusuz kalır. Gündüzleri misafir trafiği.. Çoğu zamanını dinlenerek ve bebekle ilgilenerek geçirir.

İşte bu hassas dönem, büyük kardeşin kıskançlığını kesin delil ve sebeplere bina ettiği bir dönem olur. Bebek günde kaç kez annesini emer, hep onun kollarında veya ayağında uyur. Yatağının yanı başında yatar. Hep o, hep o’dur. Büyük kardeş ses çıkarsa suç olur.

-Şiştt! Bebeği uyandıracaksın, sessiz ol!

Bu hassas dönemde annenin onca zorluğa rağmen biraz daha fedakâr olması gerekmektedir. Zaten müslüman bir hanım için “Anne” demek, fedakârlığın zirvesi demektir. Yatağında dinlenirken çocuğunu yanına alıp onunla sohbet eder, masal anlatır, başını okşar, kucaklayıp öper. Özellikle uyuyacağı zaman yatağının yanına gelir, sevgiden yok-

sun bir şekilde uyumasına imkân vermez. Çünkü çocuk hangi duygularla yatarsa, geceleyin uykusu esnasında o duyguları pekişip sağlamlık kazanacaktır. Annenin uyuma öncesinde çocuğun yanında olması, dualarını okutması, başını okşayıp öpmesi, iyi geceler dilemesi çocuğun olumlu bir gece geçirmesine yardımcı olacaktır. Yanağına konan bir öpücük yüzüne bir gülümseme yayılacak ve sabah o öpücüğün gölgesinde gözlerini açacaktır.

Baba da bu konuda annenin yükünü hafifletmeli, çocuğuyla mümkün olduğunca fazla vakit geçirmelidir. Bu durumda çocuktaki kıskançlık seviyesi minimuma indirgenmiş olur.

e-Dikkatini Dağıtmak:

Eve gelen yeni bebek sayesinde, bütün program bebeğe göre yeniden hazırlanır. Herkesin konuşma ve ses seviyesi bile bebek merkezli belirlenir. Çocuğun da içten içe tek gündemi dünyasını işgal eden bu minik varlıktır.

Anne-baba bu dönemde çocuğun dikkatini olumlu başka şeylere yönlendirmelidir.

-Anne hasta, gelen-giden de çok, çocuk televizyon izlesin. Bilgisayar oyunları oynasın!

-Çocuğu bir haftalığına anneannesine gönderelim. Evin kargaşasından, bebekten uzakta kalsın.

Bu tür yaklaşımlar çözüm değil, tam tersine zulümdür. Çocuk kendisinin bilinçli olarak televizyona veya anneanneye terk edildiğini düşünür. Nasıl olsa anne-babasının yeni bir çocukları olmuştur, kendisi eskisi kadar önemli değildir.

Çocuk kendisi istemediği takdirde evden gönderilmemelidir. Gönderildiği zaman da bu gece kalma şeklinde değil, gündüz birkaç saat geçirme şeklinde olmalıdır. Çünkü -kendisi istese de- geceyi anne-babasından uzakta geçirmek, çocuğun yanlış duygularını pekiştirmek için fırsat bulması demektir. Çocuk evde, anne-babasının yanında bulunduğu halde, dikkati olumlu diğer şeylere yönlendirilir.

-Yaşına uygun yeni bir boyama kitabı ve boya kalemleri alınabilir. Anne-babasıyla beraber boyama yapar. Kabiliyeti ve el becerisi gelişir. Takdir edilir, beğeni dolu sözcükler sarf edilir.

-Hafıza ve el becerisini geliştirici yap-boz oyuncaklar alınabilir. Anne-baba da oyunlara katılır. Çocuğun yeni bir ilgi alanı olur.

-Renkli masal kitabı serisi alınır. Anne-baba dönüşümlü olarak çocuğa masal okuyabilir. Masal kahramanlarının örnek davranışları çocuğun olumlu davranmasına zemin hazırlayacaktır.

-Faydalı CD'ler çocukla beraber seyredilebilir.

- Baba boş vaktinde çocuğu parka veya uygun olan gezmelere götürebilir. Çocuğunun elinden tutarak yürür, onunla sohbet eder, oyun oynar. Bir sabah ekmeğini çocukla beraber almak bile onun ruhsal gelişimine sevgiyle katkıda bulunmak demektir.

-Bahçeli evlerde, yaz günlerinde çocuğa bahçeyle ilgilenme, ekme ve sulama görevi verilir. Apartmanlı evlerde ve kış günlerinde ise, saksıda çiçek yetiştirme, küçük kutuya sera kurma, pamuklara fasulye, nohut ekme imkânları sağlanır. Toprak, çocuğun buhranlarını kolay atlatmasına sebep olur.

-Sık banyo yapması sağlanır. Su çocuğun stresini azaltır.

f-Bebeği Abartmak:

Aslında çocuk eğitimin özü; güzel bir doğallıktır. İfrat-tefrit çizgilerinde seyrettiğimiz için onca yanlış karşımıza çıkmaktadır.

Anne-baba, aile dostları, gelen-giden herkes bebeği ballandıra ballandıra sever. Hepimiz pek ala biliriz; şapır şupur öpmeler, sayısız iltifatlar.. Subhanallah! Ne var ya, Allah'ın yarattığı bir can işte.. İbret alarak baksak, usulca koklasak, sonrasında da normal bir insan gibi davransak ne kaybederiz?! Hiçbir şey..

Abartılı davranışlar esnasında diğer kardeşin orada olması önemsenmez, ne hissedeceği düşünülmez. Nice zamandan sonra çocuğun şaşkın ve masum bakışları fark edilir:

-Aa! Sen burada mıydın? Gel, gel.. Ben bunu sevmem seni severim. Tu! Kaka bebek! Benim kızım tertemiz, mis gibi..

Maalesef bunu yapan sadece misafirler değildir. Anne günde kaç kez bu hataya düşer. Baba işten gelir gelmez bebeğe koşar. Lütfen ço-

cuğumuzun ruh sağlığı ve güzel bir kardeşliğin oluşması için normal davranalım. Sevgide ve nefrette ölçüyü elden bırakmayalım.

Odaya girdiğimizde iki çocuk da orada bulunuyorsa, önce büyük çocuk kucaklanmalı, ona iltifat edilmeli sonra bebek öpülmelidir. "Aman abisinin yanında çocuğu hiç öpmeyelim" davranışı da sakıncalıdır. Normal bir sevgiden sonra, büyük çocukla sohbete devam edilmelidir. Böylece çocukta; "Beni de kardeşimi de seviyorlar. Beni ihmal etmiyorlar" anlayışını yerleştirecektir.

Bebeklerin ilk konuştukları sözcükler, ilk yaptıkları hareketler abartılı bir sevinç gösterisiyle karşılanır. "Agu" demesi, dilini çıkarması, emeklemesi, yürümesi.. Akşam eve gelen babaya verilen ilk müjde bebekle ilgilidir. Telefon görüşmesinde karşıdaki kişi; "Bebek nasıl?" diye sorar. Anne en sevdiği konu açılmış gibi heyecanla bebeğin yaptıklarını bir bir anlatır. Diğer çocuğun bundan ne kadar etkilendiği hesaba katılmaz.

Bu gibi konularda eşit davranılmalı, mümkün olduğunca bebek gündemi abartılmamalıdır.

g-Hediyeler:

Çocuğun kıskançlığını tetikleyen bir diğer şey ise; bebeğe alınan hediyelerdir. Yeni doğan bebeği görmeye giderken kıyafet cinsinden şeyler götürmek, önemli geleneklerimizdendir. Güzeldir, hoştur ancak usulüne uygun olmadığında ciddi bir sorun haline dönüşür.

Bu konuda yine önemli görev anne-babaya düşmektedir. Bebeğin ihtiyaçları alınırken, çocuğa da mutlu olacağı bir takım hediyeler hazırlanmalıdır. Ayrıca yakın akraba çevresine bu konuda hatırlatma yapılabilir, teyzeye, halaya, anneanneye, babaanneye.. "Abimize de hediye almayı unutmayın" tarzında şaka yollu bir giriş yaparak, çocuğun bu konudaki hassasiyetini anlatabiliriz. Gelen hediye bir çorap olsa dahi, çocuk hediyeye değil, kendisinin düşünülüp düşünülmediğine bakacaktır.

Ayrıca anne-baba önceden küçük hediyeler hazırlayabilir. Eğer gelen misafir buna dikkat etmemişse, hazırlanan hediye ortaya çıkarılarak durum kurtarılmaya çalışılır.

h-Çocuklar Arasında Ayrımcılık:

Sevgi, ilgi ve hediye çocuklar arasında eşit davranmak Rasulullah (s.a.v)'in tavsiyesi ve sünnetidir:

“Allah, öpmeye varıncaya kadar çocuklarınız arasında adil davranmanızı sever.”¹⁵⁹

“Rasulullah (s.a.v) 'ın yanında bir adam oturuyordu. Derken adamın oğlu çıkageldi. Adam oğlunu öptü ve dizinin üzerine oturttu. Ardından kızı geldi; onu ise öpmeyi ve önüne oturttu. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):

“İkisine de eşit davranmalısın, buyurdu.”¹⁶⁰

12 yaşlarındaki bir çocuğun o günlerdeki en büyük problemi şuydu: “Annem ablama sarılıyor, onu öpüyor. Beni de görmezlikten geliyor. Sonra ben geceleri yorganı başıma çekip bunun için ağlıyorum..” Anneyle konuşulduğunda ortaya çıkan sonuç şu oldu; anne kesinlikle hiçbir art niyete sahip değildi. Problem halledildi ama keşke o çocuk bunları hiç düşünmese, hiç ağlamasaydı.. Bazen farkında olmadığımız hatalar hiç umulmadık yaralara yol açabilir. Çocuklardaki gönül yarası ise kolay kolay tamir edilmez.

Kardeşler arası bir başka ayrım konusu ise; sürüşmeler ve kavgalarda yüklenilen, öncelikli görülen taraftır. Küçük çocuğu genelde koruması gereken bir varlık olarak görürüz. Bu sebeple sürekli koruma maksatlı; “Kardeşini üzme! Elindekini alma! Vurma!” gibi uyarılarda bulunuruz. Bu durumda büyük çocuk; “Annem-babam her zaman beni haksız buluyorlar” yargısına varacak, kardeşine karşı kıskançlığı ve düşmanca tavırları artacaktır. Anne-babasının yanında iyi görünüp aba altından sopa gösterecektir. Yalnız kaldıklarında ise ipler onun elindedir.

Bilmem, hiç dikkatinizi çekti mi, kardeşler arasında bir kavga olduğu zaman, anne-babanın ağzından çıkan ilk isim; büyük kardeşin ismidir. Bu tamamen haksız bir yargılamadır. Bilmeden, dinleyip araştırmadan büyük kardeşi suçlamayalım. Bazen anne-babalar bildikleri halde; “Sen büyüksün, idare ediver. O sana vuracak tabi, sen vurma!”

¹⁵⁹ Camiu's-Sağır 1895.

¹⁶⁰ Mecmau'z -Zevaid 8/156.

anlayışını çocuğa empoze etmeye çalışırlar. Çocuk bu iyi niyeti tam tersi olarak anlamakta gecikmez. Bu iyi niyet sayesinde büyük çocuk hırçınlaşır, küçük çocuk ise şımarıklaşır.

Bunun yerine kızılması gerektiğinde iki tarafa birden kızalım. Ceza verilmesi gerektiğinde küçük demeyip küçüğe de uygun bir ceza verelim. Küçüğe; “Sen küçüksün, istediğini yapabilirsin! Aklın ermez nasıl olsa, biz seni koruruz” mesajını kesinlikle vermeyelim. “Kardeşler birbirlerine bu şekilde davranamaz, ikinizi de uyarıyorum” diyerek kesin konuşalım. Bu durumda iki taraf da hatalarının bedelini ödeyeceklerini anlamakta zorluk çekmez ve eşitlik sağlanmış olur.

3-Kardeşler Arası İlişkiler:

1-Selamdan Sevgiye Uzanan Yol:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“..Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz şeyi size bildireyim mi? Aranızda selamı yayınız.”¹⁶¹

“Şu üç şey seni müslüman kardeşine samimi olarak sevdirebilir. Bunlardan birincisi; selam vermektir.”¹⁶²

Selam; aile içi ve sosyal çevrede yaygınlaştırılması gereken önemli sünnetlerdendir. Kardeşlik eğitimine katkısı da büyük ölçüdedir. Eve girerken, çıkarken, mutfaka girerken selam vermek davranışı aile tarafından küçük yaşta kazandırılmalıdır.

Bunun yanı sıra çocuğa selamın ifade ettiği anlam da anlatılmalıdır:

-Selam, seni seviyorum, senin cennete girmeni istiyorum, sana bir zararım dokunmayacak, yüzüne veya arkandan senin için bir kötülük düşünmeyeceğim, benden yana sevgi ve selamet içindesin, demektir. Eğer insan bu duygularla selam vermiyorsa, onun selamı “Hello” demekle aynıdır.

2-Değer Vermek, Yer Açmak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“..Kardeşini sana samimi olarak sevdiren şeylerin ikincisi; yanına geldiğinde ona yer açman, değer verdiğini göstermendir.”¹⁶³

¹⁶¹ Tirmizi 2510.

¹⁶² Câmiu's - Sağır 1871

Bu da küçüklükten itibaren kazandırılması gereken bir davranıştır. Kardeşlerden biri odaya girdiği zaman, sanki o hiç yokmuş gibi davranmak, bir mesele konuşulduğunda onu dışlamak, değer vermemek anlamına gelir. Bunun için önderimiz Rasulullah (s.a.v), yanımızda kardeşimize yer açmamızı, ona değer verdiğimizizi göstermemizi tavsiye etmiştir. Sofrada yanımızda yer açmak, “Gel burası boş, burayı sana ayırdım” işareti vermek, sevginin değer vermeye dönüşmüş biçimidir.

3-En Sevddiği İsimle Hitap Etmek:

“..Kardeşini sana samimi olarak sevdiren şeylerin üçüncüsü ise; ona en sevdiği ismiyle hitap etmendir.”¹⁶⁴

Sevgi ve bağlılığın artmasında hitabın çok önemli rolü vardır. Anne-babalar bazen sevecen tarzda çocuklarına kötü hitap ederler. Bu, ne anne-baba için ne de kardeşler için meşru görülen bir davranıştır. Anne-baba çocuklarını olumsuz lakaplarla çağırılmamalı, kardeşlere de bu konuda kararlı bir tutum sergilemelidir. İki ismi olan çocuğa en sevdiğiyle hitap etmek; “Senin sevdiklerini dikkate alıyorum” anlamına gelecektir. Kardeşler arasında da sevilen isim ve lakaplarla hitap edilmeli, hoşlanılmayan isim ve lakaplar ise terk edilmelidir.

Kendisine; “Dört göz!” denilen çocuk, gözlük takmak istemez. “Kekeme” denilen çocuk, konuşmak istemez.

Rabbimiz şöyle buyurur:

“..Birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın. İmandan sonra fasıklık ne kötü bir isimdir. Kim de tevbe etmezse, işte onlar zalimlerdir.” (Hucurat 11)

4-Küçük Görmemek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Müslüman kardeşini küçük görmek sana kötülük olarak yeter.”¹⁶⁵

Anne-baba, çocukların birbirlerinden farklı olan kabiliyet ve yeteneklerini güzel bir yönde kullanmalıdır. Bir çocuğa; “Sen ablandan

daha zekisin. Sen kardeşinden daha beceriklisin” demek, birbirlerini küçük görmelerine, gurur ve kibre kapılmalarına sebep olur. Çocuk; “Anne, ben ablamdan daha zekiyim, değil mi?” diye sorduğunda anne; “Her birinizin birbirinden farklı özellikleri olacak. Sen ablandan daha zeki olabilirsin ama ablanın da disiplinli çalışması, aldığı görevi başarıyla tamamlaması gibi pek çok güzel özelliği var. Senin de öyle.. Bizler birbirimizden daha üstün olduğumuzu değil, birbirimize nasıl faydalı olabileceğimizi düşünmeliyiz. Sen bu güzel zekânla ailemize, kardeşlerine faydalı olabiliyorsan bu çok güzel bir şeydir. Ama eğer “Ben daha zekiyim” diye övünürsen, kardeşlerinle olan güzel dostluğunu kaybedebilirsin” şeklinde açıklamalar yapılmalıdır.

Ayrıca kardeşlerin birbirlerine; “Sen bu işi beceremezsin! Sen bu kafayla anlayamazsın!” demelerine izin verilmemeli, yukarıdaki hadis ve örnek çerçevesinde durum izah edilmelidir.

5-Küsmemek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Müslümanın, müslümana üç günden fazla küsmesi helal değildir. Karşılaştıkları zaman biri yüzünü bir tarafa çevirir, diğeri öbür tarafa. O ikisinden en hayırlısı; önce selam verip barışandır.”¹⁶⁶

Küsmek; anne-babadan öğrenilerek kazanılan bir davranış biçimidir. Tartışmaya, fikir belirtmeye, çözüm bulmaya açık olmayanlar küserler. Küsmek; sevgiden, ilgiden, yardımlaşmadan ve paylaşımdan yoksun bırakmak demektir.

Anne-baba, küsme eyleminden kesin bir kararlılıkla uzaklaşmalı, çocuklara da bunun çözüm olmadığı örneklerle anlatılmalıdır. Çocuklara bu konu üzerinde küçük dramalar yapmaları veya sahabe örnekleri canlandırmaları istenir. Oyunda; küsmenin kalbi yaraladığı, sorunlara konuşarak çözüm bulunacağı, Allah’ın insanlara anlaşmaları için dil nimetini verdiği, en hayırlı kişinin önce selam vererek barışan olduğu gibi noktalara değinilmelidir. Oyun sonunda ise, aile bireylerinin bu konudaki görüşleri alınır ve ortak bir karara varılır.

¹⁶³ Câmiu’s – Sağîr 1871

¹⁶⁴ Câmiu’s – Sağîr 1871

¹⁶⁵ Buhari/Edeb 34. Müslim/Bir ve Sıla 17. Tirmizi 1927.

¹⁶⁶ Buhari/Edeb 62. Müslim/Birr ve Sıla 8. Tirmizi 1932. Ebu Davud 4914.

6-Zulmetmemek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Müslüman müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez. Bir tehlike karşısında onu yalnız bırakmaz...”*¹⁶⁷

Zulüm; güzel sözle kötü sözün, olumlu davranışla olumsuz davranışın yerini değiştirmek, yani bir şeyi, diğer bir şeyle takas etmek demektir. Güzel söz yerine kötü söz, zulümdür. Olumlu davranış yerine olumsuz davranış, zulümdür.

Kardeşler arasında yaşanan kavgalar ve sözel atışmalar her ailenin önemli problemlerindendir. İnsanı canından bezdiren, “Söyleye söyleye dilinde tüy bitiren” bu eylemin maalesef kökten çözümü imkânsızdır. Yapmak istediğimiz şey ise, bunu asgariye indirmektir.

Çocukların birbirleriyle kavga etmelerinin nedenleri genel anlamda şöyledir:

“İnsan gerçekten çok kavgacı ve tartışmacıdır” (Kehf 54) ayetinden anladığımıza göre bu, çocuğun yapısında vardır. Çocuk kavgayla kendini ortaya koyar, sözel ve fiziksel kuvvet kullanır. Hiç kimseyle kavga etmemiş olan çocuklar, normal değillerdir. Ruh sağlıklarında ciddi problemler vardır. Aynı zamanda her gördüğüne saldıran çocuk da normal değildir. Ama çocuğun kardeşleriyle sürtüşmesi, kavga etmesi - aşırıya kaçmadıkça- normaldir.

-Anne-babanın ilgisini çekmek, gündem oluşturmak, kendilerine kızılmasıyla sözel, vurulmasıyla fiziksel sevgi ihtiyacını olumsuz bir şekilde karşılamaya çalışmak için de çocuklar kavga ederler.

Kavgalar karşısında bize düşen rol ise şudur:

-Çocuklarımızın sevgi ihtiyacını karşılamakta cimri davranmıyalım. Onlara zaman ayıralım, bol bol konuşup sohbet ederek ilgimizi belli edelim. Sarılma, okşama, öpme gibi fiziksel sevgi ihtiyaçlarını da karşılayalım.

-Kavganın çocuğun fıtratından gelen bir duygu olduğunu bilelim ve kavgaları abartarak kendimizi üzmeylelim.

-Çocuklarımızla “merhamet, şefkat, anlayış gösterme” gibi konuları konuşup tartışalım. Bu konularla ilgili faydalı CD ve kitaplardan yararlanalım. Şiddetli kavgaların sonuçlarını beraberce düşünüp belirleyelim.

-Gündelik kavgaların nedenlerini dinlemeyelim. Kavgaları dinlememiz, onların şovlarını yakından izlediğimizi düşünmelerine neden olur. Tartışan, birbirlerini şikâyet eden, mızıklayan çocuklarımızın yanına gidelim. Bağırmadan sakın bir şekilde elimizi havaya kaldırıp “Dur!” işareti yapalım. Bu onların dikkatlerini çekecek ve susmalarını sağlayacaktır. Bundan sonra da kararlı bir sesle: “Hepiniz oturun ve dikkatle beni dinleyin! Ne oldu diye sormuyorum! Ne olduğunu bilmek de istemiyorum! Bundan böyle tartışmalarınızı dinlemeyeceğim. Aranızdaki sorun her ne ise, sakince konuşun ve ortak bir çözüm bulun!” diyelim. Büyük ihtimalle anne-babanın bu kararlılığından etkilenecek sorunlarını kendileri çözümleme yoluna gideceklerdir. Doğru olan da budur; her problemi biz çözersek eğer, onların problem çözme kabiliyetleri nasıl gelişecektir?

-Birbirlerine karşı haddi aştıkları ve zarar verici şiddet kullandıkları takdirde, kavgalara dalmamız kaçınılmazdır. Bu durumda taraflara uygun cezalar vermeli, birbirleriyle oynama ve beraber olma imkânlarını belirli zaman dâhilinde kısıtlamalıyız.

7-Hoşlanmadığı Şeyleri Yüzüne Söylememek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“İki müslüman Allah’ın aralarına koyduğu emniyetle oturup kalırlar. Öyleyse kardeşlerden birinin diğerine, hoşlanmayacağı bir şey söylemesi helal olmaz.”*¹⁶⁸

“Ben arkasından konuşmuyorum ki, yüzüne de söylüyorum veya söylerim” gibi ifadelerin toplumumuzda kullanımı çok yaygındır. Çocuklarımıza kardeşlerin birbirlerinin yüzlerine karşı da kırıcı ve hoşlanılmayan tarzda konuşamayacaklarını anlatmalıyız.

Çocuklarımızın bu konuyu daha iyi anlamaları için küçük deneyler yapabiliriz. Oğluna insanları her kıştığında tahtaya bir çivi çakmasını söyleyen ve çıkarıldığında ise hala yerlerinin delik olduğunu gösteren babanın yaptığı deney çok güzeldir. Aynı şekilde, cam bir kavanozu

¹⁶⁷ Buhari/Mezâlim 3. Müslim/Birr 58.

¹⁶⁸ Camiü’s-Sağır 2576. Kitabu’z-Zühhd ve’r-Rekaik/Abdullah ibni Mübarek 691.

çocuklarımızın önünde -tuz buz olmayacak şekilde- büyük parçalar halinde kırabiliriz. Sonra bu parçaları yapıştırıcıyla bir araya getiririz. Deney sonunda çocukların görüşlerini alır, konu üzerinde konuşuruz. Kardeşinin kalbini kırdığında, sonra tekrar özür dilese bile o kırıkların yeterince geçmeyeceğini çocuğumuza gösterebiliriz.

8-Hoşlanmayacağı Şekilde Arkasından Konuşmamak:

"Bir adam Rasulullah (s.a.v)'a:

-Gıybet nedir? diye sordu. Rasulullah (s.a.v):

-Kardeşini hoşlanmayacağı şekilde anmandır, buyurdu. Adam:

-Peki, söylediğim şey gerçekten onda varsa? diye sorduğunda Rasulullah (s.a.v) şöyle cevap verdi:

*-Söylediğin şey onda varsa gıybet etmiş, yoksa iftira etmiş olurum."*¹⁶⁹

Gıybet; çocukluk alışkanlığıdır. Anne-babasının insanların arkasından olumsuz bir şekilde bahsettiklerini gören çocuk, ailesi ve çevresi hakkında olumsuz konuşmakta bir sakınca görmeyecektir. Anne-baba bu konuda dikkat etmeli, çocuklarını ve çevredeki insanları uyarmalıdır. Çocuğa gıybetin tehlikelerini ve kardeşinin ayıbını örtmenin mükafatı anlatılmalı, günlük hayatta birbirlerini uyarma kararı alınmalıdır. "Ne yapacaktık? Kardeşimizin ayıbını örtecektik" tarzında kararlı ama yumuşak hatırlatmalar, çocuğun bu konuda hassas olmasını sağlayacaktır. İlerleyen zaman diliminde Allah'ın izniyle çocuk da ailesini ve çevresini bu konuda uyarmaya başlar.

9-Kardeşini Savunmak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Kim yokluğunda kardeşinin, ırzını, şerefini ve benzeri şeylerini kötülöklere karşı korur ve savunursa, Allah da kıyamet günü o kişinin yüzünü cehennem ateşinden korur."*¹⁷⁰

Şeytan ve yandaşları kardeşi kardeşe düşürme konusunda çok hızlırlar. Bu konuda yetersiz ve deneyimsiz olan kimseler, şeytanın attı-

ğı oltalara hemen takılırlar. Birileri kardeşi hakkında olumsuz şeyler anlatacak olsa; "Doğru olabilir mi? Acaba mı ki?" gibi kuşkular insanın beynini kemirir, nihayet o kardeşten kopuşuna zemin hazırlar.

Çocuğumuz bunun şeytanın işi olduğunu bilmeli, böyle bir durumda ise; "Müslümanın böyle konuşması yakışık almaz! Kötü zanda bulunamayız! O öyle biri değil" deyip son noktayı koymalı.

10-Kusur Araştırmamak, Casusluk Yapmamak:

Rabbimiz şöyle buyurur:

"..Birbirinizin kusurlarını araştırmayın, birbiriniz hakkında casusluk yapmayın.." (Hucurat 12)

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"..Kim dünyada müslüman kardeşinin ayıbını örterse, Allah da kıyamet gününde onun ayıbını örter.."*¹⁷¹

Şeytan şüpheyne, şüphe araştırmaya, araştırma casusluğa, casusluk kanıt bulmaya, kanıt bulmak da bağların kopmasına neden olur.

Anne-baba daha küçük yaşta çocuklarına; "Şikayet etmiyoruz!" uyarısında bulunmalıdır. Daha sonra kardeşimizde örttüğümüz her ayıp için, kıyamet gününde Allah'ın da bizim bir ayıbımızı örttüğü hikâyesel tarzda anlatılmalıdır. Casusluğun sonucu ve ayıp örtmenin sonucu konuşulmalı, iyilik sevdirmeli, teşvik edilmelidir. Çocukların bununla ilgili uygulama yapmaları, bu konuda yarışmaları istenebilir.

Eğer anne-baba çocuklarının ayıplarını örtmüyor, üstünden uzun zaman geçmiş hatalarını ortaya döküyorlarsa, bu çalışmaların hiçbir faydası olmayacaktır.

11-Sırrını Saklamak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Bir kimse arkadaşına sırrını söylediğinde bu sır, emanettir. Başkalarına söylemesi helal olmaz."*¹⁷²

Ayrıca Rasulullah (s.a.v) çocukların küçük yaşta sır saklama ahlakını edinmelerini sağlamıştır.

¹⁶⁹ Buhari/Edeb 46. Müslim/Birr ve Sıla 20. Tirmizi 1934.

¹⁷⁰ Buhari/Edeb 34. Müslim/Birr ve Sela 17. Tirmizi 1931.

¹⁷¹ Buhari/Edeb 34. Müslim/Birr ve Sıla 17. Tirmizi 1930.

¹⁷² Ebu Davud 4869.

Enes (r.a) şöyle anlatıyor:

“Ben çocuklarla birlikte oynarken Rasulullah (s.a.v), bize geldi ve beni bir iş için bir yere gönderdi. Bu nedenle de annemin yanına geç geldim. Annem:

-Neden geç kaldın? diye sordu. Ben de:

-Rasulullah (s.a.v) beni bir iş için gönderdi, dedim. Annem:

-Ne işi? diye sordu. Ben:

-Bu bir sırdır, söyleyemem, dedim. Annem de:

-Rasulullah (s.a.v)’ın sırrını kimseye söyleme, dedi.”¹⁷³

Burada Rasulullah (s.a.v)’ın küçük bir çocuğa sır vermesi de, ona değer verdiğini, sorumluluk yüklediğini gösteren bir eğitimidir. Hz. Enes’in annesinin; “Rasulullah’ın sırrını sakın kimseye söyleme. Bana bile!” demesi de birincisi kadar önemlidir.

Anne-babalar çocuklarına uygun sır verebilir, sır saklamanın önemini anlatabilirler. Bunun yanı sıra eğer çocuk; “Babaannem bana bir sır verdi” diyorsa, “Neymiş hadi söyle bana, annelerden sır saklanmaz” demek de bütün bu eğitimi altüst etmektir.

12-Paylaşmak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Kimin iki gömleği varsa birini olmayan kardeşine giydirsin.”¹⁷⁴

İlk beş yaş devresinde çocuğun paylaşmamak için direnmesi anormal karşılanmamalıdır. Ancak paylaşmanın güzelliğine dikkat çekilmeli, hikaye ve uygulamalarla teşvik edilmelidir. Paylaşmamakta ısrar ettiği zaman ise, zorlanmamalıdır.

Çocuğa Ensar-Muhacir kardeşliği, onların evlerini, mallarını ve her şeylerini kardeşleriyle paylaşmaları hikayesel tarzda anlatılmalıdır.

13-Sevindirmek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Bir müslümanı sevindirmek veya onun bir sıkıntısını gidermek veya borcunu ödemek veya karnını doyurmak Allah katında amellerin en sevimsilerindendir.”¹⁷⁵

Birbirlerini sevindirmek ve mutlu etmek ilkesini uygulayan anne-babaların çocukları, kardeşlerini sevindirme konusunda kıskanç olmayacaklardır. “Odamızı toplarsan beni çok sevindirmiş olursun” gibi ifadelerin yaygın şekilde kullanılması ise, sevindirmek ilkesini ön plana çıkarır.

Anne-baba çocuğuna sevineceği sürprizlerde bulunurlarsa, çocuk sevindirme konusunda harekete geçecektir.

Aynı zamanda teşvik de edilmelidir; “Kardeşin hasta olduğu için çok üzgün, okula da gidemedi. Ona sevineceği bir şeyler yapsak, sence neye sevinebilir?” tarzı ifadelerle yol gösterilebilir.

14-Hediyeleşmek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Hediyeleşiniz ki, aranızdaki sevgi ve muhabbet artsın.”¹⁷⁶

Hediyeleşmenin sevgiyi artırdığı önceki konularda da işlenmişti. Kardeşlerin birbirleriyle hediyeleşmesi için zemin hazırlamak ve teşvik etmek yine anne-babanın görevidir.

15-Endişelendirmemek ve Korkutmamak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Kim bir mü’min kardeşini korkutursa, Allah onu kıyamet gününde korktuklarından emin kılmaz.”¹⁷⁷

“Rasulullah (s.a.v) ile namaz kılan bir bedevi ok çantasını yanına koymuştu. Arkadaşlarından biri habersizce çantayı alıp sakladı. Bedevi namazını bitirip selam verince telaşla:

-Benim ok çantam nerede? diye aramaya başladı. Bunun üzerine orada bulunan kimseler güldüler. Rasulullah (s.a.v) da:

-Kim Allah ve Rasülüne iman ediyorsa, hiçbir müslümanı korkutmasın, buyurdu.”¹⁷⁸

¹⁷³ Müslim/Fedailü’s-Sahabe 145.

¹⁷⁴ Kitabü’z-Zühd ve’r-Rekaik/Abdullah ibni Mübarek 750.

¹⁷⁵ Camiü’s-Sağır 8230. Kitabü’z-Zühd ve’r-Rekaik/Abdullah ibni Mübarek 684.

¹⁷⁶ Buhari/Edebu’l- Müfred 594. Beyhaki 6/169. Ebu Yâla 11/9.

¹⁷⁷ Kenzu’l-Ummal 34750.

Çocukların kendi aralarındaki muziplikleri bitmez. Karanlıkta saklanıp birden ortaya çıkmalar, bağırma, oyuncağını veya bir başka eşyasını alıp saklamalar.. Çocukluğun masum bir şakası olarak yapılan bir takım şeyler, ilerde başkalarının korku ve endişesinden zevk almaya dönüşebilir. Hadisler çerçevesinde başkalarının korku ve endişeleriyle mutlu olunamayacağı çocuklara anlatılmalıdır.

16-Bedensel Sevgi; Musafaha:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“İki müslüman karşılaştıklarında birbirleriyle musafaha eder tokalaşırlarsa, daha elleri birbirinden ayrılmadan günahları bağışlanır.”¹⁷⁹

Özel günlerde veya bazı normal günlerde de anne-babanın teşvi-kiyle birbirleriyle tokalaşan, kucaklaşan kardeşlerin birbirlerine olan sevgileri artar. İlerleyen yaşlarda ise bu alışkanlıklarını devam ettirirler. Nice yetişkin kardeşler vardır ki, abisinin evine gelir ve bir köşeye oturarak; “Ne var, ne yok?” diye sorar. Tokalaşma veya sarılma özverisinde, samimiyetinde bulunmaz.

Kardeşler arası bu samimiyet ise, ailede kazanılır. Günahlarının dökülme vesilesi olarak algılanır.

17-Dua Etmek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Müslüman bir kişinin, yokluğunda kardeşi için yaptığı dua ettiği reddedilmez. Dua edenin yanında görevli bir melek vardır. Kişi her ne zaman kardeşi için hayır dua ederse, o melek; “Amîn. Sana da o hayrın bir benzeri verilsin” der.”¹⁸⁰

Çocukluk dönemlerinde hep beraber el açıp; “Allah’ım! Beni, anemi, babamı, kardeşlerimi, Ayşe ablamı, Ahmed abimi cennete koy..” duasını etmeye alıştırılmış çocuklar, dualarında bencil davranmayacaklardır.

Çocukların birbirlerine dua etmeleri; birbirlerini gerçekten sevdikleri ve sağlam bir kardeşliklerinin olduğu anlamına gelir. Anne-baba da dua konusunda çocuklarını teşvik etmeli, kardeşi için dua etmenin aslında kendisinin iyiliğine olacağını çocuğa öğretmelidir.

18-Kardeşlerin Birbirleri Üzerindeki Hakları:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Bir müslümanın diğer müslüman kardeşi üzerinde altı hakkı vardır:

1- Karşılaştığında kendisine selam vermek.

2- Davet ettiğinde davetine katılmak.

3- Nasihat istediğinde nasihat etmek.

4- Aksırınca “Elhamdülillah” (Bütün hamd ve övgüler Allah’a aittir) derse, “Yerhamükallah” (Allah sana merhamet etsin) diye dua etmek.

5- Hastalandığında kendisini ziyaret etmek.

6- Öldüğünde cenazesine katılmak.”¹⁸¹

Çocuklarımızın ezberlemesi ve öğrenmesi gereken önemli hadislerden birisi de, yukarıdaki hadistir. Hadis üzerinde piyesler oynamak, yuvarlak masa toplantısı yaparak her çocuğun görüşünü belirtmesine, tartışmasına imkan sağlamak hadisi daha da anlaşılır kılacaktır.

Rasulullah (s.a.v)’ın hadislerinden yaptığımız derlemelerle, genel bir kardeşlik anayasasını sizlere sunmaya çalıştık. Çocuklarımızın kardeşlik yapısını bu temeller üzerine bina ettiğimizde, çocuğumuzu toplumdaki din kardeşliği ve arkadaşlığına sağlam bir şahsiyetle hazırlamış oluruz.

Günümüzde her biri birer yetişkin olmuş kardeşler arası geçimsizlik ve sevgisizlikler had safhadadır. Birbirlerine küsenler bir grubu, birbirleriyle öylesine görüşenler de diğer bir grubu oluşturmaktadır. Sağlam İslamî kardeşliği devam ettirenlerin ise, gayet az olduğu hepimizin bildiği acı bir gerçektir.

¹⁷⁸ Mecmeu’z-Zevaid/Heysemi 5/254.

¹⁷⁹ İbni Mace/Edeb 3703.

¹⁸⁰ Buhari/el-Edebu’l-Müfred 625. Müslim/Zikir 88. İbni Mace 2895. Ahmed 5/195.

¹⁸¹ Buhari/Edeb 125. Müslim/Zühhd 54. Nesai/Cenaiz 52. İbni Mace/Cenaiz 1. Darimi/ İstizan 5.

Öyleyse çocuklarımızı küçük yaştan itibaren kardeşlik anayasasının maddeleri doğrultusunda yetiştirmeli, büyüdüklerinde ise onların birbirleriyle yardımlaşmalarını, sevgilerini, desteklerini, anlayışlarını – Allah'ın izniyle- mutlulukla seyretmeliyiz.

Kardeşlik anayasasının maddeleri sadece aynı anne-babadan dünyaya gelen kardeşlere yönelik değildir. Müslüman olduktan sonra yeryüzünün en ücra köşesinde yaşayan biri de bizim kardeşimizdir.

Çocuklarımızın kardeşlik duygularının sınırları aşması için yardımcı olalım. Kafirler kendi çocuklarına küçücük yaşlarından itibaren dostlarını ve düşmanlarını tanıtır.

Müslüman ailede yetişen her çocuk dostunu ve düşmanını iyi bellemelidir. Amerika'ya, İsrail'e ve bütün birleşmiş kafirlere ağzı açık bakmamalı, sempati duymamalıdır. Onlar bizim çocuklarımızı alınlardaki secde izlerinden, namaz nurlarından tanırlar. Tanırsınlar, hiç unutmazsınlar.. Çünkü yarınlarda korkulu kabusları gerçek olacaktır onların. Ve ölümler son gördükleri şey; bizim çocuklarımızın secde iziyle bezenmiş alınları olacaktır..

Müslüman çocuk; yeryüzünde yaşayan tüm Müslümanların yanında ve yardımında olmalıdır. Kardeşlerinin derdiyle dertlenmeli, onları zalimlerin zulmüne terk etmemelidir.. Tanınmalıdır; Filistin'i, Irak'ı, Afganistan'ı, Çeçenistan'ı, Patani'yi ve daha nice müslüman ülkelerini..

Belki bahçesinden taş toplayacaktır onlara.. Belki minicik avuçlarını açıp dua edecektir.. Kim bilir, belki de günahkar ellerimizin rahmete uçuramadığı nice kanadı kırık kuşlar, onların tertemiz avuçlarında canlanacak ve rahmetin kapısına ulaşacaktır..

Ammar bin Yâsir (r.a), arkadaşları kendisini beklerken onların yanlarına geldi.

- Ey Emir! Geciktin, dediler. O da:

- Dikkat edin, ben size bir hadis anlatacağım:

Öncekilerden sizin bir kardeşiniz vardı ki O Musa (a.s)'dır. O:

- Ey Rabbim! Sana en sevgili olan kulunu bana bildir, dedi. Allah:

- Niçin? diye sorunca:

- Senden dolayı onu seveyim, diye cevap verdi. Allah:

- Yakında yeryüzünün bir tarafında bana ibadet eden bir adam senin karşına çıkacak. Onun bir kardeşi yeryüzünün diğer tarafındadır; kendisini tanımadığı halde onu iştir. Ona bir bela isabet edince, sanki kendisine isabet etmiş gibi olur. Ona bir diken batsa sanki kendisine batmış gibi olur. Onu, ancak benim için sever. İşte bu, kullarımdan bana en sevgili olanıdır, buyurdu..¹⁸²

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“..Ey Allah'ın Kulları!

Allah'ın size emrettiği şekilde kardeşler olun!.”¹⁸³

¹⁸² Kitabu'z-Zühd ve'r-Rekaik/Abdullah ibni Mübarek 351.

¹⁸³ Buhari/Edeb 58. Müslim/Birr ve Sila 7. Ebu Davud 4917. Tirmizi 1935.

ARKADAŞ ÇEVRESİ

Çocuğumuzun eğitimi konusunda aileden sonra gelen ikinci önemli etken; arkadaş çevresidir. Güzel bir aile yapısının sonunda güzel arkadaşlıklar kuran çocukların, güzelliklerine güzellik katılmış olur. Ancak olumlu arkadaş çevresiyle karşılaşmayan çocuklar, arkadaşlarının yanlışlarına düşme konusunda dirayetli olamazlar..

Rasulullah (s.a.v) arkadaşlığın önemine hadislerinde şöyle dikkat çekmiştir:

*“Kişi arkadaşının dini üzeredir. Öyleyse sizden biriniz kiminle arkadaşlık yaptığına dikkat etsin.”*¹⁸⁴

*“Arkadaşların en hayırlısı; sen Allah’ı andığında sana yardım eden, unuttuğunda da sana Allah’ı hatırlatan kimsedir.”*¹⁸⁵

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“İyi arkadaşın örneği; misk satıcısına benzer. Ondan bir şey almasan bile, sattığı miskin kokusu üzerine siner. Kötü arkadaşın örneği ise; körikçiye benzer. Kurumundan üstüne gelmese bile, kokusu seni rahatsız eder.”*¹⁸⁶

Çocuğumuza iyi bir arkadaş çevresi kazandırmak için dikkat etmemiz gereken hususlar başlıca şöyledir:

1-Çocuk Arkadaş Çevresine İlk Adımı Ailesiyle Atar:

Akraba, komşu ve arkadaş çevresiyle ilişkileri iyi düzeyde olan bir anne-babanın çocuğu, arkadaşlık ilişkilerine daha yakın ve sıcak bakacaktır. Sosyal hayatı olmayan, eve tıklıp kalmış çocuklar ise, farklı insanlarla karşılaştıklarında tedirgin olacaklar, nasıl davranacaklarını bilemeyeceklerdir. Anne-baba, bebekliğinden itibaren çocuğu sosyal hayatın içinde eğitmelidir. Sosyal hayattan bağımsız büyüyen çocuklar,

sera bitkilerine benzerler. Üzerlerindeki serayı kaldırdığımızda solar ve ölürlər.. Bu çocuk ilkokul günlerinde, seradan çıkan bitkileri andıracaktır.

2-Çocuğun İyi Arkadaşlar Edinmesine Yardım Edelim:

Daha 2-3 yaşında iken çocuğumuz için mümkünse bir veya birkaç arkadaş seçelim. Komşularımız arasında dinî ve ahlakî hassasiyetleri bize uyan kimselere çocuklarımızı gönderelim, onların çocuklarını evimize kabul edelim. Oyunlarında çocuklara refakat edelim, masal anlatalım, faydalı küçük bilgiler verelim. Ama eğer böyle kimseler etrafımızda yok ise, çocuğumuza elimizden geldiğince arkadaş olalım.

5-6 yaş devresinde çocuklar ailenin arkadaşlığını kabul etmekle beraber, yabancı bir arkadaşla daha çok ilgi duyarlar. Arkadaşının sözleri, davranışları, ilgi alanları çocuğu doğrudan etkiler. Onun gibi konuşmaya, onun gibi davranmaya başlar. Bu dönemde güzel arkadaşlarla beraber olması, çocuğun sosyal hayata attığı güzel bir adım olacaktır. Anne-baba elinden geldiğince buna imkan hazırlamalıdır.

Çocuğumuzun güzel bir mektup arkadaşının olması da bu konuda atlanılamayacak kadar önemlidir.

3-Çocuğun Gözünde Arkadaşlık:

Arkadaşlığın tadını alan çocuğun en çok istediği şey; arkadaşlarıyla beraber olmaktır. Arkadaşlarının istekleri, ailenin isteklerinden önce gelir. Ergenlik döneminde ise, bu iyice çığırından çıkar. Pek çok çocuk ailesine sırtını dönüp arkadaş çevresine kucak açmıştır.

Bazı anne-babalar çocuğun gözünde arkadaşlığın bu kadar önemli olmasını kabul edemezler. Anne-baba olarak bunca emeklerinin hiçe sayıldığını düşünür ve bunu çocuğa belli ederler. Ancak çocuğun hiç de böyle bir düşüncesi yoktur. Çocuğun arkadaş çevresine yönelmesi; büyüme, bireyselleşme, kendi olma çabalarıdır.

“Bizim sözümüzün hiçbir önemi yok! Arkadaşın ne derse onu yapıyorsun, öyle mi? Bizi sildin attın!” gibi ifadeler anne-babalar tarafından yaygın kullanılmaktadır. Bu durumda çocuk, aklından bile geçmeyen bir şeyle yargılanmış olur. Anne-babasından daha çok uzaklaşıp arkadaşlarına yaklaşır.

Anne-baba, çocuklarının bu yaş devresinin arkadaş merkezli olduğunu içermeksizin kabul etmelidir. Arkadaşça davranma konusunda

¹⁸⁴ Ebu Davud 4333. Tirmizi 2378.

¹⁸⁵ Camiu’s-Sağir 2092.

¹⁸⁶ Buhari/Fedailu’l-Kur’an 21. Ebu Davud 4892. İbni Mace 214.

titiz davranmalıdır. Çocuk; “Ya arkadaşların ya biz?” şeklinde anlamsız bir tercihe zorlanmamalıdır.

4-Arkadaşları Hakkında Olumsuz Davranmayalım:

Çocuğumuz kimi zaman istemediğimiz arkadaşlar edinebilir. Tecrübesizdir, şıpsevdidir. Bizse olayların ilerisini görerek böyle bir arkadaşlıktan endişe içindeyizdir. Kesinlikle çocuğumuzun yanında arkadaşını kötülemeyelim ve hakaret etmeyelim. Böyle yaptığımız zaman çocuk ısrar ve inatla bilenir. Arkadaşına olan sevgisi ve tutkusu artar. Arkadaşına olan sevdası, sadakati yüzünden ailesinden dışlandığını düşünür. Arkadaşı için bedel ödediğini varsayarak, onu gözünde daha değerli hale getirir. Ailesine karşı ciddi bir önyargıyla davranır. Ailesinin misafirlerine ve arkadaşlarına hakaret etmekten çekinmez. Hırçın ve acımasız olur.

Eğer çocuğumuza güzel bir İslamî terbiye vermişsek, arkadaş hakkında hiçbir yorumda bulunmadığımız takdirde çocuğumuz gerçeği görecektir. Kendi başladığı bir işi, sessizce kendi bitirir. Ailesini suçlamaz ve hırçın davranmaz.

Kötü arkadaşlarına iyi arkadaşları alternatif göstermek, çocuğun iyi arkadaşlardan nefret etmesine sebep olur. “Hatice’nin sana faydası yok, zararı var! Niye hanım hanımcık olan Zeynep’le arkadaş olmuyorsun?” Bu sözleri işiten çocuk eğer Zeynep’e karşı içinde az bir sevgisi varsa onu da kaybeder. Arkadaş olası varsa bile inadına olmaz.

Bütün bunların yerine akrabalarımızdan ve dostlarımızdan yardım istemek daha faydalı olacaktır. Çocukların haberi olmayan gezme ve misafirlik programlarında, tesadüfmiş gibi yeni kimselerle tanıştırılır. Tepkiye sebep olmayacak şekilde olumlu arkadaşlıklara teşvik edilir.

5-Başa Kakmayalım:

Yukarıda da belirttiğimiz gibi; çocuğun arkadaş çevresine daha çok yönelmesinin nedeni; bağımsız kişilik oluşturma, kendi kendini ifade etme çabalarıdır. Bazı anne-babalar çocuklarına; “Senin çevreni biz oluşturduk. Biz böyle olmasaydık, şöyle yapmasaydık senin böyle bir çevren olmazdı” gibi patavatsız sözler sarf ederler. Yaptığımız iyilikler içimizde kalsa ya.. Bir Rabbimiz bilse ya..

Çocuk; “Yaa öyle mi?” dercesine garip bir havaya bürünür. Bağımsızlık çabaları sönmüş, anne-babası ona da ellerini atmışlardır. Aklında bir tek hedef vardır; anne-babasının kendisine oluşturduğu arkadaş çevresini reddetmek. Bunu birden bire yapamaz, çünkü arkadaşlarına ihtiyacı vardır, onları sevmektedir. Anne-babasıyla bağlantısız olarak tanıştığı kişilere süratli bir şekilde bağlanmaya başlar. Kendisinin de çevre kurabildiğini, anne-babasının kurup da başa kaktığı çevreye ihtiyacının olmadığını ilerleyen günlerde sergiler. Onların görüşmesini istediği kimselere bizzat ters davranır. Misafir ve komşu çocuklarına pas vermez.

6-Hayırlarda Buluşmak:

Arkadaş ilişkileri konusunda küçüklüklerinden itibaren çocuğumuza anlattığımız hikayeler ve konuştuğumuz konular çok önemlidir. Bu hikayeler ve konuşmalarda, Allah için sevgi, yardımlaşma, paylaşma duygularının yanı sıra, hayırda bir araya gelme duygusu da aşılanmalıdır.

“Bir müddet oynadıktan sonra birlikte camiye gitmiş ve namaz kılmışlar.. İki arkadaş bir araya geldiklerinde hikayeler okurlarmış, oyun oynarlarmış.. Düşünmüşler ve bir karar almışlar, bundan sonra ikisi de kardeşlerine vurmayacaklarmış..” gibi beraberliklerin hayır olduğu arkadaşlıklar vurgulanmalıdır.

Ensar ve Muhacir kardeşliği anlatılmalı, birbirlerine olan sevgileri, hayırlarda yardımlaşmaları gündemde tutulmalıdır.

Enes bin Malik (r.a) şöyle dedi:

*“Rasulullah (s.a.v) sahabelerden her iki kişi arasında kardeşlik kurmuştu. Bu iki kişi bir gece birbirlerini görmeseler, gece onlara uzun gelirdi. Sabırsızlık, özlem ve sevgiyle birbirlerine görmeye giderek hallerini sorarlardı. Kişi kardeşinin durumundan üç gün habersiz kalmazdı.”*¹⁸⁷

Ebu Derda (r.a) şöyle dedi:

“Abdullah İbnu Ravaha (r.a) elimden tutar ve şöyle derdi:

-Gel, bir müddet oturup Allah’ı zikredelim de imanımızı tazeleyelim! Muhakkak ki kalp; tencerenin iyice kaynadığı zamandan daha hızlı alt-üst olur

(Allah'ı zikretmekten uzaklaşınca, kalbimizdeki iman yerini olumsuz duygulara bırakır) ."¹⁸⁸

¹⁸⁸ Kitabu'z-Zühed ve'r-Rekaik/Abdullah ibni Mübarek 1395.

DOĞRULUK VE YALAN SÖYLEMEMEK

Doğruluk; İslam ahlakının çok önemli bir esasıdır. İslam fıtratı üzere doğan çocuklar, beş yaşına kadar yalanın ne olduğunu bilmezler. Çocuklar yalan söyleme alışkanlığını anne-baba ve diğer büyüklerden görerek kazanırlar.

Doğruluk ahlakının çocuklarda oturması konusuna önem veren Rasulullah (s.a.v), bu konuda çocukların anne-babalarıyla olan iletişimlerini gözlemlemiş ve anne-babaların yanlışlarını düzeltmiştir:

Abdullah b. Amir (r.a) şöyle anlatıyor:

"Ben küçük bir çocuktum. Annem; "Gel sana bir şey vereceğim" diyerek beni yanına çağırdı. O sırada Rasulullah (s.a.v) evimizde oturuyordu. Annem; "Ona ne vermeyi düşünmüştün?" diye sordu. Annem; "Hurma verecektim" diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Eğer ona bir şey vermeyecek olsaydın, bu senin hakkında bir yalan olarak yazılırdı."¹⁸⁹

1-Anne-baba Şaka Da Olsa Yalan Söylememelidir:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

".. Şaka da olsa yalan söylemekten vazgeçen bir kimseye ben cennetin ortasında bir köşk verileceğine kefilim."¹⁹⁰

Küçük, zararsız ve beyaz yalanların bol olduğu bir toplumda yaşıyoruz. İnsanları üzmemek için iki yüzlülüklerin sergilendiği ve yalanların zararsız görüldüğü bir toplum.. Bilinçli Müslümanlar arasında bile "*Şaka da olsa yalan söylemeyen*" çok azdır. Bu durumda çocukların yalan söylemeye alışmasından daha normal ne olabilir?

Müslüman anne-baba ne olursa olsun yalanın her çeşidinden vazgeçmeli, çocuklarının doğruluk makamına, cennete yükselmeleri için bu konuya dikkat etmelidir.

"Esma binti Yezid (r.a) Rasulullah (s.a.v)'a gelerek:

¹⁸⁹ Ebu Davud/Edeb 4339.

¹⁹⁰ Ebu Davud 4800.

-Ey Allah'ın Rasulü! Birisi arzuladığı bir şey için; "Canım istemiyor" derse, bu yalan sayılır mı? diye sordu. Rasulullah (s.av.) da şöyle cevap verdi:

"Yalan yalan olarak yazılır. Yalancık da yalancık olarak yazılır."¹⁹¹

Allah hepimize hidayet etsin, bazı anne-babalar çocuklarına önemsemekten kendi elleriyle yalan söyletiyorlar; "Buraya geldiğimizi babana söyleme, sorarsa şöyle söyle. Telefona bak, beni sorarlarsa babam evde yok de, çok yorgunum." Anne-babasının yalan söylediğini ve kendisini teşvik ettiğini gören çocuk, başı sıkışınca yalan söylemekte zorlanmayacak, bunu bir kötülük olarak görmeyecektir.

2-Yerine Getirilemeyecek Sözler Verilmemeli:

Yukarıdaki hadiste geçtiği gibi; "Eğer ona bir şey vermeseydin, bu senin hakkında bir yalan olarak yazılırdı."

Anne-baba ileriye-geriyi düşünebilen, yerli yerince karar veren olgun birer insandır. Çocuğuna yerine getirebileceğine inandığı sözler vermeli, öyle vaatlerde bulunmalıdır. Ani bir kararla çocuğuna yerine getiremeyeceği bir söz ve vaatte bulunur, bunu da yapamazsa çocuğun gözünde "Yalancı" konumuna düşer. "Sen yalancı bir annesin! Geçen de bana yalan söyledin, sözünde durmadın!" diyen çocukların sayısı az değildir.

Bazen elde olmayan sorunlarla sözler yerine getirilemiyorsa, çocuğa bu konuda samimi açıklamalar yapılmalı, özür dilenmeli ve hata telafi edilmelidir. Çocuk biraz sızlansa da, anlayış gösterecektir.

Ama anne-baba; "Ben anne-babayım, canım ne isterse onu yaparım. Sen mi bana emir veriyorsun! Bu gün olmadı işte, ne yapalım benim suçum mu?" diyerek zorbalık ve sözünde durmama huylarını sergiliyorsa, çocuk bu aldatılmayı affetmeyecektir. Böylece çocuk rahatlıkla yalan söylemeye ve sözünde durmamaya başlayacaktır.

3-Yalana Hoşgörü Gösterilmemeli:

Çocukların beş yaşına kadar söyledikleri yalanların bilinçsiz ve masum olduğunu ifade etmiştik. Rüyalarını veya hayallerini anne-

babalarına gerçek olmuş gibi anlatırlar, hayalle gerçeği ayırt edemezler. Bu durumlarda çocuğa; "Yalan söyleme!" diyerek uyarıda bulunmak doğru değildir. Tepkisiz bir şekilde dinlemek ve konunun üzerinde durmamak gerekir.

Bazı anne-babalar küçük çocuklarının yalanlarını çok sevimli bulurlar. Çocuğun yalanına güler, "Nasıl da uydurmuş benim kızım" diyerek över, başkalarına ballandıra ballandıra anlatırlar. Böylece çocuk yalanın güzel olduğunu zanneder ve anne-babasının, büyüklerinin ilgisini çekmek için yalan söyler. Büyüdüğünde ise bu alışkanlıktan vazgeçemez.

Çocukların yalan söylemesi güzel bir dille uyarılmalı, doğruluk konusunda peygamberimizin hadisleri, doğrulara verilecek mükâfatlar, canı tehlikede olsa bile doğru söylemekten ayrılmayan örnek insanlar anlatılmalıdır.

Çocuğumuz bile bile yalan söylemeye devam ediyorsa, bunun sebebi araştırılmalıdır. Çocukta anne-babasına karşı güven eksikliği, sevgi ve ilgi eksikliği olabilir. Çocuk yalan aracılığıyla bir özlemini dile getiriyor olabilir. Mesela fakir bir çocuğun arkadaşına; "Üç katlı bir evde oturuyoruz. İki tane arabamız var" gibi sözler söylemesi, zenginliğe olan özentisinden ve arkadaşlarının arasında mahcup olmak istemesinden kaynaklanır. Anne-baba, yalanların altında yatan nedenleri araştırıp, özelemleri ve özentileri hakkında çocukla samimi bir iletişim içine girmelidir. Sevgi, güven ve ilgi konusunda da çocuğun ihtiyacı karşılanmalıdır.

4-Çocuk Yalana Mecbur Edilmemeli:

Çocukları yalana mecbur etmenin günümüzde pek çok örneği vardır. Çocuktan kapasitesinin üstünde başarı ve yetenek beklemek bunlardan bir tanesidir. Çocuk beklenen başarıyı elde edemediği zaman anne-babasını hayal kırıklığına uğratmamak için yalan söyler.

Çocuğun mükemmel ve hatasız olmasını beklemek de yalana davetiye çıkarır. Hata yapan çocuk, yapmadığı konusunda ısrarla yalan söyleyecektir.

Aşırı bir şekilde soru sorarak köşeye sıkıştırmak çocuklarda yalanı kaçınılmaz bir hale getirir. "Paranı ne yaptın, doğru söyle! Sakın yalan söylemeye kalkışma! Simit aldın, geriye kalanı ne yaptın? Namazını kılmadın, değil mi? Abdest almadın, yüzün hala kupkuru!" şeklindeki ifadeler, zaten

¹⁹¹ Ahmed 6/438.

çocuğa güvenmediğimizi, onu yalancı kabul ettiğimizi apaçık gösteren ifadelerdir. Çocuk neden aksini ispatlamaya çalışsın ki?

"Yalancı, yalan söylüyorsun!" dedikçe çocuklarımızın yalanlarının artacağını unutmayalım. Onun yerine olmasını istediğimiz şeyi; "Doğru sözlü kızım! Sözüne sadık oğlum! Doğru söylemek çok güzel bir özelliktir. Sana doğru söylemek çok yakışıyor. Sana güveniyorum" gibi sözler söyleyelim ve onlara güvendiğimizi belirtelim. Çocuğumuzun gün geçtikçe o sözlerin içini doldurduğunu göreceğiz.

5-Doğru Söylediklerinde Ceza Verilmemeli:

Çoğu anne-babalar; "Doğru söylersen kızmayacağım, dövmeyeceğim" gibi vaatlerde bulunurlar. Çocuk doğru söyleyince ise; "Zaten senin yalan söylediğini biliyordum" diyerek kızar, döver ve ceza verirler. Bu da anne-babanın açık bir yalanı ve sözünde durmamasıdır. Doğru söylediği zaman cezadan kurtulamadığını, doğru söylememenin başına iş açtığını gören çocuk, bundan sonra da yalana devam edecektir.

Çocuğumuz bir yalanını itiraf ettiği zaman ceza vermeyelim, suçlayıcı tarzda eleştirmeyelim. "Sen galiba bunu söylerken pek düşünmedin. Hâlbuki yalan küçük bir şey değildir ve hiçbir durumda söylenemez. Bir daha böyle yapmazsın değil mi? Sana güveniyorum" diyerek güzel bir dille uyaralım.

GÜZEL KONUŞMA VE DİKSİYON

"Rahman olan Allah, Kur'an'ı öğretti. İnsanı yarattı ve ona beyanı (konuşup isteğini anlatabilmeyi) öğretti."

(Rahman 1-4)

Rabbimiz ayetinde insanı yaratmasından sonra ona konuşmayı öğrettiğini ifade etmiştir. Yine pek çok ayette, kullarına sözün en güzeline uymalarını, yumuşak, güzel ve tesirli söz söylemelerini emretmiştir. Yani konuşmak Allah'ın (imtihan etmeyi diledikleri hariç) herkese öğrettiği bir şeydir. Ama güzel konuşmak; insanın kendi gayreti sonucu kazanacağı önemli bir sanattır.

Çocuklarımıza güzel ve düzgün konuşabilme alışkanlığını kazandırmak, önce anne-babaların gayreti ile mümkündür.

1-Bebeklik Döneminde Güzel Konuşma Alıştırmaları:

Hamilelik döneminde; el hareketleriyle okşayarak bebekle konuşmak, çocuğun konuşma ve sosyal çevreye uyum sağlamasını kolaylaştırır. Doğdukları ilk günden itibaren bebekler kendilerince konuşmaya başlarlar. Bir ihtiyaçlarını bildirmek için ağlamaları, bağırmaları bu yüzdendir. İhtiyaçlarının tamamlanmasından sonra ise anlamsız heceler seslendirir, cıvılda gibi kendilerince konuşurlar. Anne-babanın bebeğin gözlerine bakarak, onunla konuşması ve sohbet etmesi, en güzel konuşma alıştırmasıdır. Basit ve düzgün ifadelerle bebekle fırsat buldukça konuşulmalı, kesinlikle ihmal edilmemelidir. Biraz büyüdükçe bazı küçük kelimeleri seslendirme konusunda çocuğa yardım edilmeli, duyduklarını taklit etmesi sağlanmalıdır. Bebeğin bir ihtiyacı olmadığı ve huzurlu olduğu zamanlarda, konuşma alıştırmaları daha başarılı olacaktır.

Kızlar erkeklerden biraz daha önce konuşmaya başlarlar. Bazen çocuktan çocuğa da, konuşmaya başlama yaşı değişebilir.

2-Düzgün Telaffuza Dikkat Etmek:

Allah, Kur'an'ı fasih bir Arapça olarak indirmiştir. Rasulullah (s.a.v) fasih Arapça ile konuşmuştur. Sahabeler dilin düzgün kullanılmasına büyük önem vermişlerdir. Hatta cahiliye döneminin Arapları bile, çocuklarını hem daha sağlıklı yetiştirebilmeleri, hem de daha düz-

gün ve fasih Arapça konuşabilmeleri için sütanneye vermekteydiler. Rasulullah (s.a.v) da beş yıl sütannede kalmıştır.

“Ömer bin Hattab atıcılık yapan iki gencin yanından geçmekteydi. Gençlerden biri diğerine “Esabte (İsabet ettirdin)” derken, sad harfi yerine sin harfini kullandı. Bunun üzerine Hz. Ömer şöyle dedi:

-Hatalı konuşmanın zararı, hatalı atış yapmaktan daha kötüdür!”¹⁹²

Nafi şöyle anlatır:

“İbni Ömer (r.a) bozuk konuşmasından dolayı çocuğunu döverdi.”¹⁹³

Yeni konuşmaya başlayan çocuğumuz, kelime dağarcığına her gün farklı kelimeler eklemeye başlar. Bir defa duyduğu bir kelimeyi bile telaffuz etmeye çalışır. Harflerin bazılarını zaten düzgün çıkaramamaktır. Zor olan kelimeleri ise, kendince kolaylaştırarak telaffuzunu bozar.

Bu dönemde anne-babaların en büyük hataları; bebekçe konuşmak ve çocuğun yanlış telaffuzlarını sevimli görerek tekrarlamaktır. Çocuğumuz bebeklikten çıkıp büyümeye adım atarken, böyle davranışlar onu sadece geriletecektir. Oysa o, daha iyisini öğrenmek, daha güzelini yapmak istiyor. Lütfen karşımızda bir yetişkin varmış gibi düzgün kelimelerle konuşalım. Telaffuzumuzu değiştirmeyelim, ağızımızı eğip bükmeyelim. Hatta çocuğumuzun daha güzel konuşabilmesi için varsa kendi konuşmalarımızdaki telaffuz hatalarını onaralım. Ve çocuğumuzun yanlış telaffuzlarını sevimli görüp abartmayalım. Aynı telaffuzla karşılık vermeyelim.

9-10 yaşına geldiği halde bazı kelimeleri yanlış telaffuz eden çocuklar tanırız, porkatal, arkaşadlar, helipokter gibi.. Kocaman çocuk uyardığımız zaman; “Ne yapayım öyle alışmışım, ben öyle diyorum işte” gibi mazeretler sunmaktadır. Bunun arka planını araştırdığımız zaman, çocuğun bu yanlış telaffuzlarının anne-babaya çok sevimli ve komik geldiği anlaşılır. Anne-baba çocuğa aynı şekilde; “Porkatal yer misin?” diye yanlış telaffuzu kullanmıştır. Gelen-giden tanıdıklara çocuğun yanlış telaffuzları gündem yapılmış, komik bulunarak gülünmüştür. Çocuk da bunu iyi bir şey zannetmiş, düzeltme yoluna gidememiştir.

Çocuğumuzun yanlış bir telaffuzuyla karşılaştığımız zaman gülümseyerek, yumuşak bir tonda; “Arkaşadlar değil, ar-ka-daş-lar, hadi sende söyle” diyerek düzeltmeliyiz. Gülmemeli, başkalarına gündem yapmamalı ve hata tekrarlandıkça uyarmaya devam etmeliyiz. Çocuğumuz böylece doğruyu söylemeye çalışacaktır.

3-Masal ve Hikaye Anlatımı:

Küçüklüğünden beri masal ve hikaye anlatmak, resimli-renkli kitaplardan yardım almak, çocuğumuzun hem farklı nesneleri tanıması-na, kelime dağarcığının genişlemesine hem de güzel ve düzgün konuşmasına yardımcı olur. Böylece çocuk bebeklerine ve oyuncaklarına masal anlatmaya başlar. Kendisinden masal anlatmasını istemek de; düşünme ve düşündüğünü ifade edebilme yeteneğini geliştirir.

4-Kitap Arkadaşlığı ve Televizyon:

İlkokul dönemi başladığında çocuğun kitaplarla güzel bir arkadaşlık kurması, düşünme, kelime hazinesi ve güzel konuşma becerilerini geliştirir. Aşırı televizyon ve bilgisayar karşısında durmak ise; bu yetenekleri köreltir. Filmlerden kelime hazinesini ve güzel konuşabilme yeteneğini geliştirmek neredeyse imkansızdır. Geneli çok basit konulardan, anlamsız kelimelerden, yanlış telaffuzlardan oluşan film ve programların çocuğa bu konuda da hiçbir faydası olmayacaktır. Tam tersi televizyonlardaki anlamsız sözleri, bugün çocuklar kutsal bir emanet gibi taşımakta, unutulmasın diye her fırsatta dillendirmektedir. Bu tür çocuklardan güzel bir konuşma ve diksiyon beklenemez.

5-Güzel Konuşan Seviyeli Çevre:

Konuşma konusunda insan çevreden çokça etkilenmeye müsaittir. Özellikle çocuk, çok çabuk dil değişimi gösterir. Bir haftalık köye tatile gitse, oradakiler gibi konuşmaya başlar. Farklı şivelerde konuşan arkadaşlarıyla beraber olsa, onlar gibi konuşur. Hızlı konuşan kimselerin yanında hızlı konuşur. Konuşması tam olarak oturuncaya kadar, çevreden çabuk etkilenmeye devam eder.

Çocuğumuzun dilini daha iyi kullanabilmesi için, güzel konuşan, seviyeli ve kültürlü çevreden yardım almalıyız. Haftada bir defa da olsa, çocuğumuzun böyle insanlarla oturup kalkması, konuşmasını daha da güzelleştirecektir.

Alimlerin biyografilerini incelediğimizde; daha küçük yaşlarındayken babalarının onları ilim meclislerine götürdüklerini öğreniriz. Normal insanlar günde yaklaşık 150 kelime ile konuşurken, kültürlü insanlar 400-450 kelimeyle konuşmaktadırlar.

¹⁹² Buhari/Edebu'l-Müfred 881.

¹⁹³ Buhari/Edebu'l-Müfred 880.

6-Tane tane ve Anlaşılır Konuşmak:

“Rasulullah (s.a.v) tane tane ve açık seçik konuşurdu. O’nu dinleyen herkes konuşmasını kolaylıkla anlar, hatta ezberlerdi.”¹⁹⁴

7-Diksiyon Eğitimi Almak:

Güzel konuşmak ve tesirli söz söylemek başarının sırrıdır. Konuşmak; kullanmasını bilenler için mükemmel bir silahtır. İslam’ın kalifiye davetçileri olarak geleceğe hazırladığımız çocuklarımız, bu silahı en güzel şekilde kullanmayı bilmelidir.

Çocuklarımızla her zaman sohbet etmeye, onların fikir ve görüşlerini dinlemeye vakit ayıralım. Ailesi içinde kendisini düzgün ifade edemeyen bir çocuğun, dışarıda pek fazla bir şansı yoktur. Çocuğumuzdan istediği bir konuyu hazırlanıp anlatmasını isteyelim. Sofra başında bildiği bir fıkrayı veya hikayeyi anlatmasını isteyelim. İnsanların arasında konuşmaya, bildiklerini anlatmaya ve paylaşmaya teşvik edelim.

Biraz daha büyüdüğünde ise, diksiyon geliştirme ile ilgili çalışmalara yönlendirelim. Bu konuyla ilgili kitap, CD ve kurslar mevcuttur. Deneyimli bir büyüğünden ders almasını, büyük ve kültürlü insanların sohbetlerine katılmasını sağlayalım. Kaliteli ortamlarda bulunmak, çocuğumuza konuşma adabını, insanlar arası nezaketi, farklı kelimeleri ve bilmediği şeyleri öğretecektir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Tecrübe sahibi yaşlılarla oturup kalkın. Alimlere soru sorun. Hikmet sahipleriyle haşır neşir olun.”¹⁹⁵

8-Şiir Öğretmek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Şüphesiz, şiirin bir kısmında çok ciddi tesir gücü vardır.”¹⁹⁶

Faydalı şiirler öğrenmesinin, ezberlemesinin ve okumasının çocuğumuza pek çok açıdan faydası olacaktır. Kelimelerin ardındaki anlamları hissetme, sezme kabiliyeti, duygusal zekası, diksiyonu, vurguları ve hitabeti gelişecektir.

¹⁹⁴ Ebu Davud 839.

¹⁹⁵ Camiu’s-Sağır 3577.

¹⁹⁶ Tirmizi 2844. İbni Mace/Edeb 27.

Çocuğumuzun eğitiminde şiirin önemini atlamamak gerekir. İslam şairleri Rasulullah (s.a.v)’ı şiirleriyle övmüş, savunmuş, kafirleri ise kötülemiş ve zelil duruma düşürmüşlerdir. Bizim çocuklarımız da bu toplumun Hassan b. Sabit’leri, Abdullah b. Ravaha’ları, olabilirler.

Enes (r.a) şöyle anlatıyor:

“Peygamber (s.a.v) kaza umresinde Mekke’ye girdi. Abdullah b. Ravaha önünde yürüyor ve şöyle diyordu:

“Ey kafir oğlu kafirler çekilin O’nun yolundan,

Bugün ona gelen Kur’ân gereğince boyunlarınızı vurabiliriz.

Öyle bir vuruş ki tüm başları yerinden yok eder.

Ve en yakın dostu dostuna unutturur.”

Bunun üzerine Ömer ona: *“Ey Ravaha’nın oğlu! Peygamber (s.a.v)’in önünde ve Allah’ın haremünde şiir mi söylüyorsun?” deyince, Rasûlullah (s.a.v): “Ey Ömer bırak onu, çünkü onun şiirleri; onlara okun tesirinden daha hızlıdır” buyurdu.”¹⁹⁷*

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Hiç şüphe yoktur ki, sözde büyüleyici bir etki vardır.”¹⁹⁸

¹⁹⁷ Nesai/Menasik 27. Tirmizi 2847.

¹⁹⁸ Buhari/Nikah 47.

TELEVİZYON VE İLETİŞİM ARAÇLARI

Televizyon; hemen hemen hepimizin evinin baş köşesini işgal eden, içinin kirliliğini örtbas etmek istercesine, dışını temizleyip sildiğimiz, dantellerle örtüp süslediğimiz bir alet.. Bu alet; toplumda önemli bir yer edinmiş, evlerin şenliği, hayatın vazgeçilmezi olmuştur.. Bütün ilgiyi kendi üzerine çekmek isteyen, eşimizle sohbeti, çocuklarımızla oyunu, komşumuzla, misafirimizle dostluğu kıskanan bir rakiptir.. Günün pek çok saatinde, sadece çocukların değil, anne-babaların da gözlerine, kulaklarına, en önemlisi ruhlarına hitap etmekte, insanlığı kendi pençesinde kıvrandırmaktadır..

Bizi böyle söylemeye iten nedir? Aslında televizyonun diğer cansız varlıklardan hiçbir farkı yoktur.. Masa, sandalye ne ise, o da aynı şekilde bir eşyadır.. Güzel kullanıldığında faydalı, çirkin kullanıldığında ise, zararı asırlara mal olan bir araçtır..

Hiç şüphe yok ki, insan hayatında gözün ve kulağın çok önemli bir yeri vardır. Çünkü bu duyu organlarımız; kalbin elçiliğini yapar, dışarıdan gelen mesajları ruhumuza iletirler.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*“Kalp bütün organları hükümdarıdır. Onun askerleri vardır. Hükümdar düzgün olunca, askerleri de düzgün olur. Hükümdar bozulunca, askerleri de bozulur. Kulaklar muhafız, gözler gözcü, dil tercümandır..”*¹⁹⁹

Rabbimiz şöyle buyurmuştur:

“Onlar hiç yeryüzünde gezip dolaşmadılar mı? Eğer dolaşsalar elbette düşünecek kalpleri ve işitecek kulakları olurdu. Ama gerçek şu ki; gözler kör olmaz, göğüsler içindeki kalpler kör olur.” (Hacc 46)

Bir konuşma dinlerken beynimizin sadece sol lobu çalışır. Yani çok güçlü kayıt yapmaz. Bir görüntü izlerken ise, beynimizin sağ ve sol lobları beraber çalışır. Yani silinmesi mümkün olmayacak şekilde kay-

da geçerli. Dinlediğimiz bir şeyi unutmamız kolay, gördüğümüz bir sahneyi unutmamız ise zordur.

Bunun için gözlerimizin gördüğü, kulaklarımızın duyduğu şeyler kalbimizi kirliletmemeli, karartmamalı ve paslandırmamalıdır. Kalbimize temiz mesajlar iletilirse, temiz ve nezih ürünler almamız mümkün olur. Ancak bugün gözlerimizi, kulaklarımızı ve yüreklerimizi ellerine bıraktığımız iletişim araçları, özellikle televizyon kalbimizde temizliğe değil, kirliliğe neden olmaktadır.

Televizyonun sınırsız ve yanlış kullanılması yetişkinler üzerinde de çok olumsuz etkiler ortaya çıkarmaktadır. Ancak biz kitabımızın konusu itibarıyla, burada sadece çocuklar üzerindeki etkilerine değinmeye çalışacağız:

1-Çocukların zihinleri hiç yazı yazılmamış bir yazı tahtasına benzer. Tertemiz, saf ve durudur. Doğruyu yanlıştan ayıracak kapasitede değildir. Yanlış, çirkin, kötüyü, yalanı bilmez.. Her şeyi zihni kadar temiz zanneder. Ve her yazılan zihnine kazınır. Gerçek hayattan alınmış şu kısacık öykü bile bunu anlatmaktadır:

“Beş yaşında çok televizyon izleyen bir çocuğa babaannesi hadis öğretmeye çalışır ve kısa bir hadis ezberletir. Çocuk daha sonra televizyon izlerken nikah memurunun; “Allah bir yastıkta kocatsın” dediğini duyar ve koşarak babaannesine gelir:

-Babaanne! Ben televizyondan bir hadis daha öğrendim, der. Babaannesi çok sevinerek:

-Aferin sana! Neymiş o hadis, söyle ben de öğreneyim, der. Çocuk:

“Allah bir yastıkta kocatsın” hadisini öğrendim, cevabını verir. Böylece çocuk içinde “Allah” geçen her cümleyi hadis zannetmektedir.”

Televizyon bu yazı çeşitleri arasında en etkili olanıdır. Çocuğun hayal dünyası çok geniştir. Seyrettiği kahramanları gerçek zanneder. Onun için kendisini Superman zanneden bir çocuk, balkondan aşağı atlar. (Bu olay gerçek olup, haber olarak verilmiştir.)

2- Çocuk izlediği şeyleri, öylesine vakit geçirmek için izlemez. Engin hayal dünyası sayesinde, izlediği her sahneye kendisini dahil eder. Kendisine bir veya daha fazla kahramanlar seçer. Seçtiği bu kahramanlar ise, çocuğun şimdi ve gelecek hayattaki karakterini çizecektir. Ço-

¹⁹⁹ Camiu's-Sağır 6191.

cuk onlar gibi davranmaya, onlar gibi düşünmeye başlar. Onun için çocukların en çok beğendiği, örnek edindiği kahramanlara dikkat etmek gerekir. (.....) Çünkü bu kahramanlar, çocuğumuzun eğitiminde önemli bir rol oynarlar.

3-Çocuklara yönelik programların büyük bir bölümü batı kaynaklıdır. Çizgi filmlerin çoğu; Allah'ı tanımayıp O'na ortak koşmayı içermektedir. "Doğa Ana, Rüzgâr Gücü, Göklerin Tanrıçası" gibi saçma sapan terimlerin kullanılması boşuna değildir. Ne yaptığını çok iyi bilen birileri, fitratları İslam üzere olan çocuklarımızı Allah'sız bir hayata hazırlamak istemektedir. Böylece çocuklarımız dini ve kültürel değerlerine duyarsız kalmaktadır.

4-Çocuklarımız için televizyon, düşünme yeteneğini körelticidir. Televizyon sayesinde çocuklarımız kurulmuş robotlara benzemektedirler. Televizyon beyinlerine neyi koordine ederse, onu düşünmekte, konuşmakta ve uygulamaktadırlar. İnsanı hayvandan ayıran özellik; düşünce, akıldır ve iradedir. Televizyon ise; tek tip insan yetiştirir. Bu insanlar düşüneyemeyen, üretemeyen, sınırlarını zorlamayı, başarmayı bilmeyen kimseler olur. Türkçe'den nasibini almamış birileri çıkar ve; "Deermişim" der, bir bakarsınız bütün çocukların ve yetişkinlerin dilinde; "Deermişim". Bu ve buna benzer pek çok ifade hayatımıza bu şekilde girmiştir. Allah aşkına, ağzımızdan çıkanı hiç duymaz mı kulaklarımız? Bu sözlerin ağzımıza nereden bulaştığını hiç düşünmez miyiz?

5-Televizyon; kitap okuma alışkanlığının baş düşmanıdır. Güzel kitaplar okumak; çocuğu bilgilendiren, sosyal hayata hazırlayan, insan ilişkilerini düzenleyen, kültürel faaliyetlerini artıran en önemli şeylerden biridir. Araştırmalar; televizyonu istediği gibi kullanan çocukların, zorunlu ev ödevleri dışında hiç kitap okumadıklarını ortaya koymuştur. Anne-babaların hali de çocuklarından farksızdır. Televizyon bağımlısı çocuğun; okul başarısı da düşünülemez.

6-Televizyon izleme süresi arttıkça, çocukta sosyal ilişki yeteneği azalır. Arkadaşlarıyla televizyon programları dışında konuşacak bir şey bulamaz. Beraber olduğunda televizyon izler. Oyun oynamaktan zevk almaz. Hikaye ve masal dinlemek onu hiç açmaz. Televizyon yaygınlaşmadan önce köylerde bulunan çok güzel bir etkinlikten bah-

sedilir. Akşamları çocuklar ve gençler bir büyüğün evinde toplanırlar, ondan yaşadığı veya duymuş olduğu bir hikayeyi dinlerlermiş. Bu sayede hem hayat tecrübeleri, hem arkadaşlar arası kaynaşmayı hem de büyüklere saygı duymayı yaşayarak öğrenirlermiş. Kuşak çatışması falan da yokmuş o zamanlar.)))))

7-Hepimizin bildiği gibi televizyon, çocukların şiddete olan eğilimlerini artırmaktadır. Televizyon başına oturan çocuklar elektriğe takılmış şarj cihazları gibidir. Şarj dolumunu tamamlayan çocuk, gördüğü şeyleri ailesi, kardeşleri ve arkadaşları üzerinde tatbik etmeye, denemeye koyulur.

Şu kısa mektup bu konuda fazla söze gerek bırakmamaktadır:

"Üzerinden bir yıl geçmesine rağmen hala içimizi yakan, kanatan ve ömür boyu bize gözyaşı döktürmeye devam edecek olan yavrumuzla ilgili şöyle bir olay olmuştu; Oğlumuz Burak 6 yaşındaydı. Çok ama çok televizyon seyredirdi. Televizyonun karşısına oturur, akşama kadar da kalkmazdı. Ne yaptysak bu durumu değiştiremedik. Özellikle oğlumuz şiddet ve romantik içerikli sahneleri ilgiyle izlerdi. İzlediği filmde bir kişinin bıçakla boğazının kesildiğini görmüş. Bundan etkilenmiş olacak ki, gelmiş kendisinden küçük kardeşinin boğazına bıçağı dayamış. Kan fışkırınca da çok korkmuş. Annesi yetişmiş. Çok şükür kızımızı kurtardık. Ama Burak birden bire o kanı görünce dehşete düştü ve hafıza kaybı geçirdi. Şimdi oğlum yedi yaşında ve okula gidemedi. Çünkü kendinde değil. Kızım da bu olayın etkisinden kurtulamadı. Yani ölçüsüzce, düşünülmenden konulan filmler bize bir aile faciası yarattı. Allah kimsenin başına vermesin."²⁰⁰

İngiltere'de çocuklar üzerinde altı ay süren bir araştırma yapılmış. Çocukları iki gruba ayırmışlar. Birinci gruba savaş, ölüm, yıkım ve şiddet içerikli filmler selettirmişler. Diğer gruba da sevgi, dostluk, yardımlaşma içerikli filmler selettirmişler. Büyüdükleri zaman birinci gruptaki çocuklar; saldırgan, paylaşılamayan, yardımlaşamayan, toplumdaki kaçan kişiler olmuşlar. İkinci grup ise; zorda olanın yardımına koşan, herkese sevgiyle yaklaşan, başkalarına zarar vermekten kaçınan kimseler olmuşlar.

Televizyon izleyen çocuklar günde kaç kez şiddet sahnelerine tanık olmaktadır? Büyüklere yönelik filmlerden uzaklaştırmaya çalışsak çiz-

²⁰⁰ Anne-Baba Eğitiminde Yeni Teknikler/Halit Ertuğrul/Timaş Yayınları.

gi filmler bile aynı vahşeti sergilemektedir. Halimiz; yağmurdan kaçalım derken doluya tutulmak gibidir..

8-Televizyon; haya ve iffet duygularını tamamen ortadan kaldırmayı hedeflemiştir. Çocuklar çizgi filmlerde dahi pek çok ahlak dışı sahnelerle maruz kalmaktadır. Okula giden çocuklar genelde okul konulu olan dizi filmleri seyretmektedir. Bu filmlerde ise ana tema; karşı cinse duyulan ilgi, şehvi duygular ve ahlaksızlıktır. Saygıdan, başarıdan, eğitimden bahsedilmemektedir. Bu filmler sayesinde; zina ve ahlaksızlık ilköğretim okullarına kadar düşmüştür. Çocuğun aklı bunlardan başka bir şeye çalışmaz hale getirilmiştir.

9-Televizyon; çocuğu sınırsız tüketime teşvik etmektedir. Hızlı müzikler ve canlı görüntülerle desteklenen reklamlar, minicik bebeklerin bile gözdesi olmuştur. Televizyon izleyen kitlenin önemli bir bölümünü çocuklar oluşturduğu için, özellikle reklamlarda çocuk görüntülerine yer verilmektedir. Bu reklamlar; o ürünü kullanan çocuğun mutlu, dertsiz, sağlıklı, güçlü ve cesur olduğunu empoze etmektedir. Reklamlarda verilen markalar insanın bilinçaltına kaydedilir. Market alışverişine çıkan yetişkinlerin elleri, bilinçsiz olarak reklamlarda verilen markalara gitmektedir. Böylece her gördüğünü almak isteyen, maddiyatla mutlu olacağına inanan, doyumsuz çocuklar yetişmektedir.

10-Televizyon; çocuğun ailevi ilişkilerini, özellikle anne-babasıyla olan iletişimini ciddi anlamda etkilemektedir. Çocuğun izlediği filmlerin çoğunda anne; fedakar, çilekeş, yüksünmeden hizmet eden, çocuğunun mutluluğu için kendisini heba eden bir modeldir. Baba ise; gücünün üstünde çalışan, lüks bir hayatı karşılamaya mecbur edilen bir modeldir. Buna karşılık çocuk; istediğini yaptıran, sürekli şefkat ve merhamet gören, hatalarının üzerinde durulmayan bir modeli teşkil etmektedir. Televizyon izleyen çocuğun anne-babasına bakışı, onları değerlendirmesi, dayatılan bu anlayışta olacaktır. Anne-babasına isyan etmeyi, bağırmaı, onları üzüp ağlatmayı doğal görecektir.

11-Televizyon; bütün aileyi başında toplamayı başaran tek şeydir desek, abartmış olmayız. Anasınıfı öğrencileri üzerinde yapılan bir resim araştırmasında, çocuklardan televizyonu anlatmaları istenmiştir. Normalde anne-babayı ve çocukları resimlerinde bir araya getiremeyen öğrenciler, televizyonun karşısına bütün aileyi dizmişlerdir. Doğrudur, çünkü televizyon olmadığında baba ya dışarıdadır, ya da uykuda.. Anne ise ev işlerinde.. Sohbet etme, konuşma ve tartışma, yerini tama-

men televizyona bırakmıştır. Bizim yerimize televizyondakiler sohbet eder, biz somurturuz. Onlar konuşur, biz dinleriz. Onlar hayatlarını yaşar, bizim üzerimizden köşeyi döner, biz de sadece izleriz.

12-Televizyon; insanın sağlığına da ciddi zararlar vermektedir. Televizyon izleyen çocuğun beyni yorulur ve işlevsiz hale gelir. Çocuğun kavrayış ve algılayış seviyesi normalin altına düşer. Aklını ve zekasını kullanması zorlaşır. Çocuğu aptallaştırır. Gerçek hayatla yüzleşmekten korkar. Zorluklara karşı dirençsizdir. Filmlerin dünyasında, hayal âleminde yaşar. Uzun süre ve yüksek sesle izlenildiği takdirde, göz ve kulak rahatsızlıkları oluşur. Şişmanlık, iştahsızlık, uykusuzluk ve bunlardan kaynaklanan hastalıklar da televizyon yoluyla çocuklara bulaşmaktadır.

Bunca açıklamadan sonra ne yapmalı, televizyonun zararlarından nasıl kurtulmalıyız?

1-Çocukların televizyon alışkanlığının başı; anne-babaların televizyon alışkanlığından kaynaklanır. Anne-baba hem ruhsal hem de uygulama yönünden çocuğun önündeki en büyük örnektir. Eğer anne-babalar içlerindeki televizyon bağımlılığını öldürememiş, televizyonun kendilerini çevreleyen zincirlerini kıramamışlarsa, maalesef çocuklar için yapılacak pek bir şey yoktur. Onun için bundan sonrasını okuyarak, lütfen kendimizi yormayalım. Bir insan esirse, esarete gönüllüyse, ağzından dökülen özgürlük sözleri palavradır.

2-Herkesin, televizyonu faydalı şeylerde kullanmak niyetiyle aldığı doğrudur. Kimse bunun aksini söyleyemez. Ancak televizyonu niyeti doğrultusunda kullanmayı başaran kaç kişi vardır?

En iyisi; takvaya en uygun olanı, Allah'ın rızasına en yakın olanı; televizyonu eve hiç girdirmemektir. Minicik bebeklerin ve masum çocukların gözlerini açtıklarında, televizyonla karşılaşmamalarıdır. Bize düşen; esaretten uzak, tertemiz, nezih ve özgür bir şekilde çocuklarımızı eğitmektir.

3-Pek çok anne-baba televizyonu kaldırmayı denemiş, ancak çocuklarının komşulara veya arkadaşlarına sık sık televizyon izlemeye gitmesinden bunalarak, televizyonu yeniden evlerine almışlardır. Bunun iki nedeni olabilir:

Birincisi; yalnız değil sosyal bir hayatta yaşadığımız ve görsel bir çağda olduğumuz için, çocuğun bir şeyler izleme, seyretme ihtiyacı vardır. Film seyretmek; çocuk için zevkli, eğlenceli ve heyecan vericidir. Bize düşen; bu ihtiyacı olumlu bir şekilde karşılamaktır. Eğitici

yönü güzel olan CD ve videoları belirli aralıklarla çocuğumuza izletebiliriz. “Film Gecesi” belirleyip bütün aile film seyredebilir, filmin sonunda herkesin görüşünü ve yorumunu alabiliriz. Böylece çocuk görüşlerini kayıtsız şartsız kabul etmeyecek, yorumlamayı ve doğruyu bulmayı öğrenecektir. Eğer varsa, çocuğumuzu eğitici bir sinemaya veya tiyatroya götürebiliriz. Haftada bir defa iki saatlik bir film izlemesi, çocuk için yetecektir.

İkincisi; televizyonun yeri daha zevkli ve eğlenceli şeylerle doldurulmamaktadır. Televizyon gitmekte ve her şey olduğu gibi kalmaktadır. Meğer günümüzün pek çok saatini işgal etmekteymiş. Şimdi ise o saatler bomboş durmakta ve tabii ki televizyonu aratmaktadır. Öncelikle bir evden televizyon gittiği zaman, anne-baba ve çocuklar arasındaki sevgiye dayalı iletişim güçlendirilmelidir. Anne-babasından yeterince sevgi ve ilgi gören, onlarla zaman geçiren bir çocuk, televizyona çok fazla ihtiyaç hissetmeyecektir. Kardeşler arası dayanışma, arkadaşlık ilişkileri artırılmalıdır. Bunun yanı sıra, ailenin tamamının katıldığı akşam programları düzenlenebilir. “Masal Gecesi” gibi.. Herkes bir hikaye okuyup anlatabilir. Eski anı ve hatıralar gündeme getirilebilir. Nine-dede gibi aile büyüklerinin bu geceye katılması sağlanabilir. Onların güzel anıları çocukları eğlendirecektir. Açık oturum tartışmaları, aile toplantıları, yarışmalar yapılabilir. Baba ortaya varsayım bir problem koyar, mesela; “Akrabalarını sevmeyen bir çocuğa akrabaları nasıl sevdirebilir? Kardeşleriyle kavga eden bir çocuk nasıl bundan vazgeçirilebilir?” gibi.. Herkes kesin bir çözüm bulmak için birbiriyle yarışır. Bir konuda en fazla hadis söyleme yarışması yapılabilir. Sunucu; “Merhametle ilgili hadis söyleyiniz” der. Yarışmacı belirli bir süre dâhilinde bildiği bütün merhamet içeren hadisleri söyler. Sure yarışması yapılabilir. Baba; Bakara der, çocuk son harf olan A ile başlayan başka bir sure söyler; A’raf. Diğer; Fatır gibi.. Düşünüldüğünde alternatif pek çok şey bulunabilir. Bu etkinlikler; aileyi inanılmaz derecede birbirine yaklaştırır, pek çok problem kendiliğinden çözüme kavuşur.

4-Eğer televizyon evden gidemiyorsa, mümkünse zararlı olduğu düşünülen kanallar listeden silinmeli ve izlenilmesine izin verilmemelidir. Anne-baba ciddi bir eğitimci gözüyle programları gözden geçirmeli ve çocuk için en uygun olan bir-iki program belirlemelidir. Bu programları çocukla beraber izlemeli, filmin sonunda ise çocukla düşüncelerini paylaşmalıdır. Kumanda çocuğun eline bırakılmamalı, iste-

diği şeyi izlemesine izin verilmemelidir. Televizyon kesinlikle çocuğun odasında olmamalıdır. Bunlar, çocukla uygun bir dille konuşulmalı, kesin bir kurala bağlanmalıdır. Anne-baba tutarlı olduğu sürece, zararın çoğu engellenmiş olacaktır.

5-Çocukları olumsuz etkileyen bir diğer konu ise; haber programlarıdır. Akşam babanın eve geldiği saatte izlenen bu program esnasında, aile ya sofraya başındadır veya çay faslında. Tabii çocuklar da aynı ortamda, aynı şeyin karşısındadır. Çocuklar üzerinde yapılan geniş çaplı bir araştırmada; çocuklara haberlerden ne anladıkları sorulmuştur. Çocukların geneli bu soruyu; “Savaş, ölüm, ambulans, silah, kan, çocuk kaçıranlar, organ mafyası” olarak cevaplamışlardır. Haberler gerçek olduğu için çocuğun üzerinde çok fazla iz bırakmaktadır. Büyüklere bile, bu dünyanın yaşanılacak bir yer olmadığı, her yerin güvensiz, tehlikeli ve kaos içinde olduğu imajını vermektedir. Çocukların ise cesaretlerini kırmakta, korkularını artırmaktadır.

Her gün haber izlemek, normal bir insan için vazgeçilmez olmamalıdır. Merak edilen haberleri gazeteden veya radyodan öğrenmek de mümkündür. Eğer haber izlemek vazgeçilmezse, mutlaka çocuklardan ayrı izlenmelidir.

6-Program aralarına giren reklamlar mümkün olduğunca izlenmemeli ve çocuğa izletilmemelidir. “Hadi televizyonu kapatalım, o da biraz dinlensin biz de dinlenelim. Reklam arasında odamızı toplayalım, yüzümüzü yıkayalım” gibi önerilerle televizyon kapatılmalıdır. Böylece reklamların zararlı etkisine karşı çocuğumuzu bir nebze koruma altına almış oluruz.

Televizyonun eğitimine bırakılmış bir nesil; hiçbir başarı, umut ve gayret vaat etmemektedir. Toplumumuzun en önemli sorunu haline gelmiş olan bu hastalığı, Allah’ın yardımıyla yok etmemiz, etkisiz hale getirmemiz ve kendimize esir etmemiz mümkündür. Biz eğer istersek, bize faydası olduğunu düşünürsek onu kullanırız. Yoksa o bize, kendi istediği şeyleri, kendi istediği saatte izlettiremez!

“İdeoloji, görüntülerin içinden geçer.” (Douglas Kellner)

Sınırsız bir şekilde evlerin hizmetine değil hezimetine sunulan internet ise, televizyondan çok daha fazla tehlikelidir. Pek çok bilinçli müslümanın ayağını kaydırmış, aileleri ve yuvaları dağıtmış, hayasızlığın her çeşidini bir mouse tuşu kadar yakınımıza taşımıştır.

Araştırma yapmak, ödev ve ders çalışmak, iletişimi kolaylaştırmak kılıfları altında bizi kendisine köle etmiş ve ömürlerimizi tüketmiştir.

İlmi sınırsız bir şekilde ayağımızın altına sermesi nedeniyle, artık ilmin değeri kalmamıştır. Allah aşkına, bugün kaç çocuk veya yetişkin kütüphanelerde araştırma yapmaktadır? Pek çok kitabı önüne serip harıl harıl çalışmaktadır? Alimlerin dizinin dibine oturup soru sormaktadır?

Bizden öncekiler bir satırlık bir hadis için aylarca yol gittiler, eziyet çektiler. Bizler ise raflarımızda duran kitapları indirip kaldırmaya bile üşenir duruma gelmişiz. Allame internetler karşısında cahilliğimizi susturuyoruz sadece... Nasıl olsa Molla Google her sorumuza cevap veriyor.. Onun için üzerimizde ilmin eseri, hikmetin parıltısı yok...

Rabbimiz şöyle buyurur:

“İnsanlardan kimisi de vardır ki; ilimsizce Allah yolundan saptırmak ve onunla alay etmek için boş ve gereksiz lafları satın alır. İşte onlar için rüsvay edici bir azap vardır.” (Lokman 6)

GÖRGÜ VE EDEB KURALLARI

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
*“Hiçbir anne ve baba çocuğunun güzel terbiyeden daha üstün bir bağışta bulunmamıştır.”*²⁰¹

Hayatın her alanında sergilenen görgü ve edeb kuralları, çocuğumuzun güzel ahlakını ve Peygamber (s.a.v)’in sünnetine bağlılığını artıracaktır. Ahlak, görgü ve edeb kurallarının oturtulması için 0-6 yaş çok önemlidir. Hayatın küçük bir kesiti olan bu yıllarda, aslında çocuğun bütün bir ömrünü etkileyen alt yapı oluşturulur. Küçüklüğünden itibaren tualete çoraplarını çıkararak giren bir çocuğun, büyüdüğünde bu alışkanlığından vazgeçmesi zordur. Yatarken sağ tarafına dönüp yatan bir çocuğun, yüzüstü yatması zordur.

0-6 yaş çocukları temiz bir sayfaya, boş bir bardağa, programlanmamış bir robota benzerler. Ne yazarsak, ne doldurursak ilerleyen hayatta hep onu yansıtacaklardır.

Görgü ve edeb konularını öğrenmemiz gereken ilk kaynak; elbette ki Rasulullah (s.a.v)’ın sünnetidir. Toplumza ait örf ve gelenekleri ise, sünnetin süzgecinden geçirmeliyiz. Sünnetin onayladıklarını almalı, onaylamadıklarını ise terk etmeliyiz.

“..Peygamber size neyi getirirse onu alın. Sizi neden sakındırırsa, ondan uzaklaşın. Allah’tan korkun. Muhakkak ki Allah, cezası şiddetli olandır.” (Haşr 7)

1-Yeme-içme Adabı:

Rasulullah (s.a.v) çocuklara yeme-içme adabıyla ilgili sünnetini öğretmiştir:

a-Besmeyleyle, sağ elle ve önünden yemek:

Ömer b. Seleme (r.a) şöyle anlatır:

“Rasulullah’ın gözetimi altında küçük bir çocuktum. Yemek yerken elim, yemek kabının her tarafında dolaşırdı. Rasulullah (s.a.v) bana; “Ey Çocuk!

²⁰¹ Tirmizi 1952. Ahmed 14856.

*Yemeğe başlarken Allah'ın adını an, besmele çek. Sağ elinle ve önünden ye" buyurdu. Bundan sonra ben her zaman besmeleyle, sağ elimle ve önümden yemek yedim."*²⁰²

Besmele eğitimi çocuk doğar doğmaz başlayan bir eğitimidir. Anne, bebeğini emzirmeye başlamadan önce besmele çeker. Bebeğe verilen su, süt veya diğer şeylerde de çocuğun duyacağı şekilde besmele çekilir. Konuşmaya başladığında bebeğin de söylemesi istenir. Sonraki dönemlerde ise sürekli hatırlatılır. Babanın veya annenin yemeğe başlamadan; "Haydi bismillah" demesi, unutanlara hatırlatma ve sünnetin oturtulmasını hedefler. Sağ el ile yeme eğitimi de besmele eğitimi gibidir. Bebeğin biberonunu bile sağ eline verdiğimiz, kaşığı sağla tuttuğumuz, hatırlattığımız zaman alışkanlık kazanacaktır. Solak olanların sol elleriyle yiyeceklerine ilişkin bir izin yoktur. Anne-baba, konuyu ciddiye almalı, sevecen ama kararlı bir şekilde alıştırmalıdır.

Bir adam Rasulullah (s.a.v)'ın yanında sol eliyle yemek yedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) ona:

-Sağ elinle ye! buyurdu. Adam:

-Ben sağ elimle yiyemem dedi. Rasulullah (s.a.v) da:

*-Yiyemez ol! buyurdu. (Adam kibrinden dolayı böyle yapıyordu, bundan sonra da elini ağzına götüremedi.)*²⁰³

Önünden yemek de bebeklik alışkanlığıdır, sonra devam ettirilir. Çocuğa bereketin yemeğin en ortasında olduğu, kenarlardan yedikçe bereketin geleceği anlatılmalıdır.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*"Bereket yemeğin ortasına iner. Onun için kenarlarından yiyin, ortasından yemeyin."*²⁰⁴

b-Büyük ve yaşlıları beklemek:

Huzeyfe (r.a) şöyle demiştir:

*"Rasulullah (s.a.v) ile beraber yemekte bulunduğumuzda, o yemeğe elini uzatmadıkça biz uzatmazdık."*²⁰⁵

Yine yağmurlu bir gecede mağarada mahsur kalan üç adamdan birinin duası da buna delildir:

*"...Allah'ım! Benim yaşı ilerlemiş annem, babam, hanımım ve çocuklarım vardı. Bunlara ben bakardım. Koyunların sütünü sağıp, çocuklarımdan önce anne-babama içirirdim. Derken bir gün eve geç geldim. Annem ve babam uyumuşlardı. Her zamanki gibi sütü sağıp başuçlarında bekledim. Ne onları uyandırmak, ne de onlardan önce çocuklara süt vermek istiyordum. Çocuklarda benim başımda bekliyordlardı. Bu durum şafak sökene kadar devam etti. Bunu senin rızan için yaptım ise kayayı arala!" dedi. Bunun üzerine Allah kayayı araladı..."*²⁰⁶

Burada anlatılmak istenen; acıkan bir çocuğu birkaç saat büyüklüğünü beklemeye zorlamak değil, beş dakika geç gelen büyüğünü beklemeye alıştırmak ve sabrı öğretmektir.

c-Yemekleri kötülememek:

*"Rasulullah (s.a.v) hiçbir yemeğe kusur bulmazdı. Canı isterse yer, istemezse yemezdi."*²⁰⁷

d-Çok çeşit yemek yemekten ve israftan kaçınmak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*"Dikkat edin! Dünyadayken nice çeşitli ve lezzetli yemekler yiyen kimseler vardır ki, kıyamet günü açtırlar..."*²⁰⁸

e-Karnı tıka basa doyurmamak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*"Mü'min bir midneyi doldurmak için, kafir ise yedi midneyi doldurmak için yer."*²⁰⁹

²⁰² Tirmizi 1857. Dârimî/Etime 9. Ebû Dâvûd/Etime 19.

²⁰³ Müslim/Eşribe 107.

²⁰⁴ Müslim,Eşribe:107.s.1599.

²⁰⁵ Ahmed 22738.

²⁰⁶ Buhari/Daavat 22. Müslim/Zikir 83.

²⁰⁷ Buhari/Menakıb 167. Müslim/Eşribe 187. Ebu Davud 3763.

²⁰⁸ Camiu's-Sağir 2887

²⁰⁹ Buhari/Etime 23.

f-Yemekten önce ve sonra elleri yıkamak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*“Yemeğin bereketi; yemekten önce ve sonra elleri yıkamaktır.”*²¹⁰

g-Yemekten sonra Allah’a hamd ederek dua etmek:

“Rasulullah (s.a.v) yemekten sonra:

الحمد لله الذي أطعمنا وسقانا وجعلنا مسلمين

*“Bizi yediren, bizi içiren ve bizi Müslümanlardan kılan Allah’a hamd olsun” diye dua ederdi.”*²¹¹

2-Yatma ve Uyuma Adabı:

a-Uyuma ve uyanma vakti:

Ebu Berze (r.a) şöyle rivayet etmiştir:

*“Rasulullah (s.a.v) yatsıdan önce uyumayı ve yatsıdan sonra oturup konuşmayı hoş görmezdi.”*²¹²

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*“İlim öğrenmek için sabahın serinliğinden ve erken vakitlerinden faydalanın. Çünkü bunda başarı ve bereket vardır.”*²¹³

Rasulullah (s.a.v) şöyle dua ederdi:

*“Allah’ım! Ümmetim için sabahın erken vakitlerini bereketli kıl”*²¹⁴

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*“Rızıklar sabahın erken saatlerinde taksim edilir. Bu saatlerde uyumayın.”*²¹⁵

²¹⁰ Ebu Davud:3768.

²¹¹ Tirmizi 3457. İbni Mace/Et’ime 27.

²¹² Tirmizi 168. İbni Mace/Salat 12.

²¹³ Camiu’s-Sağır 1215.

²¹⁴ Ebu Davud,Cihad:2606.

²¹⁵ Camiu’s-Sağır 732.

Yatma ve kalkma saatleri; tamamen anne-babadan kaynaklanan bebeklik alışkanlıklarındandır. Hayatımızdaki bütün tersliklerin, ilminin azlığının, rızıkımızın bereketsizliğinin nedeni; maalesef sünnete uzak kalan yaşam tarzımızdır.

Henüz bebekleri doğmamışken anne-babanın sabahın erken vakitlerinde kalkmaları, Kur’an okuyarak, Allah’ı zikrederek vakitlerini değerlendirmeleri; bebeğin de o saatlerde uyanık kalmaya alışmasını sağlayacaktır. Hamilelik döneminde aşırı hastalık ve yorgunluk olmadığı sürece, anne-babanın buna dikkat etmesi gerekir. Gözlemlediğimiz zaman yeni doğan bebek; sabah namazı öncesi veya ezan esnasında uyanır. Bu Allah’ın bir hikmetidir, kullarına bir uyarısıdır. Çocukluk döneminde de; erken yatmaya ve erken kalkmaya ailesiyle birlikte devam eden çocuk, daha dinç, sağlıklı, zeki ve aktif olur. Dünyası ve ahireti konusunda da daha gayretli ve başarılı olur.

Gecenin yarımına kadar yatmak bilmeyen, öğlene doğru ancak uyanabilen anne-babaların çocuklarında ise; aynı gayreti ve başarıyı yakalamak mümkün değildir. Canı bir şey istemeyen, uyuşuk, pısırik, maymun iştahlı, kararsız ve tutarsız çocuklar, genelde bu ailelerden çıkar. Bu tezi abartılı bulan kişilerin; erken yatan, gece namazına kal-kan, sabah işe koşan, akşama kadar çalışan köylülere bakmaları yeterlidir. İlerleyen yaşlarına rağmen dinç ve sağlıklı oluşları; hem yedikleri doğal besinlere hem de vakti güzel değerlendirmelerine bağlıdır.

b-Yatma ve uyuma duaları:

Eğer hamilelik döneminde bebek annesinden bu duaları duyarsa aşinalık kazanır. Doğduktan sonra da annesinin uyuma ve uyanma esnasında yüksek sesle bebeğe dualarını okuması güzel bir başlangıç olur. Konuşmaya başladığında ise; ellerini açtırarak beraber okumak gerekir. Bir müddet bunlara dikkat edildiğinde artık yatma ve uyanma vakitleri çocuk için bir “Dua Merasimi” niteliğini taşır. “Hadi dualarımızı okuyalım” isteği çocuktan da gelmeye başlar. İlerleyen yaşlarda ise kimsenin kendisine hatırlatması gerekmeden dualarını okur.

Çocuğa uyumadan önce öğretilecek dualar ilk etapta şunlar olabilir:

1-İhlas, Felak ve Nas Surelerini Okumak:

Aişe (r.a) şöyle anlatıyor:

“Rasulullah (s.a.v) yatacağı zaman avuçlarını bir araya getirir, İhlas, Felak ve Nas surelerini okuyarak avucunun içine üflerdi. Sonra avuçlarının iç tarafıyla bedeninin ulaşabildiği her yerini sıvazlardı. Bunu üç defa yapardı.”²¹⁶

2-Ayete'l-Kürsi'yi (Bakara 255) Okumak:

“Rasulullah (s.a.v) yatmadan Ayete'l-Kürsi'yi okurdu.”²¹⁷

3-“Amene'r-Rasulü” diye başlayan (Bakara 285-286) ayetini Okumak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Kim yatmadan önce Bakara suresinin son iki ayetini okursa, Müslümanlığına delil olarak bu iki ayet yeter.”²¹⁸

4-Tesbihatları Yapmak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“İki özellik vardır ki, onlara devam eden her müslüman muhakkak cennete girer. Bu iki şey kolaydır, fakat bunları işleyip yapanlar azdır.

-Ya Rasulallah, bu iki şey nedir? diye soruldu. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu:

-Her namazın ardından on defa “Allahu ekber”, on defa “Elhamdulillah”, on defa da “Subhanallah” demektir. Bunlar beş vakit namazdan sonra söylendiği takdirde sayısı yüz elli olur. Mizanda ise bin beş yüzdür.

İkinci özellik ise; yatağa girince otuz üç defa “Subhanallah”, otuz üç defa “Elhamdulillah”, otuz üç defa da “Allahu ekber” demektir. Bu dilde yüzdür. Mizanda ise bindir. Hanginiz bir günde iki bin beş yüz günah işler?

Ey Allah'ın Rasulü, bu kadar kolayken nasıl olur da bir insan bu tesbihleri söyleyemez? diye soruldu. Peygamber (s.a.v) de şöyle buyurdu:

-Şeytan namazda iken size gelir. Şu ve şu işlerinizi hatırlatır da tesbihi unutturur. Yattığımız zaman yine size gelir. Başka başka şeyleri hatırlatır. Nihayet tesbihleri söyleyemeden uykuya dalarsınız.”²¹⁹

5-Yatma Dualarını Okumak:

بِسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ أَحْيَا "

“Allah'ım! Senin isminle ölür, senin isminle dirilirim.”²²⁰

" اَللّٰهُمَّ اَنْتَ رَبِّيْ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ خَلَقْتَنِيْ وَاَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا عَلَىٰ عَهْدِكَ وَاَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ اُبُوْءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَاُبُوْءُ بِذَنْبِيْ فَاغْفِرْ لِيْ فَاِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اَنْتَ "

“Allah'ım! Sen benim Rabbimsin. Senden başka hiçbir ilah yoktur. Beni sen yarattın, ben de senin kulunum. Gücümün yettiği kadar sana vermiş olduğum ahdine ve va'dine bağlıyım. Yaptıklarımın şerrinden sana sığınırım. Üzerimde olan nimetini ve işlediğim günahlarımı itiraf ediyorum. Öyleyse beni bağışla. Günahları senden başka bağışlayacak olan yoktur.” (Kim bu duayı akşam vakti içtenlikle ve inanarak söyler de o gece ölürse cennete girer. Sabah okur da akşama kadar ölürse cennete girer.)²²¹

" اَللّٰهُمَّ اَسْلَمْتُ نَفْسِيْ اِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ اَمْرِيْ اِلَيْكَ وَالْجَاثُ ظَهْرِيْ اِلَيْكَ رَهْبَةً وَرَغْبَةً اِلَيْكَ ، لَا مَلْجَا وَلَا مَنَاجَا مِنْكَ اِلَّا اِلَيْكَ ، اٰمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِيْ اَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِيْ اَرْسَلْتَ "

“Allah'ım! Bütün benliğimi sana teslim ettim, işimi sana havale ettim. Yüzümü sana yönelttim. Korkarak ve umut ederek sırtımı sana

²¹⁶ Tirmizi 3402. Ebu Davud/Edeb 27.

²¹⁷ Mecmeu'z-Zevaid 10/117-118.

²¹⁸ Ebu Davud 1397. İbni Mace 1369. Darimi 3391. Nesai/Fedailu'l-Kur'an 28-29. Ahmed 4/121.

²¹⁹ Ebu Davud 5065. Tirmizi 3410. İbni Mace 926.

²²⁰ Buhari/Daavat 27. Ebu Davud/Edeb 17.

²²¹ Buhari/Daavat 27. Nesai/İstiaze 17.

dayadım. Sığınmak ve sakınmak ancak sana yönelmekledir. İndirdiğin kitabına ve gönderdiğin peygamberine iman ettim.”²²²

Bu dualar, Rasulullah (s.a.v)’ın dualarından sadece bir kaçı.. Çocuğumuz biraz daha büyüyüp kendisinin okuyup ezberleyebileceği çağa gelince; Rasulullah (s.a.v)’ın yaptığı farklı duaları ezberlemesi konusunda kendisini teşvik edelim. İki satır bir duayı ezberleme konusunda gevşeklik gösteren bizler de, çocuklarımızla bu duaları ezberleyip hayatımızı güzelleştirelim.²²³

c-Sağ tarafına yatmak:

“Rasulullah (s.a.v) uyumak istediği zaman sağ elini, sağ yanağının altına koyardı..”²²⁴

“Rasulullah (s.a.v) yüzüstü yatan bir adam görünce şöyle buyurdu:

-Kalk, bu Allah’ın sevmediği bir yatış tarzıdır.”²²⁵

Çocuklarımızın küçüklüklerinden itibaren bu konuya dikkat edilmesi ve yüzüstü yatmalarına izin verilmemelidir. Bugün nice Müslümanların çocukları, cehennemlikler gibi yüzüstü yatmaktadır. Anne-babanın çocuğu sağına çevirmesi, olmazsa uyandırması ve sağına yatmaya alıştırması gerekir.

d-Çok uyumamak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Şeytanın sürmesi, yalama şekeri ve enfiyesi vardır. Yalama şekeri; yalan söyletmek, enfiyesi; öfkelenmek, sürmesi de; uykuyu sevdirmektir.”²²⁶

Yine Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Allah katında büyük bir öfkeye sebep olan özellikler şunlardır; acıkmadan yemek, uyku ihtiyacı olmadan uyumak, bir şeye çok hayret

etmeden gülmek, bir nimete kavuştuğunda (Allah’a hamdetmek yerine) sevinç çılgınlıkları atmak.”²²⁷

3-Kılık-Kıyafet Adabı:

Kılık ve kıyafet insan üzerinde ilk etki bırakan unsurdur. Karşılaştığımız bir insanın kılık-kıyafetine bakarak onun hassasiyetlerini, özen-tilerini, yaşam tarzını anlamamız zor değildir. Rasulullah (s.a.v) temiz ve sade giyinme konusunda ümmetine örnek olmuş, sahabelerinin uygun olmayan kılık-kıyafetlerini uyarmıştır. Çünkü İslam gerçek medeniyetin, temizlik ve düzenin sembolüdür.

a-Tesettüre ve İslam’a uygun kıyafet tercihi:

“Tesettür” başlıklı konumuzda bu konuya daha geniş değineceğimiz için burada küçük bir hatırlatmayla yetineceğiz. Müslüman anne-babalar olarak çocuklarımızı küçüklüklerinden itibaren İslam kültürüne ve tesettüre uygun kıyafetler içinde yetiştirmeliyiz. Kıyafet; insanın kalbi ve ameli davranışlarını belirleyen bir unsurdur. İslam’a uygun bir kıyafet içindeki çocuğumuz, kendisini İslam şahsiyetlerine yakın hissedecek, onlar gibi davranmaya çalışacaktır. İslam dışı kıyafetler içinde olan çocuğumuz ise; kendisini İslam dışı şahsiyetlere yakın hissedecek ve onlar gibi davranmaya çalışacaktır. Bu tıpkı tiyatrodaki görev alan çocukların kostümlerine benzer. Köylü kıyafeti giyenin, şehirli gibi davranması düşünülemez. Erkek kıyafeti giyen kızın da, kız gibi davranması düşünülemez. İnsanın dışı başka iken, içi başka olamaz.

b-Sağ Taraftan Giymek ve Dua Etmek:

Ebu Hureyre (r.a) şöyle rivayet etmiştir:

“Rasulullah (s.a.v) elbisesini sağ tarafından başlayarak giyinirdi.”²²⁸

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Kim bir elbise giyer de;

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا (الثَّوبَ) وَرَزَقْنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةَ

²²² Buhari/Vudu’ 27. Müslim/Zikr 17.

²²³ Sahih kaynaklardan derlenmiş olan diğer dualara ise, küçük bir kitapçık olan şu eserden ulaşabiliriz. Bkz: Hısnu’l-Müslim/Said el-Kahtani.

²²⁴ İbni Mace 3877. Tirmizi 3395.

²²⁵ Tirmizi 2768. Ahmed 7698.

²²⁶ Camiu’s-Sağır 2382.

²²⁷ Kenzu’l-Ummal 44004

²²⁸ Buhari/Libas 8. Ebu Davud/Libas 3. Tirmizi 1766.

“Bana bu elbiseyi giydiren ve hiçbir güç ve kuvvet harcamaksızın beni onunla rızıklandıran Allah’a hamdolsun.” derse, onun geçmiş ve gelecek (küçük) günahları bağışlanır.”²²⁹

Bebekliklerinden itibaren çocuklarımıza giydireceğimiz bir çorabı dahi sağ ayaklarından başlayarak giydirmeliyiz. Şeytanın giyim kuşamlarına ortak olmasından onları korumalıyız.

Ayrıca Rasulullah (s.a.v) bu ve diğer dualarıyla elimizdeki her nimetin Allah’tan olduğunu itiraf etmemizi istiyor. Böylece gurura ve kibre kapılmamızı engelliyor. Bizler de çocuğumuzu şükür üzere yetiştirmeli, bu duayı küçükken ezberleyemese bile; “Bu elbiseyi bana verdiğin için sana hamd olsun Allah’ım” şeklinde kolay bir duaya alıştırebiliriz.

c-Kafirlerle Muhalefet Etmek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Kim bir topluma benzemeye çalışırsa o da onlardan sayılır.”²³⁰

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Sizler İsrailoğullarını adım adım takip edeceksiniz. Ayakkabının eşine benzediği gibi onlarla aynı olacaksınız. Hatta onlardan biri annesiyle açıktan zina etse, benim ümmetinden de aynı şeyi yapanlar çıkacaktır. İsrailoğulları yetmiş iki fırkaya ayrılmışlardır. Benim ümmetim ise yetmiş üç fırkaya ayrılacaklardır. Bunlardan bir fırka hariç hepsi cehennemde olacaklardır. Sahabeler:

-Ey Allah’ın Rasulü! O fırka kimlerdir? Diye sordular. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

-Ben ve ashabımın sünnetine tutunanlar.”²³¹

Çocuklarımızın batı medeniyeti tarzı kıyafetlere özenmelerinin birkaç nedeni olabilir; anne-babada da batı medeniyetine özentidir. Batının medya, ulaşım ve ikna gücü bizimkinden daha fazladır. Bu gücün evlerimizi istila etmesine izin vermişizdir. Biz kendi tarzlarını

hoş gösterdikleri gibi, İslam kıyafetlerini hoş gösterememiştir, yeterince propaganda yapamamıştır. Sebebi bu ikisi değilse, bu iki konuya yeterince dikkat edilmişse, Allah korusun çocuğumuz bu konudaki hidayetden mahrum kalmıştır.

Öyleyse önce varsa kendi özentilerimizi yok edelim. Evimizi ve çocuğumuzun zihnini batı medeniyetinin propagandalardan koruyalım. Biz onlardan daha çok çalışıp, daha güzel gösterelim. Ve duayı elden bırakmayalım.

d-Saç Tarzı:

Rasulullah (s.a.v) çocukların ve sahabelerin saçlarına önem vermiş, bu konudaki hatalarını düzeltmiştir.

İbni Ömer (r.a) şöyle anlatıyor:

“Rasulullah (s.a.v) saçının bir kısmı kesilmiş, diğer bir kısmı da bırakılmış bir çocuk gördü. Bunun üzerine orada bulunanlara bunu yasakladı ve:

-Ya tamamını kesin ya da tamamını bırakın, buyurdu.”²³²

Bu hadise göre Rasulullah (s.a.v) günümüzdeki batı medeniyeti kökenli, bir tarafı kesilmiş bir tarafı bırakılmış, yarım yamalak saç tıraşlarını yasaklamıştır. Ne kadar küçük olursa olsun, çocuklarımızı bu şekilde tıraş ettirmemeliyiz.

e-Temiz ve düzenli bir kılık-kıyafet:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Allah nimetinin eserini kulunun üzerinde görmek ister.”²³³

Abdullah b. Ca’fer (r.a) şöyle anlatır:

“Babam Ca’fer şehid edildikten sonra Rasulullah (s.a.v) üç gün yas tutulmasına izin verdi. Üç gün bitince gelerek;

-Bugünden sonra kardeşim için ağlamayın, kardeşim Ca’fer’in çocuklarını bana getirin, buyurdu. Bizi O’nun yanına götürdüler. Saçlarımız biçimsiz bir şekilde uzamıştı, sanki başımızda birer kuş yuvası taşıyorduk. Rasulullah (s.a.v):

²²⁹ Ebu Davud 4023. Tirmizi/Daavat 55. İbni Mace/Et’ime 16.

²³⁰ Ebu Davud 4031. Ahmed 11/50

²³¹ Tirmizi 2641.

²³² Ebu Davud 3663.

²³³ Tirmizi 2819.

-Bana berberi çağırın, buyurdu. Berber gelince de saçlarımızı düzgün bir şekilde tıraş ettirdi.”²³⁴

Çocuğumuzu küçüklüğünden itibaren temiz ve düzenli giyinmeye, saçlarını düzgün bir şekilde taramaya alıştırmalıyız. Şimdi ve gelecekte İslam’ı temsil edecek olan bir çocuğun, her durumda düzenli ve tertipli olması gerektiğini anlatmalı, çocuğumuzu gelecek günlere hazırlamalıyız. İlmi ve anlatımı güzel olan nice İslam davetçileri vardır; evlerinin, bedenlerinin, kıyafetlerinin temizlik ve düzenine dikkat etmedikleri için insanları kendilerinden soğuturlar. Bunlar ailelerinden bu eğitimi almamış, bu hadislerden nasiplenememiş kimselerdir.

f-Diş Temizliği ve Güzel Koku:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Dört şey tüm peygamberlerin sünnetlerindendir: Utanma duygusu, güzel koku sürünmek, misvak kullanmak ve evlenmek.”²³⁵

Rasullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Misvak kullanmayı ihmal etmeyin. Misvak ne güzel bir şeydir! Dişlerin kirini giderir, balgamı söker, gözüün parlaklığını artırır, diş etlerim güçlendirir, ağız kokusunu yok eder, mide faaliyetlerini düzenler. Cennetteki dereceleri arttırır, meleklerin övgüsüne vesile olur, Rabbi hoşnut eder, şeytanı kızdırır.”²³⁶

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Dünyanızdan bana üç şey sevdirdi: Kadın, güzel koku, namaz ise gözüümün aydınlığıdır.”²³⁷

Temizlik ve tertip insanın kendisini rahat, huzurlu, Allah’a yakın ve gayretli hissetmesine sebep olur. Ayrıca insanlar tarafından da takdir ve beğeniyle karşılanır.

f-Sade Giyinmek ve Lüksten Kaçınmak:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

²³⁴ Ebu Davud 4192.

²³⁵ Tirmizi 1080.

²³⁶ Camiu’s-Sağır 5531.

²³⁷ Nesai 3878. Ahmed 11845.

“Sâde (gösteriş ve kibirden uzak) giyinmek imandandır! Sâde giyinmek imandandır! Sâde giyinmek imandandır!”²³⁸

Yine Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Kim gücü yettiği halde gösterişli ve lüks elbise giymeyi terk ederse, Allah kıyamet gününde ona iman elbisesi giydirecektir.”²³⁹

Pek çok müslüman anne-baba kendisine yeni bir şeyler alma, daha iyisini giyme konusunda yavaştan alırken, çocuklarına daha çok çeşit, daha pahalı kıyafetler alma konusunda hızlıdır. Anne-baba yüreği, çocuklarını hep en güzellerine, en iyilerine layık görür. Her şeyin onların gönlünce olmasını diler ve bunun için çalışır. Oysa gözbebeğimiz olan çocuklarımıza dünyanın değil, cennetin güzellikleri daha çok yakışır.

Onun için çocuklarımızın lüks giyime olan isteklerinin önüne geçmeliyiz. Gereksiz yere kıyafet alınmasını, her beğenilenin alınmasını engellemeliyiz. Çocuklarımıza, Allah için almadığı bir kıyafet karşılığında, cennette kendisini bekleyen nice güzel kıyafetleri anlatmalıyız. Lüks giymeye, israf etmeye alıştırmamalıyız.

“Abdullah İbni Ömer’in yanına oğlu geldi ve:

-Elbisemin alt tarafı parçalandı. Bana yeni bir elbise alsan, dedi. O da:

-Onu sök, altını üstüne çevir. Allah’ın kendilerine verdiği rızık, karınlarına ve sırtlarına tahsis eden israfçılardan olmaktan sakın! dedi.”²⁴⁰

İşte bu İbni Ömer’dir ve bu İbni Ömer canından çok sevdiği oğlunun gerekmedikçe elbise almasını, israf etmesini hoş görmemektedir. Ve bunca titizliğin sonucunda onların evlatları; hidayet imamı, ilim kandilleri olmuşlardır. “Ben giyemedim, bari çocuklarım giysin” düşüncesi, çocuklarımızı israfa alıştırmaz.

Kim bilir, belki de farkına varmadığımız nice değerler sonucunda, çocuklarımız böyle dünyaya düşkün, cennete uzak oluyorlardır.

Öğrenmek ve uygulamak istediğimiz takdirde, Rasulullah (s.a.v)’ın hayatında ve sözlerinde, bütün hayatımızın bölümlerini kapsayan uygulama ve sünnetler buluruz. İslam; insanın tuvaletteki temizlenme

²³⁸ İbni Mace/Kitabu’z-Zühd 4118.

²³⁹ Kenzu’l-Ummal 43373.

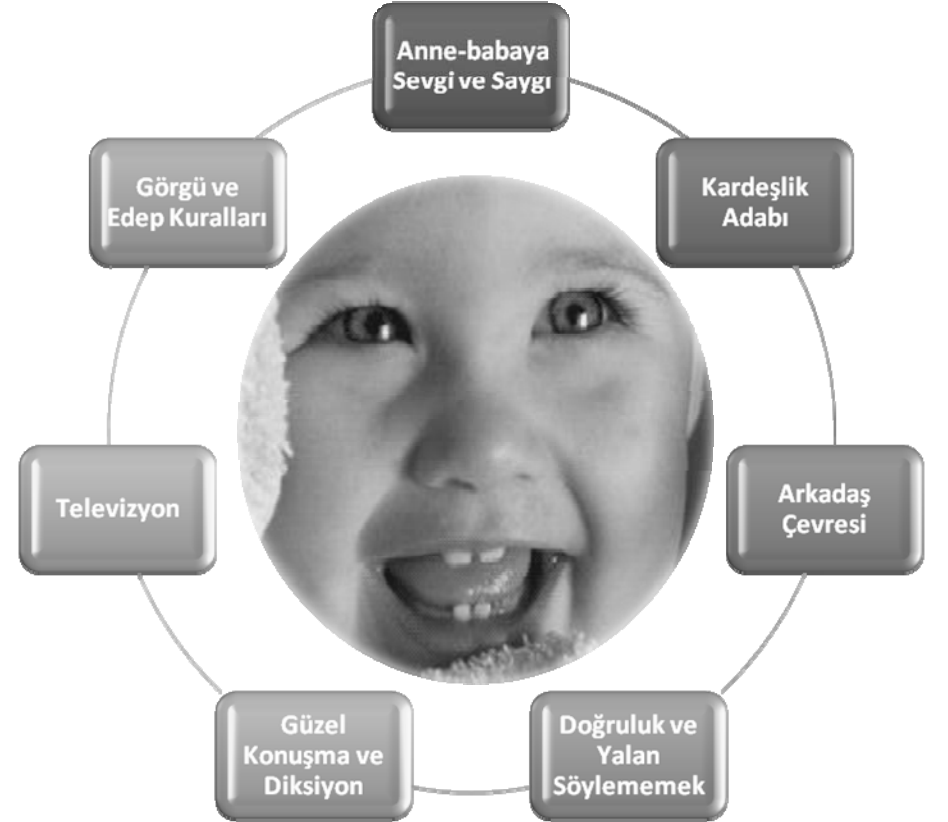
²⁴⁰ Kitabu’z-Zühd ve’r-Rekaik/Abdullah ibni Mübarek 753.

biçimini de belirler. Dişlerinin arasına takılan bir yemek kırıntısıyla da ilgilenir. Burada değinilen konular sadece küçük bir hatırlatma, bir başlangıç reklamıdır. Bize düşen ise; gücümüz yettiğinde Kur'an'dan ve sahih hadislerden, İslam'ın yaşam tarzını öğrenmek, çocuklarımızı da buna göre terbiye etmektir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Bir kimsenin çocuğuna iyi bir terbiye vererek eğitmesi, bir ölçek sadaka vermesinden daha hayırlıdır.”*²⁴¹

BAŞARIYA DOĞRU ALTINCI ADIM

BUNLARA DİKKAT ETTİN Mİ?

²⁴¹ Tirmizi 1951. Ahmed 19995.

AZÂZİL ALTINCI OTURUM

Saat ilerliyordu.. Tükenen bir mumun can havliyle yanması gibi hızla sona doğru yaklaşıyordu Azâzil.. Az sonra silinecekti sahnedeki, yitik bir görüntü kalacaktı ondan geriye.. Hızla davrandı mikrofona:

-Sevgili evlatlarım! Nihayet sizinle bu yılın son oturumuna geldik.. Bu ise, diğer oturumlardan daha önemli, daha hassas ve daha çok dikkat edilmesi gereken bir oturum.. Çünkü bu oturumda; onların dinlerini nasıl ellerinden alırsınız, dinlerini nasıl oyun ve eğlence edinmelerini sağlayabiliriz, bunları konuşacağız..

✓ Allah Sevgisi:

Maalesef, bu kalp denen organ çok kötü bir şey.. Bedenin hükümdarı, başkenti.. Sevgiyle işliyor, sevince her şey onun ardından gidiyor.. Onun için tüm iyi sevgileri yok etmeliyiz oradan.. Allah sevgisi ise bunların en başında geliyor.. Kalp Allah'ın sevgisiyle dolu olursa, elle nasıl dur diyeceksiniz, hayra gitme! Gözlere nasıl perde çekeceksiniz, hakkı görme! Yapamazsınız!

Belki bu sevgiyi tamamen yok etmemiz olanaksız.. Ama içini boşaltabiliriz. İnsanlara durup dururken "Allah'ı sevmek" demek olmaz. Onlara sağlarından yaklaşın; "Sen Allah'ı seviyorsun ya.. İş kalpte.. Kalbin temiz senin.. Namaz kılmasan da, bir takım şeyleri yapamasan da sevgi her şeyin üstünde" gibi yaldızlı laflarla sevginin şeklini değiştirin. Böylece kalp denen o mağrur hükümdarı kendi içine hapsedilmiş olacağız. Kendinden başkasına komut veremeyecek, onun saltanatını yok edeceğiz.

Anne-babaların cahilliklerinden faydalanalım, gerçeği öğrenmemeleri için elimizden geleni yapalım. Allah'ı aya, güneşe benzetmeye, çocuklarını Allah ile korkutmaya devam etsinler.. Onların çocukça sorularına kızarak; "Sus! Böyle sorular sorulur mu? Allah taş eder seni!" desinler. Allah'ın birliğini öğretmeye yanaşmasınlar. Çocuklarının ilk sözleri tevhid değil, batılın sözleri olsun.

Küçük yaşlardan itibaren bu çalışmalarını aksatmadan sürdürebilirsek, büyüdüklerinde bizim için sorun olmaktan çıkarlar.

✓ Peygamber Sevgisi:

Allah sevgisinden sonra kalpte büyüyen peygamber sevgisi de saltanatımızın devamı açısından çok tehlikeli. Çünkü bakın tarihe; O'nu sevenler O'nun ardından gözü kapalı her yere gittiler. Beni öfkemden kudurtan bir adamın sözlerini aklınıza iyi yazın.. Adam idam sehpa-sında, az sonra ölecek, dediler ki; "Şimdi istemez miydin, çoluk çocuğunun yanında olmayı? Başına ne geldiyse Muhammed'den geldi. O senin yerinde olsaydı, istemez miydin?" Adam gözünü bile kırpmadı, hepimizle alay ederek şu sözleri söyledi: "Değil Muhammed'in benim yerimde olmasını istemek, O'nun ayağına bir tek dikenin batmasına bile razı olamam!"²⁴²

İşte o, Muhammed'in sevgisiyle kendinden geçenlerden sadece biriydi.. Ben size burada anlatamam ki, ne acılar çektim.. Hep aç, susuz, uykusuz gezdim.. Nice çocuklar, kadınlar, adamlar gördüm, O'nun etrafında pervane, göğüslerini O'na siper etmiş, gönüllerini O'nun yollarına sermiş.. Elim yetmedi, gücüm yetmedi, hep acı acı yutkunarak seyrettim onları.. Çok azına güç yetirebildim, çok azına sadece..

Hala onlar gibileri yaşarken rahat yok hiçbirimize, uyku haram gözlerimize.. Çok çalışın evlatlarım, benim çektiklerimi siz çekmeyin! Peygamberi, çocukların hayatlarından uzaklaştırdıkça uzaklaştırın. Her gün en ilginç önderler, örnekler çıkarın karşılıklarına.. Emrimizde bekleyen pek çok artist, sanatçı, oyuncu, sporcu, komedyen ve daha neler neler var.. Hepsinin hayatlarını öğrensinler, magazinlerini bilsinler.. Yeter ki, peygambere yer kalmasın akıllarında, yer kalmasın kalplerinde.. Ne gerekiyorsa yapın.

✓ Sahabe Sevgisi:

Peygamber sevgisi başlı başına bizi üzen bir derttir. Ama bir de bu sevgi, sahabe sevgisiyle birleşirse işimiz iyice çıkmaza girer. Çünkü kurnaz Muhammed sahabelerini öyle bir eğitimden geçirdi ki, aklınız durur. Ayrıca bu günlere kadar uzanan sözlerinde sahabeleri sevmeyi emretti. Yıldızmış onlara, cennete götürürlermiş, kandilmiş onlar, ha-

²⁴² Bkz: Hubeyb b. Adiy (r.a).

yata ışık tutarlarmış.. Pöh! Ne yıldızlar, ne kandiller ama! Asırlardır hayallerimizi karartıyorlar, her gün sayelerinde kara haberlere şahit oluyor gözlerimiz, kulaklarımız..

Sahabeler pek çok çeşit elbette.. Ve çocukta kendine bir önder, lider seçme iyyiyacı var. Onların içinden birini mutlaka kendisine daha yakın hissedecek, bacak kadar boyuyla onların yaptıklarını yapmaya çalışacaktır. Bunun önüne geçmek yine onları oyalamakla mümkün..

Anne-babaları oyalayın; çocuklarına sahabelerin kıssalarını, öykülerini anlatmasınlar. Zaman yetmesin, vakit bulunmasın. Doldurun bir şekilde, düşünmeye bile vakitleri kalmasın. Çocuklarını da boş bırakmayın, en güzel başrollerimizi hayatlarına girdirin. Örnekleri, önderleri bol olsun, alı pullu, şaşaalı, debdebeli olsun..

Bâtılı ne kadar çok koyarsak kalplerine ve hayatlarına, Hakka o kadar az yer kalır. Bunu aklınızdan çıkarmayın.

✓ **Namaz:**

Bir çocuk doğup da büyümeye başladığında kalbimde tarifi imkânsız bir sıkışma olur. Sanki her an başıma gelecek bir şeyi beklerim.. Düşünmek bile istemem ama bir türlü rahat bırakmaz beni.. Uykularım, rüyalarım kabuslarla dolar taşar.. Gelmesinden korktuğum, ürküttüğüm şey; bir çocuğun ilk secdesidir. Gözlerimin ferini gideren, dizlerimin bağın çözen, belimi kıran o ilk secdedir.. Onun için her zaman ilk secde olmasın diye uğraşırım. Sizden de bunu istiyorum; ben secde etmedim, siz secde etmediniz, öyleyse onlar da etmeyecek.. Etmemeleri için elimizden geleni yapacağız.

Bu konuda anne-babalar ve eğitimciler bizim için A planında yer alır. İlk operasyonlarımızı onlar üzerinde düzenlemeliyiz. Ciddi bir namaz eğitimi küçük yaştan itibaren başlar. Anne karnı da diyebiliriz, çünkü annenin namaz kılması etkili olur. Üç yaş da diyebiliriz, çünkü çocuk görür ve taklit eder. Yedi yaş da diyebiliriz, çünkü çocuk sağlam adımlarını atmaya başlar. Bu devrelerin hepsi de önemlidir. Yapmamız gereken şey; namaz konusunun ciddiye alınmasına izin vermektir. Ciddiye almazlarsa üzerine düşmezler. Anne-babalara sürekli; “Üzerine düşme, çocuk namazdan nefret eder. Büyüyünce isteyerek yapar, zorlama şimdi” gibi önemli telkinlerde bulunmalıyız. Böylece namaz

eğitimini mümkün olduğunca sonraya ertelemeliyiz. Tabi zavallı anne-baba nereden bilsin; namaza başlanmayan her günde çocuk bizim emrimiz altına giriyor..

Namazı sevdirmemeleri için gayret etmeliyiz. Çocuğu namaza kızararak çağırınsınlar, banyonun önüne sürüyerek getirsinler, azarlasınlar, kıldıkları namazlara kusurlar bulsunlar, beğenmesinler, dövsünler, cezalar versinler. Böylece namazla arayı iyice açmış oluruz.

B planında ise çocuklara yönelmeliyiz. Televizyon, oyun vb. şeyleri daha fazla süslemeli, namaza gitmeyi zorlaştırmalıyız. Hep erteletmeli; “Tamam anne ya, şunu da bitireyim az sonra” cümlelerini olağan hale getirmeliyiz. Ertelemeye alıştıkça namaza kalkması hep daha zor olur, unutması ve geçirmesi ise kolaylaşır.

Hiçbir şey yapamadıysak, çocuk namaza durduysa iş bitmiş demek değildir. Etrafına bakması, namazından zevk almaması, aklına başka başka şeylerin gelmesi için durmadan çalışmalıyız. Kitabımızda tamamen başarısız olmak yoktur bizim. Çoğu başaramadıysak en azından bir parça kendimize kazanç payı çıkarmalıyız.

✓ **Kur'an:**

Çocukların Kur'an dinlemeleri, okumaları, ezberlemeleri ve yaşamaları bizim için çok fena bir tehlikedir. Anne-babayı özellikle Kur'an'dan uzaklaştıralım. Kur'an'ı sevsinler tabi, evlerinde de bulunsun, mübarek günlerde de okusunlar, bir zararı olmaz. Ama günlük programlarında Kur'an vazgeçilmez olmasın. Ezgi dinlesinler, şarkı dinlesinler, türkü dinlesinler.. Kur'an dinlemesinler, onlara deyin ki; “Kur'an'ı evde nasıl dinleyeceksin? Konuşursan günah olur, başın açık olursa, kolun sıvalı olursa günah olur. Öyle saygısız gibi dolaşırken Kur'an dinlenir mi hiç?” Böylece Kur'an özel günlerde okunan ve dinlenen, her zaman okunması ve dinlenmesi zor olan bir şey olsun. En önemlisi; Kur'an'ı anlamalarının önüne engeller koyun, setler çekin. “Sen alim misin ki, Kur'an'ı anlayabileceğini zannediyorsun? Haşa yanlış anlarsın sonra da, küfre girersin. Yüzünden okumanın sevabı sana yeter.” deyin. Eğer anne-babalar Kur'an'ı yaşamıyorlar, anlamaya ve öğrenmeye çalışmıyorlarsa çocuklarından çok fazla korkmamıza gerek yok.

Ama çocukları da Kur'an'a yaklaştırmayın, kim bilir, etkilenir, meraklanır, araştırır da işin içinden çıkamayız. Zaten buna vakit olmasın diye pek çok tedbirler aldık. Nice dönemler Kur'an okumayı yasaklatıran bizdik. "Şu yaştaki çocuklara Kur'an öğretilmez" diyen, dedirten bizdik. Senede sadece iki ay, o da yarım yamalak Kur'an öğrenmeleri bizi çok fazla etkilemez. Çünkü devam eden ve anne-babalar tarafından devam ettirilen bir eğitim değil.. İnsan unuttandır.. İki ayda öğrendiğini bir yıl kendi kendine devam ettiremez, hayatını o iki aya göre yaşayamaz ki..

✓ **Dua:**

Bir çocuğun her an dua etmesinden daha kötü ne olabilir ki? Sağ taraftaki defterler durmadan kabarır. Bize karşı silahlanır, güçlenir ve yananık olur.

En sevmediğimiz şeylerden biri de; güne duayla başlanması, duayla bitirilmesidir. Dua etmesin diye insanların akıllarına türlü türlü şeyler getirmekten bıkip usanmayın. Anne-babaları duadan uzak tutun. Yapacaklarından bahsetsinler, planlar, hedefler anlatsınlar ama dua etmesinler. Kendilerinin bir şeye güçlerinin yeteceğini zannetsinler. Anne-babasının dua ettiğine sıkça rastlamayan çocuk, duayı hayatın bir parçası olarak algılamaz. Sadece sıkıntı ve bela anında yapılan bir ibadet olduğunu düşünür. Öyle düşünsün, başına bir bela gelince o da dua etsin.

Ayrıca dua konusundaki en büyük işlerimizden biri de; çocuğun Allah'a olan ümidini kesmek ve yok etmektir. "Allah duamı duyuyor. Bana istediğimi mutlaka verir. O beni yalnız bırakmaz" diyen tek bir çocuk dahi istemiyorum. Ne zaman dualar ertelense hemen yanlarına koşun ve "Gördün mü, duan kabul olmadı. Zaten Allah senin duanı ne zaman kabul etti ki?" diye fısıldayın. Böylece çocuk duanın gücünü inkar edecek, çoğu zaman dua etmekten vazgeçecektir.

✓ **Tevekkül:**

Anne-babalara, çocuklara ve tüm insanlara öğretin ki; zaman korku zamanıdır, emniyetsizlik ve güvensizlik asrıdır. Televizyonları, iletişim araçlarını, insan şeytanı üzerlerine salın. Yeryüzünde Allah'a tevekkül

ederek içi rahat yaşayan hiçbir kimse kalmassın. Her gün yeni bir facia haberiyle süsleyin ekranları. Yüreklərini ağızlarına getirin. Adım atmaktan bile korkar hale gelsinler. Ne kadar çok korkarlarsa, o kadar çok sinerler. Güçlü çıkışlarda, cesur hareketlerde bulunamazlar. Dünyeyi tehlikelere karşı korkuyla yaşayan bir insan, ibadetlerinde bile korkaktır.

Fakirlikle korkutun onları, cimriliği emredin. Yetmesin, yetişmesin hiçbir şey.. Bir çocukları doğacağında gözleri korksun.. Çocukları büyüdüğünde uykuları kaçsın.. Rızık vermekle sorumlu olan kendileri zannetsinler.. Üzerlerinde Allah'ın nimeti yok, çalıştıkça kendileri kazanıyor zannetsinler. Eğer fakirlikten, açlıktan, açıkta kalmaktan korkarlarsa hiçbir şeylerini feda edemez, en büyük sevap kapılarını elden geçirirler. İnfak edemezler, kendilerinden başkasını düşünemezler, hayvanlar gibi yerler, içerler, biriktirip saklarlar.

✓ **İnfak:**

Tevekkül duygusunu onlardan iyice çekip almalıyız ki, infak kolumuz bile olmasın. Korkular, sevinçler, endişeler anne-babadan direk çocuğa geçer. Anne-baba ne kadar gelecek için korkulu ve endişeliyse, çocuk da öyle olur. Dikkat edelim ki, anne-babaların kalpleri geniş, elleri açık olmasın.

Çocukları infak etmekten uzaklaştırmak için elimizden geleni yaptık, yapmaya da devam edeceğiz. Pek çok çocuğun odasına koymuş olduğumuz kumbaralar bizim icadımızdı. "Biriktir, biriktirdiklerini say, kimseye verme, gösterme, al anahtarı kilitte, daha çok biriktir, daha büyük bir şey al, gözün hep yüksekte olsun, elindekilerin az olduğunu düşün, bir bak etrafına, el-alem neler neler alıyor" sözlerini kulaklarına biz fısıldadık. Bugün de o sisteme devam etmeli, çocuklara sadece kendilerini düşünmelerini ve gözlerini hep en yükseklerle dikmelerini öğütlemeliyiz.

Tabi bazı evlerde bu kumbara planımız tersine döndü.. Fakir çocuklara vermek için kumbaraya para atan ilk çocuğu gördüğümde dehşete düştüm; "Hop koçum ne yapıyorsun sen! Hiç onlara para biriktirilir mi? Biz onu senin için yaptık, al da sen harca" dediysem de dinletemedim. O günden sonra kumbarayı isteğimizin tersinde kullanan çocukların sayıları arttı. Artmaz olsun!

Ayrıca bunların peygamberleri fakirlerle beraber oturmayı, onları sevmeyi ve onlarla paylaşmayı öğütler. Biz de tam tersine çocukları fakirlerden uzaklaştırmalıyız. Onları görmemeleri, gördüklerinde ise burunlarını kıvrıp uzaklaşmaları için elimizden geleni yapmalıyız. Fakirler hep pis olmalılar, kendi hataları yüzünden fakir olmalılar. Çocuk ise onlara neden yardım etsin? Akıllanmayacaklar ki?

✓ Tesettür:

Bizim kitabımızda elbet hayâ yazmaz. En çok reklamını yaptığımız, allayıp pulladığımız şey ise; hayâsızlıktır. Bazen durup düşünüyorum da, “Bu insanları nasıl aklımıza uydurduk? diyorum. Bravo bize! Onların yerinde bir hayvan olsa, yemin olsun o kıyafetleri giymez. Ama reklamı güzel yaptık! Hayasızlığı özgürlük adı altında girdirdik beyinlerine.. Bir zaman sonra normalleştirdik.. Haya sahipleri ayıplanmaya başladıysa bugün, hep bizim çalışmalarımızın onuruna ve şerefinedir.

Ancak daha kıvamına getiremediğimiz insanlar az değil piyasada.. Daha çok çalışmalı, hayayı kökten silip atmalıyız. Eğer bunu başarabilirsek bütün eğitim hakkı elimize geçmiş demektir.

Anne-babaların gevşekliği bu konuda çok işimize yarıyor. Devam etmeleri en büyük temennilerimizden.. Tesettürün en büyük karşıtı; televizyon ve internettir, unutmayın. Eğer bir evde televizyon ve internet varsa, o evdeki insanların gözleri hayasızlığa alışır. Bir dönem sonra anne-baba, erkek ve kız çocuklar hep birlikte yatak sahnelerini izler duruma gelirler. Dikkat edenler çok az, hepiniz biliyorsunuz bunları. Bu konuda göz kalbin askerî ulağıdır. Gördüğünü kalbe naklen yayın yapar. Canlı yayınlar kalpte karşılık bulur ve yavaş yavaş orayı mesken edinir. Göz alıştı, kalp alıştı, peki haya nerede? O da buhar oldu gitti. Sonrası yok.. Kim içti? Dağa mı kaçtı? Hiçbiri değil.. O gidince ardından iman da gitti.. İşte bir taşla iki kuş diye buna denir.

Çocukların tesettürle mümkün olduğunca geç tanışmaları için pek çok yasayı yürürlüğe girdirdik. Okul, iş, güç derken tesettüre geçit kalmadı.. Kılıfını da uydurduk, fetvalar da verdirdik.. Bütün bunlara rağmen hala başını örten bir kız varsa, onun da başörtüsünden başka her şeyini almalıyız. İffet, vakar, sadelik dolu, süsten, kokudan ve dikkat çekmeden uzak bir tesettürün önüne geçmeliyiz.

Evet Yoldaşlarım, evet Candaşlarım..

Daha çok çalışmalı, daha çok gayret etmeliyiz. Bıkmadan, usanmadan.. Gözlerimiz hep yüksekte, adımlarımız hep ileride olmalı..

Şimdi görecekleğiniz karşısında hepiniz çılgına döneceksiniz! Soysuzlar, ne çareler bulmuş, neler düşünmüşler.. Sanki bütün emeğimizi avucumuza verecekler! Bunlar kendilerini ne zann ediyorlar! Kaç kişi bunların arkasından gidecek ki? Şaşıyorum.. Bakın da görün bizi bile şaşırtan hilelerini..

Çocuğun İbadet Eğitimi

ALLAH SEVGİSİ

Davud (a.s) şöyle dua ederdi:

*-Ey Rabbim! Senin sevgini bana canımdan, kulağımdan, gözüm-den, ailemden ve buz gibi sudan daha sevimli kıl."*²⁴³

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Allah ve Rasulünü her şeyden çok seven kimse imanını tadını almıştır."*²⁴⁴

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Kıyamet için hazırlanacak azık; Allah ve Rasulünün sevgisidir. Bu sevgi sayesinde sevdikleriyle beraber olursun."*²⁴⁵

1-Çocuk, Allah Sevgisini Anne-babasından Öğrenir:

Bir bebek, Allah'ın rahmetinin en büyük eseri olarak anne rahmine düşer. İşte o günden sonra, doğumuna ve ölümüne kadar anne-babaya hediye dir çocuk.. Günü geldiğinde alınacak emanettir. Bedeni miniciktir, akı ve kalbi tertemizdir. Daha annesinin karnındayken, annesinin sevdiklerini sevmeye başlar.

Onun için bir bakıma kalbinin sevgili listesini de anne-baba yazar.. Bir bebeğin sevgi serüveni, anne-babasının kendi varlığından haberdar olduğu gün başlar. Eğer anne, bebeğinin varlığını bir müjde olarak kabul ederse, bazı özel hormonlar kanına karışarak onu anneliğe hazırlar. Bu dönemden sonra ise Allah'ın pek çok rahmeti anne üzerinde tecelli etmeye başlar. Bebeğini canından bile çok sevmesi, onun için her türlü fedakarlığı yapması, şefkati, merhameti, koruyuculuğu, yumuşaklığı, hoşgörüsü, sabrı, sorumluluğu bu rahmetin birer eseridir. Annenin bunları hissetmesi, bebeğin de bunları hissetmesi anlamına gelir. Annesinin duaları, hamd etmesi, şükretmesi, umutları bebeğin kalbine yer eder. Daha doğmamışken bile kalbi, Allah'a sevgi ve şükranla do-

ludur minicik yavrunun.. Bundan sonra önemli olan, o sevgiyi devam ettirebilmektir.

Bebeğin ilk sevgi eğitiminde babanın rolü de az değildir. Eşinin hamilelik haberini bir müjde olarak karşılaması, zor döneminde ona anlayış göstermesi, çocuklarının eğitimi, geleceği konusunda sohbet etmesi, anneye destek vermesi, yüreklendirmesi, maddi ve manevi anlamda gereken yardımları üstlenmesi, eşinin karnına elini koyarak bebekle konuşması, kendisini babalık şefkatine ve sorumluluğuna hazırlaması, bebeğin Allah'a olan sevgisinin gelişmesinde çok önemlidir. Anne, babayla bebek arasındaki iletişim kablosu görevi yapar. Eşinden aldığı sevgiyi, desteği ve ilgiyi eksiksiz bir şekilde bebeğine yansıtır.

Bunun aksi olarak hamilelik haberini kabus gibi karşılayan anne-baba bebeğe olumlu bir sevgi yansıtamazlar. İstenmeyen çocukların anne-babalarıyla olan ilişkileri de, Allah'la olan ilişkileri de sağlıklı olmamaktadır.

2-Sevgi Merkezli Bir Allah İnancı:

Anne-babanın çocuklarına Allah hakkında yaptıkları ilk tanım; "Allah çocukları çok sever" olmalıdır. Allah'ın kullarına olan merhameti, şefkati, acıması, verdiği nimetler çocuğa anlatılmalıdır.

Anne-babanın Allah'a olan sevgilerini çocuklarına sık sık göstermeleri, çocuğun da Allah'a olan sevgisinin devamını sağlayacaktır. Bir anne-babanın:

-Allah bizi ne kadar da çok seviyormuş! Senin gibi güzel bir çocuğu bize vermiş.

-Canım Allah'ım! Biz seni çok seviyoruz. Sen de bizi çok sev. Sevgili Allah'ım! Sana çok teşekkür ederiz vb. ifadeler kullanması, çocukta "Allah sevilir" inancını oturtur.

Cenneti, cennette güzel kullar için hazırlanan nimetleri anlayabileceği bir dilde çocuğa anlatmak, çocukta cennet sevgisiyle beraber Allah sevgisini de geliştirecektir.

3-Korku Merkezli Bir Allah İnancı:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

²⁴³ Kitabı'z-Züh'd/Ahmed bin Hanbel 364.

²⁴⁴ Buhari/İman 14. Müslim/İman 66. Tirmizi/İman 10. Nesai/İman 3. İbni Mace/Fiten 23.

²⁴⁵ Buhari/Edeb 113. Müslim/Birr 164.

*"..Ergenlik çağına erişinceye kadar çocuktan kalem kaldırılmıştır."*²⁴⁶

Bu, çocukların değil de anne-babaların kesinlikle bilmesi gereken bir hadistir. Anne-babalar bu hadisi bildikleri ve uyguladıkları zaman, bir hata karşısında çocuklarına yetişkin muamelesi yapmaktan kaçınacaklardır. Çocuklar bu hadisi bildiğinde ise; "Bana zaten 15 yaşına kadar günah yazılmayacak" deyip kötü davranışları hafife alır, özür dileme ve tevbe etme özelliklerini kazanamayabilirler.

Çok sık rastladığımız hatalardandır; çocukları Allah'la, azapla ve cehennemle korkutmak..

-Yaramazlık yaparsan Allah seni taş eder!

-Bizi üzersen Allah seni cehenneme atar!

-Sözümü dinlemezsen, Allah seni hiç sevmez!

Çocuklarımızı Allah'la ve cehennemle korkutmak, onlara yapabileceğimiz kötülüklerin en büyüğüdür. Bunun sonucunda, çocuklar Allah'tan nefret edeceklerdir. Allah'la ve cehennemle korkutulan çocuklarla konuşulduğunda; "Ben Allah'ı sevmiyorum, çünkü Allah'ın cehennemi varmış. Allah yaramazlık yapan çocukları taş yapıyormuş" gibi cevaplarla sıkça karşılaşılabilir. Çocuk için yaramazlık kaçınılmaz olduğuna göre, o zaman hiçbir çocuğun bu konuda şansı yok demektir.

Çocuklarımıza küçük yaşlarında cehennemi, cehennemdeki azap çeşitlerini anlatmak da ruhsal gelişimleri açısından tehlikelidir. Tabii ki kıssa içinde veya konuşulurken cehennem bahsi geçecektir. Çocuk sorduğu takdirde anlayacağı bir dil seçerek; "Dünyada iken çok kötülük yapan insanları Allah'ın cezalandırdığı yer" demeliyiz. Cehennem üzerine olan bahsi de fazla uzatmamalıyız.

Çocuk anne-babasına:

-Yaramazlık yaptığım zaman Allah beni sevmez mi? Cehenneme mi atar? diye sorduğunda anne-baba şöyle cevap vermelidir:

-Hayır, Allah çocukları hep çok sever. Onları hiçbir zaman cehenneme atmaz. Cennette çocuklar Hz. İbrahim dedelerinin yanında oyun oynayacaklar. Pek çok arkadaşları olacak. Anneleri, babaları da yanlarında olacak. Ama bir hata yaptığımız zaman, özür dileriz. "Özür dile-rim Allah'ım, beni affet" dediğimiz zaman Allah bizi affeder. Allah bile hata işlemeye devam eden büyüklere ceza verir.

Böylece çocuktaki sevgi dolu bir Allah inancı yıkılmamış olacaktır.

Gerçek Bir Hikaye

Çocuklarına söz geçiremeyen aciz bir anne tanımıştım. Bu kadın zorda kalınca çocuklarını üç şeyle korkuturdu: Baba, öcü ve Allah.

Çocuklar oyun oynarken gürültü yapıp söz dinlemedikleri zaman hemen birinci silahını kullanırdı: "Akşam babanız gelsin siz görür-sünüz. Temiz bir dayak yiyin de aklınız başınıza gelsin!"

Küçük çocuk yatağa girmekte zorluk mu çıkarıyor? Hemen ikinci silahı devreye girerdi: "Çabuk gir yatağına! Yoksa öcüler gelip yer seni!"

Annelerine itiraz mı ettiler, kazara ağızlarından kötü bir söz mü çıktı? Üçüncü silahı hazırды: "Allah annelerine karşı gelen ve kötü söz söyleyen çocukları cehenneminde yakar!"

Sonunda ne oldu, biliyor musunuz? Çocuklar Allah'tan, babadan ve öcüden aynı derecede korkar ve nefret eder oldular.

Çocuğu Kötü Eğitmenin Yolları/Salzmänn

²⁴⁶ İbni Mace/Talak 15. Tirmizi 1423.

4-Çocukların Boylarından Büyük Soruları:

Çocuklar yedi yaşından önce "Allah'ın hiçbir şeye benzemediği, bizim gibi yiyip içmediği, her yerde olduğu" gibi anlatılanları tam olarak kavrayamazlar. Allah'ı insana veya gördükleri başka büyük bir şeye benzetmekten kendilerini alamazlar. Bununla ilgili anne-babalarına ve büyüklerine pek çok sorular sorarlar:

Çocuk:

-Anne, Allah ne kadar büyük?

Anne:

-Bildiğimiz her şeyden ve herkesten daha büyük.

Çocuk:

-Allah babamdan büyük mü?

Anne:

-Elbette. Çünkü babanı ve babandan daha büyük adamları yaratan Allah'tır.

Çocuk:

-Anne, Allah elini kaldırırsa bulutları tutabilir mi? Ayağa kalkınca saçları güneşe değebilir mi? Yoksa dağlar kadar mı büyüklüğü?

-Bak yavrum, Allah'ın büyüklüğünü bulutlara veya dağlara benzeterek anlayamayız. Büyük demek, büyük işler yapan demektir. Hadi seninle Allah'ın yarattıklarına bakalım, böylece ne kadar büyük olduğunu anlayalım. Bizler bir bebek yaratabilir miyiz? Minicik ellerini, ayaklarını, gözlerini, kulaklarını yapabilir miyiz?

Çocuk:

-Hayır.

Anne:

-Peki, bizler hayvanları yaratabilir miyiz? Kuşları, kedileri, filleri, aslanları, böcekleri? Veya küçük bir sinek yaratabilir miyiz?

Çocuk:

-Hayır.

Anne:

-Biz bunları yapamayız. Yapan birisini tanıyor muyuz?

Çocuk:

-Hayır.

Anne:

-Öyleyse Allah her şeyden daha büyük, daha güçlü ve daha becerikli, değil mi?

Çocuk:

-Evet ama biz Allah'ı neden göremiyoruz?

Anne:

-Sence biz her şeyi görebilir miyiz?

Çocuk:

-Sana bakıyorum ve seni görüyorum.

Anne:

-Peki, oturma odasında şimdi kim var, görebiliyor musun?

Çocuk:

-Hayır.

Anne:

-Senin çok güzel bir aklın ve zekan var değil mi? Bunları görebiliyor musun?

Çocuk:

-Hayır.

Anne:

-Göremediğimiz için senin aklın yok mu demek?

Çocuk:

-Hayır.

Anne:

-Peki biz senin aklının olduğunu nasıl anlarız?

Çocuk:

-Aklım çalıştıkça.

Anne:

-Aferin sana! Biz senin aklının ne kadar güzel olduğunu sorduğun sorulardan, yaptığın güzel davranışlardan anlarız. Allah'ın ne kadar büyük olduğunu da, yarattığı şeylerden, verdiği güzel nimetlerden anlarız.

Çocuklarımızın Allah hakkında sordukları soruları bu örneğe benzer şekillerde cevaplandırabiliriz. Bu arada günümüzde yaygın olan anlatım hatalarından da uzak durmalıyız:

-Allah gökyüzünde yaşar. Allah'ın evi bulutların üstündedir.

(Ayı göstererek):

-İşte Allah dede, Allah baba (haşa), bize oradan bakıyor.

5-Tabiatla Barışık Yaşayan Bir Çocuğun Allah'a İnancı Daha Sağlam Olur:

Apartman dairelerinde sıkışık kalmış çocukların Allah'ın gücünü ve varlığını anlayıp kavramaları daha zordur. Çünkü en çok gördükleri şey; kocaman binalar diken adamlar, işlerine koşuşturan insanlar, alınanlar, satılanlardır.

Çocuğun toprakla beraber olması, böcekleri, kuşları, bitkileri, ağaçları yakından görmesi, onlara dokunması sağlam bir Allah inancının oluşmasında yardımcı olur. Anne-baba çocuğuna tabiatı ne kadar tanıtır, ne kadar sevdirebilir ve bunları yaratanın Allah olduğunu anlatırsa çocukta ki inanç o derece güzelleşir.

Bahçeli evde oturuluyorsa çocuğun bahçeye bir şeyler dikmesini, onları sulamasını sağlamak, bitkilerin büyümesini çocuğa takip ettirerek Allah'ın gücünü anlatmak güzel bir etkinliktir. Apartmanda oturanlar ise bu etkinliği küçük bir saksı veya kutuda yapabilirler.

Çiçeklerden veya yapraklardan koleksiyon yapmak da çocuklar için faydalıdır. Farklı farklı çiçekler veya yapraklar kurutularak bir

dosyanın içine konur ya da bir deftere yapıştırılır. Çocuğa Allah'ın sanatının inceliği, yarattıklarının özel renkleri, desenleri anlatılır.

6-Çocuğa Tevhid İnancının Yerleştirilmesi:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“İman altmış veya yetmiş küsur şubedir. En üstünü; “La ilahe illallah (Allah’tan başka hiçbir ilah yoktur)” sözü, en düşüğü ise; yoldan eziyet verici bir şeyi kaldırmaktır. Haya (utanma duygusu) da imandan bir şubedir.”²⁴⁷

Tevhid; bütün peygamberlerin ortak ve değişmez çağrısıdır.

Yaratan, yaşatan ve rızıklandıran bir Allah’a bütün dünya müşrikleri iman ederler. Sorsan ki onlara; yaratan kim? Rızık veren kim? Gökleri ve yeri yaratan kim? Allah derler, sadece Allah..

Peki kimdir hüküm koymaya yetkili? Hayata, aileye, eğitime, ticarete, siyasete müdahale eden, yön veren? Başkaları, Allah’tan başkaları..

“Lokman (a.s) oğluna öğüt vererek; “Yavrucuğum! Allah’a ortak koşma, çünkü şirk; çok büyük bir zulümdür” demişti.” (Lokman 13)

Yeni konuşmaya başlayan çocuklara; “Allah kaç, söyle bakayım?” diye sorular sorulduğunu duyarız hep. Böyle bir soru yanlıştır, batıldır. “Kaç” sorusu, alternatifi olan şeyler için sorulur. Allah’ın ise alternatifi yoktur. Allah’ın birliği küçücük bir soruya bile konu edilemez. Anne-baba çocuğuna ilk olarak; “Allah birdir!” sözlerini öğretmeli ve özüne işlemelidir. Allah her konuda birdir, tektir, ortağı, eşi ve benzeri yoktur.

Yaratmada, rızık vermede, yaşatmada Allah birdir.. Ortağı yok..

Hayatımızın programını çizmede Allah birdir.. Ortağı yok..

Hüküm ve yasa koymada Allah birdir.. Ortağı yok..

Terbiye ve eğitim vermede Allah birdir.. Ortağı yok..

Giyim-kuşam ve yaşam tarzını belirlemede Allah birdir.. Ortağı yok..

²⁴⁷ Buhari/İman 9. Müslim/İman 35. İbni Mace/Mukaddime 57.

Sosyal, ekonomik, siyasal ve askeri alanlarda Allah birdir.. Ortağı yok..

Öldürmede, yeniden diriltmede ve hesaba çekmede Allah birdir.. Ortağı yoktur..

Kendimiz bu inanç üzerine yaşamalı, çocuklarımızı da bu bilinçle yetiştirmeliyiz. Allah'ı birlemedikçe, O'nun sevgisi içimize yerleşmeyecektir. Allah'ı birlemedikçe, güzel ahlakın, güzel ibadetin faydası olmayacaktır.

Dikkat ettiğimizde bugün müslüman aileler, gri renkli çocuklar yetiştirmekteler.. İslam nurdur, aydınlıktır, beyazdır.. Küfür ise zulumdur, karanlıktır, siyahtır.. Bugünkü yetişen nesil; ne beyaz ne de siyah.. İkisinin ortasında gri renk.. Biraz güzel ahlak, namaz, ibadet.. Diğer tarafta küfür, şirk, batıl ve yanlışlar..

Gözlemlediğimiz zaman çocuklar, ikiyüzlü, münafık bir neslin sinyallerini vermekteler. Bunun nedeni; bizim gri renkli hayatımız değil de nedir?

Allah'ı hakkıyla birlemediğimiz, hayatımızın her alanına O'nu dahil etmediğimiz takdirde, ne kendimizdeki ne de çocuklarımızdaki nifakın önüne geçebiliriz.

7-Ek Bölüm:

a-Allah beni yarattı:

Çocuğun yaratılışı hakkında söylenen "Seni bize leylekler getirdi. Biz seni hastaneden aldık. Seni yolda bulduk" gibi asılsız şeyler, çocuğun aklının karışmasına, Allah inancının netlik bulamamasına yol açar. Anne-babalar şunu bilmelidirler ki, sordukları sorulara karşılık çocuklar çok geniş ve ayrıntılı açıklamalar istemezler. Onlara anlayabilecekleri kısa ve öz bir açıklama yapmak yeterlidir. "Ben nereden geldim? Nasıl doğdum?" diye soran bir çocuğa; "Annenle ben Allah'a dua ettik ve bir çocuk istedik. Sonra Allah seni annenin karnında yarattı. Orada büyümeye başladın. Ayaklarınla bazen annenin karnını tekmeliyordun. Süt emecek kadar büyüünce, annenin karnına ağırlar girmeye başladı. Anladık ki, sen artık aramıza gelmek istiyordun. Hastaneye

gittik, doktor teyzeler de yardım ettiler, böylece biz de seni kucağımıza alabildik" gibi hikâyemsi bir anlatım çocukları tatmin edecektir. Sorular devam edebilir, yine uygun cevaplar verilerek, yaratıcının Allah olduğu vurgulanmalıdır.

b-Allah beni görür:

Lokman (a.s)'ın oğluna ettiği şu tavsiye çok önemlidir:

"Yavrucuğum! Yaptığın amel (iyilik veya kötülük) bir hardal tanesi kadar küçük bile olsa, bir kayanın içinde, göklerde veya yerin derinliklerinde bulunsa yine de Allah onu senin karşına getirir. Doğrusu Allah en ince işleri bile görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır." (Lokman 16)

Kimi anne-babalar çocuklarına; "Kardeşine vurduğunda Allah seni görür. Yaramazlık yapınca sana bakar" diyorlar. Çocuklarımıza Allah'ın her halimizde bizi gördüğünü anlatmalıyız. "Allah bizi her zaman görür. Güzel davranışlarımıza sevinerek bakar. Bizim için cennette çok güzel hediyeler hazırlar. Kötü bir şey yaptığımızda yine bizi görür. Bu defa çok üzülür. Ondan özür dileyelim diye bekler, özür dileyince sevinerek bizi affeder. En iyisi, biz hep güzel şeyler yaparak Allah'ı sevindirelim." Böylece çocuğumuz ilerleyen yaşlarında kendisini gözetleyen bir Rabbinin olduğunu unutmayacaktır.

c-Allah beni duyar:

Burada da sadece kötü sözleri duyan bir Allah değil, güzel sözleri de duyan bir Allah'ı anlatmalıyız. Çocuklar; "Sessizce konuşsam da Allah beni duyar mı?" diye sorarlar. Biz de onlara küçük bir örnekle açıklama yapabiliriz: "Geçen sen hasta olduğunda uyuyordun. Seni uyandırmamak için sessizce Allah'a dua ettim ve seni iyileştirmesini istedim. Allah benim sessiz duamı duydu ve seni iyileştirdi."

Onlara; "Hiç sesimiz çıkmadan içimizden konuşsak bile Allah bizi duyar. Mesela sen içinden; "Allah'ım seni çok seviyorum" dediğin zaman Allah hemen bu söylediğini duyar. O da sana; "Ben de seni çok seviyorum" der. Sen de bunu kulaklarınla değil, kalbinle hissederek anlayabilirsin."

"Allah'ım beni görür.
Allah'ım beni duyar.
Allah'ım beni bilir.
Allah'ım beni sever.
Ben de Allah'ımı çok severim.

Allah'ım beni cennetine koy" şeklinde bir duanın yatmadan önce konuşmaya başlayan çocuklara öğretilmesi, tekrar ettirilmesi çocuğun bilinçaltına bu inancın yerleşmesine yardımcı olacaktır.

PEYGAMBER (s.a.v) SEVGİSİ

"Andolsun size kendi içinizden bir peygamber gelmiştir. Sizin sıkıntıya uğramanız O'na çok ağır gelir. Size çok düşkün, mü'minlere karşı çok şefkatli ve merhametlidir."

(Tevbe 128)

"Deki ey peygamber; eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah çok bağışlayan ve çok merhamet edendir."

(Ali İmran 31)

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz beni babasından, çocuğundan ve bütün insanlardan daha çok sevmedikçe, hakkıyla iman etmiş olmaz."²⁴⁸

Bir çocuğun kalbindeki sevgili listesinin ikinci sırasına eklenmesi gereken isim; peygamberdir. Çocuğumuzu peygamber sevgisi ile eğittiğimizde, hayırları işlemesi, doğruları, güzellikleri örnek alması, yanlışlardan vazgeçmesi kolaylaşacaktır. Çünkü seven, sevgilisini incitmekten, üzmetten çekinir. Çocuğumuzda sağlam bir peygamber sevgisi oturursa, sevdiğini incitmekten, üzmetten çekinecektir. Çalkantıları, karmaşaları, buhranları, handikapları sırasında peygamberin örnekliğiyle çıkış yolu bulacak, hayatın her aşamasında onun desteğini ve sevgisini hissedecektir.

Kalp, onunla veya bununla mutlaka içini dolduracaktır. Eğer biz çocuğumuzun kalbini peygamber sevgisiyle doldurmazsak, onun yerini peygamber düşmanlarının sevgisi alacaktır. Çocuğumuzun hayatına peygamber modeli ve örneği çizmezsek, peygamber düşmanlarının modelleri ve örnekliliği onu bataklıklarında yutacaktır.

Onun için haydi sevgilerin en temiz, en güzeliyle O'nu yeniden sevmeye, yeniden sevdirmeye..

²⁴⁸ Buhari/İman 16. İbni Mace/Mukaddime 9. Nesai 4927.

1-Peygamber Merkezli Bir Yaşam Tarzı:

Kendimize ve çocuklarımıza yapacağımız en güzel iyilik; peygamberi hayatımızdan dışlamamaktır. Onu, sadece kutlu doğum haftalarına, Ramazanlara, cumalara, kutsal gün ve gecelere hapsetmemektir.

Bir çocuk anne-babasının arkadaşlarını, anne-babasının devamlı takip ettikleri dizilerin kahramanlarını tanır, değil mi? Bu tanışıklık sadece isimle de sınırlı kalmaz. Ta boylarına, postlarına, ailelerine, hatıralarına, maceralarına kadar uzanır. Nedeni açıktır, çünkü onlar anne-babanın hemhal olduğu kimselerdir. Ama aynı çocuk peygamberin sadece ismini bilir, belki yanında birkaç küçük anıyla beraber.. Onun boyunu, yüzünü, ailesini, sevdiklerini, hatıralarını, maceralarını bilir mi? Bilmez tabii. Çünkü peygamber evlerine pek az uğruyor, anne-babasının diline ve davranışlarına pek az düşüyor, ara sıra ismi hızla ve üstünkörü geçiyordur.

Çocuğumuzun kalbine peygamber sevgisini ekmek istiyorsak, peygamberi çocuğumuza yakın kılmalıyız. Çocuk, kendisine uzak ve yabancı duran birini sevmez. Peygamberin hatıralarını aramızda ve çocuğumuzla konuşarak, yaptığımız davranışların sebebini O'nun örneğiyle açıklayarak, O'nu evimize ve çocuğumuzun yanına, yakınına taşıyabiliriz.

Sofradan kalkarken oğlunu elinden tutup lavobaya götüren bir baba; "Hadi yavrum ellerimizi yıkayalım. Çünkü peygamberimiz bir şey yedikten sonra ellerini yıkardı, bizim de ellerimizi yıkamamızı istedi. Temizlik ne güzel şey değil mi? Peygamberimiz de ne güzel, ne temiz insanmış!" demesi peygamberi çocuğun hemen yanı başına koyar. Çünkü peygamber onunla beraber lavobaya gelmiştir. Onunla beraber ellerini yıkamış, temizlenmiştir.

Namaz peygamberi, cami peygamberi, oruç peygamberi çocuğa uzaktır. Peygamber çocuğumuzun yemeğine, yatağına, yürümesine, oturmasına, oyun oynamasına geldikçe, çocuğumuzun ona olan sevgisi ve yakınlığı artacaktır.

2- Sevgiyle Anmak:

Sevgi öyle bir duygu ummandır ki, sadece kalpte kapalı kalmaz. İnsanın gözlerinin ta derinliklerine, dilinin altına, bütün haline ve ha-

reketlerine yansır. Sanki sevgili hep yanındadır sevenin.. Sanki bakan gözlerinin hedefi hep O'dur.. Gözyaşlarının sebebi.. Gayr-i ihtiyari diline dolanan O'nun adıdır..

Sahabeleri; "Ya Rasulallah! Seni o kadar çok seviyorum ki, hiç çıkmıyorsun hatırımdan.. Evime gidince sensizliğe dayanamayıp yine geliyorum yanına.." diye dillendiriyorlardı sevgilerini.. Gözler hep O'na bakmak istiyordu.. Sevgi ve şefkat dolu bakışların anaforunda kaybolup gitmek.. Ama sanki bir kuş vardı başlarında, saygıdan var edilmiş.. Sevgilerinin hicabından doyasıya bakamıyorlardı gözlerine.. O'nun vefatı en büyük musibetti sevenlerine.. Ebubekir; "Eyvah ey Allah'ın sevgilisi" diyordu, "Bugün belim kırıldı benim.." Alnına o hasret, o ayrılık kokan buseyi bütün sevenlerin namına koyuyordu..

Ve O'nun ardından bir anıt gibi dikiliyordu sevgiler.. Asırlar sonrasında bile sevenleri, sevgiliye sadakati ispatlıyordu..

Peygamber (s.a.v)'i böylece seven bir anne-baba, O'nu sevgiyle andıkça, çocuk bu güzel sevgi karşısında kayıtsız kalamayacaktır. Küçük yüreğindeki sevgi tohumları O'nun adıyla yeşermeye başlayacaktır.

3-Tanıtmak:

Peygamberden daha önce tanıtılacak, anlatılacak bir insan var mıdır çocuklarımıza?

Çocuklarımız tanıdıkları, hakkında yeterli bilgi aldıkları kimseleri severler, onlara yakınlık duyarlar, onlardan öğrenirler ve onları örnek edinirler.

Çocuklarımıza peygamberi güzel bir şekilde tanıtmadıysak, onlardan O'nu sevmesini ve örnek edinmesini bekleyemeyiz.

Çocuklarımıza küçük yaşlarından başlayarak, Peygamber (s.a.v)'in çocuklarla olan ilişkilerini anlatalım. Çünkü çocuklar ve onlarla yakın iletişimde olan bir peygamber çocuklarımızın ilgisini daha çok çekecek ve ilgiyi sevgiye dönüştürecektir.

a-Peygamber (s.a.v) çocuklarla oynar ve şakalaşırdı:

Cabir (r.a) şöyle anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) ile beraber yemeğe davet edildik. Giderken baktık ki Hüseyin çocuklarla beraber oyun oynuyor. Rasulullah (s.a.v) hemen öne doğ-

ru geçti ve Hüseyin'e kollarını açtı. Hüseyin yakalanmamak için kaçıyordu. Bir müddet kovalamacadan sonra Hüseyin'i yakaladı ve öptü. Sonra şöyle buyurdu:

"Hüseyin bendendir, ben de ondanım. Hüseyin'i seveni Allah da sevsin. Hasan ve Hüseyin torunlarımdan iki torundur."²⁴⁹

Ebu Hureyre (r.a) şöyle anlatıyor:

"İki gözüm görmüş ve iki kulağım duymuştur ki, Rasulullah (s.a.v) Hasan ve Hüseyin'in ellerinden tutardı. Sonra çocuğun ayağını kendi ayağının üzerine koyarak; **"Çık"** buyururdu. Çocuk ayaklarıyla Rasulullah (s.a.v)'ın göğsüne kadar tırmanırdı. Sonra Rasulullah (s.a.v); **"Ağzını aç"** buyururdu ve çocuğu öperdi. **"Allah'ım! Ben bunu çok seviyorum, sen de bunu sev"** diye dua ederdi."²⁵⁰

Enes b. Malik (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) beni "İki kulaklı" diye çağırırdı."²⁵¹

Mahmud İbnu'r-Rabi' şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın ben beş yaşlarımda iken, evimizin kuyusunun kovanından ağzına aldığı suyu yüzüme püskürttüğünü hatırlıyorum."²⁵²

b-Peygamber (s.a.v) hasta çocukları ziyaret ederdi:

"Rasulullah (s.a.v)'a hizmet eden Yahudi bir çocuk vardı. Çocuk bir gün hastalandı. Rasulullah (s.a.v) onu ziyarete gitti. Yanı başına oturdu ve ona:

-Müslüman ol, buyurdu. Çocuk yanında duran Yahudi babasına baktı. Bunun üzerine babası:

-Ebu'l-Kasım itaat et, dedi. Çocuk Müslüman oldu, ardından da öldü. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v)

-Benim vasıtamla bu çocuğu ateşten kurtaran Allah'a hamd olsun, buyurdu."²⁵³

²⁴⁹ İbni Mace/Mukaddime 11.

²⁵⁰ Buhari/el-Edebu'l-Müfred 244.

²⁵¹ Ebu Davud/Edeb 84.

²⁵² Buhari/İlim 19. Müslim/Mesacid 54.

²⁵³ Buhari/Cenaiz 1376. Ebu Davud 3095.

c-Peygamber (s.a.v) çocukların duygularını paylaşır, onların acılarını hafifletirdi:

Beşir bin Akrabe el-Cuheni şöyle anlatıyor:

"Uhud gününde Rasulullah (s.a.v)'ı durdurarak:

-Babam nerede? diye sordum.

-O şehid oldu, Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun, buyurdu. Bunun üzerine ben ağlamaya başladım. O zaman Rasulullah (s.a.v) beni kucakladı, başımı okşadı ve:

-Aişe senin annen, ben de senin baban olsam istemez misin? buyurdu."²⁵⁴

Rasulullah (s.a.v)'ın çocuklarla olan hatıralarının dışında, diğer hatıralarını da çocuklarımıza hikâyeleştirerek anlatabiliriz. Çocuklarımızın aklına takılan, problemi olan şeyleri O'nun hayatından örnekler aktararak çözebiliriz. İlerleyen yaşlarında ise, çocuğumuza anlayabileceği dilde siyeri öğretmeliyiz. Kitaplar ve CD'lerden bu konuda destek alabiliriz.

Böylece çocuklarımız insanüstü bir peygamber değil, insanların yanında, normal bir hayat yaşayan bir peygamberle tanışacaklardır. O'nu sevmeleri ve örnek almaları da kolaylaşacaktır.

Çocukluk hayallerinin kahramanı olan peygamberi, gün gelip de büyüdüklerinde unutmayacak, istemeseler bile hayatlarında O'nun hayatından esintiler bulacaklardır.

3-Hadis öğrenimi ve ezberi:

Çocuklarımızın yürüyeceği yollar taşlı ve engebelidir. Hadisler ise, onların yollarına diktiğimiz işaret levhalarıdır. Anne-baba bu işaret levhalarını, küçüklüğünden başlayarak çocuğunun yollarına sermelidir.

a-Küçük Çocuklara Küçük Boylu (kısa ve kolay) Hadisler:

Çocuk konuşmaya başladığında hadis öğrenimi de başlar. "Dua mü'minin silahıdır. Temizlik imanın yarısıdır. Tatlı söz sadakadır. Merhamet etmeyene Allah da merhamet etmez" gibi tek cümleden

²⁵⁴ Mecmeu'z-Zevaid 8/161.

oluşan hadisler çocuğumuzun hayatına giren ilk hadisler olmalıdır. Çocuk ilk etapta bunları bir tekerleme olarak algılayacak ve anlamını yeterince kavrayamayacaktır.

b-Hadislerin Masalları:

Öğrenilen hadisleri çocuğumuza güzel bir masalın içinde anlatabiliriz. "Bir varmış bir yokmuş. Bir tane küçük kız varmış.." masalları küçük çocuklar için tamamen eğlence kaynağıdır.

Çocuk hayal dünyasıyla gerçek dünyayı ayırt edemediği için, kendisini masal kahramanının yerine koyar. Masal kahramanını ne kadar güzel özellikler ve davranışlarla donatırsak, çocuğumuz da o güzelliklere talip olacaktır. Bu konuda anne-babaların biraz üretken ve sabırlı olmaları gerekir. Çocuğun dünyası ikiye ayrılır; biri oyun, diğeri de masaldır. Çocuklara güzel davranışları kazandırmanın en etkili yolu; oyunu veya masalı kullanmayı bilmektir. Anne-baba çocuğuyla hadisli oyunlar oynamaktan ve hadisli masallar anlatmaktan sıkılmayacak, bu konuda sabırlı olacaktır.

Çok önemli bir gerçek ise şudur; evlerinde çok televizyon izlenen anne-babalar çocuklarına masal anlatma ve onlarla oyun oynama konusunda pasiftirler. Çünkü görevi tamamıyla televizyon üstlenmiştir. Televizyon izlemeyi seven çocuklar da, masal dinlemeye ve oyun oynamaya hevesli değillerdir.

c-Hadislerin Piyesleri:

Beş yaşından sonra çocukların rol alma kabiliyetleri gelişmeye başlar. Hadislerden oluşan kısa senaryolar hazırlayarak çocuğumuzla oynayalım. Kardeşleri veya arkadaşlarıyla oynatalım.

Çocuk kısa bir programda aldığı bir rolü bile benimser, bütün hayata o rol çerçevesinde bakar. Güzel roller alması, güzel davranışların oturmasında yardımcı olacaktır. Böylece hadisler çocuğun hayatına girecek, onları uygulamayı öğrenecektir. Çocuklarımıza hadislerin nasıl uygulanacağını öğretmez, beraber uygulamaz isek, çocuklarımızın belleğinde hadisle hayat arasında bir bağ kurulamayacaktır.

d- Hadis Gönüllüleri:

Çocuğumuza sahabelerin ve sonraki dönemlerde yaşayan örnek insanların hadis yolculuklarını anlatalım. Aylarca çöllerde yol gitmelerini, bir hadis dinlemek için yaptıkları fedakârlıkları anlatalım.

Bu tür örnekleri çocuklarımıza anlatmak; markalamak, reklam yapmak demektir. Yani; "Hadisler ne kadar çok sevilmiş, onlar için nice zahmetlere katlanılmış. Hadis, güzel insanların gözünde çok değerliymiş" demektir.

Hepimizin gönlü tadına bakılmış, tavsiye edilmiş, beğenilmiş, övülmüş, sevilmiş lezzetlere daha yatkındır. Tanımadığı, reklâmını görmediği bir markanın çikolatasına elini uzatan çok azdır.

Hadis âlimlerinin yolculukları ve sözleri, hadisi çocuğumuza reklâm etmek ve ballandırmak anlamına gelir.

Çocuğumuzdan hadisler için bazı fedakârlıklar yapmasını isteyebiliriz. Onu hadis yolculuğuna hazırlayıp, hadisleri daha iyi bilen bir büyüğünden veya öğretmeninden öğrenmesi için gönderebiliriz.

Kendisine günlük hadis kartları hazırlamasını, bunları gördüklerine hediye etmesini sağlayabilir, bu konuda yardımcı olabiliriz. Öğrendiği bir hadisi üç kişiye söylemekle görevlendirebiliriz.

e-Hadis Kitapları ve Hadis Platformu:

Yedi yaşından önce hadis boyamaları çocuk için faydalıdır. Yedi yaşından sonra, resimli hadisler veya anlaşılır dilde yazılmış, küçük hacimli kitaplar çocuğumuzun eğitim hayatında yerini almalıdır.

On yaş ve sonrasında hadisleri daha iyi anlamaya, sevmeye ve daha çok okumaya başlayacaktır. Çocuğun okuyacağı hadis kitapları titizlikle seçilmelidir. Hadisler üzerine çocukla konuşarak, tartışarak düşünce ufkunu geliştirebiliriz. Zamanla çocuğumuz hadisler arasında bağlantı kuracak, hadislerden günlük hayatta örnekler verecek, olayları çözümleyecektir.

Bu konuda çocuğumuzun arkadaşlarından oluşan üç-beş kişilik bir "Hadis Platformu" oluşturabiliriz. Haftada üç hadisi çocuklarla tartışıp, onların fikirlerini alabilir, anladıklarını ifade etmelerini sağlayabiliriz. Çocukların haftada bir hadisi uygulama konusunda karar almaları ve

birbirlerini takip etmeleri de, hadisleri hayata geçirme konusunda çok faydalı olur.

f-Tetikleyiciler:

Küçüklüğünden başlayarak çocuklarımızı hadis öğrenme, ezberleme ve uygulama konusunda teşvik etmeliyiz. Elimizden gelen her şeyi uygulamalıyız.

"Hadis Yıldızları" isimli bir pano oluşturup, ezberlenen ve uygulanan her hadiste bir yıldız yapıştırabiliriz. Çocuğun durumunu görmesi, başarılarını seyretmesi her zaman teşvik edici olmuştur.

Kırk hadis ezberinin veya bir hadis kitabının bitiminde çocuğa hediye almak, ödül olarak sevdiği bir yere götürmek de faydalı olacaktır.

g-Hadis İzçileri:

Önce kendi ailemiz ve çocuklarımız arasında, sonra da komşu, akraba ve arkadaş çocukları arasında "Hadis İzçileri" adlı bir grup oluşturabiliriz. Haftada bir gün izci toplantısı düzenleyip, uygulanacak sünnetler üzerinde konuşup ortak kararlar alabiliriz. Küçük ve yapılması daha kolay olan sünnetlerden başlayarak zora doğru bir liste hazırlayabiliriz. Mesela:

- Yoldan diken, taş, cam vb. zarar verici maddeleri kaldırmak
- Farz namazlardan sonra 33 defa Subhanallah, 33 defa Elhamdulillah, 33 defa da Allahu Ekber diyerek tesbihat yapmak.
- Günlük duaları (yemekten önce, yatarken vb.) ezberlemek ve uygulamak
- Sevmese bile hiçbir yemeğe "Kötü, sevmiyorum, beğenmiyorum" dememek
- Şaka da olsa yalan söylememek
- Kardeşinin ve arkadaşının ayıplarını örtmek
- Kötü söz söylememek
- Hiçbir kimsenin arkasından olumsuz ve üzüleceği tarzda konuşmamak

Hadisleri inceleyerek buna benzer listeler hazırlayabiliriz. Listeleri hazırlarken "Hadis İzçileri" grubunun üyelerini ve kapasitelerini göz önünde bulundurmalıyız.

Hadis İzçilerinin İlkeleri:

- Sünnetleri öğrenip uygulamak
- İzci arkadaşlarıyla sünnetleri uygulamada yardımlaşmak
- Bilmeyenlere öğretmek, teşvik etmek
- Hata yapanları güzel bir dille uyarmak
- Hadis İzçileri Ekibine yeni üyeler kazandırmak
- Her görüştüğü kişiye yeni bir hadis iletmek

Böylece çocuklarımızda canlı bir hadis gündemi oluşur. Kendileri hayırlarda yarışmaya, çevrelerine öncülük ve örneklik yapmaya başlarlar. Sorumluluk aldıkları için hadisleri eskisinden daha çok sahiplenir ve uygulama konusunda titiz davranırlar.

EHL-İ BEYT VE SAHABE SEVGİSİ

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
“Çocuklarınızı şu üç özellik üzere terbiye ediniz:

- 1-Peygamber sevgisi,
- 2-Ehl-i beyt sevgisi,
- 3-Kur'an sevgisi..”²⁵⁵

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Sizi her türlü nimetleriyle rızıklandığı için Allah'ı seviniz. Allah'ın sevgisiyle beni seviniz. Benim sevgimle de ehl-i beytimi seviniz.”*²⁵⁶

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Ashabıma sövmeyin, kötü söz söylemeyin, dil uzatmayın. Canımı elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki, sizden biriniz Uhud dağı kadar sadaka verse, onların verdiği bir avuç hurmaya erişemez.”*²⁵⁷

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Ashabım hakkında Allah'tan korkunuz! Ashabım hakkında Allah'tan korkunuz! Benden sonra onları hedef alıp eleştirmeyiniz. Onları seven, beni sevdiğinden dolayı sever. Onlara buğzeden de, bana buğzettiğinden dolayı buğzeder. Onlara eziyet eden bana eziyet etmiş olur. Bana eziyet eden de Allah'a eziyet etmiş olur. Allah'a eziyet eden de Allah cezalandırır.”*²⁵⁸

Peygamber (s.a.v), müslümanın hayattaki en güzel örneğidir. Ehl-i beyt ve sahabeler ise, müslümanın yolunu aydınlatan hidayet kandilleri ve gökyüzünün ışıdayan yıldızlarıdır.

1-Sahabeleri Tanıtım:

Sahabeleri çocuğumuza tanıtmak, onun hayatına yeni kahramanlar girdirmek demektir.

Uyumadan önce veya masal saatlerinde çocuğumuza bir sahabenin hayatını veya hayatından bazı kesitleri anlatmak, çocuğumuzu sahabe iklimine yaklaştıracaktır.

Zamanla çocuğumuz sahabeler içinde bir veya birkaç sahabeyi daha çok sevmeye, onları daha çok örnek almaya başlayacaktır. Çocuklar karakter olarak kendilerine yakın olan sahabeleri daha ön planda tutacaklardır.

2-Sahabe Hayatı Anlatımında Seçicilik:

Çocuğumuz büyüdükçe bir sahabenin hayatını anlatırken, görünüşünü, karakterini, ailesini, ilim hayatını, güzelliklerini ve hatalarını beraberinde anlatırız. Sahabenin hatalarından vazgeçmeleri, tevbeleri, özür dilemeleri çocuğumuz için önemli başlıklardır. Pek çok konuda vurguladığımız gibi, bu anlatımlar sayesinde çocuğumuz İslam'ın yaşanabilir bir din olduğunu, o dinin örnekleri olan sahabelerin bizler gibi yaşadığını, kimi zaman hata yaptığını, hatalardan dönüşün olduğunu, tevbe edenleri ise Allah'ın sevgiyle karşıladığını öğreneceklerdir. Şeytanın bir hata sonucu insanı ümitsizliğe düşürme silahı da böylece etkisiz hale gelecektir.

Yalnız sahabeleri anlatırken dikkat etmemiz gereken bir husus da şudur: Özellikle peygamber (s.a.v)'in vefatından sonra olan savaşlarda sahabeler ayrılığa düşmüş ve fitne rüzgârları onların etrafını da kuşatmıştır. Hata yapma özelliği taşıyan sahabelerin pek çok yanlışları olmuştur. Çocuklarımıza anlayamayacakları dönemleri, anlayamayacakları yanlışları anlatırsak, çocuk bunun içinden çıkamayacak ve sahabe-nin değeri gözünde düşmeye başlayacaktır. "Ben falan sahabeyi sevmiyorum, çünkü o şöyle yapmış" diyen gençler vardır. Biz sahabelerin yanlışlarının sorumlusu değil, güzelliklerinin takipçisiyiz. Sahabeleri anlatırken bu tür konuları es geçmeliyiz. Böyle konularda konuşmaktan, böyle kitaplar okumaktan ve CD'ler izlemekten çocuklarımızı uzak tutmalıyız. Bazı filmlerde, sahabelerin bir kısmı çok olumsuz bir şekilde ekrana yansıtılmıştır. Bu filmleri izleyen çocuklar ve gençlerde, o sahabelere karşı yanlış bir önyargı ve sevgisizlik oluşmuştur.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

²⁵⁵ Camiü's-Sağır 311.

²⁵⁶ Tirmizi 3789.

²⁵⁷ Buhari/Menakıb 27. Müslim/Fedail 17. Tirmizi 3861.

²⁵⁸ Tirmizi 3862. Ahmed 16201.

*"Ashabıma dil uzatanları gördüğünüz zaman; "Allah'ın laneti siz şerlilerin üzerine olsun" deyiniz."*²⁵⁹

²⁵⁹ Tirmizi 3866.

NAMAZ EĞİTİMİ

Dinimizin direği, gözümün nuru, hayatımızı düzenleyen, günümüze anlam katan, başımızın tacı namaz..

Müslüman aileyi, Müslüman toplumu birbirine kenetleyen bireysel ve toplumsal ibadetimiz.. Hakkın onayında kıyamımız, dirilişimiz, secdemiz, teslimiyetimiz..

Bir erkeği hanımına, bir kadını kocasına, bir çocuğu anne-babasına güzel gösteren, süsleyen zinetimiz..

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Çocuklarınıza yedi yaşına geldiklerinde namaz kılmayı öğretin..."*²⁶⁰

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Sağın solundan ayıracak yaşa geldiği zaman çocuğa namaz kılmasını öğretin."*²⁶¹

Şeytanın namazdan alıkoyma kampanyalarını daha da yaygınlaştırdığı asrımızda, çocuklarımıza namaz alışkanlığı kazandırmak gitgide güçleşiyor. Her gün yeni bir engelleyici üreten şeytana karşı, sevdirci yöntemler üretmek konusunda bizler sönük kalıyoruz.

Gerektiği gibi namaz kılan bir çocuk yetiştirmek, böyle bir gencin anne-babası olmak; daha dünyadayken cennetin esintisine doğru yol almak demektir.

Namaz eğitiminde dikkat etmemiz gereken bazı hususları şöyle sıralayabiliriz:

1-Önemsemek:

Anne-babalar neye önem verir, yapılması konusunda ısrarcı ve kararlı davranırlarsa, çocuklar da ona önem verirler. Her anne-babanın asla yaklaşılmaz kırmızı çizgileri vardır. Çocuklar bu kırmızı çizgileri ta küçük yaşta öğrenirler ve kolay kolay aşmazlar.

²⁶⁰ Tirmizi/Salat 407. Ebu Davud/Salat 494.

²⁶¹ Ebu Davud/Salat:26.

Örneğin; dört yaşındaki çocuğumuz bile tuvalet terliğinin kapının önünde bırakılması gerektiğini, o terlikle asla paspasın üzerine basılmayacağını bilir. Neden? Çünkü etrafıca anlatmış, yaptığı ilk hatayı ciddiye almış, "Bir daha olmasın" ikazını ısrarla yapmışızdır.

Namaz bu küçük örnekten çok daha ciddi bir şekilde çocuğa öğretilmeli ve yerleştirilmelidir. "Çocuğum şimdilik küçük. Biz anne-baba olarak ona örnek oluyoruz zaten. Büyüyünce dinini öğrenecek ve kendi isteğiyle daha bilinçli bir şekilde kılacaktır." şeklindeki yaklaşım tarzı çok yanlıştır.

Bizler çocuğumuzun geleceği hakkındaki hiçbir kararı kendisine bırakmayız. Karnının ne zaman doyması gerektiğini, ne kadar uyuyacağını bile biz belirleriz. Hangi okulda okuyacağını, hangi mesleği seçeceğini vs.. Ona sormayız veya "Büyüyünce tuvalet terliğini kendi seçimiyle kapının önünde çıkarır" demeyiz. Geleceği konusunda hiçbir şeyi şansa bırakmazken, ibadet konusunda onun seçimine ihtiyaç duyuyor, işi şansa bırakıyoruz.

Bütün uzmanlar çok iyi bilirler; çocuğun davranış kazanması açısından en önemli gelişim süreci 0-7 yaştır. Bir robot gibi farz edelim, yedi yaşına kadar robotu tasarlar, programlarını hafızasına titizlikle kaydederiz. Yedi yaşını doldurduktan sonra da onu piyasaya süreriz. Çocuk da böyledir. Kendisi bilmez ama, 0-7 yaş arası zihnine kaydedilen vidoları bütün ömrü boyunca sahnelemeye devam eder.

Nitekim Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*"Her çocuk İslam fıtratı üzere doğar. Daha sonra anne ve babası onu Yahudi, Hristiyan veya Mecusi yapar..."*²⁶²

Çocukta yerleşen din ve ibadet, yani hayat tarzı ve yaşam biçimi olgusu, genelde ailenin hassasiyetlerinden kaynaklanır. Tabi Hz. Nuh'un oğlu gibi istisnalar da vardır.

2-Namaz Önce Alışkanlıkla Başlar:

Yedi yaşındaki bir çocuk yanlış-doğruyu tamamen ayırt edebilecek, yaptığı şeylerin özünü kavrayabilecek bilince sahip değildir. Onun için anne-baba güzeli ve çirkini çocuğun bilinçaltına yerleştirirler. Son-

raki yaşlarda ise çocuk neden ve niçin sorularının geniş cevaplarını öğrenir.

Namaz önce alışkanlık meselesidir. Rabbim sayılarını artırsın; çocuğuyla üç yaşından beri namazda yan yana saf tutan anneler-babalar duymak ne kadar güzel. Bu model hem Allah'ın rızasını kazanmak, hem de anne-babayla beraber olmaktır. Evde namaz kılan babaannesinin veya dedesinin yanına durmayan küçük çocuk, annesi veya babası namaz kıldığında hemen onların yanında saf tutmaktadır. "Haydi namazımızı beraber kıldıktan sonra oturup çay içelim, yürüyüşe çıkalım, hikaye okuyalım" vb. sözlerle çocukta namaz daha güzel bir alışkanlık haline bürünür. Anne-babasıyla olan iletişimi, namaz beraberliği sayesinde daha da güzelleşir.

Namaz problemi olan gençlere: "Neden kılmak istemiyorsun?" diye sorulduğunda: "Bilmiyorum. Zor geliyor. Hiç alışamıyorum. Başlıyorum, unutuyorum, sonra da bırakıyorum" diyorlar. Anneleriyle görüşüldüğünde namaz eğitimine kaç yaşında başladıkları soruluyor. Pek çoğunun çocuğu namazı, yaz kurslarındaki cami hocalarından öğrenmiş. 13-14 yaşlarında ise anne-babası "Kılsana" demeye başlamışlar. Subhanallah! Bu mudur eğitim? Çocuğumuza gözümüzün nuru olan namazı öğretme zevkine eremediysek, bu günü iple çekmediysek, bu anı hep hatırmızda canlı tutmadıysak, bir anne-baba olarak ortalıkta dolaşırken yüzümüzün yere geçmesi gerek!..

Kasığı tutmaya alıştırdığımız gibi, alıştırmalıyız namaza çocuklarımızı.. Gözlemllediğimiz zaman yedi yaş öncesinde almışmaya başlamış, yedi yaşından sonra hızlandırmış, on yaşında daha düzenli kılmaya başlamış gençlerde namaz problemi daha az oluyor.

3-Model Olmak:

Her zaman vurgulamaya çalışıyoruz; çocuk boş bir bardaktır, ne doldurursak onu alır. Çocuğumuzda olmasını istediğimiz güzel ahlak, güzel söz ve ibadetler konusunda atmamız gereken ilk adım; model ve örnek olmak. Çünkü çocuklar konuşmaktan, "Şöyle yapılmalı, böyle edilmeli" demekten anlamazlar. Önlerinde yapan, eden birilerini görmek isterler.

Çocuğun namaz kılan anne-babayı, namaz kılan Müslümanları ve namaz kılınan yerleri görmesine özellikle önem vermeliyiz.

²⁶² Buhari/Tefsir 1. Ebu Davud/Sünnet 17. Muvatta/Cenaiz 53.

Rasulullah (s.a.v) mescide torunları Hasan ve Hüseyin'i ellerinden tutarak getirirdi. Namaz kılarken onları omzuna bindirir, secdeye incekken kenara bırakırdı. Çocuklar peygamberimizin yanında dolaşır, oyun oynar, O'nun bacaklarının arasından geçerlerdi.²⁶³

Mescidden çok uzak olan hayatımızda, çocuklarımızın da mescidle bir bağlantıları yoktur. Rasulullah (s.a.v) örneğinde olduğu gibi, çocuklarımızı mescide ve namaz kılınan ortamlara yaklaştırmak, namazı kolaylaştıracak ve alışmasını hızlandıracaktır.

Evde cemaat halinde namaz kılmak, çocuk için çok güzel bir modeldir. Çocuğu bazen mescidlere götürmek, Kabe'nin namaz görüntülerini izletmek bu konuda faydalı olacaktır.

Çocuk; sosyal bir varlıktır. Tek başına hayatını devam ettiremez, ibadetlerini de sadece kendi kabuğunda yapamaz. Ailesiyle, kardeşleriyle beraber, Müslümanlarla beraber namazı daha güzel kavrayacak, namaz konusunda kendisini yalnız hissetmeyecek, başkalarından güç alacaktır.

3-Alışılışın Dışında Sevdirerek Anlatmak:

Çocuğumuza namazı emretmek, başlangıçta sevdirmekle mümkündür. Bir anne-babanın çocuklarına namazı anlatma tarzı sadece "Şöyle yatacaksın, böyle kalkacaksın" olmamalıdır.

Namazın Allah'la randevulaşma olduğu, O'nunla konuşma ve sohbet olduğu çocuğa hikayemsi bir dille anlatılmalı, böylece ilgisi çekilmelidir.

Bu konuyla ilgili yol gösterecek küçük bir anlatım tarzı örnek vereyim:

"Güzel bir yaz günü.. Caminin alt bölümünde ayakta ders anlatan genç bir öğretmen.. Etrafında 45-50 tane çocuk.. Konu namaz.. Öğretmen ilginç bir soruyla başlar anlatmaya:

-Arkadaşlar, günde beş kez Allah bizi telefonla arar biliyor musunuz? Çocukların gözleri hayretle büyür. "Nasıl yani?" der gibi soru

dolu bakışlarını öğretmenlerine yöneltirler. Öğretmen de gözlerini şaşkınlıkla açarak:

-Sizi aramıyor mu yoksa? der. Çocukların hayreti daha da artar.

-Ama beni günde beş kez arıyor! İnanmıyor musunuz? Bakın şimdi nasıl konuşacağım.. (Telefonu eline alır) İşte arıyor, gördünüz mü?

Efendim. Buyurun Allah'ım! Ben mi? Tabii geleceğim, gelmez olur muyum hiç? Yanımda küçük arkadaşlarım da var. Seni çok seviyorlar, seninle onlar da konuşmak istiyorlar. Ben de seni çok seviyorum Allah'ım!

Bu konuşmadan sonra telefonu kapatır.

-Arkadaşlar, Allah'ın numarasını size de vermemi ister misiniz?

Büyük çocuklar şaşkınlıkla bakarlar. Küçüklerden güçlü bir "Evet" yükselir. Öğretmen devam eder:

-O zaman toplanın, güzel bir daire oluşturalım. Eveet böyle çok güzel.. Sessiz olun, size çok özel bir sır vereceğim.

Öğretmenin bakışları sevgiyle bütün çocukların bakışlarına dokunmaktadır. Elini yavaşça kalbinin üzerine koyar. Fısıltıyla:

-Siz de yavaşça ellerinizi kalbinizin üzerine koyun.

Koyarlar.

-Arkadaşlar, Allah'ın numarası burada, yani kalbimizde. Allah'ı aramak, O'nunla konuşmak isteyince kalbimizin tuşlarına basarız. Sonra "Allah'ım! Sevgili, biricik Allah'ım" deriz. Allah bizi duyar. Namaza durduğumuzda da Allah yüzünü tamamen bize döner. Gözleriyle bizi takip eder. Sevinçle, sevgiyle bize bakar. Rahmetiyle bizi kucaklar. Kulaklarımız sesini duymaz ama, kalbimiz O'nunla sohbet eder. Bütün dertlerimizi dinler, gözyaşlarımızı siler, kalbimize umudu koyar. Dualarımızı kabul eder. Namaz sevgiliyle buluşmaktır.

Küçük bir çocuk parmak kaldırarak sorar:

-Öğretmenim, peki Allah bizi telefonla nasıl arar?

-Camileri biliyor musunuz? Hani bir de camilerin minareleri var ya. İşte günde beş kez oradan ne sesi gelir kulağımıza?

-Ezan sesi.

²⁶³ Bkz: Nesai/Tatbik 1129.

-İşte ezanlar Allah'ın telefonudur. Allah bize ezanlarla telefon açar ve der ki: "Sevgili kulum, öğle namazına seni bekliyorum. Mutlaka gel, olur mu?" Biz de: "Tamam Allah'ım, geliyorum" deriz.

Konuşmalar bu minval üzere devam eder."

Bu örnekleri daha farklı ve güzel şekilde zenginleştirebiliriz. Önemli olan çocuğa namazı ilgi çekici, esrarengiz, huzur ve mutluluk kaynağı olarak öğretebilelim.

4-Yedi Yaş; Büyüklük Yaşı:

Rasulullah (s.a.v)'ın da tavsiyesi üzerine yedi yaş çocuğun **en geç** namaza alışma yaşıdır. Çocuğa yedi yaşın önemi anlatılmalıdır. Çocuk yedi yaşına girmek için heveslendirilmeli ve bu günü iple çekmelidir.

Her anne-babanın çocuğuna yedi yaşın önemini hissettirecek özel bir planı olmalıdır. Bir gün öncesinde anne veya baba çocukla anlaşılır: "Yarın herkesten önce sabah namazına seni kaldırayım, olur mu? Sen abdestini aldıktan sonra herkesi uyandır. Sürpriz yapalım onlara" gibi bir anlaşma.

Ayrıca çocuğa namaz içerikli hediyeler verilmesi olumlu gelişime yardımcı olur. Eşarp, namaz takkesi, tespih, küçük seccade gibi hediyeler..

Yedi yaşına girdiği zaman kendisine bir namaz takkesi ve seccade hediye edilen küçük çocuk, bu hediyeye o kadar çok sevinmiştir ki; bunu özel bir kariyer sahibi olma şeklinde değerlendirmiştir. Öyle ki takkesini yatarken bile başından çıkarmamış, namaz kılınacağında; "Benim kendi seccadem var" diyerek seccadesini koşup getirmiştir.

Bu tür küçük etkinlikler çocuğa özel olduğunu, büyüdüğünü hissettirir.

5- Namaz İçin Özel Mekan:

Çocuğa namaz için özel bir mekan tasarlanabilir. Fikir verip beraber yapmak da olabilir, sürpriz olarak hazırlamak da.. Odasının bir kenarında seccadesini serili tutacağı küçük bir bölüm.. Varsa yan tarafa küçük bir rahlenin üzerinde Kur'an, tesbih gibi daha gerçekçi kılacak malzemeler yerleştirilebilir. Duvara bir kağıda renkli kalemle "Hasan'ın Mescidi" gibi bir ibare yazılabilir. Bazen "Bugün Hasan'ın Mesci-

dine davetliyiz. Namazı orada kılacağız" denilerek, aile namazını cemaatle orada kılar.

Böylece çocuk namazı daha çok sahiplenmiş olacaktır.

6-Namaz İçin Posta Kutusu veya Puanlama Sistemi:

Renkli fon kartonlarından çocuklarla beraber bir kutu yapılır. Çeşitli malzemelerle süslenir. Evin önemli bir yerine konulur. Yanına not kartları ve kalem de hazır edilir. Çocuklar kıldıkları her namaz için bir karta "Sevgili Allah'ım, seninle öğle namazında buluştum" yazıp kutuya atarlar. Bir ay sonra kutu aile huzurunda açılır, kartlar sayılır, çocuklara küçük ödülleri verilir.

Veya geniş bir fon kartonuna puanlama sistemi hazırlanır. Namaz: 50 puan. Sure ezberlemek: 100 puan. Bulaşık yıkamak 30 puan vb. ibadet eğitiminin yanı sıra sorumlulukları da içeren bir liste yazılır. Ayrıca; kavga etmek: 30 puan. Kötü söz söylemek: 30 puan. Görevini ihmal etmek: 30 puan gibi eksi listesi de buna ilave edilir. Çocukların isimleri yazılır, altlarına uzunca puan yazma bölümü boşluk bırakılır. Elden geldiğince çekici ve süslü hale getirilir. Duvara asılır. 10.000 puan gibi bir hedef belirlenir. Çocuklar yarışmaya başlar. Ay sonunda puanlar toplanır, ödül verilir.

Bu iki sistemi ve buna yakın başka şeyleri denediğimizde çocukların üzerinde çok olumlu etkilerin oluştuğunu gördük.

Kimileri; "Puan için namaz kılmak iyi değil" diye düşünebilirler. Unutulmamalı ki, bizler de puan için namaz kılıyoruz. İyilik yapan herkes sağ tarafındaki deftere puan yazdırmak için yapmıyor mu?

Ödüller abartılmadığı, puanlardan çok samimiyet üzerine durulduğu takdirde, böyle sevdirici yöntemlerin pek zararı olmasa gerek.

7-Doğum Günlerinden Namaz Günlerine:

Özellikle biraz daha farklı çevrelerde yaşayan Müslüman kardeşlerimiz "Çocuğum arkadaşlarına özeniyor. Doğum günü diye tutturdu" gibi problemler yaşıyorlar. Bunun nedeni batılın süslü, çekici ve cıvılcılığı olmasıdır.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Cehennemnin yolu nefse hoş gelen şeylerle, cennettin yolu da nefse hoş gelmeyen şeylerle donatılmıştır"*²⁶⁴

Bizim de parti yapacağımız pek çok gün ve gecemiz var. Fakat süsleyip eğlenceli hale getirmesini pek beceremiyoruz.

Namaz günlerini çocuklarımız için önemli hale getirmeliyiz. Arkadaşlarını, akrabalarını davet edip özel bir gün geçirmesini sağlayabiliriz.

Yetenekli arkadaşlardan yardım isteyerek, marşlar, slaytlar, piyesler, yarışmalar ve çocukların namaz hakkındaki görüşlerini içeren röportajlar eşliğinde coşkulu bir program hazırlayabiliriz.

Çocuğu sahneye davet ederek namaz tacı takabiliriz. Sunucu çocuğa namaz kararıyla ilgili sorular sorar, çocuk "On yaşıma girinceye kadar namazlarıma dikkat etmeye, on yaşımdan sonra da tam olarak kılmaya karar verdim" diyerek davetlilerin huzurunda söz verebilir. Namaz gününe katılan bütün çocuklara hediyeler verebiliriz.

Daha sonra o güne özel hazırlanmış meyve suyu, yemek veya pasta ikram edilir. Törende çocuğun özellikle misafirleri kapıda karşılaması, "Hoş geldiniz" demesi ve hizmet etmesi sağlanır. Çocuk bu davete bizat ev sahipliği yapar.

Periyodik aralıklarla Kur'an günü, sure günü, tesettür günü gibi sosyal etkinliklerin yapılması, hem çocuk için hem de arkadaşları için teşvik olur. Çocuğun motivasyonunu canlı tutar.

GERÇEK BİR HİKAYE

Pek çok arkadaşının doğum günü partisine imrenen çocuk annesine nazlanmaktadır:

-Anne, ne olur benim de doğum günümü kutlayalım. Bana da doğum günü pastası alalım.

Anne İslamî duyarlılığı ve hassasiyeti olan bir hanımdır:

-Yavrum, biz müslümanız. Doğum günü kutlamamız bize yakışmaz. Onun yerine namaz günü kutlasak, sen namaza başlamıştın ya, der.

Çocuk da annesinin bu teklifini kabul eder. Akşam olup baba eve dönünce, iki çocuk ve anne-babadan oluşan aile çocuklarına namaz günü pastası almak için arabalarına binerler. Yolda geçirdikleri trafik kazasında dördü de can verir.

"Hangi hal üzere ölürseniz, o hal üzere diriltileceksiniz" (Camî's-Sağir 9036) diyen Peygamberimiz (s.a.v) ne güzel buyurmuştur..

Hangi müslüman anne, çocuğuna doğum günü pastası alırken ölmeyi ister? Bir anlık boş bulunmaların, gönlü olsun diye "Evet" demelerin sonu nerelere kadar varır, bir düşünelim..

Rabbimize duamız; Rabbinden korkan, Rabbinin gönlünü, çocuğunun gönlünden daha çok düşünen bu güzel anneyi, niyeti üzere diriltmesi ve cennetlerinde ağırlamasıdır. Amin.

²⁶⁴ Buhari/Rikâk 28. Müslim/Cennet 1.

8-Namaz Kılan Arkadaşlar:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: e

"Kişi arkadaşının dini üzeredir. Öyleyse sizden biri kiminle arkadaşlık kurduğuna dikkat etsin." ²⁶⁵

Arkadaş çevresinin çocuğun üzerindeki büyük etkisi hakkında herkes hemfikirdir. Çocuğu arkadaş çevresinden bağımsız olarak değerlendirmemiz mümkün değildir. Pek çok Müslüman aile, çocuklarının dini ve ahlaki konuda olumlu arkadaşlarının olmamasından şikâyetçidirler.

Rasulullah (s.a.v) bir beldeye gireceği zaman şöyle dua ederdi:

"Allah'ım! Bu beldenin salih kimselerini bize sevdire. Bizi de onlara sevdire." ²⁶⁶

Yeni bir mahalleye taşındığımızda, çocuğumuzu yeni bir okula gönderdiğimizde Rasulullah (s.a.v)'ın bu dualarıyla Rabbimizden yardım istemeliyiz. Samimi dualar sonucu "Hiç bulunmaz" denilen yerlerde bile Allah bizi ve çocuklarımızı salih arkadaşlarla karşılaştıracaktır.

Çocuğa namaz kılan arkadaşlarla görüşme imkanı sağlanmalıdır. Mümkün olduğunca gidilmeli ve davet edilmelidir. Görüştüğümüz ailelerin çocuklarının namaz hassasiyeti yoksa bizler onları teşvik edip, namaza beraber hazırlanabiliriz.

Oyun oynarlarken "Arkadaşlar! Ezan okundu, namaz kılmak isteyenler parmak kaldırsın!" gibi bir çağrıyla çocuğumuzun yanına arkadaş bulabilir, çocuğumuzun arkadaşlarına öğretmesini ve örnek olmasını sağlayabiliriz. Bu şekilde bir namaz faaliyeti içine girmek, başta çocuğumuz olmak üzere, diğer çocuklar ve aileler için çok faydalı bir hatırlatma oluyor. Çocuklar hep beraber abdest almaya, kızlar ayna karşısında eşarplarını iğnelemeye başlıyorlar. Anne-babalar çocuğun namaz eğitiminin misafirlikte dahi ihmal edilmemesi gerektiğini bir kez daha anlamış oluyorlar. Kim bilir, belki de bizim çocuğumuzun vesilesiyle, hiç namaz kılmayan bir çocuk secdeyle tanışıyor, annesi pişmanlıkla bakışlarını kaçırıyor..

²⁶⁵ Ebu Davud/Edeb 9. Tirmizi/Zühhd 45.

²⁶⁶ Mecmeu'z-Zevaid/Heysemi 134.

Çocuklarımızla veya kardeşlerimizle "Haydi Namaza" kampanyası başlatabiliriz. Çocuklardan "Namaz Gönüllüleri" ekibi oluşturabiliriz. Namaz kararı alan çocukların isimlerini ekip arkadaşlarıyla kaydedebilir, çocuklara namaz çizelgeleri, namaz boyamaları ve hediyeler sağlayabiliriz.

Şunu unutmayalım ki; çocuklarımıza çalışma, idealleri için fedakârlık yapma imkanı vermek, onları toplumla iç içe, dik bir duruşla yetiştirmenin en güzel yoludur.

Eğer çocuğumuzun çevresinde namaz kılan, hatta namazı seven çocuklar bile yoksa çocuğumuzla daha yakın bir arkadaşlık kurmalı, onu olumsuz arkadaşlardan uzak tutmalıyız. Elbette okul hayatında, oyun hayatında ister istemez farklı insanlarla beraber olabilir. Ama daha fazla beraberliklerin önüne geçilmeli, gücümüz yettiğince aileyi çocuk için çekici hale getirmeliyiz.

9-Tetikleyiciler:

Yukarıda saydığımız maddeleri titizlikle uyguladığımız halde, çocuğumuzun namaz konusunda tetikleyicilere ihtiyacı vardır.

Biz yetişkinler için bile bu böyledir. Müslüman kendisini kontrol etmeli, zayıflayan duygularını, zayıflayan amellerini hemen takviye etmelidir. Namazdaki huşu, merhamet, sabır, hayırlara koşma gibi hangi konuda hassasiyetimiz azalırsa, hemen yenilemeliyiz, yenilenmeliyiz. İnsandaki hassasiyetler tıpkı bilgisayar programlarına benzer. Eskidikçe sinyal vermeye başlar. Sonunda programın lisansı biter. Yeniden yüklemek, yeni bir sözleşme yapmak gerekir.

Hassasiyetlerimizi her an canlı tutamayız. Çocukta da bu böyledir. Bazen namaz konusunda bir sürpriz yapmak, namaz içerikli bir kitap, CD almak, bir hikâye anlatmak, bir kahraman çizmek, bir oyun oynamakla çocuğumuzun namaz hassasiyetini yeniden canlandırabiliriz.

"Namaz kılıyor musun?" diye sormak yerine, "Namaz kılıyoruz, değil mi?" demek bir tetikleyicidir.

Kılmak istemediği zaman "Demek sen sözünde durmuyorsun, öyle mi? Sözünde durmayan münafık olur. O kadar insanın içinde söz vermiştin!" demekle neredeyse geçmişteki bütün uğraşlarımızı boşa çıkarmış oluruz. Onun yerine "Ben kılma desem de sen kılarısın, biliyorum. Çünkü sen cennete gitmek istiyorsun. Bunun için de namaz kıl-

man gerektiğini biliyorsun. Şeytan seni cennetten çıkarmak için çalışıyor. Gel abdestimizi beraber alalım da, şeytana bir gol atalım. Bak biz namaz kılmaya karar verdik diye nasıl da ağlıyor şimdi" gibi tetikleyici sözler kullanabiliriz.

Evde, özellikle de birden fazla çocuk varsa ara sıra tren oyunu oynayabiliriz. Çocuğun birini peşimize takar, "Çuf çuf çuf" sesleriyle evde dolaşırız. Diğer çocuğun yanına gelince "Cennete gitmek istiyorsan hadi atla" deriz. Banyoyu istasyon olarak kullanırız. Çocuklar abdestlerini aldıktan sonra namaz kılınacak yere yine tren oyunuyla gideriz. Dokuz on yaşına kadarki çocuklar için eğlenceli bir oyun olur.

10-Soğutmayalım:

Namazdan soğuyan gençler üzerinde yapılan araştırmalarda ortaya çıkan sonuç şudur: Kendilerini namaza alıştıran büyüklerin yaptıkları hatalar, onları namazdan uzaklaştırmış. Namaz bir sevgi, gönül işinden, tartışma ve sorun haline dönüşmüş.

Anne-baba çocuğa hissettirmeden namaz konusunda onu takip eder. Gerektiğinde tetikleyiciler kullanır. Çocuğun namaz konusunda yalan söylediği olabilir. Çocukların yaşları çok büyük olmadıkça yalanlara dünyanın sonu gelmiş gibi tepki verilmemelidir. Zaten çocukların 4-5 yaşlarına kadar yalan söylemeleri (alışkanlık haline gelmemişse) masumdur. Hayatın gerçeklerini, gerçeğin ne olduğunu kavrayamayan küçük çocuklar; olmasını istedikleri bir şeyi olmuş gibi anlatırlar. Söyledikleri şeyi gerçek zannederler. Rüyalarının yaşamış gibi peşinden giderler. (bkz. Doğruluk ve Yalan Söylememek)

"Abdestini aldın mı? Almadın biliyorum, az önce tuvalete gitmiş-tin! Namaz kılıyorum diye gittin, oyalandın geldin değil mi? Ne biçim namaz kılıyorsun! Öyle namaz kılınmaz. Etrafına bakma, önüne bak! Elbiselerin oynama! Kaşınma!" vb. büyüklerin eleştirel sözleri çocukların namazdan soğumasına yol açar.

On sekiz yaşındaki bir gencin çocukluk yılları ile ilgili hatıralarının dile getirdiği mektubundan bazı pasajları aktarmak istiyoruz:

"...İçimde bir özlem var, anlatamıyorum. Sanki 18 yıldır görmediğim bir şey... Okula gidiyorum aynı özlem, eve geliyorum aynı özlem, çarşıya gidiyorum aynı özlem... Mesela bir insanın susadığını düşü-

nün; bir insan nereye gitse, ne yapsa susuzluğunu aklından çıkaramaz ve hep onu düşünür ya... İşte bendeki de öyle bir şey. Sanırım anlamaya başlıyorum.. Evet.. Evet.. Ben "sevgiye" susadım. Sevgi olmayınca, bendeki her şey eksik sanki..

Babamın odası ayrı.. O hep kendi odasında durur. Sofraya oturduğumuzda bazen sevgi dolu kalbimle bakarım babama. Ama o bizim gözlerimize hiç bakmaz. Biz kendisini öyle severken o, hiç olmadık yere, hiç olmadık şeylere kızar ve bizi azarlar. İşte o zaman bir tuhaf oluruz, sevgi dolu kalplerimiz kırılır ama sevgi yine üstün gelir ve biz onu içimizde hemencecik affederiz.

Ben bir zamanlar namaz kılmıyordum. Namaz kılmıyorum diye babam beni hortumla döver ve banyoya hapsederdi. Buna rağmen kılmazdım. Beni zorla sabah namazına kaldırırdı. Kalkmadığımda üzerime soğuk su dökerdi. Ben de kalkar abdest alıyormuş gibi musluğun suyunu biraz boşa akıttırdım. Ondan sonra seccadenin üzerinde biraz oturdum. Arada bir secde eder gibi yatardım. O zaman 10-11 yaşındaydım. Şimdi ise 18 yaşındayım ve hala namaz kılmıyorum. Bunun için beni çok dövdü, bana çok laf söyledi, ağır hakaretler etti. Bunun yerine bana sarılıp beni bir kerecik öpseydi, namaz kılmam için benimle konuşsaydı, beni namaza teşvik etseydi kılardım. Vallahi billahi kılardım.."267

11-Mükemmelliyetçilik:

Konunun başından beri işlemeye çalıştığımız gibi namaz eğitimi aşamalı bir eğitimidir. 0-7 yaşa kadar ara sıra alıştırlılır. 7 yaşından sonra günde mutlaka bir iki vakit kıldırmaya çalışılır. 9 yaşından 10 yaşına kadar üç-dört vakte çıkarılır. 10 yaşına girmeden bir ay önce tam olarak başlatılır. 10 yaşından sonra da ciddi titizlik beklenir.

Bazı çocuklarla üç vakit namaz sözleşmesi yaptığımız zaman anneleri; "Beş vakit kılssa da, baştan tam alıssa daha iyi olmaz mı?" diyorlar. Çocuk bundan önce hiç kılmıyordu ki, birden beş vakti nasıl kılsın? Kolaydan zora doğru basamakları yükseltmeliyiz. Çocuğumuz kılmak istemiyorsa, en azından farzını kılmasını teklif etmeliyiz. Hasta olmasını bahane ediyorsa, oturduğu yerden kılabileceğini söylemeliyiz.

Tabii sürekli bu şekilde devam etmesi kesinlikle tasvip edilmez. Anne-baba çocuk kolayla alıştıka, basamak basamak zora hazırlamalıdır.

Ayrıca çocuktan namazın huşusu ve hareketleri konusunda mükemmel olması beklenemez. Namazda Allah'ın onu gördüğü, onu dinlediği, şeytanı kızdırmak için çok dikkatli kılması gerektiğini, okuduğu surelerin anlamlarını hatırlamasını dönem dönem pek çok örnekle, hikâyeyle anlatmalıyız. Yine de hataları olacaktır. Çünkü o bir çocuktur. Rabbinin karşısına geçmiştir. Ne olursa olsun, çocuk haliyle aferini hak etmiştir.

Takdir etmek, güzele yoğunlaşmak, yanlış ortadan kaldıracaktır inşaallah.

12- Ceza Vermek:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"... On yaşına geldiğinde kılmazsa onları hafifçe dövün."*²⁶⁸

Buradaki ceza; hafif tıptışlama anlamındadır. Sinirlenerek çocuktan hıncımızı çıkartmak değildir. Bu cezayla İslam'ın amaçladığı şey; çocuğun canını yakmak değil, anne-babanın konuyu önemsedini, namazın olmazsa olmaz olduğunu çocuğa hissettirmektir.

Başka hatalarından dolayı dayak yemeyen çocuk, namazı ihmal ettiği için dayak yediğinde, namazın önemini ve anne-babasının namaza ne kadar değer verdiğini daha iyi kavrayacaktır.

Çocuğa bu ceza da anlatılmalı, örneklerle iyice kavraması sağlanmalıdır.

"-Bak yavrum. Küçük bir bebek makasla oynasa, annesi onu elinden almaz mı?

-Alır tabii.

-Ama bebek avaz avaz bağılıyor ve ağlıyorsa, anne makası geri vermeli midir? Sen olsaydın verir miydin?

-Hayır. Çünkü bir yerine batarsa daha çok ağlar.

-İşte böylece anne, daha büyük bir zarar olmaması için çocuğunu üzmemek zorunda kalır. Sen on yaşında olduğun halde namaz kılmazsan, ikimiz de çok acı çekeriz. Peygamberimiz bizi çok sevdiği için, daha büyük acı çekmemizi istemediği için, seni bu konuda uyarmamı, eğer beni dinlemezsen seni dövmemi emrediyor. Tıpkı bir annenin bebeğini makastan uzak tutması gibi ben de seni cehennemden uzak tutmalıyım."

Dövme de, ellerine veya kaba yerlerine terlikle birkaç kez vurma, hafif canını acıtma şeklinde olmalıdır.

13-Cehennem Kıymadan Çocuklarımıza Kıyalım:

Bazı anne-babalar namaz konusunda çocuklarına kıyamazlar. Bu ise; şeytanın aldatmasından başka bir şey değildir. Çocuğunun günde dört saat uykuyla, gece yarısına kadar test çözmesine kıyanların, beş dakikalık sabah namazına kaldırmaya kıyamamaları, ne kadar gerçekçidir, varın siz düşünün.

Allah, çocuğa karşı annesinden-babasından daha şefkatli, daha merhametli değil mi?

Allah korusun, bizim kıyamadığımız (!) çocuklarımıza cehennem bal gibi kıyar!

²⁶⁸ Tirmizi/Salat 407. Ebu Davud/Salat 494.

Küçük Bir Namaz Kahramanı

Amr b. Seleme adındaki 6 yaşındaki sahabe şöyle anlatır:

"..Babam kavmiyle beraber İslam'a koştı. Mekke'den döndüğü zaman şöyle dedi:

-Allah'a yemin olsun ki, size hak bir peygamberin yanından geliyorum. O: "Şu namazı şu vakitte kılın, şu namazı şu vakitte kılın" dedi ve bütün namaz vakitlerini anlattı. Sonra: "Namaz vakti geldiğinde, biriniz ezan okusun ve Kur'an'ı en iyi bileniniz size imamlık etsin" buyurdu.

Bunun üzerine kabile halkımız bana baktı. Kur'an'ı benden daha iyi bilen hiç kimse yoktu. Çünkü ben köyümüze gelen yolculardan Kur'an ayetlerini ezberliyordum.

Beni önlerine geçirip imam yaptılar. Oysa ben o sırada sadece 6 yaşlarında bir çocuktum. Üzerimde de sadece kısa bir gömlek vardı. Secde ettiğim zaman, o gömlek üzerimden sıyrılır ve avret yerlerim açılırdı. Kabilemizden bir kadın:

-İmamınızın üstünü iyice örtseniz de ayıp yerleri bize görünmese, dedi.

Bunun üzerine cemaat aralarında kumaş satın alarak bana bir gömlek diktirdiler.

Bu gömleğe sevindiğim kadar hiçbir şeye sevinmedim."

(Buhari/Meğazi 4302)

KUR'AN

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Kim Kuran'ı okuyup içerisindeki hükümlerle amel ederse, kıyamet gününde anne ve babasına bir taç giydirilir. O tâcın parlaklığı; güneşin dünya evlerinden görülen parlaklığından daha da güzeldir. Ya Kuran'la amel edene verilecek mükâfatı tahmin edebiliyor musunuz?"²⁶⁹

Bir anne-babanın çocuğuna vereceği en önemli eğitimlerden biri de; Kur'an eğitimidir. Çocuğumuzu Kur'an üzere eğittiğimizde, onu şeytanın tuzaklarından kurtarmış, cennet yolundaki adımlarını hızlandırmış oluruz.

Kur'an eğitimi; Kur'an'ı güzel bir şekilde okumak, mümkün olduğunca ezberlemek, anlamını öğrenmek ve yaşamaya çalışmak konularının hepsini kapsar. Bütün bunlar ise; sadece bir cami hocasının, bir yaz okulunun verebileceği bir eğitim değildir.

Toplumumuz genel anlamda Kur'an okumaya önem verir. Ya-sin'ler, Tebarake'ler, Amme'ler bilinmeyen şeyler değildir. Yaz gelince çocukları camiye veya Kur'an öğreneceği bir yaz okuluna göndermek, gelenek haline gelmiştir.

Ancak bütün bunlar, çocukta sağlıklı bir Kur'an eğitiminin oluşması için yeterli değildir. "Her şey yolunda" dediğimiz yaz sonlarında, bir de bakmışız okullar açılmış, Kur'an'lar kapanmıştır. Anne-babalar çocuklarının Kur'an okuma eğitimlerini bile evde devam ettiremez hale gelmişlerdir.

1-Kur'an Eğitimi Anne Karnında Başlar:

Bebek, anne karnında iken dışarıdan gelen sesleri duyar, dinler ve tepki verir. Özellikle annenin kulağına hoş gelen şeyler, bebeğin kulağına da hoş gelir. Böylece bebek annesinin sık dinlediği şeylere aşina olur. Uzmanlar bu konuyla ilgili pek çok bilimsel deney yapmış ve

²⁶⁹ Hâkim el-Müstedrek 1/567.

yazmışlardır. Yalnız yaşanmış bir olay olan şu örnek gerçekten ilginçtir:

“Bir gün bir baba, evine bir marş kaseti getirdi. Teybe takıp dinlemeye başladılar. Evin ortanca oğlu sofradan kalkmış, teybi kucaklayacak şekilde büyük bir ilgiyle marşları dinliyordu. Arada da annesine; “Ya ben bunları hatırlıyorum, ne zaman dinlemiştim ki?” diyordu. Aradan biraz zaman geçtiğinde anne şaşkınlıkla bir şey hatırladı: “Ben sana hamileyken iş yaptığımda, oturduğumda hep bu kaseti dinlerdim. Sen doğmadan da kaseti kaybettik. Aslında sen bunu ilk defa dinliyorsun.” Çok ilginçtir; çocuk bir defa dinlemeden sonra marşlara eşlik etmeye başlamıştı. Annesi ise; “Bu marşlar yerine daha çok Kur'an dinletseydim” diye hayıflanıyordu.”

Arap gazetelerinden biri; Mısır'lı bir hanımın hamilelik döneminde bebeğine 20 kez hatim dinletmesini haber olarak vermişti. Bu bebeğin büyüdüğünde Kur'an okumak şöyle dursun, ezberlemesi bile öyle kolaydır ki..

Onun için bir anne, hamilelik döneminde mümkün olduğunca Kur'an'la beraberliğini artırmalı, güzel bir makamla okuyan imamların 2-3 kez hatimlerini dinletmelidir. Bunun yanı sıra, televizyon, müzik vb. olumsuz şeylerden uzak durmalı, bebeğini batılı temsil eden seslerden esirgemelidir.

2- 0-2 yaş Kur'an Eğitimi:

Bebeğin doğumundan sonra da Kur'an dinlemesi konusunda anne-babaların titiz davranması gerekir. Uyuturken okunmalı, uyku saatleri boyunca odasında kaset, CD açık bırakılmalıdır.. Oyun oynarken, yemek yerken, her durumda..

Yasin, Mülk, Nebe, Amene'r-Rasulü, Ayete'l-Kürsi, Mufassal (Hucurat ve Nas arası) sureler daha yoğun bir şekilde dinlettirilmelidir.

Konuşmaya başladığında ise Rasulullah (s.a.v)'ın tavsiyesi olan iki ayet Arapçası ve Türkçesiyle öğretilmeli, sabah-akşam tekrar ettirilerek zihnine yerleştirilmelidir.

1-“*Rasulullah (s.a.v) ailesindeki her çocuğa konuşmaya başlar başlamaz Furkan suresinin ikinci ayetini öğretirdi.*”²⁷⁰

“*Göklerin ve yerin mülkü yalnız Allah'ındır. O hiçbir evlat edinmemiştir. Mülkünde ortağı yoktur. Her şeyi yaratan, ince ince takdir ve tayin eden O'dur.*” (Furkan 2)

2-“*Rasulullah (s.a.v) Abdulmuttalib oğullarından her çocuk konuşmaya başlar başlamaz İsra suresinin 111. ayetini öğretirdi.*”²⁷¹

“*Çocuk edinmeyen, hakimiyette ortağı bulunmayan, aczinden dolayı bir dosta ihtiyaç duymayan Allah'a hamdolsun de ve gerektiği şekilde onu büyükle.*” (İsra 111)

Bu ayetler; Allah'ı en özlü bir şekilde tanıtan ayetlerdendir. Bu ayetlerin ezberlenmesi, anlatılması ve gündemde tutulması, çocuğumuzun tevhid üzere bir hayat yaşamasına yardımcı olacak ve onu şirkten uzak tutacaktır.

3- 2-7 yaş Arası Kur'an Eğitimi:

Kur'an eğitiminde dinleme etkisini hiçbir zaman küçümsememeliyiz. Dinleme esnasında beynimizin kalıcı bölümü olan sağ lobu kayda geçer ve unutulmasını neredeyse imkânsız kılar. Bir şiiri okuyarak ezberlememiz daha zor iken, bir marşı veya ezgiyi dinleyerek daha kolay ezberleriz.

Çocuk dinleme sırasında başka şeylerle meşgul gözüксе de, dinlediği şey bilinçaltına yerleşir. Çocuğun konuşmaya başlamasıyla beraber, kısa sureler de dilden ezberletilmeye başlanır.

Küçük yaştaki zihinler çok açık ve berraktır. Kur'an ezberi ise, inanılmaz derecede zekayı güçlendirir. Çocuklarının zeki olmasını isteyenler, bizzat Kur'an ezberine önem vermek zorundadırlar. "Yapamaz, ağır gelir" demeyelim, neler yapabildiklerine ilerde bizi de şaşırtırlar.

Namaz surelerinden sonra, Nebe suresine kadar mümkün olduğunca ezbere dilden devam edilir. Arada sırada çalışan bir çocuk bile yedi yaşında son cüzü ezberleyebilir.

Çocuklarımızı sınırlamayalım. Kur'an'ın beyne ne zararı var? Mümkün olduğunca düzenli tekrar etmeye çalışarak, unutmanın önüne geçelim.

4- 5 yaşlarındaki bir çocuğun günün belirli bir saatinde annesi veya babasıyla oturup 15 dakika bile olsa, sure çalışması, onun gelecekteki hayatının düzenli, disiplinli ve programlı olmasını sağlar.

²⁷⁰ Musannef/İbni Ebi Şeybe 7/849.

²⁷¹ Suyuti/ed-Durru'l-Mensur 5/353.

4- 7-10 yaş Kur'an Eğitimi:

Kur'an'ı yüzünden okuma yaşı her çocuğa göre değişir. Beş yaşında öğrenip çok başarılı olan çocuk da vardır, sıkılan çocuk da...Kur'an öğrenme yaşını anne-baba ve öğretmen çocuğun kapasitesine göre, sıkılmayacak şekilde ayarlamalıdır. Ama çocuğun kapasitesi ne olursa olsun, Kur'an öğrenimi yedi yaşından sonraya bırakılmamalıdır.

Kur'an öğrenimi ciddiyet ve düzenlilik ister. Bir gün yapıp diğer gün bırakmak çocuğu yıpratır ve usanç getirir. Sabah-akşam düzenli olarak ders çalışılmalıdır. Yedi yaşındaki bir çocuk, 3-4 hafta gibi kısa bir sürede cüzü bitirip Kur'an'a geçer.

Tabi Kur'an'a geçmek sadece birinci basamaktır. Ardından gelen basamaklar ise daha zor ve önemlidir.

1-Her gün düzenli çalışmaya gayret edilmeli.

2-Tecvid ve mahreçler daha ileri yaşa bırakılmayıp, baştan itibaren özen gösterilmeli.

3-Çocuğun güzel bir ses ve makam üzere okuması konusunda gayret edilmeli. Makamı güzel imamların hatim setleri dinletilmeli.

4-Hızlı okumasından ziyade, düzgün ve yanlışsız okuması üzerinde durulmalıdır.

5- 10 yaş ve Sonrasında Kur'an Eğitimi:

Küçük yaşta başlanan yüzünden okuma ve ezber çalışmaları, on yaşından sonra daha da ciddiyet kazanmalıdır. Okul, gezme, tatil vb. hiçbir şey eğitim için ara olmamalıdır.

On yaşına gelen bir çocuk, en azından Kur'an'ı tecvid ve mahrecine uygun olarak güzel okuyabilmeli, son cüzü de ezberlemelidir.

Eğer hafızlık eğitimi düşünülüyorsa, Mufassal (Hucurat ve Nas arası) surelerin ezberlenmesi konusunda gayret edilmelidir.

İbni Abbas (r.a) şöyle demiştir:

"Ben on yaşında iken Rasulullah (s.a.v) vefat etti. O sırada ben Mufassal sureleri ezberlemiştim."²⁷²

Çocuğun Kur'an Öğrenimindeki Yardımcılar**1-Kur'an Okuyan Aile:**

Eğer bir çocuk bebekliğinden itibaren anne-babasının elinde Kur'an görüyor, dilinden Kur'an duyuyorsa, bu çocuğun Kur'an öğrenmesi ve ezberlemesi çok kolay olur. Çünkü küçük yaştaki çocuklar büyüklerini taklit eder, onlara benzemekten zevk alırlar.

Uzmanların yaptığı araştırmalar; anne-babasının elinde kitap gören çocukların, kitap okuma alışkanlıklarının hızla geliştiğini göstermiştir.

Bir Hikaye

Okuma yazma bilmeyen bir anne-baba, bebeklerinin dünyaya gelmesinden sonra ellerine sürekli kitap alarak oturur, kitapları ellerinde birbirleriyle sohbet ederlerdi.

Çocuk da anne-babasını böyle gördükçe kitaplara heveslenir, onlarla beraber eline kitap alarak okur gibi yapardı.

Derken çocuk büyüdü ve şehirde yatılı bir okula başladı. Aradan yıllar geçtiğinde çocuk okulunu bitirmiş, başarılı bir iş adamı olmuştu.

Tekrar köye döndüğünde anne-babasının elinde her zamanki gibi yine kitap vardı. Anne-babasını çok kültürlü zanneden çocuk ilk defa o gün fark etmişti; ellerindeki kitapları ters tutuyorlardı..

Bütün bunları çocukları kitabları sevsin diye yapmışlardı..

²⁷² Buhari/Fedailu'l-Kur'an 5036. Mecmeu'z-Zevaid/Heysemi 9/276.

2-Salih Bir Öğretmen:

Çocuğun Kur'an eğitimi başta olmak üzere, diğer eğitimlerinde de salih öğretmenin değeri, anne-baba kadar büyüktür. Anne-baba okul öğretmenlerinin dışında, çocuğa ahlak, ibadet ve dini eğitimleri verecek özel bir öğretmen seçmelidir.

Mümkün olduğunca erkek çocuklarına erkek, kız çocuklarına ise bayan öğretmen tercih edilmelidir. Güzel ahlak, ibadet, yeterli ilim, eğitim, kültür ve hayat tecrübesi öğretmende aranması gereken başlıca özelliklerdendir.

Bütün çocuklar, anne-babalarından daha çok, sevdikleri öğretmen-den öğrenmeyi isterler. İstenilen tarzda bir öğretmen bulunamıyorsa, tabii ki anne-baba ellerinden geleni yapacaklardır. Anne-babadan kesinlikle öğrenilmez diye bir anlayış da yanlıştır. Kimi âlimleri babaları, kimilerini ise dışarıdan hocaları yetiştirmiştir.

3-Arkadaş Ortamı:

Çocuğun Kur'an öğreniminde arkadaş ortamının rolü büyüktür. Çocuk yaştlarının arasında, yarış halinde öğrenme imkânı bulur.

4-Takdir, Ağlayan-Gülen Çocuk, Yıldız, Pekiye:

Kur'an'ı yüzünden okuma ve ezberleme konusunda çocuklar takdir ve teşvike ihtiyaç duyarlar. Öğretici konumundaki kişi, okuma esnasında çocuğu takdir etmeli; "Aferin, çok iyi, tahmin ettiğimden daha güzel okuyorsun, bu gidişle sen yakında bitirirsin" vb. sözlerle yürek-lendirmelidir.

Her sayfayı geçerken sayfaya gülen çocuk, yıldız gibi küçük yapıştırmalar yapıştırmak, pekiyi ve artı atmak çocuğu öğrenme konusunda teşvik edecektir. Dönem dönem maliyeti büyük olmayan hediyeler almak da bu konuda yardımcı olacaktır.

5-Kur'an Günü:

Kur'an'a geçtiğinde veya bir cüz ezberi bitirildiğinde aile içinde de olsa çocuk için küçük bir program yapılması, takdir belgesi verilmesi çocuğu sevindir.

Hediye ve programlar çocuk için teşvik edicidir fakat bunların çok olması da iyi değildir. Örnek olma davranışı, gösterişe ve kendini beğenmişliğe kayabilir. Anne-baba ve öğretmen çocuğun yapısına uygun olarak bunu belirler. Bazen bazı başarılar, küçük şeylerle de kutlanabilir.

DUÂ

Rabbimiz şöyle buyurmuştur:
"Kullarım sana beni sorarlarsa de ki; ben çok yakınum. Dua edenin duasına icabet ederim. Öyleyse onlar da benim davetime uysunlar ve bana iman etsinler. Umulur ki doğru yolu bulurlar." (Bakara 186)

"Deki; duanız olmasa Rabbim sizin neyinize değer versin.." (Furkan 77)

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*"Sizden birinize dua kapısı açılmışsa, muhakkak ki ona rahmet kapısı açılmıştır. Allah'a en sevimli dua; kendisinden afiyet istenmesidir. Muhakkak ki dua; başa gelen ve gelmeyen her şeye fayda verir. Öyleyse ey Allah'ın kulları! Dua edin! Size dua etmek düşer."*²⁷³

Duâ; kul ile Rabbi arasındaki kesintisiz iletişim kablosudur. Rahmet çeken, azap savan bir donanıma sahip olmaktır. Müslüman ailenin ve Müslüman çocuğun Allah katındaki değerinin mühürlü belgesidir.

Duâ donanımından yoksun olan bir çocuk, sevinçlerinde kime şükredecek, üzüntülerinde kime yalvarıp yakaracak, sırtını hangi güce dayayacaktır? Duâsı olmayan; gerçek güçten yoksun, yıkılmaya mahkumdur.

Müslüman ailenin görevi ise; çocuklarını duayla donatmak, hayatın zorluklarına karşı duayı kalkan olarak ellerine tutuşturmaktır.

Çocuk bir yaşına yaklaşırken el sallamayı öğrendiği gibi, ellerini açmayı ve "Amin" demeyi de öğrenmelidir.

Rasulullah (s.a.v) duanın önemi her zaman vurgular, sahabelerine dua etmeyi öğretirdi.

Dua eğitiminde dikkat edilecek hususlar:

1-Anne-baba ve evdeki büyükler, sadece namaz sonlarında değil, sevinçli bir habere şükretmek, üzüntü anında Allah'tan yardım istemek şeklinde duâyı hayatın bir parçası haline getirmelidirler.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Kim sıkıntılı durumlarında duasının kabul edilmesinden, sıkıntısının giderilmesinden hoşlanırsa, rahat ve bolluk durumlarında çokça dua etsin!"*²⁷⁴

2-Çocuk kucağa alınarak veya seccadenin başına beraber oturularak anne-baba dua eder, çocuk tekrar eder. Küçük çocuklar anne-babalarıyla sesli dua etmekten zevk alırlar.

3-Sabah-akşam duaları, eve girerken, çıkarken, yemekten önce ve sonra, tuvalete girerken gibi günlük dualar konuşmaya başladığı andan itibaren çocuğa tekrar ettirilmeli, dili dönmese bile bu eğitime devam edilmelidir.

4-Çocuğun bazı isteklerini (oyuncak, piknik, hediye vs) hemen yerine getirmek yerine dua etmesini istemeli; "Önce dua et bakalım, biraz bekle, Allah dualarını kabul eder" şeklinde çocuğa yol göstermeli, sonra da mümkünse isteğini yerine getirmeye çalışmalıdır. (Ondan habersiz babasına oyuncak sipariş vermek gibi.)

5-Çocuğa duaların üç şekilde karşılığının olduğu anlatılmalıdır:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Bir kul dua ettiği zaman, ona şu üç şeyden biriyle karşılık verilir: Günahı bağışlanır. Karşılığı ahirete ertelenir. Duası acil olarak kabul edilir."*²⁷⁵

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Acele etmediği sürece kulun duası mutlaka kabul edilir. Onun acele etmesi ise; "Dua ettim de, duam kabul edilmedi" demesidir."*²⁷⁶

²⁷³ Kenzu'l-Ummal/Kitabu'd-Daavat 3153.

²⁷⁴ Tirmizi 3382.

²⁷⁵ Kenzu'l-Ummal/Kitabu'd-Daavat 3169.

²⁷⁶ Buhari/Daavat 27. Müslim/Zikr 17. Tirmizi 3387.

Eğer çocuğumuza bunları öğretmezsek, bazı duaları kabul olmadığında "Dua ediyorum, kabul edilmiyor" diye düşünür ve dua etmeyi bırakabilir.

TEVEKKÜL

Rasulullah (s.a.v) bineğinin arkasına binmiş olan İbni Abbas'a hitaben şöyle buyurdu:

*"Ey çocuk! Sana bazı kelimeler öğreteceğim, Allah'ın emir ve yasaklarını gözet ki, Allah da seni gözet sin. Allah'ın emir ve yasaklarını gözet ki, O'nu her an yanında bulasın. Bir şey isteyeceğin zaman Allah'tan iste. Yardım dileyceğin zaman Allah'tan dile. Bütün insanlar sana bir fayda vermek için toplansalar, Allah'ın dilediğinden başka bir fayda sağlayamazlar. Yine bütün insanlar sana bir zarar vermek için toplansalar, Allah'ın dilediğinden başka bir zarar veremezler. Kalem-ler kalkmış, sayfalar dürlmüştür."*²⁷⁷

a-Rızık Konusunda Tevekkül:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Yaşadığımız sürece rızık konusunda ümitsiz olmayın. Çünkü insan annesinden çıplak ve kırmızı olarak doğar. Sonra Allah Azze ve Celle onu rızıklandırır."*²⁷⁸

Tevekkül; yani işini Allah'a havale etmek, Allah'ı vekil tayin etmek, yükünü Allah'a ısmarlamak, O'na güvenmek.. Tevekkül duygusunun çocukta oturtulmasında en büyük rolü yine anne-baba oynar. Konuşmanın ve anlatmanın yanı sıra, anne-babanın hiç farkına varmadığı nice şeyleri çocuk kayda alır.

Eğer bir hanım eşine; "Dolapta bir şey kalmadı, ne pişireceğimi şaşıyorum" diyorsa, o hanımın çocuğundan rızık konusunda tevekkül sahibi olmasını bekleyemeyiz. Tam tersine; "Önemli değil, Allah rızıkımızı verir. Kendini sıkıştırma, paran olunca alırsın" diyorsa, o hanımın çocuğunun tevekkül sahibi olması umulur.

Çocuklarımıza Rasulullah (s.a.v)'ın şu hadislerini anlatmalı ve öğretmeliyiz:

Ümmü Hani (r.a) şöyle anlatır:

²⁷⁷ Tirmizi 2516.

²⁷⁸ İbni Mace/Kitabu'z-Zühd 4165.

"Rasulullah (s.a.v) yanıma geldi ve:

-Yanınızda yiyecek bir şey var mı? diye sordu. Ben:

-Sadece birkaç kuru ekmek parçası ve sirke var, dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

-Sirkesi bulunan bir evin katığı var sayılır."²⁷⁹

Ebu Hureyre (r.a) şöyle rivayet etmiştir:

"Rasulullah (s.a.v) hiçbir yemeğe kusur bulmazdı. Camı isterse yer, istemezse yemezdi."²⁸⁰

Bir adam hanımına; "Bu ne biçim yemek? Kör müydün, niye yak-tın?" diyorsa, o babanın çocuğundan tevekkül sahibi olmasını bekle-yemeyiz. Tam tersine; "Eline sağlık, insanlık hali olur, önemli değil" diyorsa, o babanın çocuğunun tevekkül sahibi olması umulur.

Yine bir anne veya baba; "Yetmiyor! Çocuklar büyüdü! Yarın daha da zor olacak" diyorlarsa, o anne-babanın çocukları tevekkülsüzlüğü ve aç gözlülüğü öğrenir.

Sofra başında veya yeri geldiğinde; "Yavrularım, bu nimetleri bize veren Rabbimize ne kadar şükretsek az. Nice insanlar var ki, önlerinde bal-baklava ama Allah bir hastalık vermiş, yiyemiyorlar. Nimetler et-raflarına saçılmış ama huzurları, mutlulukları yok. Karnımızı doyura-biliyoruz, birlikte huzurluyuz, sağlığımız, sıhhatimiz yerinde. Bizden daha mutlusu yok" tarzında çocuğumuzla sohbet etmek, küçüklüğün-den beri ona tevekkül duygusunu yerleştirmek anlamına gelir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Dünya (mal-mülk, güzellik vb.) konusunda kendinizden aşağı olanlara bakın. Çünkü bu; Allah'ın nimetini küçümsememeniz için güzel bir davranıştır."²⁸¹

Hayvanlar aleminde de bununla ilgili çok güzel örnekler vardır. Rasulullah (s.a.v) ashabına tevekkül konusunda kuşlardan bahsederek şöyle buyurmuştur:

²⁷⁹ İbni Mace/Et'ime 33. Ebu Davud/Et'ime 39. Tirmizi 1841.

²⁸⁰ Buhari/Menakıb 167. Müslim/Eşribe 187. Ebu Davud 3763.

²⁸¹ İbni Mace 4142.

"Eğer siz Allah'a hakkıyla tevekkül etseydiniz, sabah yuvaların-dan aç çıkıp, akşam kursakları dolu olarak dönen kuşları rızıklandığı gibi sizi de rızıklandırırdı."²⁸²

Bizde Allah'ın bir ayet ve ibret olarak hizmetimize sunduğu hay-vanlar alemini çocuğumuza anlatabilir, Allah'ın minicik bir böceği de, kocaman bir fili de rıziksız bırakmadığını anlatabiliriz.

Hatırlayalım ki; Hz. İbrahim eşi Hacer ile oğlu İsmail'i kurak ve hiçbir insanın olmadığı bir çöle bırakmıştı. Etrafına bakınan Hacer ora-da hiçbir yiyeceğin, içeceğin ve insanın olmadığını biliyordu. "Ne yiye-ceğiz? Ne içeceğiz? Biz sensiz, bir başımıza ne yapacağız?" diye sor-madı. Tek soru:

-Bunu senden Rabbin mi istedi ey İbrahim?

-Evet

-Öyleyse O bizi bırakmaz.

İşte budur tevekkülün özü.. Rabbi Hacer ile İsmail'i bıraktı mı pe-ki? Asla! Ayaklarının altına zembereği döşedi.. İnsanlar onlara sevgiyle aktı geldi.. Hepsinden önemlisi, Hz. Hacer kıyamete dek tevekkülün ve teslimiyetin sembolü oldu..

Eşlerini Allah yolunda bir adım bile kendilerinden ayıramayan, "Biz sensiz ne yapacağız, kim bakar bize?" diyen hanımlar bir daha düşünsünler Hz. Hacer'i..

Sahabeler Allah'a olan tevekküllerini her zaman sağlam tutmuş, "Benden sonra çocuklarım ne olacak?" gibi bir endişeye düşmemişler-dir:

"Vefatı ile sonuçlanan hastalığında Osman bin Affan, Abdullah İbni Mes'ud'un ziyaretine geldi. Ona:

-Neden şikayetçisin? diye sordu. İbni Mes'ud:

-Günahlarımdan şikayetçiyim, cevabını verdi. Osman:

-Canın bir şey istiyor mu? diye sordu. İbni Mes'ud:

-Rabbimin rahmetini istiyorum, cevabını verdi. Osman:

-Sana bir doktor çağırmaalım mı? diye sordu. İbni Mes'ud:

²⁸² İbni Mace/Kitabu'z-Zühd 4164.

-Beni hasta eden zaten o doktordur, cevabını verdi. Osman:

-Senden sonra kızlarının faydalanması için Beytu'l-Mal'den onlara paylarının verilmesini emrederim mi? diye sordu. İbni Mes'ud:

-Benden sonra kızlarımın fakir düşeceğini mi sanıyorsunuz? Ben onlara her gece Vakıa suresini okumalarını emrettim. Çünkü ben Rasulullah (s.a.v)'ın şöyle buyurduğunu işittim; "Kim her gece Vakıa suresini okursa, o ebediyyen fakir kalmaz."²⁸³

b-Korumada Tevekkül:

Allah, insanı zayıf, endişe duyan ve korkan bir tabiatla yaratmıştır. Çocukların da pek çok konuda korkuları ve endişeleri vardır. Hırsız, sapık, organ mafyası, cin vb. şeyler çocukların başlıca korkularındandır.

Çocuğumuza; "Allah dilemediği zaman hiçbir kimse kimseye zarar veremez. Allah her insan için koruyucu bir melek görevlendirmiştir. Zaten sağında ve solunda birer melek daha vardır. Tam üç melek.. Hepsinden daha önemlisi Allah da yanında.." gibi ifadelerle, korkularını güvene dönüştürebiliriz.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Kim Allah'tan korkarsa, Allah her şeyi ondan korkutur. Kim de Allah'tan korkmazsa, Allah onu her şeyden korkar hale getirir."*²⁸⁴

Çocuğa sığınma duaları öğretilmeli, sabah ve akşam düzenli olarak okutturulmalıdır. Küçük yaşta dua alışkanlığının yerleşmesinden sonra, artık anne-babanın hatırlatmasına gerek kalmadan çocuk dualarını okuyacaktır.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

²⁸³ Ahmed bin Hanbel/Fedailu's-Sahabe 2/726

²⁸⁴ Şihabu'l-Ahbar 302.

"Her kim sabah ve akşam üç defa;

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ"

*"İsmiyle yerde ve gökte hiçbir şeyin zarar veremeyeceği Allah'ın adıyla... O hakkıyla işiten ve bilendir" derse, hiçbir şey ona zarar veremez."*²⁸⁵

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Kim;

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ"

*"Tam ve mükemmel kelimeleriyle yaratıklarının şerrinden Allah'a sığınırım" derse, ona hiçbir şey zarar veremez."*²⁸⁶

Böylece hem sabah-akşam çocuk dualarıyla Allah'ın özel koruması altına girecek, hem de bir tehlikeyle karşılaştığında dualarıyla Allah'a sığınıp tevekkül edecektir.

c-Çocuklar Korkudan Uzak Tutulmalı:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Kötü ve olumsuz bir söz veya davranışı işitip de onu yaygınlaştıran kimse, günahında onu ilk ortaya çıkaran kimse gibidir."*²⁸⁷

"Okula giderken çocuk kaçırmışlar. Bir inşaata götürüp işkence yapmışlar. Organ mafyası bizim mahalleye de gelmiş. Şöyle olmuş, böyle olmuş" vb. sözlerin çocuğa iletilmesi çok yanlıştır.

Böyle söylemekle çocuğumuzu tehlikelere karşı uyarmak isteriz. Ama bunun bedeli çocuğumuzun ruhsal durumunu tehlikeye atmak olur. Dışarıdan gelen tehlikeyi savalım derken, içeriye tehlike koyarız.

²⁸⁵ Ebu Davud 5088-5089. Tirmizi 3388. İbni Mace/Dua 27.

²⁸⁶ Müslim/Zikr ve Dua 16. Muvatta/İstizan 13.

²⁸⁷ Buhari/el-Edebu'l-Müfred 325. Ebu Nuaym/Hilyetu'l-Evliya 4/160. Suyuti/ed-Durru'l-Mensur 6/161.

Bunun yerine çocuğumuza kötü düşünen insanların her zaman var olduğunu, yabancılara yaklaşmamasını, bilmediği yerlere gitmemesini, çok erken ve çok geç vakitlere kalmamasını, akşam ezanında mutlaka evde bulunmasını öğütlemeliyiz. Sözümüz dinlenmiyorsa önlem almamızdır.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*“Akşam, hava karardığı zaman çocuklarınıza dışarı çıkmayı yasaklayın. Çünkü şeytanlar o vakitte etrafa dağılırlar..”*²⁸⁸

Ayrıca çocuklarımızı radyo ve özellikle televizyonların haber programlarından uzak tutmalıyız. Korku filmlerini, dehşet ve şiddet sahnelerini izlemelerine izin vermemeliyiz.

Bu sadece çocuklar için değil, anne-babalar ve yetişkinler için de ciddi bir problem niteliğindedir. Korku filmi tutkusu olanların, içlerinde etrafa hissettirmemeye çalıştıkları ciddi korkuları vardır. Korkmak için insana cehennem yeter. Müslüman çocuğun da, yetişkinin de dünyaya karşı korkusuz ve cesaretli olması gerekir.

Yahya b. Mürre şöyle anlatıyor:

“Hz Ali geceleri mescide gidip nafile namaz kıları. Biz de onu korumak için nöbet tutardık. Bir defasında namazını bitirdikten sonra yanımıza gelerek

-Burada niçin bekliyorsunuz? diye sordu.

-Seni korumak için, dedik.

-Peki, beni göktekilere karşı mı yoksa yerdekilere karşı mı koruyorsunuz? diye sorduğunda ise:

-Seni yerdekilere karşı koruyoruz, diye karşılık verdik. Bunun üzerine o şunları söyledi:

-Şunu iyi bilin ki, gökte hüküm verilmedikçe yeryüzünde hiçbir şey olmaz. Eceli gelinceye kadar herkes iki melek tarafından korunup muhafaza edilmektedir. Eceli geldiğinde ise melekler o kişiyi eceliyle baş başa bırakırlar. Benim üzerimde de Allah tarafından görevlendirilen çok kuvvetli bir koruyucu vardır. Ecelim geldiğinde bu koruyucu aramızdan çekilecektir. Şunu da iyi bilin ki, kişi başına gelmesi takdir olunan şeylerin gelip kendisini bulacağına ve

*takdir olunmayan şeylerin ise asla başına gelmeyeceğine inanmadıkça imanın tadına varamaz.”*²⁸⁹

²⁸⁸ Buhari/Bed'u'l-Hak 3280. Müslim/Eşribe 2021.

²⁸⁹ Kenzu'l-Ummal 1/88.

İNAFAK

"Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe gerçek iyiliğe ulaşamazsınız. Her ne infak ederseniz Allah onu hakkıyla bilir." (Ali İmran 92)

İnfak; Allah'ın bize vermiş olduğu maddi ve manevi imkanları, imkanları olmayan veya az olan kardeşlerimizle paylaşmaktır. Zenginle fakiri, alimle cahili, becerikliyle beceriksizi, güzelle çirkini bir araya getiren, zıt kutuplar arasında kardeşlik köprüsü kuran bir eylemdir infak..

Müslüman ailenin olmazsa olmaz görevlerinden bir tanesidir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Güneşin her doğuşunda güneşin yanında duran iki melek insanlar ve cinler dışında bütün mahlûkatın duyabileceği bir şekilde şöyle seslenirler:

-Ey insanlar! Rabbinize koşun. Az ama yeterli olan rızık, çok olup oyalayan rızıktan daha hayırlıdır.

Güneşin her batışında da güneşin yanında duran iki melek insanlar ve cinler dışında bütün mahlûkatın duyabileceği bir şekilde şöyle seslenirler:

*-Allah'ım! İnfak edenin malını artır. Cimrilik edenin ise malını yok et."*²⁹⁰

Veren elin alan elden daha üstün olduğu, verene Allah'ın daha çok verdiği inancı çocuğa yerleştirilmelidir.

1-İnfakta Model Bir Aile:

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Musibetleri, hastalıkları ve sadakayı gizlemek iyi insan olmanın sırlarındandır."*²⁹¹

²⁹⁰ Kitabü'z-Zühd/Ahmed bin Hanbel 102.

Sadakayı gizlemek daha faziletli olmasına rağmen, çocuğa infak eyleminin gösterilmesi gerekir.

Babasıyla pazara giden bir çocuk, babasının yolda bir evin önünde durduğuna ve oraya birkaç paket bıraktığına tanık olmalıdır. Annesinin pişirdiği yemeklerden birkaç tabak, ihtiyaç sahibi komşusuna götürdüğünü görmelidir. Yine fakirlerle aynı sofrayı paylaşmayı bilmelidir.

Bu eylemler hakkında çocuğa açıklama da yapılmalıdır. "Yavrum, bu ayırdıklarım fakirlerin hakkı. Allah bize onların sayesinde veriyor. Buna karşılık bir onlardan hiçbir karşılık ve teşekkür beklemeyiz. Bize veren de Allah, onlara veren de.. Sadece postacılar değişiyor."

2-Çocuktan Yardım İstenmeli:

İnfak eden ailede, çocuk da infak fiilinin bir parçası haline getirilmelidir. "Yavrucuğum, şunu Ayşe teyzene götürür müsün? Sevap kazanmak istiyordun ya, işte sana fırsat!" Yardımından dolayı çocuğa teşekkür edilmeli, takdir edilmeli, Allah katındaki mükafat ve cennet anlatılmalıdır.

Nice yaşlılar biliriz, fakirlere, gariplere bir anne-baba şefkatiyle kucak açmışlardır. Fakat çocukları fakirlere yardım etmek bir kenara, onları görünce yüzlerini ekşitirler. Bunun sebebi de, küçüklüklerinden itibaren infak eyleminin içinde yer almayışlarıdır.

Çocuğumuzla fakir ve gariplere ziyarete gitmek, onların kısıtlı imkanlarını görmesini sağlamak, çocuğumuzun merhametli, şefkatli, yardımsever, kanaatkar ve şükürlü olmasına vesile olacaktır.

3-Çocuğun Kendisinin de İnfak Etmesi Sağlanmalı:

Çocuğun fıtratında bencillik duygusunun oluşu gibi, paylaşım ve yardımseverlik duyguları da vardır. Anne-baba bu duyguları teşvik etmeli ve yönlendirmelidir.

Çocuğun kıyafetlerinden, oyuncaklarından, kitaplarından vb. bazı şeyleri fakir bir çocuğa hediye etmesini teşvik etmek, infak eğitimine bir başlangıç olacaktır. Böylece bir insanı mutlu etmenin, bir garibin yüzünü güldürmenin kendisini mutlu ettiğinin farkına varacaktır.

İnfak edeceği şeylerin sevilen, değerli şeyler olması gerektiği çocuğa anlatılmalıdır. Bizim yiyemeyeceğimiz, giyemeyeceğimiz, beğenmediğimiz şeyleri infak etmenin gerçek infak olmadığı belirtilmelidir. Yaptığı

²⁹¹ Ebu Nuaym/Hilyetu'l-Evliya 8/197.

yardıma karşılık ve teşekkür beklemesi halinde, sevabının azalacağı ve boşa gideceği de çocuğa öğretilmelidir.

Evde bir infak kumbarası oluşturmak, çocukların harçlıklarından bir kısmını fakirlere ayırmaları konusunda teşvikte bulunmak yine infak eyleminin hazzını çocukta güçlendirecektir.

Evlerinde infak kumbarası projesini uygulayan aileler, çocuklarının bunun için yarıştığını, paralarını kumbaraya atmayı eğlence haline getirdiklerini, arkadaşlarını ve eve gelen misafirleri bu konuda teşvik ettiklerini gözlemlemişlerdir.

"Bir gün ziyaret dönüşü evlerine dönen aile, küçük çocuklarının yoldaki taşları ceplerine koyduklarına ve birbirleriyle "Bu çok küçük olmaz, bu iyi" gibi konuştuklarına şahit oldular. Taşlarla ne yapacaklarını sorduklarında, aldıkları cevap çok ilginçti:

"Filistin'li çocuklara taş topluyoruz!"

Çocuklar mahallelerindeki fakirlere yardım etme konusunun yanı sıra dünyanın dört bir yerinde zor durumda olan kardeşlerini de tanımalılar. Her gün onlarla yatıp kalkmak, sürekli onları izlemek, onların fotoğraflarını asıp bakmaktan bahsetmiyoruz. Ama çocuklarımız bilmelidirler ki, bütün insanlar onun sahip olduğu imkanlara sahip değil.

Afrika'daki kardeşlerimize bir su kuyusu açtırma kampanyasını çocuklarla beraber yapmak, yardım kuruluşlarına ziyarette bulunmak, çocuklarımızdaki bencillik hastalığını giderecek, paylaşım ve fedakârlık faziletlerini ön plana çıkaracaktır.

"Yetimin biri Rasulullah (s.a.v)'a gelerek:

-Ey Allah'ın Rasulü! Falancanın bahçesindeki bir hurma ağacı yere yıkıldı. Emredin de, o ağacı bana versin, ben de bahçemin duvarına koyayım, dedi. Rasulullah (s.a.v) adamı çağırıp:

-Ağacını şu adama verirsen ben de sana cennette bir hurma ağacı verileceğine kefil olurum, buyurdu. Ama adam bu teklifi kabul etmedi. Bunun üzerine Ebu Dahdah adama:

-Ağacını bana ver, ben de sana bahçemi vereyim, dedi. Adam bunu memnuniyetle kabul etti. Sonra Ebu Dahdah Rasulullah (s.a.v)'a giderek:

-Ey Allah'ın Rasulü! Ben o adamın ağacını hurma bahçem karşılığında satın aldım. Sana veriyorum, sen de adamı çağırıp ona ver, dedi. Rasulullah (s.a.v) Ebu Dahdah'ın bu hareketine o kadar sevindi ki, üst üste:

-Ebu Dahdah cennette nice büyük ve değerli hurma ağaçlarına sahip oldu, buyurdu. Daha sonra Ebu Dahdah bahçesine gitti ve hanımına:

-Bahçeden çık. Ben bahçeyi cennette bir ağaç karşılığında sattım, dedi. Hanımı da:

-Ne kadar karlı bir alışveriş yapmışsın, dedi."²⁹²

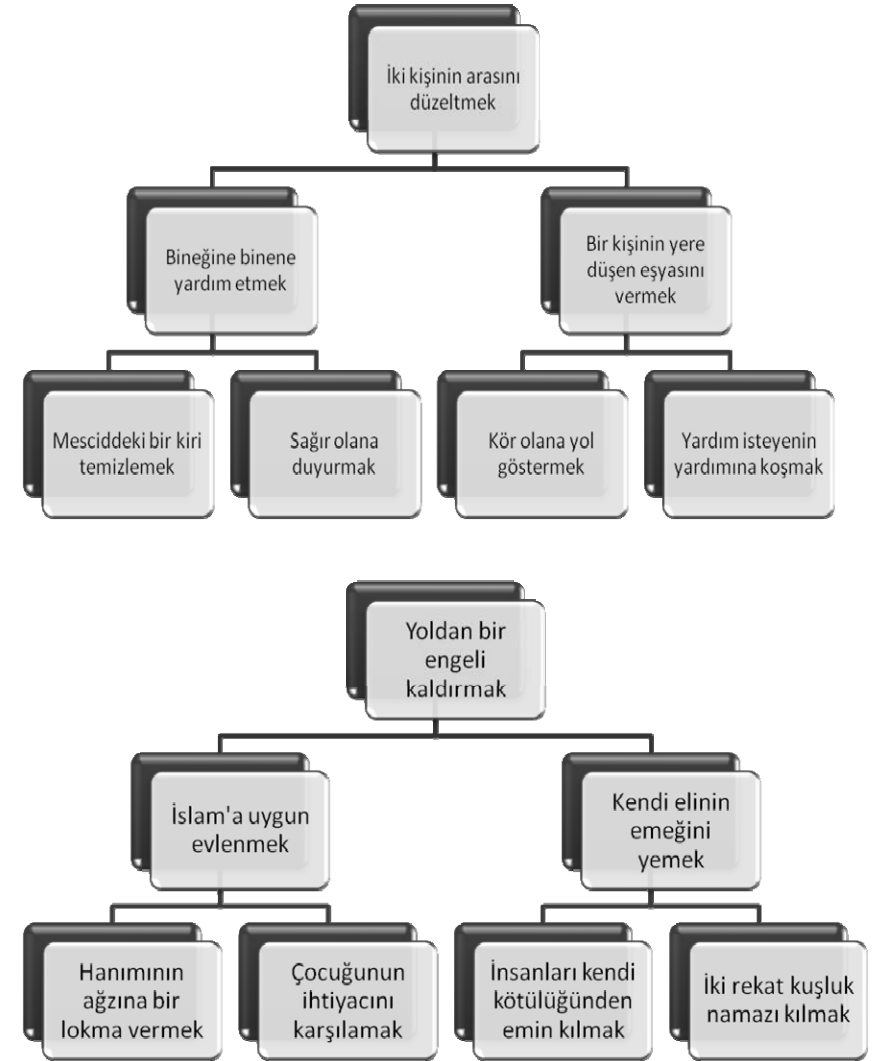
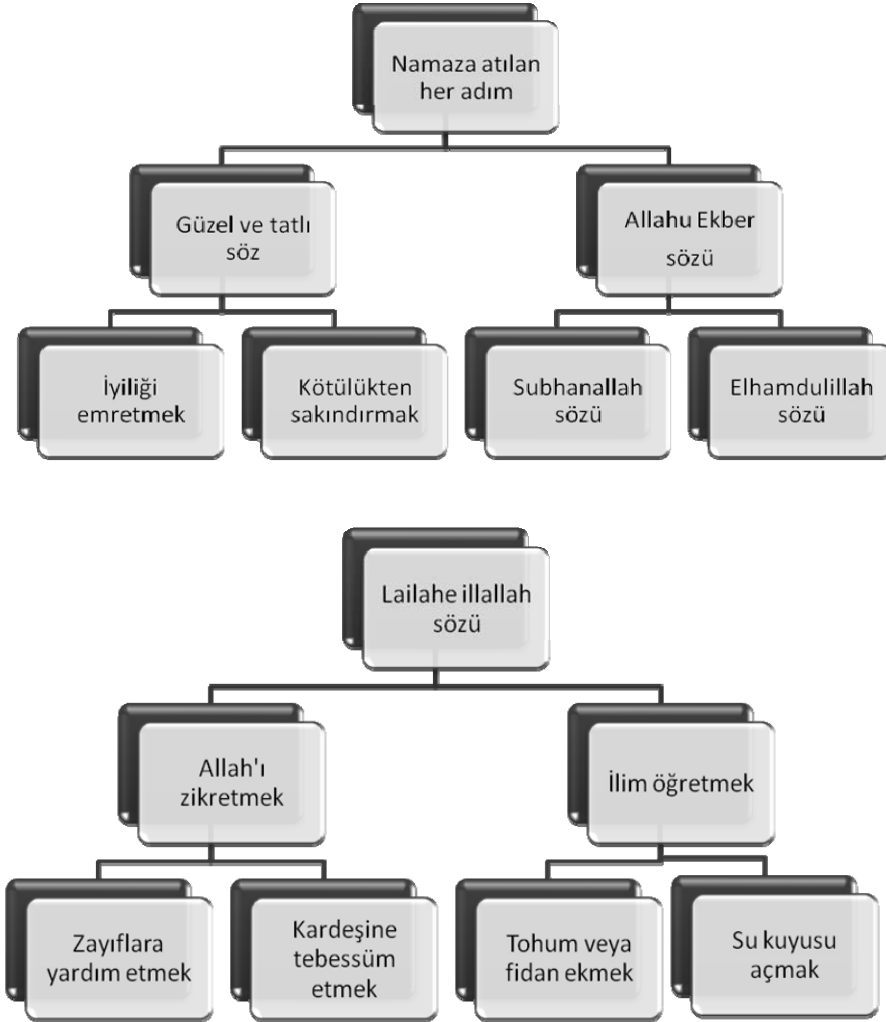
4- Genel İnfak Projesi:

İnfak; sadece maddi anlamda yardımcı olmak değildir. Bedenimizin infakı; bedenimizi namazda, hayır işlemekte kullanmaktır. Gözümüzün infakı; gözümüzü güzele bakmakta, güzeli okumakta kullanmaktır. Ayağımızın infakı; ayağımızı güzele yürütmek, hayırlara koşturmaktır. Aklımızın infakı; güzeli, doğruyu öğrenmek ve öğretmektir. Kalbimizin infakı; güzeli sevmek, kini, nefreti silip atmaktır. Zamanımızın infakı; zamanı Allah'ın razı olduğu hallerle geçirmektir.

Şimdi Rasulullah (s.a.v)'ın hadislerde anlattığı infak projelerine göz atalım:

İnfak Etmek İstiyorum

Bkz: Müslim/Zekat 53. Ebu Davud/Edeb 172. Tirmizi/Daavat 36. Ahmed 5/167. İbni Hibban/Sahih 3377. Heysemi/Mecmeu'z-Zevaid 4660. Taberani/Mu'cemu'l-Kebir 20/410.

TESETTÜR

İnsanı özelleştiren, alanlarına kimsenin girmesine izin ver-dirmeyen, onu kötülüklerden koruyan bir hayat tarzıdır tesettür.. Örtmek, örtünmek, gizlemek, gizlenmektir.. Hiçbir hackerin kıramayacağı bir şifreye sahip olmak demektir.

1-Tesettür Alışkanlıkla Başlar:

Çocuğun tesettür eğitimi kimilerinin anladığı gibi ergenlik çağından sonra başlayan bir eğitim değildir. Gözlerini dünyaya açar açmaz tesettürlü bir anne ve baba modeliyle karşılaşması bebeğin tesettür eğitimine ilk yatırımı yapmak anlamına gelir.

Altını değiştirirken تنها yerleri seçmemiz, bebeğin avret yerlerini mümkün olduğunca örtmeye çalışmamız da yine tesettür eğitiminin ilk sinyallerindendir.

2-Avret Yerlerini Korumak!

Çocuğumuzun tuvalet eğitimiyle beraber, tesettür eğitimi de yoğunlaşır. Bu iki-üç yaş arası dönemdir. Anne çocuğunu tuvalete götürürken; "Yavrum gel, pantolonunu tuvaletin önünde çıkaralım. Burada giyelim de öyle gidelim. Başkaları görürse ayıp olur" gibi basit ifadelerle çocuğun örtünme ve haya duygularını harekete geçirir.

Banyo ve beden temizliği yapılırken de çocuk iç çamaşırları içinde temizlenmeli, tamamen çıplak hale getirilmemelidir. Böylece yalnızlığında bile tesettür ve hayayı bırakmayacaktır.

Behz bin Hakim (r.a) şöyle anlatıyor:

"Bir gün Rasulullah (s.a.v)'a gelerek:

-Ey Allah'ın Rasulü! Örtülmesi gereken yerlerimizi kimlere karşı örtelim? diye sordum. Bana:

-Hanımından ve cariyenden başka örtülmesi gereken yerlerini kimseye gösterme, buyurdu. Ben:

-Erkeklerin arasında olursak nerelerimizi örtelim? diye sordum. Bana:

-Gücün yettiğinde avret yerlerini herkesten koru, buyurdu. Ben yine:

-Kişi tek başına olursa nerelerini örtmeli? diye sordum. Bu defa da:

-Kendisinden haya edip utanılmaya en çok layık olan Allah'tır, buyurdu."²⁹³

Bu tür dikkatli davranışlar ve güzel bir anlatım sonucu çocukta tesettür ve haya anlayışı oturur. Bizim söylememize gerek kalmadan, avret yerlerini gizlemeye, başkalarının yanında soyunmamaya başlar.

Zaten insanın yapısında çıplaklıktan rahatsız olma duygusu vardır. İnsan da dahil bütün canlılar örtünme ve tesettür hassasiyetlerine uygun bir ruhsal yapıda yaratılmışlardır. Sadece tabiatından çıkanlar, fıtratı bozulanlar çıplaklıktan hoşlanırlar.

3-Gözlerini Korumak!

Çocuğa sadece kendi mahrem yerlerini korumakla kalmayıp, başkalarının mahrem yerlerine karşı da bakışlarını muhafaza etmesi öğretilmelidir.

Çocukta başkalarının mahrem bölgelerine karşı bir merak vardır ve bu normaldir. Bu merak da bakmasına izin verilerek geçmez.

"Bak yavrum, herkesin bedeninin özel bölgeleri vardır. Senin özel bölgelerini kimse göremez! Sen de başkalarının özel bölgelerini göremezsin! Onlar izin verseler bile biz bakamayız. Çünkü Allah ve peygamberimiz bize bunu yasaklamıştır. Gözlerimizi koruyarak cenneti hak ederiz. Bu özel bölgelere eğer bir hastalık olursa, sadece anne-babalar ve doktorlar bakabilir. Hastalık olmazsa, anne-baba ve doktorlar da bakamazlar" tarzında çocuğumuzla konuşmalıyız.

Çocuklarımızı içinde ahlaksız sahneler bulunan film, reklâm, dergi vb. şeylerden uzak tutmalıyız. Bir baba, evine ekmek alırken ekmeğin sarıldığı gazeteye bile dikkat etmeli, müstehcen resimlerin bulunduğu gazeteyi eve getirmemelidir. Bu tür yayınların hedefi; çıplaklığı ve hayasızlığı normalleştirmektir. Bu konuda kesinlikle erkek-kız ayrımı da yoktur. "Kızlar kızlara bakabilir, erkekler erkeklere bakabilir" gibi bir anlayışı İslam kesinlikle kabul etmez.

²⁹³ Tirmizi 2769. İbni Mace/Nikah 27.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*"Erkek erkeğin avret yerine bakamaz. Kadın da kadının avret yerine bakamaz. Bir erkek bir erkekle vücutları birbirlerine dokunacak şekilde tek bir örtü içinde yatamaz. Yine bir kadın da diğer bir kadınla çıplak olarak tek bir örtü içinde yatamaz."*²⁹⁴

Çocuklardaki merak duygusunu ise; ders amaçlı çizilmiş olan resimlerden, insan vücuduna genel bakışla ilgili araştırma yaparak gidebiliriz. İnsan vücudunun üzerinde eklemleri, kasları belirleyebilir, omurga kemiği, köprücük kemiği, şah damarı vb. isimleri birlikte öğrenip, çocuğa sorular sorabiliriz.

4- Beş Yaş Sonrasında Tesettür:

Beş yaşına gelmiş çocuğun anne-baba banyoda da olsa kesinlikle mahrem yerlerine bakmamalıdır. Çocuk zaten beş yaşında tuvalet eğitimini kavramıştır. Kendi başına elbiselerini giyecek durumdadır. En azından iç çamaşırlarını kendisi giymeli, dış çamaşırlar konusunda yardım almalıdır.

Erkek ve kız çocuklarına beş yaşından itibaren evde de olsa, diz kapağının üzerinde şort ve etek giydirilmemelidir. Erkeklerden ayrı olarak kızlar askılı tişört gibi açık kıyafetlerden uzak tutulmalıdır. Kızların kendilerine ait eşarplarının olması, arada sırada eşarp takmaları sağlanmalı, teşvik edilmelidir.

5- Kızlar Erkeklerden Ayrılır (On Yaş Devresi):

Mahrem yerlerini, gözlerini ve diz kapağının üzerini koruma konusunda kız ve erkek arasında hiçbir ayrım yoktur.

Bundan sonraki yaşamları boyunca erkekler mahrem yerlerini ve gözlerini koruyacak, tesettüre uygun (diz altı) elbiselerini giyeceklerdir. Tabii dönemlerinin kapalı da olsa ahlaksız, batılı, kışkırtıcı ve edebe uygun olmayan kıyafetlerinden de uzak duracaklardır. Müslüman bir gencin vakarıyla sade, temiz ve bol kıyafetler tercih edeceklerdir.

Kızların tesettür eğitimi ise; on yaş devresi ve sonrasında farklılaşmaya başlar. On yaşa hazırlık devresinde, yani 7-8 yaşlarından itibaren anne-babalar kız çocukları konusunda şunlara dikkat etmelidir:

1-Eşarp, uzun elbise, etek vb. hediyeler olarak veya kıyafetlerini o şekilde tercih etmesini teşvik ederek, dikkatini yavaş yavaş kapalı kıyafetlere çekmeliyiz.

2-Dışarıya çıkarken eteğinin altına mutlaka tayt, külotlu çorap vb. şeyler giymesini istemeliyiz.

3-Tesettür konusunda hassas olan arkadaş çevresi edinmesine yardımcı olmalı, onlarla sık sık görüşmesine imkan sağlamalıyız. Pek çok kızımız çevresinde eşarplı bir kızın olmaması dolayısıyla eşarp takamaz durumdadır. Çevrenin etkisini yok sayamayız.

4-Kızımızı arada sırada eşarp takması konusunda teşvik etmeli, güzel eşarplar, iğneler, eşarp tokaları alarak onun çocukça dünyasında tesettürü güzelleştirmeliyiz.

5-On yaş sonrasında tesettür alışkanlığını yoğunlaştırmalı, daha dikkatli olmasını sağlamalıyız. Artık yavaş yavaş erkeklerden sakınmalı, saçlarını, kollarını ve bacaklarını gizlemeye çalışmalıdır.

6-Ergenlik dönemine yaklaştığında Müslüman kızın tesettür, haya ve iffet anlayışını daha yoğun bir şekilde ayet, hadis ve sahabe örnekleriyle güzel bir şekilde anlatmalıyız.

Zaten güzel bir yaklaşım tarzıyla ve uygun arkadaş çevresiyle ergenlik çağına gelen bir kız, örtünme konusunda istekli ve heveslidir.

7-Ergenlik çağıyla beraber kızımıza "Artık genç kız oldun, daha özel, daha değerli oldun" mesajı vermeli ve tesettür konusuna tam riayet etmesini beklemeliyiz. Bu konudaki hataları yumuşak bir dille uyarmalı, takdir ve teşvikle iyiye doğru yol almalıyız.

Allah'ın emri olan tesettürün hiçbir bireyin ve kurumun isteğiyle değiştirilmeyeceği inancına sahip olan bir anne-baba, bunu duruşlarıyla hem göstermeli hem de kızlarına kesin bir inanç olarak yerleştirmelidir. Okul, gelecek vb. hiçbir şey Allah'ın emirlerinin önüne geçemez.

"Mü'min kadınlara söyle, gözlerini harama bakmaktan korusunlar, namus ve iffetlerini muhafaza etsinler. Görünen kısımlar hariç (yüz ve eller) zinetlerini teşhir etmesinler. Başörtülerini de yakalarının üzerine kadar örtünler..." (Nur 31)

8-Tesettür, örtünme denilip geçilecek bir şey değildir. İslam'ın tesettür adabına uygun olmadıkça, kabul görmez.

Aişe (r.a) şöyle anlatıyor:

"Bir gün kız kardeşim Esmâ üzerinde ince bir elbise olduğu halde Rasulullah (s.a.v)'ın yanına geldi. Rasulullah (s.a.v) ondan yüzünü çevirdi ve:

*-Ey Esmâ! Bir kız ergenlik çağına geldiği zaman, yüzü ve elleri dışındaki yerleri göstermesi caiz olmaz. (Rasulullah (s.a.v) bunları söylerken kendi yüzünü ve ellerini işaret ediyordu.)"*²⁹⁵

²⁹⁴ Müslim/Hayz 78. Ebu Davud 4018.

²⁹⁵ Ebu Davud/Libas 31.

Kızımızı dar, ince, vücut hatlarını belli eden, rengârenk, allı-pullu dış kıyafetlere karşı uyarmalı, bol, sade, dikkat çekmeyen dış kıyafetler tercih etmesi için yol göstermeliyiz.

Ayrıca kızımıza, dışarıya çıkarken parfüm, makyaj vb. koku ve süsler kullanılması hakkındaki İslam'ın hassasiyetlerini öğretmeliyiz.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

*“Herhangi bir kadın üzerine etraftan hissedilecek bir koku sürer ve dışarıya çıkarsa, erkekler de onun kokusundan hoşlanırlarsa, zina etmiş gibi günah kazanır.”*²⁹⁶

Tesettür eğitimi toplumun ve çocuğun tercihi bırakılacak bir eğitim değildir. Biz elimizden gelen her şeyi yaptıktan sonra çocuğumuz tesettürlü bir hayat tarzını kabul etmiyorsa, yapacağımız şey; dua etmek, güzellikle uyarmaya devam etmektir.

²⁹⁶ Tirmizi/Edeb 35. Ebu Davud/Tereccül 7. Nesai 5036.

Ergenlik Dönemi

ERGENLİK DÖNEMİ

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
*“Delikanlılık; bir nevi deliliktir.”*²⁹⁷

Ergenlik dönemi; biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan hızlı bir gelişme ve olgunlaşmanın yer aldığı, çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemidir. Ergenlik, fiziksel gelişim ile başlar, zihinsel ve ruhsal gelişim ile son bulur. Ergenliğin ortalama yaşı 12-21 yaşlarıdır. Tam olarak ise; 25 yaşında son bulur.

Ergenlik dönemi; pek çok anne-babanın telakki ettiği gibi bir felaket dönemi değildir. Tamamen normal bir gelişim ve değişim sürecidir. Bir yaşına giren çocuğun yürümeye çalışması ne ise, büyüyen bir çocuğun da ergenlik dönemine girmesi odur. Yürümeye çalışan bir çocuğa; “Otur oturduğun yerde” der miyiz? Ya da; “Adam gibi yürü” der miyiz? Aynı şekilde ergenlik dönemindeki çocuğumuza; “Uslu bir çocuk ol” veya “Adam gibi davran” diyemeyiz. Çocuk; dağdan yuvarlanmaya başlayan bir kar tanesi gibidir. Hızla gelmekte ve çığ olmaktadır. Önüne geçerse eziliriz. Yardım edersek, çığı kısa zamanda dinginleştiririz.

Anne-babanın ergenlik dönemi hakkında doğru bilgilerle donatılması çok önemlidir. Çocuğun anne-babanın anlayışına ve arkadaşlığına en çok ihtiyaç duyduğu dönem; ergenlik dönemidir. Bu dönem sabır, anlayış ve dostluk çerçevesinde geçirebilmeyi başaran anne-babalar, hem kendilerini hem de çocuklarını çok yara almadan kurtarırlar.

Ergenlik dönemine giren çocukta ruhsal ve davranış olarak pek çok değişiklik görülür. Anne-babanın; “Ne oluyor bu çocuğa!” dedikleri değişiklikler özetle aşağıdaki gibidir:

1-Dengeli ve uyumlu okul çocuğu gider, yerine güç beğenen, çabuk tepki gösteren, asi bir genç gelir.

2-Evdeki kuralların çokluğundan ve sıklığından yakınır.

3-Anne-babasının söylediklerine birden tepki gösterir, sert cevaplar verir. Çünkü “Bağımsız kişilik” geliştirme çabasıdır. Kabullendiğinde kendisini ispatlayamayacağı düşünür.

4-Duyguları çok çabuk iniş kalkış gösterir. Çok çabuk sevinir. Çok çabuk üzülür.

5-Tepkileri önceden kestirilemez.

6-Kendine karşı güvensizlik duyar veya çok fazla güvenir.

7-Yalnız kalma isteği oluşmaya başlar. Duygusallığı artar.

8-Kardeşlerini tersler, tahammül gösteremez.

9-Anne-babasına ters davranmaktan zevk alır.

10-Anne-babasına aykırı, kulaktan dolma fikirler seçer. Canı pahasına bunları savunur.

11-Anne-babasının pek çok şeyini beğenmez, her fırsatta eleştirir.

13-Toplumsal olaylara, politikaya ilgisi artar. Her şeyi düzeltebileceğini zanneder.

14-Bazen de her şeyi boş verir. “Bana ne?” der.

15-“Okuyup da ne olacak?” der. Okumamış insanların nasıl para kazandıklarını anlatır. Okunmadan da adam olunacağını ispatlamaya çalışır.

16-Derslere karşı ilgisi azalır.

17-İstemekle futbolcu olamayacağını bilir. Eğer anne-babası izin verirse, bir hafta çalışır, sonra bırakır. İzin vermezse, bir ömür boyu; “Futbolcu olacaktım izin vermediniz” der.

18-Anne-babasını sınamak için her gün yeni bir meslek hayaliyle gelir. Tepki göstermezseniz unuttur gider. Gösterirseniz, size inat o meslek üzerine yoğunlaşır.

19-Karşı çıkmış olmak için karşı çıkar.

20-Programsızdır. “Programın olsun” dersiniz, olmaz. Canı isteyince uyur, canı isteyince yemek yer, canı isteyince kitap okur. Programın otoritesine baş kaldırmaz.

21-Anne-babasından daha iyi bildiğini düşünür.

²⁹⁷ Camiu’s-Sağır,1609.

22-Tedirgin, kararsız, bocalama halinde, fırtınalı bir deniz gibidir.

23-Topluma aykırı kıyafetler, renkler ve saç tarzları tercih eder. Anne-babasının seçimine karışmasına izin vermez.

24-Ayna karşısında saatlerini geçirir. Banyodan çıkmaz. Yüzündeki sivilceler, zayıflık, şişmanlık, uzunluk, kısalık gibi konular onu çok meşgul eder.

25-Dağınık ve savruk olur. Kimi zaman kalkar temizler, toplar. Kimi zaman da odasının her bir yerinde dağılmış, kirli-temiz karışık elbiseler, meyve tabağı, kitaplar bulunur.

26-Oburlaşır, girip çıkıp yemek yer. Bazen iştahı kaçar, yemek yemediğini bile unuttur. Zayıflar..

27-Elindeki eşyaları sık sık devirip kırar. Çünkü bedensel olarak hızlı büyümektedir. Beyin ve kaslar birden bire uyum sağlayamazlar.

28-Yüksek sesle müzik dinlemeye bayılır.

29-Odasının duvarlarına posterler, afişler asar.

30-Şiir yazmaya, günlük tutmaya, mektuplaşmaya başlar. Kendisinden izinsiz yazdıklarına bakılmasına büyük tepki gösterir. Anne-babasına karşı kesin bir güvensizlik içinde olur.

31-Odası, ülke içinde ayrı bir ülke olan konsolosluğa benzer. Evin içinde ayrı bir ev gibidir. Kapısını kilitler. Odasını başkalarıyla paylaşmak istemez. İzinsiz girilmesine öfkelenir.

32-Uzun telefon konuşmaları yapar, mesajlaşır. Anne-babasının yanında konuşmaz. Gizliliğe önem verir.

33-Evden kopar, çevreye yönelir.

34-Evde oturmak onun için bir işkence olur. Dönüş saatlerine aldırmaz, yemeğe geç kalır.

35-Öğüt ve nasihat dinlemek ona iğnelerden daha çok batır.

36-Arayış içindedir. Kendisini aramaktadır. Kendisini bulunca ise, her şeyi bulacaktır.

İşte böyledir onlar.. Bu yaptıklarının hepsi de normal ve doğaldır. Ergenlik dönemine gelmiş çocuğumuz, yukarıdaki belirtilerden bazılarını göstermiyorsa, Allah korusun zihinsel veya ruhsal bir problemi var demektir.

Ergenlik dönemindeki çocukların anne-babaları, ciddi bir strateji değişikliğine gitmelidir. Anne-baba bu konuda ne kadar eğitilmiş ve kararlı olurlarsa, ilerisi için o kadar iyi olur.

1-Öncelikle onlarda oluşan bu değişimlerin tamamının normal ve gerekli olduğunu kabul edelim. Bize akıl ve ruh sağlığı yerinde çocuklar verdiği için Allah'a şükredelim.

2-"Eğiticide Olması Gereken Özellikler" ve "Eğiticide Olmaması Gereken Hatalar" isimli bölümlerimizdeki konuları uygulama konusunda çok titiz davranalım. Yumuşaklık, hoşgörü, anlayış, sevgi, takdir ve onay en önemli kalkanlarımız olsun. Eleştirmekten, kıyaslamaktan, suçlamaktan, mükemmelliyetçilikten ve şartlı sevgilerden itinayla uzak duralım.

3-Çocuğumuza sık sık onu çok sevdiğimizi söyleyelim. Öpüp okşayalım. Bu konuda cimri olmayalım.

4-Çocuğumuzun yaptığı onca aykırı şeyin tek nedeni; kişiliğini bağımsızlaştırma çabasıdır. Özgür bir birey, kendi başına bir insan olmayı istemesindendir. Öyleyse bu konuda ona yardımcı olalım.

5-Çocuğumuzu dinlemeye eskisinden daha çok önem verelim. En önemsiz sözlerini bile, ciddi adamların konuşmalarını dinlemiş gibi dinleyelim. "Önemlisin, değerlisin" mesajımız çocuğumuza iletilecektir.

6-Basit şeylere üzüldüğünde veya durduk yere sevincinden zıpladığında onu terslemeyelim. "Sevindiğin/üzüldüğün şeye bak" demeyelim. "Ben de çok üzüldüm/sevindim. Senin için bunun çok önemli olduğunu biliyorum" diyelim. Çok mu zor, paylaşalım.

7-Kendisine ait bir odası varsa izin almadan odasına girmeyelim. Ona ait bir eşyayı izinsiz kullanmayalım. Odasındaki eşyaların yerlerini değiştirmesine, masasını kapının dibine kurmasına vs. karışmayalım. Yazdıklarını ısrarla göstermesini istemeyelim. "Şiirlerini okumaktan ben de zevk alırım, eğer bir gün getirip gösterirsen.." diyelim. Yaşamıyorsa ısrar etmeyelim, izinsiz kesinlikle bakmayalım.

8-Kendisini bağımsız bir birey hissetmesine yardımcı olmak için, onunla istişare edelim. Eve kabul edeceğimiz misafiri, tatile çıkmak istediğimiz yeri vs. onunla konuşalım. Aile içi programları ortak kararlarla ayarlayalım. Aile içi problemlerimiz, kardeşleriyle ilgili problemler konusunda onunla dertleşelim, görüşünü soralım, yardım isteyelim.

9-Eskisinden daha farklı sorumluluklar verelim. “Ne dersin? Bundan sonra pasta-börek işi tamamen senin olsun. Çünkü bu işi iyi beceriyorsun. Misafir geleceğinde ne yapılacağına sen karar ver” veya “Bundan böyle pazar alışverişlerimizi sen yapar mısın?” gibi onlara göre daha büyük ve önemli görevler verelim. Kesinlikle “Yapamazsın, edemezsin” demeyelim. Sadece sofraya bezi çırpıtmaya ve çöp döktürmeye devam etmeyelim.

10-Yürekten gelen sözcüklerle davranışlarını takdir edelim. Teşekkür edelim. Sık sık “Aferin” diyelim, onaylayalım. Konuşmalarımızda; “Haklısın, çok iyi düşünmüşsün” demeyi ihmal etmeyelim.

11-Kulaktan dolma görüşleri bize karşı savunduğunda onu dikkatle dinleyelim. Tepki göstermeyelim. Anlattıkları bitince ise; “Belki de haklısın. İstersen bu konuyla ilgili bir araştırma yap, çünkü insanlar görüşlerini delillerle ispat etmezlerse, karşı tarafı inandıramazlar” diyelim. Karşı tepkide bulunmadığımız için, çocuğumuz çoğu zaman araştırma ihtiyacı bile hissetmeden, o fikirden vazgeçecektir. Bütün bildiklerimizi ortaya dökerek, ona kendi doğrularımızı anlattığımız, fikirlerini çürüttüğümüz zaman ise; araştırmaya, delil bulmaya, daha çok savunmaya, daha fazla bağlanmaya başlayacaktır. Onun için ne ile gelirse gelsin, sakın olalım. Çünkü biz sakın oldukça vazgeçecektir.

12-Topluma ve bize aykırı düşen kıyafetlerini eleştirmeyelim. İyi yetişmiş bir çocuk, ne kadar aykırı bir kıyafet giyebilir ki? Kesinlikle “Bu halinle beni utandırıyor” demeyelim. Bunu en büyük sıkıntımız ve derdimiz haline getirmeyelim. Aslında ergenlik döneminde böyle yoğun çatışmaların yaşanmasının nedeni; eften püften konulara dayanır. Ne giydiğine karışmazsak yakın zamanda düzgün giymeye başlar. Karıştırsak, inadına devam eder. Giyinip karşımıza çıkmaktan, onu eleştirmemizden gizli bir zevk duyar.

13-Bedenlerine çok fazla önem vermeleriyle ilgilenmeyelim. Büyüyen bir insan, yeni yüzünü tanımaya çalışıyor sadece. “Kaç saattir ban-

yodasın! Çekil aynanın karşısından, görücüye mi çıkacaksın” demeyelim. Kısa zamanda geçecektir.

14-Bu dönemde çocukların, geceyi arkadaşlarıyla geçirmek, geç saatte eve dönmek, bilmediği bir yere tek başına gitmek gibi istekleriyle sık sık karşılaşırız. Ergenlik döneminde de olsa, anne-baba çocuğunu korumak zorundadır. Uygun görmediğimiz konularda güzel bir şekilde “Hayır” diyelim. Çocuğumuza açıklama yapalım, prensiplerimizden bahsedelim. “Seni çok seviyorum, evet demeyi de çok isterdim. Hayır dememin nedeni, kesinlikle seni üzmemek değil” diyelim. Tabi o; “Beni sevseydin böyle yapmazdın. Beni hiç düşünmüyorsun!” diyerek yargısız infazda bulunabilir. Aldırmayalım, susalım. Düşündükçe ve büyüdükçe anlayacaktır.

15-Arkadaşlarını çok fazla önemsemesini normal görelim. Arkadaşları hakkında olumsuz konuşmayalım. Arkadaşlarını eve davet etmesine izin verelim. Misafirlerine özen gösterelim. “Yine ne işleri var? Evleri yok mu bu çocukların?” demeyelim. Yalnız çocuğumuzla eve misafir davet etme prensiplerimizi belirleyelim.

16-Arkadaşlarının arasında aktif olmasına yardımcı olalım. Sosyal çevrede önemli bir rolü olan çocuk, kişiliğini bağımsızlaştırmıştır ve ailesini daha az dışlar.

17-Çocuklarımızı kimseye şikayet etmeyelim, onlardan yakınmayalım. Çünkü çocuk, çevresinin kendisine eleştirel gözlerle baktığını hissedecek ve anne-babasının elinin uzanmadığı bir çevreye yönelecektir. Çocuğumuzu kimsenin yanında küçük düşürmeyelim. Biz ona ne kadar önem verirsek, çevremiz de o kadar önem verecektir. Bu da kişiliği konusunda önemli rol oynar. Ailesi içinde aranan, yeri doldurulamayan bir çocuk, ailesinden kopamaz. Çevresi de; “Ahmed evde değil mi?” diye soruyorlarsa, arkasından arayarak; “Seni de görmeyi çok istemiştik, uzun zaman oldu. Bir dahaki sefere kaçmak yok, ona göre..” diyorlarsa, çocuk çevresine yaklaşır. Çevremizden ve akrabalarımızdan da bu konuda yardım isteyelim.

18-Çocuğumuzun dünyayı düzeltme gücünü kendisinde görmesini takdir edelim. Lütfen bu güzel duygularını yok etmeyelim. Onunla yapabileceğimiz olumlu şeyleri konuşalım ve uygulayalım. İyi duyguları ve kendilerine güvenleri yok edilen çocuklar, ilerde en başta ailesi-

ne ve topluma karşı duyarsız, “Ben ne yapabilirim ki?” diyen pasif çocuklar oluyorlar.

19-Telefon konuşmalarını sormak veya dinlemek için ısrarcı olmayalım. İlk önce, önemli bir şey konuşmadıklarına kendimizi inandıralım. Ya bir arkadaştan, ya öğretmenden, ya havalardan ya da sulardan konuşuyorlardır. “Ne konuşuyordun bunca zaman? Arayan kimdi? Ne istiyormuş?” gibi sorular çocukları sıkar. Bu dönemde arama nedeninin olması gerekmez. Tek neden; sohbet etmek, muhabbet etmektir. Çünkü çocuğun konuşmaya ihtiyacı vardır.

20-Çocuğumuzla arkadaş ve dostluk ilişkilerimize ağırlık verelim. Onunla konuşmak, sohbet etmek, beraber araştırma yapmak, gezmek veya film seyretmek için zaman ayıralım. Bu zaman dilimlerinde ona çocuğumuz gibi değil, istişare ettiğimiz, anlayış gösterdiğimiz bir arkadaşımız gibi davranalım. Ona sözümüzü dinletmeye, kısıtlamaya kalkışmayalım. Yürürken koluna girelim, şakalaşalım.

21-Bu dönemdeki çocuklarımız ne büyüktür ne de küçüktür. İkisinin arasındadır. Çocukça davranır, büyük gibi saygı görmek ister. Kendisi de bocalamadadır, anne-baba da.. “Kocaman genç kız oldun, dalaşma kardeşlerinle!” deriz, bir de; “Küçüksün, böyle şeylere aklın ermez!” deriz. Karar verelim; çocuk mu, genç mi, adam mı? Çocuğumuzu bu çelişkiler arasında bocalatmayalım. Ona adammış gibi değer verelim, çocukmuş gibi hatalarını anlayışla karşılayalım. Genç olduğunu da unutmayalım.

22-Çocuklarımızı ergenlik döneminin fiziksel ve ruhsal gelişimleri hakkında bilgilendirelim. Çocuğun böyle özel bir konuyu anne-babasıyla konuşabilmesi için, önceki iletişimin iyi olması çok önemlidir. Yoksa konuşma isteksiz, baştan savar gibi, yüzeysel ve resmi bir şekilde son bulacaktır.

Çocukların ergenlik dönemi hakkında doğru bilgilendirilmeleri çok önemlidir. Biz güzel bir şekilde bu bilgiyi vermezsek, çocuk çevreden yanlış bilgiler öğrenecektir.

Genelde anne-babalar bu dönemde sadece fiziksel değişimler üzerine dururlar ve bu bilgiyi yeterli görürler. Oysa çocuğa ruhsal değişimler de haber verilmelidir. “Ben seni anlıyorum. Geçirdiğin dönem

itibariyle böyle düşünmen, böyle hissetmen normal.. Ancak bir de şöyle düşünelim” gibi hoşgörü ekseninde davranılmalıdır.

23-Şunu iyi bilelim ki; anne karnında sevgi ve güveni hissedene, be-bekliğinden büyüünceye kadar anne-babasıyla güzel bir iletişimi olan çocuklar, bu hassas dönemi sevgi ve arkadaşlık yardımıyla kolay atlattılar. Yaptıkları yanlışları anlamaları ve vazgeçmeleri kolay olur. Anne-babadan aşırı bir şekilde kopmazlar.

Anne karnında ve küçüklüğünde eğitimine önem verilmemiş çocuklar ise; bu dönemi daha fırtınalı ve gürültülü geçirirler. Fırtınadan aldıkları darbeleri ise ömürleri boyunca taşırlar. Bu dönem; çocukların anne-babalarından “Bir şeylerin acısını çıkartma” dönemidir. Küçüklüğünde sıcak bir ilgiyle sevilmeyen, eleştirilen, kıyaslanan ve dayak yiyen çocuk, bu dönemde intikamını alacaktır.

Ergenlik Döneminde Önemli Bir Tehlike

Hepimizin bildiği gibi, bu dönem çocuklarımızın cinsel gelişim dönemleridir. Cinsel eğilimleri ve merakları artış gösterir. Karşı cinse çok önem verirler. Giyim-kuşamlarına, saçlarına, güzelliklerine bu derece önem vermelerinin önemli bir nedeni de; karşı cinsin ilgisini çekmek ve beğenisini kazanmaktır.

Karşı cinsten birini sevmek, hoşlanmak, beğenmek gibi duygular, Allah tarafından insan fıtratına yerleştirilmiştir. Çünkü aile hayatı; karşılıklı sevgi ve beğeni ile devam eder. Ancak şeytan; bu fıtrî eğilimleri yanlış yolda kullanmaları için gençlerin kanlarında akar durur.

Şeytan ve dostlarının hummalı çalışmaları neticesinde; gün geçtikçe zina sıradanlaşmaya, flört ise tamamen normalleşmeye başlamıştır. Batı toplumunun durumu ortadadır, hiç değinmek istemiyoruz. Ama acı olan; müslüman gençlerimizin bu tehlikeli mecralarda akıyor olmasıdır.

Burada anne-babalara ve öğretmenlere çok büyük görevler düşmektedir. Çocuklarımızı takip etmek, sorup soruşturmak, telefonlarını, ceplerini kurcalamak çözüm değildir.

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*“Erkeklerinize Maide suresini, kadınlarınıza da Nur suresini öğretiniz.”*²⁹⁸

Nur suresi; aileyi bütün şerlerden koruma suresidir. Bu surede; ailenin temelini sarsacak olan zina ve ahlaksızlık konularına teker teker değinilmiştir. Nur suresini bilmeyen bir gencin zina etmesi kolaydır. Ama Nur suresini öğrendikten sonra, şeytan sürükleyip götürse bile, ona itaat etmesi zordur.

Öyleyse gençlerimize, ergenlik dönemindeki çocuklarımıza ayrıntılı bir şekilde Nur suresini anlatalım, öğretilim. Beraber araştıralım, üzerinde beraber tartışalım. Gözün ve namusun korunması için dikkat edilecek hususları yine beraber öğrenelim.

Çocuğumuzun bu konudaki yanlışlarını ise, yumuşaklıkla, sabır ve hikmetle düzeltmeye çalışalım. Rasulullah (s.a.v)’ın örnekliliği bize yetecektir inşaallah:

“Bir genç Rasulullah (s.a.v)’ın yanına gelerek:

-Ey Allah’ın Rasulü! Zina etmem için bana izin ver, dedi. Oradakiler kızgınlıkla:

-Sus, ne diyorsun sen! dediler. Rasulullah (s.a.v) da:

-Onu yanıma yaklaştırm, buyurdu. Genç gelip Rasulullah (s.a.v)’ın yanına oturdu. Rasulullah (s.a.v):

-Annene böyle bir şey yapılmasını ister misin? diye sordu. Genç:

-Hayır, vallahi istemem, cevabını verdi.

-Doğru, insanlar annelerine böyle bir şey yapılmasını istemezler. Peki, kız kardeşine yapılmasını ister misin?

-Hayır, vallahi istemem.

-Doğru, insanlar kız kardeşlerine böyle bir şeyin yapılmasını istemezler. Peki, halana yapılmasını ister misin?

-Hayır, vallahi istemem.

²⁹⁸ Camiu’s-Sağır 5482.

-Doğru, insanlar halalarına böyle bir şeyin yapılmasını istemezler. Peki, teyzene yapılmasını ister misin?

-Hayır, vallahi istemem.

-Doğru, insanlar teyzelerine de böyle bir şey yapılmasını istemezler.

Daha sonra Rasulullah (s.a.v) elini gencin göğsünün üzerine koydu ve:

-Allah’ım! Onun günahını bağışla, kalbini temizle, namusunu koru, diye dua etti.

*Genç bundan sonra hiçbir yabancı kadına bakmadı.”*²⁹⁹

Rabbimizden temennimiz; gençlerimizi iffetli, hayalı, ağırbaşlı, vakarlı, imanlı ve takvalı kılması, kadın, erkek ve cin şeytanlarının şerlerinden onları korumasıdır. Geleceğin tertemiz anne-babaları işte bunlar olacaklardır.

²⁹⁹ Ahmed 21708. Mecmeu’z-Zevaid/Heysemi 1/129.

GENÇLERE TAVSİYELER

Değerli genç kardeşim..

Sen olmazsan, sen onaylamazsan inan bir arpa boyu bile yol alamayız eğitimde.. Çünkü bu iş bir gönül işidir.. N'olur kulağından çok gönlünü ver bize..

1-En kötü yalanlardan biri de nedir, bilir misin? “Ne yapayım? Bu ergenlik dönemimde kendimi dizginleyemiyorum..” demektir.. Yani kendini bırakıvermek, sorumluluktan kaçmak, elini taşın altına koymamaktır.. Bu sahte mazeretleri diline dolayanların kim olduğunu biliyorum.. Ama eminim, sen güçlüsün, fırtınalara karşı dirençlisin.. İnsanın her zaman elinden gelen bir şey vardır, unutma.. Yaptıklarına sonradan pişman olacağına, gel, doğru düşün, doğru ekseninde değiştir kendini.. “Değişemem, yapamam” deme sakın..

2-En kötü acımasızlık ve haksızlıklardan biri de nedir, bilir misin? Anne-babanın sana katlanmak zorunda olduklarını düşünmendir.. Ancak kardeşim, hiç de öyle değil.. Herkesin hesabı kendi hanesine ya, işte bu haksızlıklar da bir bir yazılır hanemize.. Onlar katlanırlar evet ama bizim çektirdiklerimiz sol taraftaki defterimizi kabartır sadece..

3-Kendi kararlarını kendin vermek, en azından nasıl giyineceğini, nasıl yürüyeceğini kendin seçmek istiyorsun, biliyorum.. Anne-babanın en basit şeyler için seninle tartıştığını da.. Altan alma sanatını bilir misin? Öyle yapsak ne kaybederiz ki? Sorun hep onlardan mı yani? Belki tartışmayı başlatan onlardır ama tırmandıran, aşılmaz hale getiren de biz miyiz acaba? Bir düşün..

4-Şeytanın yularını boynundan sıyrıp atmak istiyorsan, merhametli ol.. Biliyorum ki bu dönem daha çok sinirlisin, sesin hep yüksek, davranışların hırçın ve hoyrat.. Bırak bunları desem sana, merhametin en güzel örtüsüyle bürü ruhunu.. İnan pek çok sorun ardından çözülecek.. Merhametli konuş, ellerini merhametle kaldır, merhametle muamele et.. Merhamet et, üstünü ört onların.. Ellerindeki işi al.. Bir fincan kahve yap teklifsiz..

Tartışmaları çoğu kez başlatan şey; sert bir söz, yüksek ses, hırçın bir el hareketi, kapı örtüsü değil mi? Öyleyse çözüm; merhamet..

5-Onca geçimsizlikten sonra elbet tepkilisin.. Yüzün, duruşun, gözlerin mermer sertliğinde.. Yorma kendini canım kardeşim.. Sıkma öyle dişlerini.. Kalbin gıcır gıcır ediyor, yapma.. Tebessüm etmek daha kolay.. Tebessüm ederken daha az kasın yoruluyormuş.. Tebessüm; insanın dudaklarına doğan bir güneştir.. Onunla odaya girdiğinde hava % 50 ısınır.. Buzlar erir.. Tebessüme devam ettikçe sıcaklık, sevecenlik artar.. İstersen biraz alıştırma yap, aynanın karşısına geç, tebessüm et.. Tebessümle kitap oku.. Tebessümle yürü.. Rahatlığını sende fark edeceksin..

6-Belki en son düşüneceğin şeydir ama, hiçbir zaman senin kötülüğünü istemediklerini bil ve bunu unutma yeter.. Ne yapıyorlarsa iyiliğin için.. Kesinlikle art niyetleri yok.. Ama nasıl yapacaklarını az biliyorlar bazen.. Eğer onların iyi niyetli olduklarına bütün kalbinle inanırsan ve bunu ifade edersen, istekleri, itirazları birden azalacak.. Söz veriyorum sana, kendilerini anladığını hissedecekler.. “Benim iyiliğimi istiyorsunuz.. Hep iyiliğimi istediniz” de.. İtiraf et, cömert ol, haklarını ver, cesur ol..

7-Duymak istemezsin ama, “Etme bulma dünyası” denen şey gerçek ötesi bir şey.. Düşün ki; bir sinema oyuncususun.. Hayat boyunca karşında görmek istediğin insanları oynuyorsun.. Nasıl oynarsan, karşına öyleleri çıkacak.. Bu yüzde yüz.. Bu çocuğun olabilir, eşin, öğrencin, komşun, kardeşin ama mutlaka birileri.. Ne dersin? Görmek istediğin kişiyi mi oynuyorsun? Bunu bir kere değil, lütfen sık sık ve uzun uzun düşün..

8-Anne-babası olmayanlar da var.. Belki o kervandansın, belki de çok yakında onlara katılacaksın.. Anne-babana hoyratça davranma!.. Şimdi önündeki bir hayır kapısı onlar, bir cennet yolu.. Kafesteki kuş misali bir uçarlarsa, artık yapacak neyin var onlara? İnsan yakinken fark edemediği pek çok şeyi uzaklaşıncı anlar.. Elinden gidince bilir kıymetlilerin değerini.. Ayrılık çok koyar insana.. Ölüm boğazına dizer bütün özgürlükleri.. Hadi yaşa bakalım, laf eden yok, ters ters bakan da.. Ulan erkeksen, hadi kızsan yaşa hayallerini.. Ellerin kalkmaz, ayakların yürümez.. Ah olsalar şimdi.. Ah kızsalar.. Ah vursalar keşke.. Ah..

9-Şeytanın belki de en çok damarlarına sızdığı bu sıralarda kardeşim, bir de sana aşırı dozda haya (utanma duygusu) gerek.. Gözlerine bir haya, diline bir haya, eline bir haya, en mahrem yerlerine bir haya.. Sonra bütün bedeninin üstüne, hepsinin üstüne bir daha haya.. Haya orduları tarafından korunan bir kale olmalısın.. Burçlarında haya bayrakları dalgalanmalı.. En ufak bir bakış, bir dokunuş nelere mal olur, bir düşün..

“Pis kadınlar pis erkekler için, pis erkekler de pis kadınlar içindir. Temiz kadınlar temiz erkekler için, temiz erkekler de temiz kadınlar içindir..” (Nur 26)

Ne kadar temizsen, öyle temiz ve nezih kimseler çıkar karşına.. En temizlere talip olmak için, tertemiz hazırla kendini.. Varsa hataların geçmişte, kirlerin varsa tevbeyle bir bir sil onları, arındır kendini.. En temizine talip ol hayatın..

Aramızda kalsın, gerçek bir olay anlatayım sana; Otuz yaşlarını geçmiş bir adam varmış.. Kader-kısmet nedeniyle o yaşa kadar evlenememiş.. O yaştan sonra kimin kapısına varsa, ağarmış saçları “Hayır” cevabını gecikmeden getiriyormuş.. Üç kapı, beş kapı derken olmamış, sonuç hep aynı.. Nihayet adam çözümü saçlarını siyaha boyamakla bulmuş.. Bu değişimden sonra da kısa sürede evlenmiş.. Evliliğinin birkaç ay sonrasında öğrendiği gerçek karşısında hayretlere düşmüş; hanımının saçları da siyaha boyalıymış..

İşte bu işler böyledir kardeşim..

10-En son olarak; şu dünyada sevap kazanma yolları da çok, günah kazanma yolları da.. Yaptığın küçücük iyilikleri bile hor görme.. Onlar birikir ve bir gün yüzünü güldürürler senin.. Ayrıca sevap olduğunu düşündükçe, iyilik yapmak kolaylaşır insana.. Bir “Anneciğim” deyişin, bir tebessümün, alttan alman, merhametle davranman, kıymetini bilmen, bakışlarını ve hayatını haramdan esirgemen, bütün benliğini nezafete hasretmen en güzel sevapların bileşimi değil mi?

Yine küçük görme hatalarını.. Birikir ve yüzünü karartırlar bir gün.. Onları da araştıran, biriktiren, toplayan, kumbaraya atan özel melekler vardır.. Dikkatli ol..

Hz. Aişe (r.a) şöyle demiştir:

“Rasulullah (s.a.v) bana şöyle buyurdu:

*“Ey Aişe! Küçümsenen günahlardan sakın. Çünkü Allah tarafından onları araştıran özel bir melek vardır.”*³⁰⁰

AZÂZİL: DAĞILIN! İŞ BAŞINA!..

Saat 04.30'u gösteriyordu.. Az kalmıştı sabaha.. Az kalmıştı kaçış vakti ezana.. Konuşmasına çarçabuk başladı Azâzil.. Güçlü tutmaya çalıştığı sesindeki titreklilik ince ince fark ediliyordu.. Sönmeğe üzere olan ama sona doğru daha hızlı yanan mumları andırıyordu.

-Sevgili evlatlarım, dedi. Yüksek şuramızın sonuna gelmiş bulunuyoruz. Bütün kalbimle belirtmeliyim ki; bu oturum çok güzel ve faydalı geçti. Umarım önümüzdeki her saniye, her dakika, her saat ve her günde adımlarımız bizi başarıya daha da yaklaştıracak, yaktığımız ateş herkese ulaşacaktır.

Sizden isteğim; gelecek şûraya kadar azminizi, gayretinizi kat kat artırmanız ve en güzel başarı öyküleriyle beni gururlandırmanızdır. Hepinize yürekten başarılar diliyorum..

Sloganımızı hep bir ağızdan dillendirelim:

"Madem biz cehenneme gireceğiz

Yanımızda dünyaları sürükleriz..

İtaat yok, tevbe yok

"Bizi sen azdırdın" deriz..

Yaratmana, üstün kılmana inat

Ademin neslini yok edeceğiz.. "

Denizin dalgalarını bile ürküten vahşi sözler uğultular halinde yükseliyordu.. Sonra ardı ardına alkışlar, ısıklar.. Ve yeniden Azâzil'in kükreyişi:

İşte Adem'in nesli! İşte aile ve çocuklar! Çocuklara yönelin! Çocukları tutun! Çocuklara bırakmayın! Hepsi bizimdir!

Öyleyse ne duruyorsunuz;

DAĞILIN, İŞ BAŞINA!...

.....

Gece sessizce veda etmeye hazırlanıyor, bir bir topluyordu eteklerini şehrin üzerinden.. Utanıyordu sanki, altında meş'um bir gecenin yaşanmasına izin vermekten.. Sıkılıyordu, eriyordu yer yer.. Affedilmek istercesine "Ama" diyordu, "Karaları aklamak için kar beyazlarına yol oldum bütün gece.."

"Allahu ekber! Allahu ekber!"

Kutlu çağrının habercisi ılık bir rüzgar gibi dokunuyordu gecenin kulaklarına.. Yüzü, gözleri aydınlanıyordu.. İçi bin bir şükranla doluyordu yeniden.. Gelirken de, giderken de kendisini beyaz bir gece olarak gönderene.. Onca karanlık sırrı, nice kara günahı bağrında saklatana.. Yüzünü ağartana..

Geceyle gündüzün tam ortasında.. Karanlıkla aydınlığın arasında.. Küçük yatağında bir çocuk göz kapaklarını araladı.. Önce şaşkın gözleri etrafı taradı, bir an mutlu, bir an öfkeli ve hepsinden öte mü'min gözleri.. Giydiği düş gömleğinin içinden sıyırmaya çalıştı bedenini.. Ama hala kulaklarında o tırmalayan sesi Azâzil'in: Dağılın, iş başına!

Kalktı.. Perdeyi araladı.. Düşlerinin düğmelerinden hayatı araladı.. Ayın ışığı karda.. Karın beyazı ayda.. Yüzünden bir parça rüzgar geçti; öfkeli.. Bir büyük dalga geçti; alaylı..

Yeniden ilikledi düş gömleğinin düğmelerini.. Çıplak ayaklarıyla dolabına yol buldu.. Kutusunu aldı eline.. Taş dolu cam kutuyu.. Taşlar; Ebabil'in taşları.. Kudüs çocuklarının ellerinin ayasına kaderleri çizilmiş..

İbrahim.. Ta sınırların ötesinde küçük elleri taş toplayan çocuk.. Kardeşlerine umut ve yardım, cellatlarına ise kin ve nefret biriktiren çocuk.. İki kaşının arasına Hz. İbrahim'in öfke mührü vurulmuş.. Şeytanı gördüğü anda iliklerine işleyen o öfke.. Gözleri mü'min gözleri.. Gözleri Kudüs yüreği..

İbrahim'in küçük elleri, taşlı elleri, Ebabil elleri..

Önünde daha el değmemiş mahrem bir kar hikayesi..

Bir taş.. Bir delik..

Bir taş daha.. Bir gedik..

Her taş, bir baş.. Şeytanların başları..

Şimdi yüzünde ay ışığı.. Kar parıltısı..

İki kaşının arasında serinleyen öfke.. “Sen kim oluyorsun? Her bir evladını toplasan kaç edersin? O mundar ellerin kalplerimize degecek kadar güçlü mü?”

Yüzünde Azâzil’in bütün oturumlarıyla alay eden bir gülüş.. Dudaklarında Kudüs güneşi.. Gözleri Kudüs güzeli..

“Eşhedu ella ilahe illallah!”

Herkesten evvel uyanmanın haklı gururuyla odasının kapısını sessizce aralıyordu Meryem.. Hayallerinin sarayına o izin vermeden kimse dalmamalıydı bu sabah..

Abdeste çemredi kollarını, paçalarını.. Buz gibi suyun altında elleri, yüzü, kolları.. Ayaklarını bütün gücüyle ovarken annesini taklit etti fısıltıyla; “Ateşten dolayı vay o topuklara!”

Beyaz namaz bezini kaç kez yaptı, bozdu, tekrar yaptı.. Yaşı on suları.. Daha secdelerin baharında.. Daha tazeliğinde kelebek kanatlarının.. Daha ilk kokusunda menekşelerin, hanımeliilerinin..

Sonra bembeyaz küçük ellerini anne-babasının kapısına uzattı. İki hafif “Tık tık” sesi.. Yüzünde muzip bir gülümseme:

“Uyanın uykucular! Az daha şeytan kulağınıza işeyecekti de ben tuttum.”

Kapı aralığında babası.. Gözleri şefkat denizi.. Gözlerinin önünde namaz çiçeği..

“Öyle mi?” diyor uyku mahmuru sesi, “Peki ne yaptın şeytana, bez mi bağladın?”

“Hayır” diye kaşlarını kaldırıyor Meryem.. İki iri zeytin misali kara gözlerini çokbilmişçe açıyor; “Hiç bez bağlar mıyım o pis şeytana? Bir vurdum, apartmandan aşağı yuvarlandı.”

Meryem.. Alnında secdelerinden devşirdiği ilk baharın menekşeleri.. Secdelere uzanan kirli ellerin avcısı.. Şeytan avcısı.. Yaşı henüz on suları..

“Eşhedu enne muhammeder rasulullah!”

Sınır ötelerinde, bir dağ yamacında..

Bir oraya bir buraya nöbet mevzisini adımlıyordu genç.. Nihayet gözlerini uzakları takipten çekip sırtını bir ağaca yasladı.. Paltosuna biraz daha sıkı sarıldı.. İçinde bir yangın, dışında bir titreme.. Dudaklarını yakan bir nefesle ısıtmaya çalıştı parmak uçlarını..

İçinde bir acı, bir yangın tam şurasında.. Kahverengi gözlerinin ikliminde titreşen birkaç damla gözyaşı..

-Allah’ım, kimlere bırakıyorsun beni?

Dudakları titredi.. Gözlerinin kahverengisi harelendi..

-Sen benim Rabbimsin.. Tut ellerimden.. Tut yüreğimden..

Gecenin bağına çocuk hıçkırıklarıyla sokuldu.. Sakalları ıslandı..

-Şeytanlardan sana sığınırım.. Nefeslerinden Rabbim.. Vesveselerinden.. Yanımda soluklanmalarından..

Terledi ince ince.. Saçlarının zülüfleri ıslak alnına döküldü..

-Rabbim, dedi Rabbim..

Kanadı.. Ağladı..

“Hayya ales salah!”

Daha vakit girmeden vaktin içine giren biri vardı işte orada..

Uzunca bir kar hikayesi önünde.. Mahrem.. El değmemiş.. Bir tek İbrahim’in taş gedikleri.. Şimdi bir de ayak izleri..

Daha pencerelerden yağmamıştı ışıklar..

Ayakları tatlı bir hışırtıyla kucaklaşıyordu karla.. Kar yoluna seriliyordu.. İlk fatihine açıyordu kollarını..

Uzaya ilk ayak basmaktan daha öte bir şeydi bu.. Kainata ilk ayak basmak.. Karların arasından mescide ilk yol açmak..

Yürüyordu.. Adımları yavaş.. Yüreği savruluyordu.. Kalbinin bir yerleri daha o gitmeden mescide kanatlanıyordu..

Yürüyordu katre katre.. Büyüyordu..

Ürpertili bir hışırtı, korkak bir kaçış tutturuyordu Azâzil'in torunları.. Yollar, adresler değiştiriliyordu..

Ömer'di ya gelen.. Evinden daha evdi mescid ona.. İşte geceyle gündüzün arasında yollara ram olması bu yüzdendi.. Evinden daha evde yolunu bir sevgili gözlerdi..

Yüreği savrulurdu Ömer'in.. Ama adımları yavaş.. Yolu uzun.. Kalbi kanatlanırdı mescidin avlusuna.. Ama koşamazdı.. Sevgilisinin gözleri üzerindeyken taşkınlık yapamazdı.. Öyle ağır bir vakar kuşanırdı.. Öyle heybetli bir duruş.. Kıyamda yürürdü.. Gelişi gidişi namazdan bir parça olurdu..

Yoluna duramazdı kimse, dikilemezdi..

"Hayyalel felah!"

Beyazlar bürümüştü etrafı.. Aydınlığa tutulmuştu bu ümmetin çocukları.. Nura gark olmuştu.. Karanlığa yer yoktu yüreklerinde..

Hangi karanlıklar İbrahim'in taşlarına göğsünü siper edebilirdi? Hangi kara eller Ömer'in ak adımlarına leke düşürebilir, kaçmadan karşısında durabilirdi? Sabahları kapıya düşen namaz çiçeklerini kim soldurabilirdi.. Yeryüzünden göğe akan, semaya yağan duaları kim geri çevirebilirdi?

Karanlığa kafa tutuyordu Adem'in oğulları, kızları.. Karanlığa meydan okuyorlardı.. Daha kaç gece korkulu rüyaları olacaklardı kara adamların.. Uykuyu haram edeceklerdi karanlık gözlerine..

Daha çok oturumlar düzenleyin! Daha çok toplayın şuralarınızı! Düşünün! Planlar yapın! Çok yaparsınız!!!

Yüzleri küçümseyen tebessümlerle aydınlanıyordu şimdi.. Korkusuz yürekleri hodri meydana davet ediyordu şeytanî emelleri.. Bembezaz küçük elleri alayla havaya kalkıyordu..

HADI ORDAN!

Son Ders

“**M**emleketin en tanınmış ressamı, yeni ressamlar yetiştirmek maksadıyla bir resim okulu açmış, onlarca öğrenci kaydetmişti. Aralarında biri vardı ki, diğerlerinden hemen ayrılıyordu. Hem akıllı, hem saygılı, hem çalışkan bir çocuktü. Çok da yetenekliydi.

-Böylesine özen göstereceğim zor bulunur, dedi yaşlı ressam. Gerçekten de özen gösterdi. Özel dersler verdi, her şeyiyle yakından ilgilennip yetiştirdi.

Yıllar yıllara aktı, genç öğrenci iyi bir ressam oldu. Günlerden bir gün hocası genç ressamı yanına çağırđı:

-Artık iyi bir ressamsın, dedi sıra son bir sınava geldi.

Genç ressam heyecanlanmıştı:

-Nasıl bir sınav bu hocam, resim mi yapacağım?

-Evet, resim yapacaksın, ama bu kez yapabildiğinin en iyisini istiyorum senden, dedi yaşlı ressam.

Birkaç hafta sonra genç ressam, yapabildiğı en iyi resmi yapıp hocasına getirdi:

-İşte hocam, olmuş mu?

Yaşlı ressam gözlüklerini gözüne yerleştirip resmi uzun uzun inceledikten sonra:

-Mükemmel, diye gülümsedi, şimdi bunu al, şehir meydanına as, bakalım halk da beğenecek mi?

Genç ressam hocasının ne demek istediğini pek anlayamamıştı:

-Nasıl yani? diye sordu.

-Söylediklerim gayet açık evlâdım; bu resmi şehir meydanında uy-

gun bir yere asacaksın. Yani halkımızın beğenisine sunacaksın. Bakalım beğenecekler mi?

-Başüstüne.

Genç ressam giderken, aklına yeni bir şey gelmiş gibi durdurdu:

-Ha, söylemeyi unuttum: Resmin yanına bir levha ile kalemler koy. Levhaya şöyle yaz: “Bu resmin beğenmediğiniz yeri varsa, lütfen üzerine X işareti koyun.” İki gün sonra da resmi bana getir.

Genç ressam söylenenleri aynen yaptı... İki gün sonra resmi almaya gittiğinde apışıp kaldı: X işareti konmadık yer kalmamıştı. Utana-sıkıla hocasına götürdü:

-Galiba beceremedim hocam, halk resmimi beğenmemiş.

Yaşlı ressam gülüyordu.

-Niye gülüyorsunuz hocam, sınavı kazanamadığıma mı?

-Yoo dedi hocası, imtihan henüz bitmedi ki kazanıp kazanamadığını bilelim. Şimdi resmin üzerindeki X işaretlerini sil. Götür yine aynı yere koy. Ama bu kez resmin yanına boyalarla fırçalar da bırak. Ve levhaya: “Bu resmin beğenmediğiniz yerleri varsa, elinizin altındaki boyalarla fırçaları kullanarak lütfen düzeltiniz.” yaz.

Genç ressam hocasının bu isteğini de yerine getirdi. İki gün daha bekledi... Üçüncü günün sabahında merak içinde meydana gitti. Resim bıraktığı yerdeydi. Üzerinde tek düzeltme bile yapılmamış, boyalarla fırçalara da dokunulmamıştı. Çok sevindi. Morali düzelmiş olarak resmi indirdi ve hocasına götürdü.

-Hocam işte resim, bu defa hiç bir müdahale yok, sınavı kazandım mı?

Yaşlı ressam başını öne doğru sallayarak:

-Evet genç adam dedi, sen kazandın sınavı, ama halk kaybetti.

Delikanlı şaşkın şaşkın sordu:

-Anlamadım, halk neden kaybetti?

-Aslında halkın bu sınavı kaybedeceğini tecrübelerimle biliyordum. Bu yüzden niyetim onları sınamak değil, sana son bir ders vermektü...

Ve yaşlı ressam, gelecek vadeden genç öğrencisine son dersini verdi:

-İnsanların eline fırsat verildiği zaman hiçbir şey bilmedikleri konular üzerinde bile bol bol ahkâm keserler, değerlendirmeler yaparlar, hattâ acımasızca eleştirirler. Bilgi sahibi olmadan yargıda bulunurlar...

Derin bir nefes aldıktan sonra devam etti:

-Eğer insanları yargı mercii sayarsan, sürekli hayal kırıklığına uğrarsın.

Gülümsedi:

-Önce resmini X işaretleriyle doldurdular, çünkü bunu yapmalarında hiçbir risk yoktu. Bunu yapmak için bir şey bilmeleri gerekmiyordu. Sadece kendilerine sunulan fırsatı değerlendirdiler, böylece bir şeyler bildikleri düşüncesine ulaşip mutlu oldular.

-Peki, sonrasında neden hiç müdahale etmediler? diye sordu genç ressam.

-Sabırlı ol, söyleyeceğim. Sonrasında, yani buldukları yanlışı düzeltmelerini istediğinde, hiçbiri cesaret edemedi. Çünkü yanlışı bulmak ve düzeltmek bilgi istiyordu. Bilgi ve yetenekleri artık risk altındaydı. Oysa resimden hiç anlamıyorlardı. Bilgisizliklerini sergilemekten kaçındılar.

Elini genç ressamın omzuna koydu:

-Hiç bir zaman sanatını bilgisizlerin takdirine sunma, kendini onların yargısına bırakma, unutma ki yaptığın her şey senin bilginin, becerinin, birikiminin, çalışma ve çabalarının ürünüdür ve son derece kıymetlidir. Kendi kendinin yargıcı ol ve değerini kendin belirle ama bunu adaletle yap.

Bir adım geriye çekilip genç ressama derin derin baktı:

-Başkalarını ve eserlerini yargılamaya hakkın olmadığını da unutma."

"Allah'ım!

Seni hamdinle bütün eksikliklerden

uzak tutarız.

Senden başka hiçbir ilah bulunmadığına şahadet ederiz.

Senden bağışlanma diler ve sana

tevbe ederiz."

Amin

Sözlerimizin sonu;

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.